



T.C.

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEBLİGAT KANUNU ÇERÇEVESİNDE ELEKTRONİK
TEBLİGAT**

İREM İLERİ

ÖZEL HUKUK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DANIŞMAN

PROF. DR. SERDAR KALE

İSTANBUL- 2021

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	viii
ÖZET.....	xi
ABSTRACT.....	xii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
TEBLİGAT HAKKINDA GENEL BİLGİLER	4
I. TEBLİGATIN TANIMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ	4
A. Tebligatın Tanımı.....	4
B. Tebligatın Hukuki Niteliği	7
I. TEBLİGATA İLİŞKİN MEVZUAT VE TEBLİGATIN UYGULAMA ALANI.....	8
A. Tebligata İlişkin Mevzuat.....	8
B. Tebligatın Uygulama Alanı	10
II. TEBLİGAT KURUMUNUN AMACI VE ÖNEMİ	11
A. Tebligat Kurumunun Amacı.....	11
B. Tebligat Kurumunun Önemi	13
1. Adil Yargılanma Hakkı Açısından	15
2. Hukuki Dinlenilme Hakkı Açısından	16
3. Usul Ekonomisi İlkesi Açısından	17
III. TEBLİGATIN UNSURLARI	18
A. Bilgilendirme.....	19
B. Belgelendirme	19
IV. TEBLİGAT ÇIKARMAYA YETKİLİ MERCİLER.....	21
A. Kazaî Merciler	22
B. Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri.....	22
C. Özel Bütçeli İdareler.....	23

D. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar	23
E. Sosyal Güvenlik Kurumları ve Vakıf Yükseköğretim Kurumları.....	24
F. Diğer Kişi ve Kuruluşlar	24
VI. TEBLİĞ KONUSU, TEBLİĞ ÜCRETİ VE MASRAFI, TEBLİĞ TUTANAĞI	25
A. Tebliğ Konusu	25
B. Tebliğ Ücreti ve Masrafı	28
C. Tebliğ Tutanağı	32
VII. TEBLİGATIN YAPILACAĞI ZAMAN VE SÜRELERİN HESAPLANMASI	35
A. Tebligatın Yapılacağı Zaman	35
B. Sürelerin Hesaplanması	36
İKİNCİ BÖLÜM	38
TEBLİGAT KANUNU ÇERÇEVESİNDE ELEKTRONİK TEBLİGAT	38
I. ELEKTRONİK TEBLİGAT KAVRAMI, NİTELİĞİ VE AMACI.....	38
A. Elektronik Tebligat Kavramı.....	38
B. Elektronik Tebligatın Niteliği	42
C. Elektronik Tebligatın Amacı	43
II. ELEKTRONİK TEBLİGATIN TARİHSEL GELİŞİMİ	45
A. 31.12.2018 Öncesi Dönemde Elektronik Tebligat	45
B. 1.1.2019 Sonrası Dönemde Elektronik Tebligat	49
III. ELEKTRONİK TEBLİGATIN UNSURLARI.....	51
A. Elektronik Tebligatın Bilgilendirme Unsuru.....	51
B. Elektronik Tebligatın Belgelendirme Unsuru	51
IV. ELEKTRONİK TEBLİGAT İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR	53
A. Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS).....	53
B. Güvenli Elektronik İmza	54
C. Elektronik Sertifika	55

D. Elektronik Tebligat Adresi	56
E. Elektronik Tebligat Mesajı	56
F. Zaman Damgası	57
G. Delil Kaydı	57
H. İşlem Kaydı	60
İ. Kayıtlı Elektronik Posta (KEP)	60
1. Kep ile İlgili Mevzuat	61
2. Kep Kavramı ve Diğer Kavramlar Arasındaki Fark	62
a. KEP Kavramı	62
b. KEP ve Standart Elektronik Posta Arasındaki Fark	63
c. KEP ve Elektronik Tebligat Arasındaki Fark	64
3. Kep Sisteminin Özellikleri	65
a. Verilerin Saklanması	65
b. Hukuki Koruma Sağlaması	66
c. Usul Ekonomisine Katkı Sağlaması	66
V. ELEKTRONİK TEBLİGAT HİZMETİNDEN YARARLANMA	66
A. Elektronik Yolla Tebligat Yapılması İsteğe Bağlı Olan Kişiler	67
B. Elektronik Yolla Tebligat Yapılması Zorunlu Olan Kişiler	69
1. Elektronik Yolla Tebligat Yapılması Zorunlu Tüzel Kişiler	71
2. Elektronik Yolla Tebligat Yapılması Zorunlu Gerçek Kişiler	73
a. Noterler	74
b. Baro Levhasına Yazılı Avukatlar	74
c. Sicile Kayıtlı Arabulucular	77
d. Sicile Kayıtlı Bilirkişiler	78
VI. ELEKTRONİK TEBLİGATIN ZORUNLU BİR SEBEPLE YAPILAMAMASI	78
VII. ELEKTRONİK TEBLİGAT ADRESİ OLUŞTURULMASI VE TESLİM EDİLMESİ	82
A. Tebligat Çıkarmaya Yetkili Makam ve Mercilerin Elektronik Tebligat Adresi Edinmeleri	82
B. Muhatapların Elektronik Tebligat Adresi Edinmeleri	83

1. Elektronik Tebligat Yapılması Zorunlu Kişilerin Edinmeleri	83
2. Elektronik Tebligat Yapılması İsteğe Bağlı Olanların Edinmeleri.....	87
VIII. ELEKTRONİK TEBLİGATIN YAPILIŞ ŞEKLİ.....	89
A. Tebligat Çıkarmaya Yetkili Makam ve Mercilerin Elektronik Tebligat Mesajını Göndermesi.....	89
B. PTT Aracılığı ile Elektronik Tebligat Mesajının Alınması ve Muhataba İletilmesi	91
C. Muhatabın Elektronik Tebligat Adresine Erişmesi ve Elektronik Tebligatın Muhatap Tarafından Teslim Alınması.....	92
IX. MUHATABIN BİLGİLENDİRİLMESİ.....	92
X. ELEKTRONİK TEBLİGATTA TEBLİĞ TARİHİ	94
A. Elektronik Tebligatın Muhatabın Elektronik Tebligat Adresine Ulaştığı Tarihi İzleyen Beşinci Günün Sonunda Tebliğ Edilmiş Sayılacağı Görüşü.....	98
B. Elektronik Tebligatın Muhatabın Elektronik Tebligatı Açtığı Tarihte Tebliğ Edilmiş Sayılacağı Görüşü.....	105
XI. ELEKTRONİK TEBLİGATIN MUHATABIN ADRESİNE ULAŞMASINA DAİR DELİL KAYITLARI.....	109
XII. ELEKTRONİK TEBLİGAT ADRESİNİN KULLANIMA KAPATILMASI HUSUSU	109
A. Zorunlu Olarak Elektronik Tebligat Kullanımında Adresin Kullanıma Kapatılması	112
B. İsteğe Bağlı Elektronik Tebligat Kullanımında Adresin Kullanıma Kapatılması	113
XIII. ELEKTRONİK TEBLİGAT HİZMETİYLE İLGİLİ YÜKÜMLÜLÜKLER.....	113
A. PTT'nin Yükümlülükleri	113
B. Adres Sahibinin Yükümlülükleri.....	115
XIV. ELEKTRONİK TEBLİGAT HİZMETLERİNİN ÜCRETLENDİRİLMESİ	115
XV. ELEKTRONİK TEBLİGATIN FAYDALARI.....	116
A. Usul Ekonomisine Hizmet Etmesi	116

1. Zaman Bakımından.....	117
2. Masraf Bakımından.....	119
3. İşgücü ve Emek Bakımından.....	120
B. Makul Sürede Yargılanma Hakkına Hizmet Etmesi.....	120
C. Adalete Duyulan Güveni Arttırması.....	121
D. Muhataba Daha Uzun Bilgilendirme Süresi Tanınması.....	122
E. Çevrenin Korunmasına Karşı Duyarlı Olması.....	123
F. Elektronik Devlet Uygulamalarına Uyum ve Katkı Sağlaması.....	125
G. Özel Hayatın Gizliliğinin Korunmasına Katkı Sağlaması.....	125
H. Hak Kayıplarını Minimum Seviyeye İndirmesi.....	126
İ. Usulsüz Tebligatların Önüne Geçmesi.....	127
J. Tebellüğden İmtina İhtimalini Ortadan Kaldırması.....	128
K. İşlem ve Delil Kayıtlarının Güvenli Şekilde Saklanması.....	130
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	132
ELEKTRONİK TEBLİGAT İLE İLGİLİ GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	132
I. MEVZUATA İLİŞKİN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	132
A. Elektronik Tebligata İlişkin Hususların Yönetmelikle Düzenlenmesi.....	132
B. Elektronik Tebligatta Tebliğ Tarihinin Belirlenmesinde Görüş Ayrılıklarının Bulunması.....	133
II. POSTA VE TELGRAF TEŞKİLATI ANONİM ŞİRKETİNE İLİŞKİN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	135
A. PTT'nin Tek Yetkili Olması.....	135
B. Altyapı Hizmetlerinin Yetersizliği.....	138
III. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI VE BİLGİ GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	139
IV. VERİLERİN SAKLANMASINA VE ARŞİV ALANINA İLİŞKİN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	141
V. TOPLUMSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	145
A. Toplumda Tebligat Bilincinin Gelişmemiş Olması.....	145

B. Toplumun Bazı Bölgelerinde Görülen İnternet Kullanımı Konusundaki Yetersizlik.....	146
SONUÇ	148
KAYNAKÇA.....	151



KISALTMALAR

a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
a.g.t.	: adı geçen tez
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
aşa.	: aşağıda
Av. K.	: 1136 sayılı Avukatlık Kanunu
AYM	: Anayasa Mahkemesi
Bakanlık	: Adalet Bakanlığı
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
Başv. No.	: Başvuru Numarası
Bkz.	: Bakınız
Bl	: Bölüm
cüm.	: cümle
C	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
CMK	: 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
DETSİS	: Devlet Teşkilatı Merkezi Kayıt Sistemi
dn.	: dipnot
E	: Esas
ET	: Erişim Tarihi
e- Devlet	: elektronik Devlet
e- imza	: elektronik imza
e- posta	: elektronik posta
e- tebligat	: elektronik tebligat
Ed.	: Editör
EİK	: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu
Esaslar	: Tebligat İşletme Usul ve Esasları
Eski Elek. Teb. Yön.	: 19.1.2013 tarihli ve 28533 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Elektronik Tebligat Yönetmeliği
EÜHFD	: Erzurum Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
f.	: fıkra

GB	: Gigabayt
HD	: Hukuk Dairesi
HHFD	: Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HMK Gider Avansı Tarifesi	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Gider Avansı Tarifesi
HUMK	:1086 sayılı mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İİK	: 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K	: Karar
KAYSİS	: Elektronik Kamu Bilgi Yönetim Sistemi
KEP	: Kayıtlı Elektronik Posta
KEPHS	: Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcısı
KHASHFD	: Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Kılavuz	: UETS Portal Üzerinden Arşiv Alanı Satın Alma İşlemi Kılavuzu
KVKK	: 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
m. / md.	: madde
MB	: Megabayt
MERSİS	: Merkezi Sicil Kayıt Sistemi
NK	: 1512 sayılı Noterlik Kanunu
PIN	: Personal Identification Number
PTT	: Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi
PUK	: Personal Unblocking Key
RG	: Resmi Gazete
S	: Sayı
s.	: sayfa
SEP	: Standart Elektronik Posta
SMS	: Short Message Service
T	: Tarih
T. C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBB	: Türkiye Barolar Birliği

TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
Teb. K.	: 7201 sayılı Tebligat Kanunu
Teb. Yön.	: Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik
TL	: Türk Lirası
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TNB	: Türkiye Noterler Birliği
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UETS	: Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi
Usul ve Esaslar	: Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi ile İlgili Teknik Kriterlere İlişkin Usul ve Esaslar
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi (Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi)
v.d.	: ve diğerleri
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
vs.	: ve saire
VUK	: 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
Y	: Yıl
Yarg.	: Yargıtay
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
Yön.	: Yönetmelik
yuk.	: yukarıda
2429 sayılı Kanun	: 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun
6099 sayılı Kanun	: 6099 sayılı Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
7101 sayılı Kanun	: 7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

ÖZET

Tebliğat, hukuki işlemlerin yetkili merciler tarafından kanunlarda belirtilen usullere uygun olarak ilgilisine (muhatap ya da muhatap yerine kabule yetkili kişilere) elektronik ortam dahil olmak üzere yazı ya da ilan yoluyla bildirilmesi ve yapılan bilgilendirmenin belgelendirilmesidir. Elektronik tebliğat ise, Elektronik Tebliğat Yönetmeliği m. 3/1- ç uyarınca, Tebliğat Kanunu ve bu Yönetmeliğe uygun olarak elektronik ortamda gerçekleştirilen tebliğattır. Elektronik tebliğat, 2011 yılında Tebliğat Kanunu'na getirilen m. 7/a ile düzenleme alanı bulmuştur. Söz konusu düzenleme uyarınca, elektronik tebliğat kullanımı, zorunlu ve isteğe bağlı olarak ikiye ayrılmaktadır. Elektronik Tebliğat Yönetmeliği m. 9 gereğince, tebliğat çıkarmaya yetkili makam ve merciler tarafından UETS'ye (Ulusal Elektronik Tebliğat Sistemi) gönderilen elektronik tebliğat mesajı, UETS tarafından muhatabın elektronik tebliğat adresine ulaştırılmaktadır. Mevzuatımızda elektronik tebliğatta tebliğ tarihi, muhatabın elektronik tebliğat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonu olarak belirlenmiştir. Elektronik tebliğat usulü, usul ekonomisi ilkesine hizmet etmesinden çevrenin korunmasına kadar birçok faydayı beraberinde getirmektedir. Bunun yanı sıra elektronik tebliğata ilişkin çözüme kavuşturulması gerekli birtakım sorunlar söz konusudur. Son yıllarda meydana gelen değişikliklerle elektronik tebliğat zorunluluğu kapsamının genişletilmesi ve buna bağlı olarak kullanımının yaygınlaşması nedeniyle çokça gündeme gelen elektronik tebliğat hususu, önemini ve güncelliğini korumaktadır.

Anahtar Sözcükler: elektronik tebliğat, elektronik tebliğat yönetmeliği, muhatap, tebliğ tarihi, UETS

ABSTRACT

Notification is notifying of legal transaction by the competent authorities to the relevant person (to the addressee or to the persons authorized to accept on behalf of the addressee) by writing or announcement including electronic media, in accordance with the procedures expressed in the laws, and documenting information provided. Electronic notification, according to Electronic Notification Regulation art. 3/1- ç, is the notification that is carried out in electronic media in compliance with Notification Law and this Regulation. Electronic notification was regularized with the amendment of Notification Law art. 7/a in 2011. According to aforementioned regulation, the use of electronic notification is divided into two as obligatory and optional. In compliance with Electronic Notification Regulation art. 9, the electronic notification message sent to UETS (NENS, National Electronic Notification System) by the authorities and authorities authorized to issue notification is delivered to the addressee's electronic notification address by UETS. In our legislation, the date of notification in electronic notification is determined as the end of the fifth day in pursuit of the date when the notification reaches the electronic notification address of the addressee. The procedure of electronic notification brings many benefits from contributing procedural economy principle to protecting the environment. However, there are several problems concerning electronic notification that need to be overcome. The case of electronic notification that has been on the agenda by the reason of the expansion of the scope of electronic notification obligation and accordingly widespread use, with the changes that have occurred in recent years, maintains its importance and keeps up-to-date.

Keywords: Electronic Notification, Electronic Notification Regulation, Addressee, Date of Notification, UETS

GİRİŞ

İçerisinde bulunduğumuz yüzyıl göz önüne alındığında teknolojik gelişmelerin ve yeniliklerin hayatımıza etkisinin yadsınamayacak kadar büyük olduğu görülmektedir. Öyle ki gündelik yaşantımızda en basit işlemleri yaparken dahi teknolojik araç ve gereçlerden yararlanmakta, teknolojinin bizlere sunduğu her türlü imkanı kullanmaktayız. Bu durum birçok alana etki ettiği gibi hukuk dünyasına da dokunmuş ve tebligat hukuku alanında birtakım yenilikler meydana getirilmiştir. Böylece hukuk sistemimizde “elektronik tebligat” adı verilen tebligat usulü yer almaya başlamıştır. Tebligatın yargılamadaki rolü ve önemi nazara alındığında, elektronik ortamda gerçekleştirilecek söz konusu tebligat usulünün çalışma konusu olarak belirlenmesi kaçınılmaz olmuştur. Her ne kadar e- tebligat, 2011 yılından bu yana mevcut olsa da 2018 yılında yapılan değişikliklerle yeniden gündeme gelmesi ve güncelliğini koruması bu konu üzerinde çalışmaya yönelten başlıca etkenlerdir.

Bu çalışma, temel olarak 7201 sayılı Tebligat Kanunu¹ çerçevesinde e- tebligat hususunu konu edinecek olup, toplam üç bölümden oluşmaktadır. E- tebligat, tez başlığından anlaşılacağı üzere, yalnızca Teb. K. çerçevesinde ve buna ek olarak çıkartılan Yönetmelikler (Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik², Elektronik Tebligat Yönetmeliği³) ile bu Kanunda değişiklik yapılmasına dair 6099 sayılı Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun⁴ ile 7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun⁵ değiştirilerek ele alınacaktır. Teb. K. dışındaki, e- tebligatın yer aldığı 213 sayılı Vergi Usul Kanunu⁶ m. 107/A; 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu⁷ m. 160; 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun⁸ m. 77, 79, 88; 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun⁹ m. 9/A; 6415

¹ RG T 19.2.1959, S 10139.

² RG T 25.1.2012, S 28184.

³ RG T 6.12.2018, S 30617.

⁴ RG T 19.1.2011, S 27820.

⁵ RG T 15.3.2018, S 30361.

⁶ RG T 10, 11, 12.1.1961, S 10703, 10704, 10705.

⁷ RG T 10.1.2017, S 29944.

⁸ RG T 28.7.1953, S 8469.

⁹ RG T 18.10.2006, S 26323.

sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun¹⁰ gibi çeşitli düzenlemelere yer verilmeyecektir. Ancak belirtilmelidir ki VUK bu çalışmanın dışında kalsa da Teb. K. ile ortak noktaları ile sınırlı kalacak şekilde, VUK kapsamındaki e- tebligat düzenlemesini içeren bazı kaynaklardan ve kararlardan yararlanılacaktır. Diğer yandan yurtdışına tebligat ve yurtdışından tebligat bahsi, yurtiçi tebligattan farklı usullere tabi olduğundan bu çalışmanın kapsamını aşmaktadır. Bu nedenle incelemenin dışında bırakılacaktır. Ayrıca mukayeseli hukukta e- tebligat bahsi de gerek çalışmanın Teb. K. çerçevesinde oluşturulacak olması gerek hacmini aşmaması adına yer verilmeyen konulardan birini oluşturmaktadır.

Değınileceği üzere, e- tebligat ile ilgili 2013 ve 2018 tarihli iki Yönetmelik çıkartılmış olup, konular güncel Yönetmelik olan Elektronik Tebligat Yönetmeliği üzerinden ele alınacaktır. Ancak yeri geldikçe karşılaştırma yapılabilmesi açısından, 2013 tarihli eski Elektronik Tebligat Yönetmeliđi¹¹ hükümlerine de yer verileceği belirtilmelidir. Bunların yanı sıra yeri geldikçe klasik tebligat usulleri ile ilgili birtakım hususlara değinilerek kıyaslama yapılması ve e- tebligatın farkının daha net anlaşılması sağlanacaktır.

Çalışmanın birinci bölümünde tebligat hakkında genel bilgilere yer verilecektir. Bu kısımda, çalışmamızın temelini teşkil eden e- tebligat hususunu daha iyi inceleyebilmek adına tebligata ilişkin temel usul ve esaslara değinilecektir. Burada daha çok e- tebligat açısından önem arz eden hususlar üzerinde durulacak olup, tebligatın yapılacağı yer bahsi incelenmeyecektir.

Çalışmanın ikinci bölümünde Teb. K. çerçevesinde e- tebligat ele alınacaktır. Bu bölümde yapacağımız incelemede e- tebligata dair usul ve esaslara yer verilecektir. Bu bölümün çalışma açısından taşıdığı önem sebebiyle, e- tebligata ilişkin hususlar, özellikle Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nden yararlanılarak ayrıntılı olarak işlenecektir. Belirtmek gerekir ki bu kısımda ele alınacak olan e- tebligatta tebliğ tarihi bahsi, gündemi çokça meşgul eden tartışmalı bir konu olduğundan tüm

¹⁰ RG T 16.2.2013, S 28561.

¹¹ RG T 19.1.2013, S 28533.

detayları ile incelenecektir. Güncel Anayasa Mahkemesi, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ve Yargıtay kararlarına yer verilmekle beraber doktrindeki görüşlerden sıklıkla yararlanılacaktır.

Son bölümde ise e- tebligat ile ilgili güncel sorunlar ve çözüm önerileri yer alacaktır. Bu kapsamda; e- tebligata ilişkin hususların yönetmelikle belirlenmesi, e- tebligatta tebliğ tarihinin belirlenmesinde görüş ayrılıklarının bulunması, PTT'nin tek yetkili olması, altyapı hizmetlerinin yetersizliği, kişisel verilerin korunması ve bilgi güvenliğinin sağlanması, verilerin saklanması ve arşiv alanı, toplumda tebligat bilincinin gelişmemiş olması ve son olarak toplumun bazı bölgelerinde internet kullanımını konusundaki yetersizlik konuları ele alınacaktır. Bu kısımda e- tebligata ilişkin çözümlenmesi gerekli görülen birtakım sorunlara yer verilerek hem sorunlara dikkat çekilmesi hem de doktrinde sunulan önerilerden yararlanılarak çözüm önerileri bulunması amaçlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TEBLİGAT HAKKINDA GENEL BİLGİLER

I. TEBLİGATIN TANIMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

A. Tebligatın Tanımı

Tebliğat, Arapça kökenli bir kelime olup sözlükteki anlamı itibariyle bildirim ifade eder¹². Hukuki anlamda tebligat kavramı ise bir hukuki işlemin yetkili makam tarafından ilgili kişinin bilgisine sunulmak üzere, kanuna ve usullere uyularak yazı veya ilan yolu ile bildirilmesi olarak tanımlanmaktadır¹³. Aynı zamanda tebligat; “bildirmek”, “haber vermek”, “ulaştırmak”, “eriştirmek”, “ilahi emirleri insanlara anlatma” anlamına gelen “tebliğ”¹⁴ kelimesinin çoğul halini karşılarken¹⁵; uygulamada tekil anlamda kullanılmaktadır¹⁶.

¹² Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer alan “tebligat” kelimesinin anlamı için bkz. (<https://sozluk.gov.tr/>) ET 7.4.2020.

¹³ T.C. Adalet Bakanlığı hukuk sözlüğünde yer alan “tebligat” kelimesinin açıklaması için bkz. (<https://sozluk.adalet.gov.tr/tebligat>) ET 7.4.2020; Türk Hukuk Lügati kapsamındaki tanım için bkz. “Hukuki bir muameleden alâkâli kimsenin haber almasını temin için salâhiyeti makamın kanuni şekilde ve yazı veya ilân ile yapacağı tevsik muamelesidir.” (<https://datavergi.files.wordpress.com/2018/03/tc3bcrk-hukuk-lc3bcgatc4b1.pdf>) ET 7.4.2020; YHGK tarafından yapılan tanım için bkz. “Yetkili makamlar tarafından bir takım hukukî işlemlerin, bunların hukukî sonuçlarından etkilenmeleri amaçlanan kimselere kanuna uygun şekilde bildirim ve bu bildirim de usulüne uygun şekilde yapıldığının belgelenmesi olarak tanımlanan tebligat ...” YHGK, E 2011/11-554, K 2011/684, T 23.11.2011 (www.kazanci.com) ET 26.12.2020.

¹⁴ T.C. Adalet Bakanlığı hukuk sözlüğünde yer alan “tebliğ” kelimesinin açıklaması için bkz. (<http://www.sozluk.adalet.gov.tr/Tebli%c4%9f>) ET 7.4.2020; Osmanlıca Türkçe sözlükte yer alan karşılık için bkz. (<https://www.luggat.com/index.php#ceviri>) ET 12.12.2020; “Tebliğ, herhangi bir hususun muhatabına bildirildiğinin yazılı olarak belgelendirilmesi ... anlamına gelir.” Bkz. ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder / TAŞPINAR AYVAZ, Sema v.d., Medeni Usul Hukuku, Güncellenmiş ve 7251 sayılı Kanun Değişiklikleri İşlenmiş 6. Baskı, Yetkin Hukuk Yayınları, Ankara, 2020, s. 178.

¹⁵ ATALI, Murat / ERMENEK, İbrahim / ÜÇÜNCÜ, Hilal, Tebligat Hukuku, Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, Eylül 2020, s. 17; ÖZBAY, İbrahim / YARDIMCI, Taner Emre, Tebligat Hukuku, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, Mart 2020, s. 15; KOCA, Geylani, “Tebliğatın Esası, Gecikmesi Sorunu ve Elektronik Tebligatın Yaygınlaştırılmasının Önemi”, İstanbul Barosu Dergisi, C 82, S 6, Kasım 2008, s. 2986.

¹⁶ MUŞUL, Timuçin, Tebligat Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 7.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, Ağustos 2018, s. 85; KÖKSAL, Mehmet, Tebligat Hukuku Şema- Ders Kitabı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, Eylül 2018, s. 1; ÇATALKAYA, İbrahim, Tebligat Hukuku, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, Şubat 2020, s. 15; RUHİ, Ahmet Cemal, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Eylül 2019 (Milletlerarası), s. 4; RUHİ, Canan / RUHİ, Ahmet Cemal, Tebligat Hukuku, Güncellenmiş

7201 sayılı Teb. K. kapsamında tebligatın tanımına açıkça yer verilmemiş olup, 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun¹⁷ 3/1- cc maddesinde tebligatın; “11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu ile diğer kanunlara göre tebliğ için posta veya elektronik posta yoluyla iletilen gönderiyi” ifade ettiği şeklinde bir tanım karşımıza çıkmaktadır¹⁸. Diğer yandan Tebligat İşletme Usul ve Esasları 4/1- ğ maddesi kapsamında tebligatın, “Hukuki işlemlerin kanunda öngörüldüğü şekilde muhatabına veya muhatap adına kabule kanunen yetkili şahıslara yazılı olarak bildirim ve bu bildirim yapıldığının belgelendirilmesi işlemi” karşılıdığı belirtilmiştir¹⁹. Alman İdari Tebligat Kanunu m. 2/1 hükmünde ise tebligatın, yazılı ya da elektronik bir belgenin bu kanunda belirlenen şekilde tebliğ edilmesi olarak ifade edildiği görülmektedir²⁰.

Temelde bilgilendirme ve belgelendirme olmak üzere iki unsuru bünyesinde barındıran tebligat kavramını, hukuki işlemlerin yetkili merciler tarafından kanunda belirtilen usullere uygun olarak ilgisine (muhatap ya da muhatap yerine kabule yetkili kişilere²¹) elektronik ortam dahil olmak üzere yazı ya da ilan yoluyla

ve Yenilenmiş 11. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, Ocak 2021 (*Tebligat Hukuku*), s. 17; **TANRIVER, Süha**, Medeni Usul Hukuku (Temel Kavramlar ve İlk Derece Yargılaması), C 1, Tümüyle Gözden Geçirilmiş Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, Ekim 2020, s. 455; **YILMAZ, Ejder / ÇAĞLAR, Tacar**, Tebligat Hukuku, Yenilenmiş 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013 (*Tebligat Hukuku 2013*), s. 39.

¹⁷ RG T 23.5.2013, S 28655; Bu Kanunun yürürlüğe girmesiyle 2.3.1950 tarih ve 5584 sayılı Posta Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

¹⁸ Posta Hizmetleri Kanunu kapsamında yapılan bu tanımın, tanım olmaktan ziyade ilgili Kanun'un tebligatla ilgili kapsamını belirleyici nitelikte bir düzenleme olduğu hususundaki görüş için bkz. **ÇATALKAYA**, a.g.e., s. 12.

¹⁹ Tebligat İşletme Usul ve Esasları için ayrıca bkz. (<https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/105846>) ET 7.4.2020.

²⁰ **YAMAKOĞLU, Alya / ALTOPRAK, Serkan**, “Elektronik Tebligat Türkiye, İsviçre, Almanya ve İngiltere Karşılaştırması”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 16, S 1, Ocak 2019, s. 26.

²¹ **TANRIVER**, a.g.e., s. 459; Muhatabın, tebligatın yapılacağı kişiyi ifade ettiği ve muhatap yerine tebligat yapılabilecek kişiler ile ilgili bkz. **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 46- 63; **ERDÖNMEZ, Güray**, Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku (Ed. PEKCANITEZ, Hakan / ÖZEKES, Muhammet / AKKAN, Mine / TAŞ KORKMAZ, Hülya), C 1, 15. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Mart 2017 (*Pekcanitez Usul*), s. 492- 509; **ÖZEKES, Muhammet (HANAGASI, Emel)**, Yargı Örgütü ve Tebligat Hukuku (Ed. GÖKBEL, Doğan), 3. Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, Temmuz 2017, s. 94 vd.; Ayrıca Esaslar m. 4/1- e gereği muhatap, “Adına tebliğ evrakı çıkarılmış gerçek veya tüzel kişiyi” karşılamaktadır; Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- ğ gereği ise muhatap, “e- tebligat alıcısı gerçek veya tüzel kişiyi” ifade eder.

bildirilmesi ve yapılan bilgilendirmenin belgelendirilmesi işlemi olarak tanımlamak mümkündür²².

Tebliğat kavramının diğer bilgilendirme yöntemlerinden farkının ortaya konması²³, diğer deyişle benzer kavramlarla karıştırılmaması gerekir. Öncelikle tefhim ve tebliğat arasındaki farka dikkat çekmek gerekir ise tefhim, sözlük anlamı itibariyle, verilmiş olan bir kararın ya da hükmün hakim tarafından duruşmada hazır bulunan taraflara sözlü olarak bildirilmesi, iletilmesi anlamına gelir²⁴. Her ne kadar iki kavram da bir bildirim içerse de²⁵ tebliğatta bildirim yazılı iken; tefhimde bildirim sözlü olarak yapılmaktadır²⁶. Aynı şekilde bildirim ve tebliğat kavramları birbirinden ayrıştırılmalı²⁷, her yazılı bildirim tebliğ anlamına gelmeyeceği göz önünde tutulmalıdır²⁸. Ayrıca belirtelim ki tebliğat, mevzuatta öngörülen usul ve esaslara göre yapılan resmi bir işlem olup, özel usuller izlenerek yapılan diğer bildirimlerden

²² AKCAN, Recep / ALBAYRAK, Hakan, Tebliğat Hukuku, Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ekim 2016, s. 24; YILMAZ, Ejder, Hukuk Sözlüğü, Ankara, 2011 (aktaran YILMAZ / ÇAĞLAR, Tebliğat Hukuku 2013, s. 39); ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 87, 99, 102; RUHİ, Milletlerarası, s. 4, 5, 6; RUHİ / RUHİ, Tebliğat Hukuku, s. 17, 18; ÇATALKAYA, a.g.e., s. 12; ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 487; KARAASLAN, Varol (BUDAK, Ali Cem), Medeni Usul Hukuku, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 4.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, Eylül 2020, s. 129; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 18- 19; KÖKSAL, a.g.e., s. 99; IŞIK, Melih (MERİÇ, Nedim / ARSLANPINAR TAT, Tuğçe / KORKMAZ, Nurdan / ÖZKAN KIDIL, Barçın), Olaylarla Tebliğat Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Kasım 2020, s. 159; KURU, Baki, Medeni Usul Hukuku El Kitabı, C 2, Yetkin Yayınları, Mart 2020 (El Kitabı), s. 1659; "... tebliğat, bir davaya ilişkin işlemleri o davayla ilgili kişilere bildirmek için, mahkemelerce Kanuna uygun biçimde yapılan bir belgelendirme işlemidir." YHGK, E 2011/11-554, K 2011/684, T 23.11.2011 (www.kazanci.com) ET 7.4.2020; Doktrinde yer alan başka bir tanım ise "Tebliğat, davada taraf olan hakiki yada hükmi şahıslarla, taraf olmamakla birlikte (tanık, bilirkişi gibi..) yargılamaya çağrılmalarına, görgü ve bilgilerine müracaat edilmesine gerek görülenlerin davadan haberdar edildiklerinin belgelenmesi işlemi olarak da tarif edilebilir." şeklindedir, bkz. OSKAY, Mustafa, "Tebliğat Hukuku İle İlgili Sorunlar", Yargıtay Dergisi, C 21, S 4, Ekim 1995, s. 500.

²³ MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 3.

²⁴ T. C. Adalet Bakanlığı hukuk sözlüğünde yer alan "tefhim" kelimesinin açıklaması için bkz. (<http://www.sozluk.adalet.gov.tr/tefhim>) ET 7.4.2020; "... tefhim ise, hakim tarafından yüze karşı okuma veya sözlü anlatma anlamına gelir." Bkz. ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 178.

²⁵ MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 8.

²⁶ YILMAZ / ÇAĞLAR, Tebliğat Hukuku 2013, s. 39; GÜNEŞ, Derya Belgin, "Tebliğ Yokluğu", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C 74, S 1, 2016, s. 221; MUŞUL, a.g.e., s. 88; ÇATALKAYA, a.g.e., s. 16; ATALI/ ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 21- 22; RUHİ / RUHİ, Tebliğat Hukuku, s. 17.

²⁷ YÜCE, Mehmet / ÇELİK, Muhammed, Karşılaştırmalı Vergi Tebliğat Hukuku, Ekin Yayınevi, Bursa, Ocak 2017, s. 1.

²⁸ MUŞUL, a.g.e., s. 88; KÖKSAL, a.g.e., s. 1; Alelade e- posta adresine yapılan bilgilendirmenin tebliğ niteliğinde olmadığı belirtilmiştir, bkz. MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 5.

farklıdır²⁹. Bunların yanı sıra muhatabın tebligatı alması, kabul etmesi anlamına gelen tebellüğ³⁰ etme işlemi de tebligattan farklı bir kavramdır³¹. Son olarak davetiye ve tebligat kavramlarının birbirinden farklı olduklarını³² vurgulamakta fayda olup, yapılan her tebligatın bir daveti ihtiva etmeyeceği belirtilmelidir³³.

B. Tebligatın Hukuki Niteliği

Tebligat, niteliği gereği usuli ve şekli bir işlemdir³⁴. Aynı şekilde tebligata ilişkin mevzuat hükümleri de bir devletin hem kendi içindeki hem de tüzel kişiliği dışındaki kişilerle olan iletişimini düzenlemekte olup, usul kuralı niteliği taşır³⁵.

Usul işlemi, mahkeme yahut tarafların bir dava sebebi ile yaptıkları yazılı ve sözlü beyanları kapsar³⁶. Usul işlemlerinin yapılmasındaki amaç yargılamanın ilerletilmesi, sonraki aşamaya taşınması ve uyuşmazlığın çözüme kavuşturulması için adım atmaktır³⁷. Bu kapsamda tebligat ile muhatabın bilgilendirilmesi ve bu

²⁹ ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 16; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 20; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 87.

³⁰ “Bir tebliği alma; tebliğ edilen bir yazıyı imza ile teslim alma” şeklindeki tanım için bkz. (<http://www.sozluk.adalet.gov.tr/tebelluc3%bc%4%9f>) ET 7.4.2020; Osmanlıca bir kelime olan tebellüğün “tebliği kabul etme” karşılığı için bkz. (<https://www.luggat.com/index.php#ceviri>) ET 11.12.2020.

³¹ ÇATALKAYA, a.g.e., s. 15- 16; ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 188; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 21.

³² RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 137.

³³ ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 71, 75; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 109; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 112; ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 189; ERDÖNMEZ, *Pekcanitez Usul*, s. 489; KURU, *Baki*, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, 6. Baskı, C 5, Beta Basım, İstanbul, Mayıs 2001 (*Hukuk Muhakemeleri Usulü*), s. 5570; Davetiye ve tebligat arasındaki fark ile ilgili ayrıntılı açıklama için bkz. aşa. Bl I, s. 26- 28.

³⁴ DELİDUMAN, *Seyithan*, *Tebligat Hukuku Bilgisi*, Son Değişikliklere Göre Gözden Geçirilmiş, Güncellenmiş ve Kısmen Genişletilmiş 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 24; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 20; Tebligatın şekli bir işlem olduğu ile ilgili, “Tebligat, adli işlemlerin yapılmasında başlangıç teşkil eden ve bu işlemlerin hukuki sonuçlarının doğmasını sağlayan şekli bir işlemdir.” şeklindeki tanım için bkz. SÜTÇÜ, *Nezih*, “Adli Tebligatla İlgili Sorunlar”, İstanbul Barosu Dergisi, C 80, S 5, Eylül 2006, s. 1975; “Tebliğ ile ilgili kanun ve tüzük hükümleri tamamen şeklidir, tebligat; bilgilendirme yanında belgelendirme özelliği de bulunan bir usul işlemidir. Gerek tebliğ işlemi ve gerekse tebliğ tarihi ancak yasa ve tüzükte emredilen şekillerle tevsik ve dolayısıyla ispat olunabilir.” YHGK, E 2010/21-200, K 2010/216 T 14.4.2010 (www.kazanci.com) ET 8.4.2020; Aynı yönde bkz. YHGK, E 2015/1-2827, K 2016/843, T 22.6.2016 (www.kazanci.com) ET 8.4.2020; Tebligatın hukuki niteliği hususunda doktrinde bulunan diğer görüşler ile ilgili bkz. GÜNEŞ, a.g.m., s. 222.

³⁵ ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 20; DELİDUMAN, a.g.e., s. 24.

³⁶ BUDAK (KARAASLAN), a.g.e., s. 19; Usul işleminin dar ve geniş anlamda tanımlanması ile ilgili bilgi için ayrıca bkz. ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 171.

³⁷ ERDÖNMEZ, *Pekcanitez Usul*, s. 434.

bilgilendirmenin belgelendirilmesi söz konusu olduğundan yapılan bu işlem usul işlemi vasfını taşır³⁸. Tebligat bir usul işlemi olduğundan hakim, yargılama kapsamında yapılmış olan tebligatların gereği gibi yapılıp yapılmadığını incelemekle yükümlüdür³⁹. Tebligata ilişkin işlemler Teb. K. ve ilgili diğer mevzuat hükümlerinde belirlenen şekle uyularak yapıldığından tebligat hukuku kurallarının tamamen şekli oldukları⁴⁰ belirtilmelidir⁴¹.

I. TEBLİGATA İLİŞKİN MEVZUAT VE TEBLİGATIN UYGULAMA ALANI

A. Tebligata İlişkin Mevzuat

Yargılamanın önemli kurumlarından biri olan tebligatın, yapılmasına ve işletilmesine ilişkin genel ve özel nitelikteki düzenlemeler tebligat mevzuatını oluşturur⁴².

Tebligat ile ilgili başlıca düzenleme 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Teb. K.⁴³ ile yapılmıştır. Bu Kanun, yayım tarihinin üzerinden altı ay geçmesi ile yürürlüğe girmiş ve uygulanmaya başlanmıştır. Günümüze gelene dek Teb. K.'de birçok değişiklik

³⁸ DELİDUMAN, a.g.e., s. 16; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 19; RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 17; "... tebligat bilgilendirme yanında, belgelendirme özelliği de bulunan bir usuli işlemdir." Yarg. 14. HD, E 2017/2986, K 2021/925, T 15.2.2021 (www.kazanci.com) ET 19.4.2021; Bununla beraber, tebligatı hukuki işlem teorisi açısından değerlendirerek, tebligat işlemi kendine özgü yapısı bulunan bir hukuki işlem olarak kabul eden görüş için bkz. ÇATALKAYA, a.g.e., s. 14- 15.

³⁹ ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 20; MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 23.

⁴⁰ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 17; MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 21, 23; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 43.

⁴¹ DELİDUMAN, a.g.e., s. 16; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 141; RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 19, 35, 102, 801; "Tebliğ ile ilgili 7201 sayılı Kanun ve Tüzük hükümleri tamamen şeklidir. Gerek tebliğ işlemi ve gerekse tebliğ tarihi, kanun ve tüzükte emredilen şekillerle ispat olunabilir. Anılan kanun ve tüzüğün bu konuda etkili önlemler almış olmasının tek amacı, tebliğin muhatabına ulaşmasını ve onun tarafından kabul edilmesini sağlamaktır. Zira; yazılı tebligat, bir davaya ilişkin işlemleri o davayla ilgili kişilere bildirmek için, mahkemelerce kanuna uygun biçimde yapılan bir belgelendirme işlemidir. O halde kanun ve tüzük hükümlerinin en ufak ayrıntılarına kadar uygulanması zorunludur. Çünkü, mahkemelerce ve taraflarca yapılan yargılamaya ilişkin işlemlerin geçerliği, genellikle bunların ilgililere kanun ve tüzük hükümlerinin öngördüğü şekilde bildirilmesi ile sağlanacaktır." YHGK, E 1980/7-2371, K 1981/604, T 16.9.1981 (www.kazanci.com) ET 8.4.2020; Aynı konuda bkz. Yarg. 10. HD, E 2015/16012, K 2015/20517, T 24.11.2015 (www.kazanci.com) ET 8.4.2020; Yarg. 1. HD, E 2016/5858, K 2016/7051, T 9.6.2016 (www.lexpera.com.tr) ET 13.4.2021.

⁴² ALBAYRAK, a.g.e., s. 29; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 35.

⁴³ Bu Kanun hukuk sistemimize girmeden önce tebligata ilişkin düzenlemeler, 18.6.1927 tarih ve 1086 sayılı mülga HUMK 114- 148. maddeleri arasında yer almaktaydı.

yapılmış olup⁴⁴, bunlardan en günceli 28.2.2018 tarih ve 7101 sayılı Kanun ile gerçekleşmiştir. Teb. K.'nin yanı sıra Teb. Yön.⁴⁵ mevcut olup, Teb. Yön. amacı gereği Teb. K.'nin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirler. Aynı zamanda çalışmamızın temelini oluşturan e- tebligata ilişkin ayrıntılı düzenleme Elektronik Tebligat Yönetmeliği ile yapılmıştır. Diğer yandan iç düzenleme niteliğindeki⁴⁶ Tebligat İşletme Usul ve Esasları⁴⁷, PTT Genel Müdürlüğü tarafından 2.2.2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Yukarıda bahsedilenler genel düzenlemeler olup bunlar dışında bazı özel düzenlemeler mevcuttur. Teb. K. asıl olmakla beraber İcra ve İflas Kanunu⁴⁸, Vergi Usul Kanunu⁴⁹ gibi kanunlarda bulunan bazı hükümlerin Teb. K.'nin yanında uygulandığı görülür⁵⁰. Aynı zamanda Posta Hizmetleri Kanunu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu⁵¹, Çek Kanunu⁵², Avukatlık Kanunu⁵³, Ceza Muhakemesi Kanunu⁵⁴, Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun⁵⁵ gibi birçok

⁴⁴ 11.1.2011 tarihli 6099 sayılı Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile tebligat hukuku bakımından önemli değişiklikler yapıldığı belirtilmelidir. Başta e- tebligata ilişkin düzenlemenin eklenmesi olmak üzere, Teb. K. 1, 10, 11, 21, 23, 25/a, 29, 35, 36, 49 ve 60. maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Ayrıca geçici madde eklenmiştir. Değişiklikler ile ilgili bkz. **AKİL, Cenk**, “11.1.2011 Gün ve 6099 Sayılı Kanun İle 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C 25, S 101, Temmuz 2012, s. 247- 266; **ÖZBAY, İbrahim**, “6099 sayılı Kanun ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 16, S 1- 2, 2012, (EÜHFD), s. 115- 157; **GÜRSOY, Mustafa**, “Tebligat Kanununda Ocak 2011’de Yapılan Değişikliklerin, Tebliğ İşlemlerine Etkileri”, Terazi Hukuk Dergisi, C 6, S 56, Nisan 2011, s. 27- 30; **SALGIRTAY, Teoman**, “Tebligat Kanununda Yapılan Değişiklikler ve Bir Yargıtay Kararı Işığında (Yargıtay 12. H.D. 2012/32459 E.- 2013/3328 K. S. - 11.02.2013 T.) Tebligat Kanunu Uygulamaları”, Ankara Barosu Dergisi, S 4, 2013, s. 298- 328.

⁴⁵ Belirtmek gerekir ki 11.9.1959 tarih ve 10303 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tebligat Tüzüğü, 7.8.2012 tarih ve 28377 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tebligat Tüzüğü’nün Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tüzük ile yürürlükten kaldırılmıştır. Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik, Tebligat Tüzüğü’nün yerine geçmiş olup, bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Tebligat Tüzüğü’ne yapılan atıfların yönetmeliğe yapılmış kabul edileceği belirtilmiştir.

⁴⁶ **ÖZEKES (HANAGASI)**, a.g.e., s. 90, 99.

⁴⁷ Bundan evvel “Tebligat İşletme Esasları” ve ondan da evvel “Postada Tebligat İşlemleri Rehberi” mevzuatımızda yer almaktaydı.

⁴⁸ RG T 19.6.1932, S 2128; İİK m. 21/1’de icra daireleri tarafından yapılan tebligatların Teb. K. hükümlerine göre yapılacağı düzenlenmiştir. Yine İİK 57. maddede icra tebliğlerinde uygulanacak usule ilişkin düzenleme yer alır.

⁴⁹ RG T 10, 11, 12.1.1961, S 10703, 10704, 10705; Bu kapsamda VUK 93- 109. maddeleri arasında tebligat ile ilgili düzenlemeler yer alır.

⁵⁰ **YILMAZ / ÇAĞLAR**, *Tebligat Hukuku 2013*, s. 46- 47; **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 35.

⁵¹ RG T 4.2.2011, S 27836; HMK m. 438 bu düzenlemelerdendir.

⁵² RG T 20.12.2009, S 27438; Çek Kanunu m. 5/5 bu düzenlemelerdendir.

⁵³ RG T 7.4.1969, S 13168; Av. K. m. 56, 150 ve 183 bu düzenlemelerdendir.

⁵⁴ RG T 17.12.2004, S 25673; CMK m. 36, 37, 38 bu düzenlemelerdendir.

⁵⁵ RG T 12.12.2007, S 26728.

kanunda tebligata ilişkin hükümler mevcuttur. Kanunlarda özel düzenleme bulunması halinde bu hükümlerin öncelikle uygulanacağı⁵⁶, özel düzenlemelerde hüküm bulunmayan konularda Teb. K. ve ilgili yönetmeliklere başvurulacağı açıktır⁵⁷.

Değınmek gerekir ki tebligat işlemlerinde kolaylık sağlamak amacıyla yapılan ikili ve çok taraflı uluslararası antlaşmalarda bulunan tebligata ilişkin hükümler de tebligat mevzuatı kapsamında yer alır⁵⁸.

B. Tebligatın Uygulama Alanı

Teb. K. m. 1 (Teb. Yön. m. 2) ile tebligatın uygulama alanına ilişkin düzenleme getirilmiştir. Bu kapsamda Teb. K. m. 1 (Teb. Yön. m. 2) gereğince; kazaî merciler, 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa⁵⁹ ekli (I) sayılı cetvelde⁶⁰ yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (II) sayılı cetvelde⁶¹ yer alan özel bütçeli idareler, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı cetvelde⁶² yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (IV) sayılı cetvelde⁶³ yer alan sosyal güvenlik kurumları, vakıf yükseköğretim kurumları, il özel idareleri, belediyeler, köy hükmî şahsiyetleri, barolar, noterler Teb. K. hükümlerine göre tebligat yapmaya ehildirler.

Teb. K. m. 1 kapsamında bulunan mercilerin yapacakları bildirimler tebligatın uygulama alanı içerisinde yer almaktadır. Düzenleme gereği, bu mercilerin yapacakları her türlü tebligatta Teb. K. ve ilgili yönetmelik hükümleri uygulama

⁵⁶ RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 26.

⁵⁷ ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 19- 20; ALBAYRAK, a.g.e., s. 30- 31; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 35, 36, 37, 42.

⁵⁸ DELİDUMAN, a.g.e., s. 23; YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 47; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 19; Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu sözleşmeler ile ilgili bilgi için bkz. RUHİ, *Milletlerarası*, s. 22- 23; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 27- 28; ÇATALKAYA, a.g.e., s. 4- 5; DELİDUMAN, a.g.e., s. 23- 24; YÜCE / ÇELİK, a.g.e., s. 32 vd..

⁵⁹ RG T 24.12.2003, S 25326.

⁶⁰ Bahsi geçen (I) numaralı cetvel, Kanun'un ekler bölümü EK 1'de yer almaktadır.

⁶¹ Bahsi geçen (II) numaralı cetvel, Kanun'un ekler bölümü EK 2'de yer almaktadır.

⁶² Bahsi geçen (III) numaralı cetvel, Kanun'un ekler bölümü EK 3'te yer almaktadır.

⁶³ Bahsi geçen (IV) numaralı cetvel, Kanun'un ekler bölümü EK 4'te yer almaktadır.

alanı bulur. Ancak hükmün mefhumu muhalifinden anlaşılacağı üzere, Teb. K. m. 1’de yer almayan ve haklarında buna ilişkin özel düzenleme bulunmayan mercilerin yapacakları bildirimler Teb. K. hükümlerine değil⁶⁴, Posta Hizmetleri Kanunu hükümlerine tabi olacaktır⁶⁵.

Bazı kurum ve kuruluşların (Teb. K. m. 1 dışında kalan) yapacakları bildirimler, özel düzenleme gereği Teb. K. hükümlerine göre yapılır⁶⁶. Çek Kanunu m. 5/5 bu konuda özel düzenleme niteliğindedir⁶⁷. Söz konusu düzenleme gereği, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı ile ilgili, adres değişikliği bildiriminde bulunulmadığı müddetçe, ilgili tarafından çek hesabı açtırırken bildirilen adrese Teb. K. m. 35’e göre derhal tebligat çıkarılır.

Benzer şekilde HMK m. 438 ile taraflarca aksi kararlaştırılmadığı sürece, tahkim yargılaması kapsamındaki bildirimlerin Teb. K. hükümlerine göre yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Yine İİK m. 21/1 ve 57/1 gereğince, icra dairelerinin yapacakları tebliğ işlemlerinde Teb. K. hükümleri uygulanacaktır.

II. TEBLİGAT KURUMUNUN AMACI VE ÖNEMİ

A. Tebligat Kurumunun Amacı

Teb. K. ve Teb. Yön. kapsamında tebligatın amacına ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak doktrin ve yargı kararları ışığında tebligatın amacı, muhataba haberdar olması gereken birtakım hususların bildirilmesi⁶⁸ ve gerçekleştirilen bilgilendirmenin belgelendirilmesi olarak açıklanabilir⁶⁹. Tebligatın

⁶⁴ DELİDUMAN, a.g.e., s. 26; KÖKSAL, a.g.e., s. 99.

⁶⁵ ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 21- 22; RUHİ, *Milletlerarası*, s. 28; RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 55; YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebligat Hukuku 2013*, s. 52; MUŞUL, a.g.e., s. 72; ÇEVİK, *Metin*, “Elektronik Tebligat”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, 2020, s. 28, (<https://tez.yok.gov.tr/>), ET 4.5.2021.

⁶⁶ DELİDUMAN, a.g.e., s. 30.

⁶⁷ DELİDUMAN, a.g.e., s. 30; Çek Kanunu m. 5/5 kapsamında bankaların Teb. K. hükümlerinden faydalanabileceği belirtilmiştir, bkz. ALBAYRAK, a.g.e., s. 36.

⁶⁸ ÇEVİK, a.g.t., s. 11.

⁶⁹ ÇATALKAYA, a.g.e., s. 1, 3; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 22; YÜCE / ÇELİK, a.g.e., s. 5, 163; ALBAYRAK, a.g.e., s. 139; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 20; MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 5; “*Kanun ve yönetmeliğin amacı tebligatın muhatabına en kısa zamanda ulaşması, konusu ile ilgili olan kişilerin*

unsurları olan bilgilendirme ve belgelendirme sayesinde kişi, hakkında yapılan işlemlerden haberdar olabilecek ve bu doğrultuda savunma yahut açıklama yapma imkanına sahip olabilecektir⁷⁰. Bununla beraber, tebliğe konu işlemlerin hukuki sonuç doğurmasının sağlanması da tebligatın amacı olarak ifade edilebilir⁷¹.

Tebliğat ile ilgili temel mevzuat olarak nitelendirilebileceğimiz Teb. K.'nin amacına değinmek gerekir ise, söz konusu Kanun ile hem muhatapların hukuki durumları ile yakından ilgili tebligatların bu Kanun kapsamına girmeyen postalardan ayrıştırılması hem de tebliğ tutanağı düzenlenerek sürelerin ne zaman işlemeye başladığının belirlenmesi amaçlanmaktadır⁷². Önemle belirtilmelidir ki tebligatın amacına ulaşabilmesi için mevzuat hükümlerine sıkı surette bağlı kalınması ve ayrıntılar atlanmadan doğru şekilde uygulanması gerekmektedir⁷³.

Tebliğatın ve dolayısı ile tebligata ilişkin mevzuat hükümlerinin temel amaçlarından bir diğeri ise yargılamanın hızlandırılması ve adaletin gerçekleştirilmesidir⁷⁴. Hızlı ve gerektiği gibi işleyen bir tebligat zincirinin varlığı, yargılamanın süratle

bilgilendirilmesi ve bu hususların belgeye bağlanmasıdır." YHGK, E 2017/21-1721, K 2018/345, T 28.2.2018 (www.kazanci.com) ET 14.4.2020; Aynı yönde bkz. YHGK, E 2013/2295, K 2015/1663, T 17.6.2015 (www.lexpera.com.tr) ET 13.4.2021; VUK kapsamında tebliğ işleminin amacı benzer şekilde açıklanmıştır, bkz. **SOLAK AKMAN, İnci**, "Türk Vergi Hukukunda Norm Koyma ve Normun Uygulanmasında Kronikleşmiş "Yetkilendirme" Sorununa Yeni Bir Örnek: Elektronik Ortamda Tebliğ Usulüne İlişkin Düzenlemeler", Ankara Barosu Dergisi, S 2, Ocak 2016, s. 272- 273.

⁷⁰ **ÖZEKES (HANAĞASI)**, a.g.e., s. 87, 88, 99; **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 31; **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 17; **KOCABIYIK, Tülü**, "Elektronik Tebliğat", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2020, s. 65, (<https://tez.yok.gov.tr/>), ET 9.5.2021; "... usulüne uygun bir tebligatın amacı, kişiyi aleyhine açılan davadan haberdar etmek, dolayısıyla kendisini ilgilendiren yargılamadan tam olarak bilgi sahibi olmasını sağlamak, açıklamada bulunmak ve ispat hakkını kullanmasına imkan vermektir." Yarg. 2. HD, E 2015/11883, K 2015/23380, T 7.12.2015 (www.kazanci.com) ET 14.4.2020.

⁷¹ **MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL)**, a.g.e., s. 14; **ÇEVİK**, a.g.t., s. 11.

⁷² **BÖRÜ, Levent**, "Elektronik Tebliğat Yönetmeliği Taslağı'na İlişkin Kısa Bir Değerlendirme", Ankara Barosu Dergisi, S 2, 2012 (Ankara Barosu Dergisi), s. 406; **AKKAN, Mine**, "Elektronik Ortamda Tebliğat Yapılmasına İlişkin Gelişmeler", Haluk Konuralp Anısına Armağan, C 1, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2009 (Armağan), s. 33.

⁷³ **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 22; **AKKAN**, Armağan, s. 33; "... yasa ve yönetmelik (tebligatın yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan Tebligat Tüzüğü) hükümlerinin en ufak ayrıntılarına kadar uygulanması zorunludur. Kanunun ve yönetmeliğin (tebligatın yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan Tebligat Tüzüğü'nün) belirlediği şekilde yapılmamış ve belgelendirilmemiş olan tebligatların geçerli olmayacağı Yargıtay içtihatlarında açıkça vurgulanmıştır." YHGK, E 2015/21-781, K 2019/338, T 21.3.2019 (www.kazanci.com) ET 14.4.2020.

⁷⁴ **DELİDUMAN**, a.g.e., s. 32; **KÖKSAL**, a.g.e., s. 8.

sonuçlanmasını ve dolayısıyla yargıya olan inancın artmasını beraberinde getirir⁷⁵. Adaletin gecikmeksizin sağlanması bakımından önem arz eden tebligat kurumu, kanun hükümlerine riayet edilerek ve gerekli özen gösterilerek işletildiği sürece yargılamanın hızlanmasına yönelik amaca da ulaşılacaktır⁷⁶.

4829 sayılı Tebligat Kanunu ile Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun⁷⁷ gerekçesinde yukarıda bahsi geçen hususlarla örtüşür nitelikte bir açıklamaya yer verilmiştir. İlgili gerekçe metninde söz konusu değişiklikler ile yargılamanın hızlanması ve adaletin gerçekleşmesi adına tebligat müessesesinin eksiksiz ve hızlı şekilde işletilmesinin amaçlandığı belirtilmiştir⁷⁸.

B. Tebligat Kurumunun Önemi

Tebligat, usule ilişkin işlemlerin hukuki sonuç doğurması açısından önem taşıyan bir kurumdur⁷⁹. Taraflara ya da ilgililere bildirim yapılmadığı sürece, yapılmış ya da yapılacak olan işlemler hakkında bilgi sahibi olmaları, kendilerine tanınan hakları kullanmaları ve dolayısıyla yargılama faaliyetine katılmaları mümkün değildir⁸⁰.

⁷⁵ KÖKSAL, a.g.e., s. 8.

⁷⁶ ALBAYRAK, a.g.e., s. 26; KÖKSAL, a.g.e., s. 8.

⁷⁷ RG T 27.3.2003, S 25061.

⁷⁸ "... yargılamanın hızlanması ve adaletin gerçekleşmesi şartlarından biri ve belki de en önemlisi tebligat müessesinin tam ve hızlı çalışmasıdır. Bu şekilde zamanın delilleri yıpratması, hatta yok etmesi engellenecek, masum sanık bir an önce temize çıkarılacaktır. Yine cezanın hızlı bir şekilde tatbik edilmesiyle vatandaşların kafasında suç işleyen cezalandırılacağı inancı kuvvetlenecek ve bu suretle toplumsal barışın sağlanmasına katkıda bulunulacaktır. Aynı şekilde hukuk davaları açısından da davanın mümkün olduğunca hızlı bir şekilde sonuçlandırılması ve haklı olan kişinin hakkına kavuşması adalete olan güveni arttıracaktır ..." Bkz. (<https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-0533.pdf>) ET 5.5.2021; Ayrıca Teb. K. m. 10/1 hükmünün bu amaca ulaşmada engel teşkil edebilecek nitelikte olduğu yönündeki görüş için bkz. MUŞUL, a.g.e., s. 67.

⁷⁹ DELİDUMAN, a.g.e., s. 17; YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebligat Hukuku 2013*, s. 40; ÇATALKAYA, a.g.e., s. 2; ERDÖNMEZ, *Pekcanitez Usul*, s. 434; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 87; KURU, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, s. 5511; KURU, *El Kitabı*, s. 1659; YÜCE / ÇELİK, a.g.e., s. 8; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 20- 21, 26; MUŞUL, a.g.e., s. 86; MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 15; RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 19, 20; ÇEVİK, a.g.t., s. 14.

⁸⁰ ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 17; ÇATALKAYA, a.g.e., s. 2; RUHİ, *Milletlerarası*, s. 7; ERDÖNMEZ, *Pekcanitez Usul*, s. 488; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 87, 88, 89, 99; "Yargılamanın hukuka uygun ve sağlıklı bir biçimde sürdürülebilmesi, iddia ve savunmanın özgürce ileri sürülebilmesi ve delillerin eksiksiz olarak toplanıp tartışılabilmesi, öncelikle tarafların yargılamadan haberdar edilmeleri ile mümkündür. Davanın tarafları ile vekillerinin davaya ilişkin işlemleri öğrenebilmesi için, tebligatın davanın taraflarına usulüne uygun olarak yapılması, duruşma gün ve saatinin kendilerine bildirilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde tarafların hukuksal hakları kısıtlanmış olur." Yarg. 3. HD, E 2018/8032, K 2019/166, T 16.1.2019 (www.kazanci.com) ET 18.4.2020.

Tebliğat sayesinde tarafların usul işlemleri ile ilgili gecikmeksizin ve usullere uygun olarak bilgilendirilmeleri, haberdar edilmeleri sağlanır⁸¹. Muhatap açısından tebliğ ile birçok hak ve yükümlülük başlayacağından bu işlemin usullere uygun olarak ve zamanında yapılması önem taşır⁸².

Tebliğatın öneminin ortaya çıktığı bir diğer husus ise sürelerin işlemeye başlamasıdır⁸³. Kanunda öngörülen veya hakimce tayin edilen sürelerin işlemeye başlaması için muhataba usulüne uygun olarak tebliğat yapılması gerekmektedir⁸⁴. Nitekim HMK m. 91 ile sürelerin taraflara tebliğ tarihinden veya kanunda öngörülen bazı hallerde tefhim tarihinden itibaren işlemeye başlayacağı düzenlenmiştir⁸⁵. Belirtmek gerekir ki tebliğ tarihinin şüpheye mahal vermeyecek şekilde belirlenmesi ve tebliğ evrakında belirtilen sürelerin açıkça ifade edilmiş olması oldukça önemlidir⁸⁶.

Tebliğat; usul ekonomisi ilkesi, hukuki dinlenilme hakkı ve adil yargılanma hakkının vücut bulabilmesi açısından önem taşımakta olup⁸⁷ bu hak ve ilkeler ile yakından ilgilidir⁸⁸. Bu kapsamda tebliğatın önemine dikkat çekmek ve değinmek gerekir.

⁸¹ **KARAASLAN (BUDAK)**, a.g.e. s. 129; **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 31; **ÇEVİK**, a.g.t., s. 99.

⁸² **KOCA**, a.g.m., s. 2985; Ayrıca **ERDÖNMEZ**, tebliğatın yargılamanın dış görünüşü olduğunu ifade ederek, tebliğata ilişkin hususların usulüne ve Kanun'a uygun şekilde yerine getirilmesine dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir, bkz. **ERDÖNMEZ**, Pekcantez Usul, s. 450.

⁸³ **ÇATALKAYA**, a.g.e., s. 1; **ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d.**, a.g.e., s. 188; **ÖZEKES (HANAĞASI)**, a.g.e., 89; **KÖKSAL, Mehmet**, "Elektronik Tebliğat", Legal Hukuk Dergisi, C 16, S 184, 2018 (*Legal Hukuk Dergisi*), s. 1575.

⁸⁴ **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 18; **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 26; **TANRIVER**, a.g.e., s. 455; **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 20- 21; **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 32; **ÖZEKES (HANAĞASI)**, a.g.e., 89; **ÇEVİK**, a.g.t., s. 12.

⁸⁵ "... yasa, sürelerin başlangıcını bir tebliğat veya bildirimle ilgili kıldığı durumlarda tebliğat veya bildirim mutlakla 7201 sayılı Yasa hükümlerine göre yapılması zorunludur." Yarg. 18. HD, E 2003/6563, K 2003/6530, T 17.9.2003 (www.kazanci.com) ET 17.4.2020.

⁸⁶ **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 22; "Yasal başvuru sürelerinin başlangıcına esas teşkil eden tebliğ tarihi hiçbir tereddüde mahal vermeyecek biçimde belirlenmelidir. Direnme kararını temyiz eden davacı ... vekiline kararın tebliğine ilişkin "Hükümlerin Tebliğine mahsus makbuz" düzenlenmişse de bu makbuzda sadece tebellüğ edenin imzası olup, tebliğ edenin kimliği ve imzası ile tarih bulunmamaktadır. Adı geçene kararın usulünce tebliğ edildiği tarihin belgelendirilerek evraka eklenmesi gerekir." YHGK, E 2008/18-236, K 2008/214, T 5.3.2008 (www.kazanci.com) ET 18.4.2020.

⁸⁷ **AKİL**, a.g.m., s. 264; **ÇATALKAYA**, a.g.e., s. 2; **VAROL, Asaf / BAŞTÜRK, İhsan**, "Hukuki ve Teknik Boyutlarıyla Elektronik Tebliğat İle Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi", Ankara Barosu Dergisi, S 1, Ocak 2015, s. 267- 268.

1. Adil Yargılanma Hakkı Açısından

T.C. Anayasa'sının⁸⁹ “*Hak arama hürriyeti*” başlığını taşıyan 36/1 hükmü, “*Herkes meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir*” şeklindedir. Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin⁹⁰ “*Adil yargılanma hakkı*” başlıklı m. 6/1 ilk cümlesi şu şekildedir;

“Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir”.

Yargıtay'ın ifade ettiği şekilde adil yargılanma, makul sürede yargılanma hakkını ve aşağıda ayrıntılı olarak değinilecek olan hukuki dinlenilme hakkını kapsayan anayasal bir hak⁹¹. Yargılamanın makul sürede çözüme kavuşturulabilmesi için tebligatın usullere uygun olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir⁹². Bu kapsamda tebligatın mevzuata uygun şekilde gerçekleştirilmesi, adil yargılanma hakkının tesisinde önemli yere sahiptir⁹³.

⁸⁸ ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 488- 489; RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 21, 22; AKKAN, Mine, “*Tebligat Kanunu Çerçevesinde Elektronik Tebligat*”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C 14, S 39, 2018/1 (*Mihder*), s. 26, 56; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 24- 27; Aynı yöndeki 6099 sayılı Kanun genel gerekçesi için bkz. (<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf>) ET 8.5.2021; “*Tebligat, usul ekonomisi ilkesi (AY. m. 141, son) ile de yakın ilişki içerisindedir.*” Bkz. KURT KONCA, Nesibe, “*Türk Hukukunda Tebligata İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri*”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C 27, S 114, Eylül 2014, s. 241.

⁸⁹ RG T 09.11.1982, S 17863 (Mükerrer) (<https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/anayasa/>) ET 18.4.2020.

⁹⁰ RG T 19.3.1954, S 8662 (<https://www.danistay.gov.tr/upload/avrupainsanhaklarisozlesmesi.pdf>) ET 18.4.2020.

⁹¹ “*Taraflara hukukî dinlenilme hakkı verilmesi anayasal bir haktır. 1982 Anayasası'nın 36. maddesine göre teminat altına alınan iddia ve savunma hakkı ile adil yargılanma hakkı, hukukî dinlenilme hakkını da içermektedir. Yine İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nde de hukukî dinlenilme hakkı, adil yargılanma hakkı içinde teminat altına alınmıştır. Bu hakka, tarafın hâkime meramını anlatma hakkı ya da iddia ve savunma hakkı da denilmektedir.*” Yarg. 1. HD, E 2016/6768, K 2019/1854, T 14.3.2019 (www.kazanci.com) ET 18.4.2020.

⁹² RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 22; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 25; RUHİ, *Milletlerarası*, s. 12.

⁹³ RUHİ, *Milletlerarası*, s. 12; RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 22; “*Tebligatın ne şekilde yapılacağına ilişkin usuller Tebligat Kanunu ve Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair*

2. Hukuki Dinlenilme Hakkı Açısından

HMK m. 27/1 hükmü ile davanın taraflarının, müdahillerin ve yargılamanın diğer ilgililerinin kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahip oldukları belirtilmiştir. Bahsi geçen maddenin devamında ise hukuki dinlenilme hakkının içeriğinden bahsedilmiştir. Bu kapsamda hukuki dinlenilme hakkı; yargılama ile ilgili olarak bilgi edinebilmeyi, açıklama ve ispat hakkını, mahkemenin söz konusu açıklamaları dikkate alarak değerlendirmesini ve verilecek kararları somut ve açık olarak gerekçelendirmesini içermektedir.

Hukuki dinlenilme hakkı ve tebligat birbiri ile sıkı ilişki içerisindedir⁹⁴. Hukuki dinlenilme hakkının içerdiği bilgi sahibi olma hakkı, tebligat ile mümkündür⁹⁵. Daha açık bir anlatımla davalının açılan davadan haberdar olması ya da davaya ilişkin cevaplarını bildirmesi gibi işlemlerin gerçekleşebilmesi, davalıya usulüne uygun şekilde tebligat yapılmasına bağlıdır⁹⁶. Usulüne uygun tebligat sayesinde yargılama, hukuki dinlenilme hakkına uyularak yürütülür ve taraflar ya da ilgililer işlemlerden

Yönetmelik'te gösterilmiştir. Bu usullere riayet etmek iddia ve savunma hakkı dolayısıyla da adil yargılanma hakkının kullanılabilmesi açısından önem arz etmektedir.” Bkz. KARAASLAN (BUDAK), a.g.e. s. 129.

⁹⁴ ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 488; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 87, 89, 99; KARAASLAN (BUDAK), a.g.e., s. 75; Tebligatın hukuki dinlenilme hakkı açısından büyük önem sahip olduğu ifade edilmiştir, bkz. TANRIVER, a.g.e., s. 455.

⁹⁵ KURT KONCA, a.g.m., s. 240; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 89; ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 188; TANRIVER, a.g.e., s. 400; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 26; RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 20- 21; Hukuki dinlenilme hakkının bir yansımalarının, tebligatın bilgilendirme unsuru kapsamında bireylerin kendileriyle ilgili işlemlerden haberdar edilmesi gerekliliği olduğu belirtilmiştir, bkz. KOCABIYIK, a.g.t., s. 30.

⁹⁶ ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 153; VAROL / BAŞTÜRK, a.g.m., s. 268; RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 19, 23; “Yargılamanın sağlıklı bir biçimde sürdürülebilmesi, iddia ve savunma ile ilgili delillerin eksiksiz toplanıp tartışılabilmesi, davanın süratle sonuçlandırılabilmesi, öncelikle tarafların yargılama gününden haberdar edilmesi ile mümkündür. Kişinin, hangi yargı merciinde duruşmasının bulunduğu, hakkındaki iddia ve isnatların nelerden ibaret olduğunu bilebilmesi, usulüne uygun olarak tebligat yapılması ile sağlanabilir.” Yarg. 14. HD, E 2017/2986, K 2021/925, T 15.2.2021 (www.kazanci.com) ET 19.4.2021; “Bir davada davalının, davacının açmış olduğu davadan haberdar olması, davaya cevap vermesi ve hatta cevap süresinin işlemeye başlaması için dava dilekçesinin tebliğ edilmesi gerekir. Aksi durumun, ilgilinin hak arama hürriyetini kısıtlayacağına şüphe yoktur. Aslında hemen her hukuksal işlemin tebligat ile sonuç doğuracağını söylemek mümkündür.” YHGK, E 2013/8-2201, K 2015/1326, T 13.5.2015 (www.kazanci.com) ET 17.4.2020; Aynı yönde bkz. “... adil yargılanma hakkının en önemli unsuru olan hukuki dinlenme hakkı; davalıya, usulüne uygun olarak dava dilekçesinin tebliğ edilmesini zorunlu kılar. Bir başka deyişle; mahkeme, davalıya, savunma hakkı tanımak için usulüne uygun olarak birleşen davadaki dava dilekçesini tebliğ etmeden yargılamaya devam edip hükmünü veremez. Davalıya, savunma hakkını kullanma imkânı verilmesi, davalıya, usulüne uygun olarak birleşen dava dilekçesinin tebliğ edilmesi ile olur.” Yarg. 15. HD, E 2017/1154, K 2017/3189, T 28.9.2017 (www.kazanci.com) ET 18.4.2020.

haberdar olabilir, kendilerine tanınan hakları kullanarak açıklama yapabilir, ispat hakkını kullanabilir veya yargılamaya dahil olabilirler⁹⁷. Bu kapsamda tebligatın usullere uygun olarak yapılması hukuki dinlenilme hakkı açısından önem taşır⁹⁸. Usullere uygun olarak işletilmeyen tebligat zincirinin adil yargılanma hakkı ihlaline varacak sonuçları gündeme getirebileceğini belirtmek gerekir⁹⁹.

3. Usul Ekonomisi İlkesi Açısından

HMK m. 30 ile hakimin yargılamayı makul süre içerisinde, düzenli şekilde ve gereksiz gider yapılmadan yürütülmesini sağlamakla yükümlü olduğuna değinilmiştir. Önemle belirtmek gerekir ki T.C. Anayasası'nın 141/4 hükmünde de yargının davayı mümkün olan hızla ve en az masrafla sonuçlandırmakla görevli olduğundan bahsedilmiştir¹⁰⁰.

Söz konusu ilke; yargılamanın düzenli, kalite standartlarına uygun, makul gider ve süre içerisinde yürütülmesi anlamına gelir¹⁰¹ ve bu esaslara hizmet eder. Hakim tarafından davanın usul ekonomisi ilkesi gereklerine riayet edilerek sonuçlandırılması sağlanacak olup, hakim bu konuda gerekli önlemleri alacaktır¹⁰². Yargılama sürecinde usul ekonomisi ilkesinin işletilebilmesi açısından tebligat kurumu büyük önem taşımaktadır. Gereği gibi yapılmayan tebligat, yargılamanın

⁹⁷ RUHİ, *Milletlerarası*, s. 13; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 19, 23; TANRIVER, a.g.e., s. 400; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 26- 27; MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 15; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 141.

⁹⁸ ERDÖNMEZ, *Pekcanitez Usul*, s. 869; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 89, 141; TANRIVER, a.g.e., s. 400; MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 18.

⁹⁹ KARAASLAN (BUDAK), a.g.e., s. 75; TANRIVER, a.g.e., s. 400, 420; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 27; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 89; KOCABIYIK, a.g.t., s. 59; "Usulüne uygun şekilde tebligat yapılmadan yargılamaya devam edilip yargılamanın sonuçlandırılması boşuna emek ve zaman kaybına neden sebep olacağı gibi hukuki dinlenme hakkı yerine getirilmediği için adil yargılanma hakkına da aykırı olacaktır." Bkz. BİLGİN, *Mahmut*, "Tebliğat Hukukuna İlişkin Genel Bir Değerlendirme", *Fasikül Hukuk Dergisi*, C 8, S 82, Eylül 2016, s. 6.

¹⁰⁰ "Anayasa'nın 141/son ve HMK'nın 30. maddesine göre; hakim, yargılamayı makul süre içerisinde, düzenli bir biçimde ve gereksiz gider yapmadan sürdürmek ve tamamlamak zorundadır. Hakimin bu yükümlülüğüne usul ekonomisi ilkesi denir. Bu ilke, yargılamanın kolaylaştırılmasını, yargılamada öngörülen olağan sürelerin aşılmasını ve gereksiz harcamalar yapılmamasını amaçlar ve bu hususu hakime bir görev olarak yükler." Yarg. 3. HD, E 2017/11029, K 2019/899, T 11.2.2019 (www.kazanci.com) ET 18.4.2020.

¹⁰¹ RÜZGARESEN, *Cumhur*, *Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013, s. 45; YILMAZ, *Ejder*, "Usul Ekonomisi", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 57, S 1, 2008, s. 250; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 24.

¹⁰² ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 161.

uzamasına neden olur¹⁰³. Bu sebeple usul ekonomisinin tehlikeye düşeceği göz önüne alınarak, tebligatın en kısa zamanda usulüne uygun şekilde muhataba ulaştırılması gerekmektedir. Tebligatın bu şekilde yapılması yargılamanın aksamamasını, hızlı işlemlerini ve sonuç olarak adaletin kısa sürede gerçekleşmesini sağlayacaktır¹⁰⁴. Önemle altını çizmek gerekir ki tebligat kurumu ne kadar iyi ve gerektiği gibi işletilirse usul ekonomisi ilkesi de o kadar hayata geçebilecektir.

III. TEBLİGATIN UNSURLARI

Tebligat, bilgilendirme ve belgelendirme olmak üzere iki kurucu unsurdan oluşmaktadır¹⁰⁵. Bu iki unsurdan bilgilendirme, tebligatın maddi unsuruyken; belgelendirme, şekli unsur olarak karşımıza çıkmaktadır¹⁰⁶. Bilgilendirme ve belgelendirme unsurlarını gerçekleştirilmemiş bir hukuki işlemin tebligat olarak nitelendirilmesi mümkün değildir¹⁰⁷. Böyle bir durumda kurucu unsur eksikliği, tebliğ yokluğunu¹⁰⁸ gündeme getirecektir¹⁰⁹.

¹⁰³ RÜZGARESEN, a.g.e., s. 271; ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 488- 489; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 89; ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d. tebligat hükümlerinin işletilmesindeki zorlukların da yargılamanın gecikmesine neden olduğunu ifade etmişlerdir, bkz. ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 150; TÜRÜNER de, uzun süren davaların baskın nedenlerinden birinin fiziki tebligatta yaşanan sıkıntılar olduğunu belirtmiştir, bkz. TÜRÜNER, *İzmir Barosu Dergisi*, s. 75; Benzer şekilde TANRIVER tarafından tebligatın ülkemizde en çok sorun yaşanan alanlardan birisi olduğu ve bu sorunların yargılamanın uzamasına neden olduğu ifade edilmiştir, bkz. TANRIVER, a.g.e., s. 455 - 456; Tebligat işlemlerindeki aksamalar ve tebligatla ilgili uygulamadaki yanlışlıkların, ülkemizde davaların uzamasının en önemli sebeplerinden biri olduğu yönünde bkz. ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 17; Aynı yönde bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 27; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 88; RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 19.

¹⁰⁴ RUHİ, *Milletlerarası*, s. 15; RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 24; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 27.

¹⁰⁵ ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 487; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 87; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 18- 19; MUŞUL, a.g.e., s. 85; RUHİ, *Milletlerarası*, s. 5; RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 18; KÖKSAL, a.g.e., s. 3, 100; Tebligatın, muhatabın bilgilendirilmesi ve bilgilendirmenin belgelendirilmesi şeklinde iki temel işlevi olduğu belirtilmiştir, bkz. TANRIVER, a.g.e., s. 455; "...tebligat, bilgilendirme yanında, belgelendirme özelliği de bulunan bir usul işlemidir." Yarg. 10. HD, E 2019/6122, K 2020/622, T 3.2.2020 (www.kazanci.com) ET 21.4.2020; Doktrinde "bilgilendirme" unsuru yerine "yazılı bildirim" ya da "bildirim" unsuru ifadesini kullanan yazarlar da mevcut olup, bu ifadeyi tercih eden bazı yazarlar için ayrıca bkz. MUŞUL, a.g.e., s. 85; KÖKSAL, a.g.e., s. 3; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 16; RUHİ, *Milletlerarası*, s. 5; "Tebligatın anlamı bildirimdir. Tebligatın, yazılı bildirim ve belgelendirme olmak üzere iki ana unsuru vardır." Yarg. 12. HD, E 2017/4088, K 2017/9581, T 19.6.2017 (www.kazanci.com) ET 21.4.2020.

¹⁰⁶ ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 487; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 87; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 19; RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 17.

¹⁰⁷ MUŞUL, a.g.e., s. 85; RUHİ, *Milletlerarası*, s. 5; ÇATALKAYA, a.g.e., s. 4; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 19; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 87; KÖKSAL, a.g.e., 100.

¹⁰⁸ Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. GÜNEŞ, a.g.m., s. 221- 231.

A. Bilgilendirme

Yargılamanın sağlıklı şekilde yürütülebilmesi ve delillerin tam olarak toplanarak tartışılabilmesi için her şeyden önce tarafların yargılama gününden usulüne uygun şekilde haberdar edilmeleri gerekmektedir¹¹⁰. Bu anlamda muhatap, hukuki dinlenme hakkından bahsedilirken değinildiği üzere¹¹¹, kendisi hakkında yapılmış ya da yapılacak olan işlemlerden haberdar olma ve bu işlemler hakkında bilgi edinme hakkına sahiptir.

Bilgilendirme unsuru, muhataba ya da muhatap yerine kabule yetkili kişilere yapılacak olan yazılı bildirim ile gerçekleşmektedir¹¹². Diğer deyişle bilgilendirme, yazılı bildirim yolu ile sağlanır. Bilgilendirme unsuru eksikliği tebliğ yokluğuna; tebligatın mevzuatın öngördüğü usule uyulmaksızın gerçekleştirilmesi ise usulsüz tebligata¹¹³ neden olacaktır¹¹⁴. Ayrıca belirtmelidir ki yazılı bildirim yapılması, sürelerin işlemeye başlaması açısından gerekli şartlardan birini oluşturur¹¹⁵.

B. Belgelendirme

Muhataba tebliğ evrakının ulaştırılması ile bilgilendirme yapılmasının yanında bu bilgilendirmenin belgelendirilmesi gereklidir¹¹⁶. Yalnızca bilgilendirme yapılmış

¹⁰⁹ GÜNEŞ, a.g.m., s. 223; YÜCE / ÇELİK, a.g.e., s. 4; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 19; MUŞUL, a.g.e., s. 85; RUHİ, *Milletlerarası*, s. 5; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 18.

¹¹⁰ OSKAY, a.g.m., s. 500.

¹¹¹ Bkz. yuk. Bl I, s. 16- 17.

¹¹² RUHİ, *Milletlerarası*, s. 5; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 18; GÜNEŞ, a.g.m., s. 223; ÇEVİK, a.g.t., s. 9.

¹¹³ TANRIVER, a.g.e., s. 464; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 175; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 114, 118; DELİDUMAN, a.g.e., s. 151; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 141; BÖRÜ, Levent, “*Elektronik Tebligat*”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C 10, S 1, 2020, (HHFD), s. 190; ÇEVİK, a.g.t., s. 9; “*Tebliğatların, Tebligat Kanunu'na ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak düzenlenip tebliğe çıkarılması gerektiğinden, Kanun veya yönetmeliğe uygun düzenlenmeyen veya tebliğ edilmeyen tebligat usulsüz tebligattır.*” YHGK, E 2017/21-243, K 2019/1061, T 15.10.2019 (www.kazanci.com) ET 13.4.2021.

¹¹⁴ MUŞUL, a.g.e., s. 85- 88; YÜCE / ÇELİK, a.g.e., s. 4; GÜNEŞ, a.g.m., s. 223; KÖKSAL, a.g.e., s. 7, 100; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 801; Tebliğ zarfının içerisinde tebliğ evrakı bulunmaması halinde, usulsüz tebligattan değil, tebliğ yokluğundan bahsedileceği ifade edilmiştir, bkz. IŞIK (MERİÇ / ARSLANPINAR TAT / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 159, 160; Aynı yönde bkz. GÜNEŞ, a.g.m., s. 223; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 18.

¹¹⁵ KÖKSAL, a.g.e., s. 3.

¹¹⁶ KOCA, a.g.m., s. 2987; KURT KONCA, a.g.m., s. 240; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 87; “... tarihinde vefat ettiği anlaşılma ile mirasçıları adlarına hükmün tebliğ edildiğine dair tebligat parçalarının dosyada bulunmaması sebebiyle hükmün adı geçenlere tebliğ edilip edilmediğinin araştırılması; tebliğ yapılmış ise buna dair belgelerinin dosyaya konulması ya da kayıtlara

olması tebligatın varlığı için yeterli değildir¹¹⁷. Bu kapsamda tebligatın içerdiği bildirim resmi şekilde belgelendirilmesi, onu diğer bildirme faaliyetlerinden ayıran önemli bir özelliktir¹¹⁸.

Belgelendirme (tevsik), tebliğ tutanağı düzenlenmesi ile gerçekleşir¹¹⁹. Daha açık bir ifadeyle, söz konusu yazılı bildirim mevzuatta belirtildiği şekilde yapıldığına ilişkin tutanak sayesinde belgelendirme unsuru hayat bulur¹²⁰. Tebliğ tutanağının ilgili kısımları kanunun öngördüğü usule riayet edilerek doldurulur, tebliğin yapıldığı günün tarihi atılır ve son olarak imzalanır¹²¹. Diğer yandan belgelendirme sayesinde tebliğ tarihi belirlenmekte olup işlemeye başlayacak olan sürelerin başlangıcı saptanabilmektedir¹²².

Muhataba tebligat yapıldığının ispatı ancak tebliğ tutanağı ile mümkündür¹²³. Tebligatın yapıldığına ilişkin bir tutanak tutulmaması ve tebliğ tutanağının kanunda belirtilen usulde tutulmamış olması farklı sonuçlara tabidir. Bu kapsamda öncelikle tebliğ tutanağının tutulmamış olmasına değinecek olursak, muhataba yazılı bildirim yapılmış olsa dahi belgelendirme olmadığından tebligatın varlığından bahsedilemeyecektir¹²⁴. Diğer yandan tebliğ tutanağı¹²⁵ tutulmuş fakat gerekli usule

dayanılarak tebliğ gününün açıklanması, aksi takdirde kararın 7201 Sayılı Tebligat Kanunu ile Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümlerine uygun şekilde tebliğ edilerek..." Yarg. 16. HD, E 2014/14150, K 2016/2735, T 16.3.2016 (www.kazanci.com) ET 21.4.2020.

¹¹⁷ ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 487; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 87; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 19; ACAR, Ayşe Ece, "Elektronik Tebligat", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C 74, S 1, Ocak 2016, (İÜHFMD), s. 160.

¹¹⁸ ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 16; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 87; RUHİ / RUHİ, Tebligat Hukuku, s. 17.

¹¹⁹ AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 24; ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 518; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 108, 119, 134; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 20- 21, 72; MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 5; ARSLANPINAR TAT (MERİÇ / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 110; KURU, El Kitabı, s. 1677; RUHİ / RUHİ, Tebligat Hukuku, s. 18, 654, 655; ACAR, Ayşe Ece, "Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi'nde Tutulan Delil Kayıtlarının İspat Kuvveti ve Bu Kayıtların Aksinin İleri Sürülmesi", Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 8, S 1, Haziran 2020, (KHASHFD), s. 79; ALBAYRAK, Hakan, Tebligat Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Mart 2021, s. 20.

¹²⁰ GÜNEŞ, a.g.m., s. 223.

¹²¹ RUHİ, Milletlerarası, s. 5; RUHİ / RUHİ, Tebligat Hukuku, s. 18; GÜNEŞ, a.g.m., s. 223.

¹²² ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 19.

¹²³ KÖKSAL, a.g.e., s. 4; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 19; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 108.

¹²⁴ ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 108; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 19; GÜNEŞ, a.g.m., s. 223; MUŞUL, a.g.e., s. 85; KÖKSAL, a.g.e., s. 4.

uyulmadan doldurulmuş ise, tebliğ işleminin varlığı konusunda şüphe olmamakla beraber, buradaki tebligat usulsüzdür¹²⁶.

IV. TEBLİGAT ÇIKARMAYA YETKİLİ MERCİLER

Teb. K. m. 1 (Teb. Yön. m. 2) kapsamında tebligat çıkarmaya yetkili kılınan merciler açıkça düzenlenmiştir. Bu kurum ve kuruluşlar, Teb. K. hükümlerine uygun şekilde tebligat yapmak ile yükümlüdür¹²⁷. Aynı düzenleme kapsamında tebligatın, bu Kanun hükümlerine göre Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü veya memur aracılığıyla yapılacağı da belirtilmiştir.

Tebliğat çıkarmaya yetkili mercilerin, madde metninden anlaşılacağı üzere, tek tek sayılmak suretiyle düzenlendiğini¹²⁸ ve sınırlı sayıda (tahdidi, numerus clausus) olduğunu¹²⁹ söylemek gerekir. Teb. K. m. 1 düzenlemesinden anlaşıldığı üzere, tebligat çıkarmaya yetkili mercilerin bir kısmı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na ekli cetvellerde yer almaktadır. Bahsedilen Kanunda zaman zaman değişiklikler meydana gelmekte olup, eklemeler yahut çıkarmalar yapıldığı belirtilmelidir¹³⁰.

Ancak dikkat çekmek gerekir ki daha önce tebligatın uygulama alanından bahsederken değindiğimiz üzere, bu merciler arasında yer almayan fakat özel kanun

¹²⁵ Tebliğ tutanağı ve tebliğ tutanağında bulunması gereken zorunlu unsurlar için bkz. a.ş. B1 I, s. 32-35.

¹²⁶ **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 19; **KÖKSAL**, a.g.e., s. 4, 100; **ÖZEKES (HANAĞASI)**, a.g.e., s. 108; **MUŞUL**, a.g.e., s. 85, 103; **GÜNEŞ**, a.g.m., s. 223; Ayrıca belirtmek gerekir ki, Teb. K. m. 32 (Teb. Yön. m. 53/1- 2) uyarınca, “*Tebliğ usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliğe muttali olmuş ise muteber sayılır. Muhatabın beyan ettiği tarih, tebliğ tarihi addolunur*”.

¹²⁷ **ÇATALKAYA**, a.g.e., s. 17; **KÖKSAL**, a.g.e., s. 9.

¹²⁸ **MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL)**, a.g.e., s. 36; **TANRIVER**, a.g.e., s. 456; **ÖZEKES (HANAĞASI)**, a.g.e., s. 92.

¹²⁹ **BÖRÜ**, *HFFD*, s. 198; **ERDÖNMEZ**, *Pekcanitez Usul*, s. 490; **TANRIVER**, a.g.e., s. 456; **MUŞUL**, a.g.e., s. 71, 72; **KOCABIYIK**, a.g.t., s. 100; **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 46; **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 36.

¹³⁰ **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 46; **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 36; **ÖZBAY**, *EÜHFD*, s. 119; **ÖZBAY**, *E. Yılmaz'a Armağan*, s. 1425; Bu hususta, cetvellerde meydana gelen değişikliklerin tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerde değişikliğe yol açacağı göz önüne alınarak bahsi geçen Kanun'un son haline bakılması gerektiğine dikkat çekilmiştir, bkz. **KOCABIYIK**, a.g.t., s. 100, dn. 246.

ile kendisine hak tanınan mercilerin yaptıkları tebligatlar da Teb. K. hükümlerine uyularak yapılacaktır¹³¹.

A. Kazai Merciler

Tebliğat çıkarabilecek merciler arasında ilk olarak kazai merciler¹³² sayılmıştır. Bu kapsamda ilk derece ve üst derece yargı organları¹³³, cumhuriyet başsavcılıkları ve cumhuriyet savcılıklarının tebligat çıkarmaya yetkili oldukları görülür¹³⁴.

Burada tekrar etmek gerekir ki İİK m. 21 hükmüne göre icra daireleri tarafından yapılan tebligatlar Teb. K. hükümlerine tabidir. Bu kapsamda icra daireleri de tebligat çıkarmaya yetkili merciler arasında yer alır¹³⁵. Aynı şekilde, tahkim yargılamasında taraflar aksini belirlemedikleri sürece, Teb. K. hükümlerine göre tebligat yapılacağı daha önce ifade edilmiştir. Ancak uygulamada tarafların daha çok elden, kargo şirketi, e- posta gibi vasıtaları tercih ettikleri ve hakemlerin de tebligatı bu şekilde yaptığı söylenebilir¹³⁶.

B. Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri

Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun (I) numaralı cetvelinde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri¹³⁷ tarafından yapılacak tüm tebligatlar Teb. K. hükümlerine göre PTT veya memur aracılığıyla yapılmaktadır.

¹³¹ ÇATALKAYA, a.g.e., s. 23; MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 36, 38.

¹³² Kanun lafzında kazai merci ifadesi kullanılmıştır. Doktrinde “yargı mercileri”, “yargı yerleri” ya da “yargı organları” olarak nitelendiren yazarlar mevcut olup bunlardan bazıları için bkz. YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 53; ÇATALKAYA, a.g.e., s. 17; KÖKSAL, a.g.e., s. 9; DELİDUMAN, a.g.e., s. 28; TANRIVER, a.g.e., s. 456; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 29.

¹³³ ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 22; ÖZBAY, *EÜHFD*, s. 119; ÖZBAY, *E. Yılmaz'a Armağan*, s. 1425.

¹³⁴ DELİDUMAN, a.g.e., s. 28- 29; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 45- 46; ALBAYRAK, a.g.e., s. 36; YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 54.

¹³⁵ AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 45- 46; YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 54.

¹³⁶ YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 55.

¹³⁷ Bahsi geçen (I) numaralı cetvel ile bu kuruluşlar şu şekilde sıralanmıştır; “1) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2) Cumhurbaşkanlığı 3) Anayasa Mahkemesi 4) Yargıtay 5) Danıştay 6) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 7) Sayıştay 8) Adalet Bakanlığı 9) (Değişik:20/5/2021-7319/10 md.) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 10) (Ek:20/5/2021-7319/10 md.)(1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 11) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 12) Dışişleri Bakanlığı 13) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 14) Gençlik ve

C. Özel Bütçeli İdareler

Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (II) sayılı cetveli ile özel bütçeler iki başlık halinde sıralanmıştır. İlk olarak özel bütçeli idareler, “Yükseköğretim Kurulu, Üniversiteler ve Yüksek Teknoloji Enstitüleri” başlığı altında düzenlenmiştir. Bu kapsamda, Yükseköğretim Kurulu, Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı ve tüm devlet üniversiteleri özel bütçeli idarelerdir. Bu kapsamdaki üniversite sayısının fazla olması sebebi ile burada ayrıntılı olarak değinilmeyecektir. Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (II) numaralı cetvelin devamında, özel bütçeli diğer idareler sıralanmak suretiyle yer almaktadır¹³⁸.

D. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’na ekli (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar şu şekildedir; Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık

Spor Bakanlığı 15) Hazine ve Maliye Bakanlığı 16) İçişleri Bakanlığı 17) Kültür ve Turizm Bakanlığı 18) Milli Eğitim Bakanlığı 19) Milli Savunma Bakanlığı 20) Sağlık Bakanlığı 21) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 22) Tarım ve Orman Bakanlığı 23) Ticaret Bakanlığı 24) Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı 25) Devlet Arşivleri Başkanlığı 26) Diyanet İşleri Başkanlığı 27) İletişim Başkanlığı 28) Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği 29) Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı 30) Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı 31) Strateji ve Bütçe Başkanlığı 32) Jandarma Genel Komutanlığı 33) Sahil Güvenlik Komutanlığı 34) Emniyet Genel Müdürlüğü 35) Türkiye İstatistik Kurumu 36) Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı 37) Gelir İdaresi Başkanlığı 38) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 39) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 40) Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 41) Avrupa Birliği Başkanlığı” (<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5018.pdf>) ET 30.5.2021.

¹³⁸ “1) Savunma Sanayi Başkanlığı 2) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 3) Atatürk Araştırma Merkezi 4) Atatürk Kültür Merkezi 5) Türk Dil Kurumu 6) Türk Tarih Kurumu 7) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 8) Türkiye Bilimler Akademisi 9) Karayolları Genel Müdürlüğü 10) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü 11) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü 12) Orman Genel Müdürlüğü 13) Vakıflar Genel Müdürlüğü 14) Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 15) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 16) Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü 17) Türk Akreditasyon Kurumu 18) Türk Standardları Enstitüsü 19) Türk Patent ve Marka Kurumu 20) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 21) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı 22) GAP Bölge Kalkınma İdaresi 23) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı 24) Kamu Denetçiliği Kurumu 25) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 26) Meslekî Yeterlilik Kurumu 27) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 28) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı 29) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 30) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 31) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 32) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 33) Türkiye Su Enstitüsü 34) Türkiye İlaç ve Tıbbî Cihaz Kurumu 35) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 36) Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı 37) Helal Akreditasyon Kurumu 38) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 39) Türkiye Uzay Ajansı 40) Türkiye Adalet Akademisi 41) Kapadokya Alan Başkanlığı 42) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu” (<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5018.pdf>) ET 30.5.2021.

Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Rekabet Kurumu, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Nükleer Düzenleme Kurumu, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu.

E. Sosyal Güvenlik Kurumları ve Vakıf Yükseköğretim Kurumları

31.5.2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu¹³⁹ m. 99/2 ile bu Kanun gereğince yapılacak bildirimler hakkında Teb. K. hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir. Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (IV) sayılı cetvelde yer alan kurumlar Sosyal Güvenlik Kurumu ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü olarak düzenlenmiştir.

Vakıf yükseköğretim kurumları, tebligat çıkarmaya yetkili merciler arasında yer almaktadır. Vakıf yükseköğretim kurumları ifadesi, maddenin ilk halinde yer almamakta olup Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un¹⁴⁰ 20. maddesi gereğince eklenmiştir¹⁴¹. Bu düzenleme ile vakıf yükseköğretim kurumları da tebligat çıkarabilecek mercilere dahil edilmiştir.

F. Diğer Kişi ve Kuruluşlar

Teb. K. m. 1 kapsamındaki diğer kişi ve kuruluşlar ise; il özel idareleri, belediyeler, köy tüzel kişilikleri (köy hükmi şahsiyetleri), barolar, noterler olarak sıralanmaktadır.

Barolar ve noterler tebligat çıkarmaya yetkili merciler arasında düzenlenmiştir. Ancak Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Noterler Birliği için böyle bir düzenleme getirilmemiş olmasına, diğer deyişle bu birliklerin Teb. K. m. 1 kapsamında

¹³⁹ RG T 16.6.2009, S 26200.

¹⁴⁰ RG T 9.12.2016, S 29913.

¹⁴¹ İlgili hüküm şu şekildedir: "11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasına "sosyal güvenlik kurumları ile" ibaresinden sonra gelmek üzere "vakıf yükseköğretim kurumları," ibaresi eklenmiştir."

sayılmamış olmalarına doktrinde birtakım yazarlar¹⁴² tarafından dikkat çekilmiştir. *ÇATALKAYA* bu konu ile ilgili olarak, TBB ve TNB'nin üst kuruluşlar olması sebebiyle Teb. K. m. 1 ile sıralanan kuruluşlardan sayılması gerektiğine ve uygulamanın da bu şekilde olduğuna değinmiştir¹⁴³. Gerek Av. K. m. 109 düzenlemesi ile TBB'nin tüm baroların katılımı ile oluşan tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğindeki bir meslek kuruluşu niteliğinde olması gerekse 1512 sayılı Noterlik Kanunu¹⁴⁴ m. 163 ve 165 düzenlemesi ile TNB'nin noterlik mesleğinin amaçlara uygun şekilde yürütülmesi, geliştirilmesi ve noterler arasındaki birliği sağlamak üzere kurulan tüm noterlerin tabii üyesi oldukları kamu kurumu niteliğinde bir kuruluş olması göz önüne alındığında, kanaatimizce de söz konusu kuruluşların üst kuruluş olarak değerlendirilerek tebligat çıkarmaya yetkili olduklarını savunan görüş isabetlidir.

VI. TEBLİĞ KONUSU, TEBLİĞ ÜCRETİ VE MASRAFI, TEBLİĞ TUTANAĞI

A. Tebliğ Konusu

Tebliğati çıkaran merci tarafından muhataba gönderilen evrak, tebliğ konusunu oluşturur¹⁴⁵. Tebliğ konusunun ödeme emri ya da dava dilekçesi gibi muhataba bilgilendirme yapma amacı taşıyan bir işlemi veya sadece bir daveti içermesi¹⁴⁶ mümkündür¹⁴⁷. Ayrıca tebliğ konusu hem bilgilendirmeye hem de davete ilişkin olabilir¹⁴⁸.

¹⁴² AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 45; ALBAYRAK, a.g.e., s. 35; ÇATALKAYA, a.g.e., s. 20, dn. 18; YILMAZ / ÇAĞLAR tarafından "... barolar (kanımızca, Türkiye Barolar Birliği dahil) ve noterler (kanımızca Türkiye Noterler Birliği dahil) tarafından çıkartılan tebligat da 7201 sayılı Kanunun kapsamına girer." ifadelerine yer verilerek söz konusu birliklerin çıkaracağı tebligatların da Teb. K. kapsamına gireceği belirtilmiştir, bkz. YILMAZ, Ejder / ÇAĞLAR, Tacar, Tebligat Hukuku, Genişletilmiş 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 1991, (Tebliğat Hukuku 1991), s. 44.

¹⁴³ ÇATALKAYA, a.g.e., s. 20, dn. 18.

¹⁴⁴ RG T 5.2.1972, S 14090.

¹⁴⁵ MUŞUL, a.g.e., s. 91.

¹⁴⁶ YILMAZ / ÇAĞLAR, Tebligat Hukuku 2013, s. 130- 131.

¹⁴⁷ MUŞUL, a.g.e., s. 92.

¹⁴⁸ YILMAZ / ÇAĞLAR, Tebligat Hukuku 2013, s. 130; MUŞUL, a.g.e., s. 92.

Tebliğ evrakı, tebligatın haber verme işlevini yerine getiren¹⁴⁹ ve muhataba tebliğ edilmek üzere hazırlanıp tebliğ mazbatalı kapalı zarf içerisinde muhataba gönderilen evraktır¹⁵⁰. Teb. K. m. 8 (Teb. Yön. m. 13) gereği tebliğ evrakı, biri dosyasında kalacak şekilde gereği kadar nüshadan oluşmalı (tebliğ edilecek kişi sayısından bir fazla) ve nüshalarının tamamı asıl ya da vekilin imzasını¹⁵¹ taşımalıdır. Tebliğ evrakının verildiği tebliğ merci ise her nüshaya evrakın verildiği tarihi atarak istem üzerine makbuz (alındı) verebilir (Teb. K. m. 8/2). Ayrıca tebliğ evrakı ve davetiyeye ilişkin tebliğ mazbataları dosyasına konulacaktır (Teb. K. m. 8/3).

Davetiye (celpname¹⁵², celp, davetname, çağrı kağıdı)¹⁵³ ise tebliğ evrakından farklı olarak, muhatabın belirli bir tarihte ve saatte belirli bir yerde hazır bulunması gerektiğine ilişkin yazılı bildirim içerir¹⁵⁴. Davetiyenin ihtiva etmesi gereken kayıtlar Teb. K. m. 9'da sayılmıştır¹⁵⁵. Buna ek olarak, aynı maddenin dördüncü bendinden anlaşıldığı üzere davetiyenin, ilgili mevzuata göre gerekli birtakım özel kayıtları ihtiva etmesi gerekir¹⁵⁶. Örneğin davetiyenin; yemine (HMK m. 228), tanıklığa (HMK m. 244/1- d), duruşmaya (HMK m. 139) yahut isticvaba (HMK m. 171) ilişkin olması halinde davete icabet etmemenin sonuçları davetiyede yer

¹⁴⁹ ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 75; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 23.

¹⁵⁰ ÇATALKAYA, a.g.e., s. 27; "... tebliğ evrakından maksat; layihanın 70. maddesinin birinci fıkrasına tevfikân, tebliğ mazbatalı kapalı zarf içinde gönderilen her nevi evraktır." Bkz. Hükümet gerekçesi; Ayrıca bkz. Esaslar m. 4/1- 1.

¹⁵¹ Re'sen yapılan tebligatlarda ise tebliğ evrakını tebliği çıkaran merciin yetkili memuru imzalayacaktır, bkz. YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 124.

¹⁵² T.C. Adalet Bakanlığı hukuk sözlüğüne göre celpname, yargılamada tarafların ya da tanık, bilirkişi gibi kimseleri mahkemeye getirtmek için yapılan çağrıdır, bkz. (<https://sozluk.adalet.gov.tr/celpname>) ET 5.5.2021; Celpname ve davetiyenin farklı kavramlar olarak nitelendirilmesinin doğru olmadığı yönünde ayrıntılı açıklama için bkz. MUŞUL, a.g.e., s. 92- 93; ALBAYRAK, a.g.e., s. 144, dn. 385; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 180, dn. 346.

¹⁵³ YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 131; ALBAYRAK, a.g.e., s. 144; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 137.

¹⁵⁴ MUŞUL, a.g.e., s. 92; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 111; MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 7; Farklı bir tanım olarak, mahkeme tarafından bir kimsenin taraf, taraf vekili, tanık veya bilirkişi olarak huzura çağırılması davet, bu davetin yazılı şekline davetiye deneceği belirtilmiştir, bkz. ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 188; ÖZEKES (HANAGAŞI), a.g.e., s. 109, 113; KURU, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, s. 5570; KURU, *El Kitabı*, s. 1686.

¹⁵⁵ Teb. Yön. m. 14 yönlendirmesi ile aynı yönetmeliğin Ek-1 Örnek No:1 kısmında davetiyenin birinci ve ikinci sayfasının nasıl olması gerektiği gösterilmiştir; Ayrıca davetiyede yer alması gerekli kayıtların içeriği ile ilgili bilgi için bkz. YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 131- 156.

¹⁵⁶ RUHİ, *Milletlerarası*, s. 41; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 137; MUŞUL, a.g.e., s. 93; KURU, *El Kitabı*, s. 1687; YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 145- 146.

alacaktır¹⁵⁷. Muhatabın davete icabet etmemesi halinde ortaya çıkacak sonuçlar hakkında bilgilendirildiği ve bunun şerh düşüldüğü davetiye, “*meşruhatlı (açıklamalı; uyarılı; ihtarlı; ikazlı) davetiye*” adını alır¹⁵⁸. Böyle bir bilgilendirme olmaksızın icabet etmemenin sonuçlarının uygulanması mümkün değildir¹⁵⁹.

Teb. K. m. 59/2 gereği davetiye, tebliğ mazbatalı kapalı zarfın içinde gönderilebileceği gibi zarfın içine konulmadan da gönderilebilir. Bu durumda tebliğ tutanağında bulunması gereken kayıtların, davetiyenin içeriğinde yer alması gereklidir¹⁶⁰.

Muhataba, tebliğ konusu içeriğinin hatalı olarak bildirildiği hallerde yapılan tebliğ hukuki sonuçlarını doğurmayacaktır¹⁶¹. Yargıtay davetiyede bulunması gerekli kayıtlardan biri olan hazır bulunulacak gün ile ilgili bir yanlışlık halinde, tebligatın sonuç doğurmayacağını belirtmiştir¹⁶². Diğer yandan hazır bulunulacak günün ve saatin davetiyeye açıkça yazılmamış olması durumunda tebligat geçersiz sayılır¹⁶³.

¹⁵⁷ KURU, *El Kitabı*, 1687; YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 145- 148; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 76- 77; MUŞUL, a.g.e., s. 94; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 182; ALBAYRAK, a.g.e., s. 145.

¹⁵⁸ AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 182; ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 378; ALBAYRAK, a.g.e., s. 145; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 137- 138.

¹⁵⁹ YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 145; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 138; “... borçlu sanığa bizzat 22.08.2006 tarihinde duruşma gününü bildirir tebligatın 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 9.maddesinde düzenlenen unsurları taşıması ve 2004 sayılı İİK'nun 349 ve 5271 sayılı CMK'nun 195.maddesi birlikte değerlendirildiğinde, borçlu sanığın yokluğunda duruşma yapılabilecek hallerde borçlu sanığa gönderilecek davetiyede sadece gelmesi bile duruşma yapılacağına ilişkin meşruhatın bulunmasının zorunlu olduğu, ...” Yarg. 16. HD, E 2007/2656, K 2007/4736, T 27.11.2007 (www.kazanci.com) ET 15.5.2020.

¹⁶⁰ MUŞUL, a.g.e., s. 93.

¹⁶¹ MUŞUL, a.g.e., s. 91.

¹⁶² “... davacı vekiline ilk oturum gününün bildirildiği tebligat belgesinde 3.2.2010 olan oturum günü yanlışlıkla 3.2.2009 günü olarak yazılmıştır. Tebligat Yasası'nın 9/3. maddesi gereğince “Davet edilen şahsın hangi mercide ve hangi gün ve saatte hazır bulunması lazım geldiğini ve bu mercii yerini,” belirten kayıtların bulunması gerekir. Oturum günü mahkemece davacı tarafa yanlış olarak bildirildiğinden, usulünce yapılmış bir tebligattan söz edilemez. Ve usulünce yapılmış bir tebligat gibi sonuç doğurmaz.” Yarg. 4. HD, E 2011/646, K 2011/2187, T 3.3.2011 (www.kazanci.com) ET 13.5.2020.

¹⁶³ YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 144; Davetiyede bulunması gerekli unsurlardan biri ya da birkaçının olmaması durumunda davetiyenin geçersiz sayılacağı yönünde bkz. RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 138; “Davalıya 15.1.2003 tarihinde bizzat tebliğ edilen davetiyede duruşma günü ve saati yazılmamıştır. Bu hal davalının savunma hakkını kısıtlayan önemli bir usul hatasıdır. Davalı kanuna uygun biçimde duruşmaya çağrılmadığından işin esasına girilerek hüküm verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” Yarg. 2. HD, E 2003/5250, K 2003/8584, T 10.6.2003 (www.kazanci.com) ET 14.5.2020.

Davetiyede tarih yazılıp saate yer verilmediği hallerde ise Yargıtay tarafından mesai sonuna kadar duruşmanın bekletilmesinin kabul edildiği görülmektedir¹⁶⁴.

B. Tebliğ Ücreti ve Masrafı

Tebliğatin yapılabilmesi için birtakım giderlerin karşılanması gerekmektedir¹⁶⁵. Nitekim Teb. K. m. 5/1 (Teb. Yön. m. 8/1) gereğince, tebligat ücreti veya masrafı söz konusu ise buna ilişkin bedel, aksine düzenleme bulunmadıkça, tebliğ yapılmasını isteyen kişi tarafından peşin olarak ödenir.

Teb. K. m. 3 (Teb. Yön. m. 6) uyarınca, tebligatın PTT aracılığı ile yapılması halinde buna ilişkin ücret, PTT tarifesi ile belirlenir. Söz konusu Tebligat Ücret Tarifesi değişen ekonomik koşullar karşısında PTT tarafından güncellenmektedir¹⁶⁶. Teb. K. m. 7/2 (Teb. Yön. m. 11) gereği, tebligatın uçak yahut postada kullanılan diğer seri veya özel araçlarla ya da çeşitli işaretli telgraflarla yapılması halinde buna ilişkin ücretler PTT ücret tarifesine göre, bu vasıtalarla tebliği isteyenenden tebliğ ücretinden ayrı olarak alınır. Tebligatın memur aracılığı ile yapıldığı hallerde ise tebliğ masrafı Teb. K. m. 4/1 (Teb. Yön. m. 7/1) gereği, muhatabın bulunduğu yerin mesafesine göre, her mali yılbaşında il idare kurullarınca merkez ilçe ve bağlı ilçeler için ayrı ayrı tespit edilir. 10.2.1954 tarih ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu¹⁶⁷ m. 49 gereği

¹⁶⁴ “Borçluya çıkarılan çağrı kağıdına, belli oturuma özürsüz gelmemesi durumunda, başkaca bir işlem yapılmayacağı ve senedin kendisinin sayılarak, itirazının geçici olarak kaldırılacağı tam olarak yazılmamıştır. Ayrıca, duruşmanın saati de belirtilmemiştir. Borçlu vekilinin, çağrı kağıdında yazılı günde mahkemeye geldiği, dosya içinde bulunan dilekçeye hakim tarafından yazılan yazıdan anlaşılmaktadır. Saat gösterilmeksizin çıkarılan çağrı kağıdı üzerine, duruşmanın mesai sonuna değin bekletilmesi gerekirken, daha önce alınıp bitirilmiş olması, usule ve yasaya aykırıdır.” YHGK, E 1970/683, K 1971/613, T 23.10.1971 (www.kazanci.com) ET 13.5.2020; “... çıkarılan davetiyeye duruşma saatinin açıkça yazılmamış olması halinde, kural olarak o duruşmanın o gün çalışma saati sonuna kadar bekletilmesi gerekir. Temyiz incelemesine konu bu davada, davacı adına çıkarılan davetiyede duruşma saatinin yazılı olmadığı görülmektedir. Öte yandan açılan oturuma ilişkin tutanakta, duruşmanın çalışma saati sonunda yapıldığına ilişkin bir açıklık da olmadığına göre, bu tebligat tümüyle geçersizdir.” YHGK, E 1982/7-1812, K 1982/787, T 15.9.1982 (www.kazanci.com) ET 14.5.2020.

¹⁶⁵ ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 517; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 77; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 110, 113; ÇEVİK, a.g.t., s. 64.

¹⁶⁶ YILMAZ / ÇAĞLAR, Tebligat Hukuku 2013, s. 101; PTT tarafından yayımlanan güncel tarife için bkz. ([https://www.ptt.gov.tr/Lists/Tarifeler/Attachments/91/0-Tam%20Tarife%20Posta%20ve%20Telgraf%20C3%9Ccret%20Tarifesi%20\(01.03.2021%20tarihi%20itibariyle\).pdf](https://www.ptt.gov.tr/Lists/Tarifeler/Attachments/91/0-Tam%20Tarife%20Posta%20ve%20Telgraf%20C3%9Ccret%20Tarifesi%20(01.03.2021%20tarihi%20itibariyle).pdf)) ET 14.3.2021.

¹⁶⁷ RG T 18.2.1954, S 8637.

tazminat alan memurlara Teb. K. kapsamındaki tebliğleri için ödeme yapılmaz (Teb. Yön. m. 7/2).

Teb. K. m. 5/2 (Teb. Yön. m. 8/2) ile tebliği çıkaracak merci tarafından kendisine tayin edilen süre¹⁶⁸ içerisinde ödenmesi gereken tebligat giderini ödemeyen taraf için talebinden vazgeçmiş (sarfinazar etmiş)¹⁶⁹ sayılacağı düzenlenmiştir. Giderlerin yatırılmaması, tebliğin çıkarılmasını isteyen kişinin kendisine izafe edilemeyecek sebeplerden doğmuş ise yeni bir süre tayin edilir (Teb. K. m. 5/2 cüm. 2, Teb. Yön. m. 8/2 cüm. 2). İkinci süre, HMK m. 94/2 gereği, kesin olup başkaca süre verilmesi mümkün değildir.

Dava dilekçesi dışında kalan taleplerin tebliğinde, ödenmesi gerekli giderler süresinde yatırılmadı ise Teb. K. m. 5/2 gereği, tebligat çıkarılmasını isteyen kişinin talebinden vazgeçmiş sayılacağı açıktır. Dava dilekçesinin tebliği için gerekli tebligat giderlerinin verilen süre içerisinde davacı tarafından mahkeme veznesine yatırılmamış olması halinde ise, Teb. K. m. 34/2 ve HMK hükümlerinin uygulanması bakımından iki farklı sonuç ortaya çıkmaktadır¹⁷⁰.

İlk olarak Teb. K. m. 34/2 düzenlemesine¹⁷¹ ¹⁷² yer verilecek olursa, dava dilekçesinin tebliği için gerekli tebligat giderini verilen süreye rağmen ödemeyen kişi bakımından HMK m. 150 (HUMK m. 409) hükmüne atıf yapılarak dosyanın

¹⁶⁸ Bu süre, aksi belirtilmediği takdirde kesin süre niteliğinde değildir. Nitekim HMK 94/2 ile, hakimın tayin ettiği sürenin kesin olduğuna karar verebileceği, bu durumda tayin ettiği kesin süreye konu olan işlemi hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde açıklaması ve süreye uyulmamasının hukuki sonuçlarını açıkça tutanağa geçirerek ihtar edeceği, kesin olduğu belirtilmeyen süreyi geçirmiş olan tarafın yeniden süre isteyebileceği, bu şekilde verilecek ikinci sürenin kesin olduğu ve yeniden süre verilemeyeceği düzenlenmiştir; Ayrıca bkz. **MUŞUL**, a.g.e., s. 97.

¹⁶⁹ "Talebinden sarfinazar etmiş addolunma, davadan feragat, davayı geri alma, dava dosyasının işlemden kaldırılması olarak düşünülebilir." şeklindeki görüş için bkz. **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 187, dn. 354.

¹⁷⁰ **KURT KONCA**, a.g.m., s. 266- 269; **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 149- 151.

¹⁷¹ Söz konusu maddenin ikinci fıkrası 19.3.2003 tarih ve 4829 sayılı Kanun ile eklenmiştir (RG 27.3.2003, S. 25061); Doktrinde, bu değişikliğin 34. madde yerine, ücret ve masrafı konu alan 5. maddeye eklenerek düzenlenmesi gerektiğini savunanlar mevcut olup bu kanaattaki bazı yazarlar için bkz. **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 188; **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 150; **MUŞUL**, a.g.e., s. 98; **YILMAZ / ÇAĞLAR**, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 632; **KURT KONCA**, a.g.m., s. 266.

¹⁷² Söz konusu maddenin ikinci fıkrası eklenmeden önce bu hususta gündeme gelen görüşler için ayrıca bkz. **MUŞUL**, a.g.e., s. 97- 99; **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 187- 188; **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 149.

işlemden kaldırılması sonucunun doğacağı düzenlenmektedir¹⁷³. Diğer taraftan tebligat giderlerinin HMK Gider Avansı Tarifesi¹⁷⁴ m. 3 ile gider avansı kapsamında olduğu¹⁷⁵ belirtilmiştir. HMK m. 120 gereği, davacının gider avansını dava açarken mahkeme veznesine yatırması gerekir. HMK 114/1- g ve HMK 115/2 gereği, gider avansının yatırılması dava şartı olup, dava şartı eksikliği halinde, eksikliğin giderilmesi için davacıya kesin süre tayin edilecek olup, süre içerisinde eksiklik giderilmez ise dava şartı yokluğu sebebi ile usulden red kararı verilecektir¹⁷⁶. Bu konuda uygulanması gereken Kanun yönünden doktrinde farklı görüşler¹⁷⁷ olduğu

¹⁷³ “Tebliğ gideri verilen süre içinde yatırılmaz ise, tebliğ isteyen kişi bu işleminden vazgeçmiş sayılır. Dava dilekçesinin karşı tarafa tebliği için tebliğ gideri peşin verilmemiş ve verilen makul süre içinde yatırılmaz ise, dava hakkında HUMK.’un 409. maddesi uyarınca işlem yapılması gerekir.” Yarg. 9. HD, E 2008/29023, K 2010/13939, T 18.5.2010 (www.kazanci.com) ET 6.5.2020; “Davacı tarafından dava dilekçesinin ve duruşma gününün davalılara tebliği için gerekli posta (tebliğ) giderinin yatırılmaması nedeniyle, yerel mahkemece dava dilekçesi ve duruşma günü davalıya tebliğ edilmeden, dosyanın işlemden kaldırılması ve yasal üç aylık süresi içinde dosya yenilenmediğinden, davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesinin usul ve yasaya uygun olduğu benimsenmiş ...” YHGK, E 2012/14-1219, K 2013/422, T 3.4.2013 (www.kazanci.com) ET 8.5.2020.

¹⁷⁴ RG T 24.9.2020, S 31254.

¹⁷⁵ HMK m. 120 gerekçesinde, davacı tarafından dava açılırken her türlü tebligat ücreti, keşif gideri, bilirkişi ve tanık ücretleri gibi giderleri karşılayacak tutarın, avans olarak yatırılması zorunluluğundan bahsedilmektedir, bkz.

(<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=64272&pkanunnumarasi=6100>) ET 2.11.2020.

¹⁷⁶ “... Yönetmeliğin 45/... maddesi uyarınca gider avansının verilen kesin süre içerisinde yatırılmaması halinde ise dava, dava şartı yokluğundan reddedilecektir.” Yarg. 23. HD, E 2016/2058, K 2018/5985, T 18.12.2018 (www.kazanci.com) ET 6.5.2020; “...usulüne uygun olarak verilen kesin süreye rağmen şikayetçi tarafça süresinde gider avansının yatırılmaması sebebiyle davanın 6100 Sayılı HMK’nın 114/1-g ve 115/2. maddesi gereğince dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilmesi gereklidir. ... O halde, usulüne uygun olarak verilen kesin süreye rağmen gider avansının yatırılmaması sebebiyle davanın dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine dair olarak verilen Yerel Mahkeme direnme kararı yerindedir.” YHGK, E 2014/12-1080, K 2016/798, T 15.6.2016 (www.kazanci.com) ET 5.12.2020.

¹⁷⁷ Teb. K. ve HMK hükümlerinin birbiriyle çeliştiği, HMK’nın sonraki kanun niteliğinde olmasına dayanarak HMK’nın uygulanması gerektiği ve HMK ilgili hükümlerinin Teb. K. m. 34/2 hükmünü zimnen ilga ettiği yönünde bkz. **KURT KONCA**, a.g.m., s. 268; HMK hükümlerinin daha yeni olmasını ve aynı konuda düzenleme getirmelerini göz önüne alarak, tebligat masrafı yatırılmamış olması halinde dosyanın işlemden kaldırılmasına değil, diğer şartlar tamamlanmışsa davanın usulden reddine karar verileceği yönünde bkz. **ÇATALKAYA**, a.g.e., s. 87; HMK 120 hükmünün, HMK 150. maddesinin uygulama alanını daralttığı yönünde bkz. **DELİDUMAN**, a.g.e., s. 169; “Bu durumda ise Teb. K. hükümleri uygulanmayacaktır. ... Sonuç olarak, HMK 120 ve HMK 114/1-(g) gibi özel bir düzenleme olmadığı sürece, yargısal işlemlere ilişkin tebligatlarda tebligat konusu talepten vazgeçilmiş sayıldığı sonucuna ulaşılmalıdır.” Bkz. **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 79; Aynı yönde bkz. **ÖZEKES (HANAĞASD)**, a.g.e., s. 110- 111; “Tebliğat Kanunu’nun anılan hükmü başka kanunlarda özel hüküm bulunmayan hallerde uygulanır. Örneğin, Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda tebligat giderinin davanın başında gider avansı olarak ödenmesi kabul edilmiştir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda bu yükümlülüğe uyulmaması ise özel bir yaptırıma bağlanmış ve tebligat gideri davanın başında gider avansı olarak ödenmediği ve mahkemece verilen kesin süre içinde de tamamlanmadığı takdirde, davanın dava şartı yokluğundan reddedileceği kabul edilmiştir (m. 120; 114/1,g).” Bkz. **ERDÖNMEZ**, Pekcanitez Usul, s. 517; “... tebligat giderlerinin süresinde yatırılmaması durumlarında, diğer kanunlarda yer alan özel hükümler de ayrıca dikkate alınmalıdır.

belirtilmelidir. Kanaatimizce de HMK'nin sonraki Kanun niteliğinde olmasından dolayı HMK hükümlerinin uygulanması gerektiği yönündeki görüşler isabetlidir.

Tebliğ evrakının zayi olması (kaybolma, yırtılma, yakılma, çöpe atılma vb.)¹⁷⁸ hususu Teb. K. m. 6 (Teb. Yön. m. 9) ile düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm gereği, mücbir haller dışında herhangi bir nedenle zayi olan tebliğ evrakının yeniden tanzimi ve tebliği için gereken masraflar Posta Kanunu'nun¹⁷⁹ taahhütlü maddeler hakkındaki hükümleri gereğince ödenir. Posta Hizmetleri Kanunu hükümleri gereği, evrakın yeniden düzenlenmesi ve tebliğ için gereken masraflar PTT tarafından tazmin edilecektir¹⁸⁰. Ancak düzenlemeden anlaşılacağı üzere, bu durum mücbir sebep neticesinde oluştu ise, artık PTT'nin tazmin yükünden söz edilemeyecektir¹⁸¹. Ayrıca belirtilmelidir ki PTT çalışanının evrakın zayi olmasına sebebiyet verdiği durumlarda PTT ödeyeceği tazminat için çalışanına kusuru oranında rücuda bulunabilir¹⁸².

Örneğin, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 120'nci maddesi gereğince tebligat masraflarının davanın başında, bir dava şartı olan gider avansı şeklinde yatırılması gerekir. Avansın yeterli olmadığına dava sırasında anlaşılması halinde, mahkeme tarafından bu eksikliğin tamamlanması için davacıya iki haftalık kesin süre verilmesi öngörülmüştür. Gider avansının yatırılmaması ya da eksik yatırılması ve bunun üzerine verilen kesin süre içinde de tamamlanmaması halinde davanın dava şartı yokluğundan reddi gerekir. Örnekten anlaşılacağı üzere, böyle bir durumda Tebligat Kanunu'nda yer alan hükümler değil, diğer kanunlarda bulunan özel hükümler uygulama alanı bulur." Bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 34- 35; Uyuşmazlık çıkması halinde özel hüküm olan Teb. K. 34. maddesinin mi, yoksa yeni hüküm olan HMK m. 114 maddesinin mi uygulanacağı sorunu yaratacağı, ancak, yeni hüküm olan HMK'nin uygulama alanı bulması yönünde bkz. ALBAYRAK, a.g.e., s. 150- 151; Aynı yönde bkz. AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 189; Karşı yönde bkz. "Kanımızca, davanın açılması sonrası tarafa yönelik yapılacak ilk mahkeme usul işlemi dava dilekçesinin tebliği olduğundan ve buna ilişkin olarak Tebligat Kanunu m. 34 f. 2'de özel bir düzenleme yer aldığından, bu düzenlemenin HMK m. 115'e nazaran öncelikle uygulanması gereklidir. Yani dosyada hiç gider avansı yoksa HMK 115 değil, özel hüküm olan Tebligat Kanunu m. 34 f. 2 öncelikle uygulanmalıdır. Dava açarken gider avansı ödenmesinin kabulüyle ve bunun dava şartı haline getirilmesiyle Tebligat Kanunu'nun bu hükmü yürürlükten kalkmamıştır." KILIÇOĞLU, Evren, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Gider Avansına İlişkin Düzenlemeleri Hakkında Değerlendirmeler", Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, S 99- 100, 2012, s. 71, 84.

¹⁷⁸ MUŞUL, a.g.e., s. 101.

¹⁷⁹ Madde metninde "Posta Kanunu" ifadesi geçmekteyse de 5584 sayılı Kanun'un mülga olduğunu ve buradaki atfın Posta Hizmetleri Kanunu'na yapıldığını belirtmek gerekir. Nitekim "Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler ile atıflar" başlıklı 31. madde ile bu husus şu şekilde belirtilmiştir: "Diğer mevzuatta 5584 sayılı Kanuna yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır."

¹⁸⁰ MUŞUL, a.g.e., s. 101; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 80.

¹⁸¹ RUHİ, Milletlerarası, s. 34; RUHİ / RUHİ, Tebligat Hukuku, s. 85; MUŞUL, a.g.e., s. 101; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 80.

¹⁸² RUHİ, Milletlerarası, s. 34; RUHİ / RUHİ, Tebligat Hukuku, s. 85.

C. Tebliğ Tutanağı

Tebliğ tutanağı¹⁸³, muhataba ya da muhatap yerine kabule yetkili kişilere tebliğin yapıldığını gösteren belgedir¹⁸⁴. Tebliğ tutanağı yalnızca tebliğin yapıldığına dair bilgiyi değil, tebliğin yapılmadığı durumlarda buna ilişkin bilgiyi de ihtiva eder¹⁸⁵. Bu yönleri ile tutanak, tebliğ işleminin tespiti konusunda en önemli belgedir¹⁸⁶.

Tebliğ evrakının veya davetiyenin¹⁸⁷ içinde bulunduğu tebliğ mazbatalı zarfı teslim alan tebliğ memuru, muhataba ya da muhatap yerine kabule yetkili kişilere bu zarfı teslim eder ve zarfın matbu (basılı) tutanak kısmındaki boş yerleri Teb. K. 23. maddesindeki usule uygun olarak doldurur¹⁸⁸. Doldurulan matbu tutanak¹⁸⁹, zarftan ayrılmak suretiyle tebliği çıkaran mercie geri gönderilir¹⁹⁰. Ancak tebliğin yapılmadığı hallerde, doldurulan tebliğ tutanağının tebliğ zarfı ile tebligatı çıkaran mercie iade edilmesi gerekir¹⁹¹.

¹⁸³ Tebliğ mazbatasına veya tebliğ zaptı olarak nitelendirilebileceği yönünde bkz. MUŞUL, a.g.e., s. 103; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s.186; ALBAYRAK, a.g.e., s. 148; ÇEVİK, a.g.t., s. 40; Uygulamada, tebligat belgesinin tebliğ tutanağı veya tebliğ mazbatasına olarak da isimlendirildiği yönünde bkz. KÖKSAL, a.g.e., 100; Tebliğ mazbatasına olarak adlandırılan bazı yazarlar için bkz. KOCA, a.g.m., 2987; OSKAY, a.g.m., s. 508; ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 518; ÇATALKAYA, a.g.e., s. 29; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 72; ARSLANPINAR TAT (MERİÇ / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 110.

¹⁸⁴ RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 656; Doktrinde yer alan, “*Tebliğ mazbatasına, tebliğin kime, nerede, ne zaman ve hangi koşullarda yapıldığını gösteren bir belgedir.*” şeklindeki tanım için bkz. OSKAY, a.g.m., s. 508; Benzer tanım için bkz. RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 57; Ayrıca, tebliğ mazbatasına ilişkin PTT’nin yaptığı tanım için bkz. “*Tebliğ evrakının muhatabına tebliğ edilip edilmediği ile tebliğ şeklini gösteren ve düzenleyen mercie geri gönderilen tebliğ evrakı parçasıdır.*” (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Posta/Tebliğat.aspx>) ET 28.5.2020; Ayrıca bkz. Esaslar m. 4/1- d.

¹⁸⁵ DELİDUMAN, a.g.e., s. 161, 165; ERDÖNMEZ, Pekcanitez Usul, s. 518; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 108, 113; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 72; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 107; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 57, 656; Ayrıca bkz. Esaslar m. 4/1- d ve 58/1.

¹⁸⁶ ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 72; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 108, 113; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 657; Ayrıca bkz. Esaslar m. 58/1.

¹⁸⁷ Davetiyenin tebliğ mazbatalı kapalı zarf içinde gönderilmesi zorunlu olmayıp bu durumda nasıl tebliğ edileceği ile ilgili bkz. yuk. Bl I, s. 27.

¹⁸⁸ ÇATALKAYA, a.g.e., s. 30; MUŞUL, a.g.e., s. 103; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 73; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 655.

¹⁸⁹ Uygulamada “*tebligat parçası*” olarak da ifade edildiği yönünde bkz. MUŞUL, a.g.e., s. 103; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 655, 656.

¹⁹⁰ MUŞUL, a.g.e., s. 103; MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 46- 47; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 73; ÇATALKAYA, a.g.e., s. 30; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 108; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 655; ÇEVİK, a.g.t., s. 40.

¹⁹¹ ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 73; MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 47; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 108; ÇEVİK, a.g.t., s. 40.

Tebliğ tutanağında yer alması gereken kayıtlar Teb. K. m. 23 (Teb. Yön. m. 35) ile düzenlenmiştir¹⁹². Bu kapsamda tebliği çıkararak mercinin adı, tebliğ talep edene ve muhataba ait bilgiler (ad, soyad, adres)¹⁹³, tebliğin konusu, tebliğin kime yapıldığı¹⁹⁴ ve tebliğ muhataptan farklı birine yapıldı ise; o kişiye ait ad, soyad, adres bilgisi ile tebliğe ehil olduğu kaydı¹⁹⁵, tebliğin nerede ve ne zaman yapıldığı¹⁹⁶, tebliğ imkansızlığı ya da tebellüğden imtina hallerinde Teb. K. m. 21 hükmüne göre işlem yapıldığı bilgisi ve adreste olmama ve tebellüğden kaçınma nedeni, adres kayıt sistemindeki adrese tebligat yapıldı ise buna ilişkin kayıt, tebliğ evrakı kime verildi ise onun adı, soyadı, sıfatı, imzası ve tebliğ memurunun adı, soyadı¹⁹⁷, imzası¹⁹⁸, tebliğ yapılan kişinin imza atmayı bilmemesi ya da buna engel hali olması¹⁹⁹ durumunda buna ilişkin kayıt yer alır.

Tebliğ tutanağında yer alması gereken kayıtların tutulması sırasında tutanakta yeterli alan kalmaz ise tebliğ memuru eklenti yapabilir (Teb. Yön. m. 35/2). Ayrıca Teb. Yön. m. 35/3,4 gereğince, tebliğ tutanağının ilgili bölümleri tebliğ yerinde düzenlenir

¹⁹² Tebligat Yönetmeliği Ek-1 Örnek No: 3 tebliğ tutanağının nasıl olması gerektiği konusunda örnek teşkil eder.

¹⁹³ "... tebligatı çıkararak merci, muhatabın adresini tam olarak yazmalıdır. Mesela mahalle, cadde, sokak, site, apartman, kapı ve daire numarasının eksiksiz olarak yazılması gerekir." Bkz. **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 74.

¹⁹⁴ "Muhataba tebliğ edilmişse, bizzat tebliğ edildiği şerhiyle muhatabın imzası ..." Bkz. **ÇATALKAYA**, a.g.e., s. 31.

¹⁹⁵ Bu durumda ayrıca muhataptan başkasına tebliğ yapılmasının sebebi, bu kişinin tebliği kabule yetkili kişilerden hangisi olduğu ve Teb. K. m. 22 (Teb. Yön. m. 34) kapsamında sağlaması gerekli yaş ve ehliyet şartını sağladığı tutanağa geçirilmesi gerektiği belirtilmiştir, bkz. **MUŞUL**, a.g.e., s. 106.

¹⁹⁶ "... tebligatın ne zaman yapıldığının gün, saat ve dakika olarak ayrıntılı bir şekilde yazılması gerekir." Bkz. **DELİDUMAN**, a.g.e., s. 164.

¹⁹⁷ "... şikayetçi borçlu adına gönderilen ödeme emrine ilişkin tebligatta tebliğ memurunun adı soyadının bulunmadığı tebligatın bu hali ile usulsüz olarak yapıldığı anlaşılmaktadır." Yarg. 12. HD, E 2013/35306, K 2014/1497, T 23.1.2014 (www.kazanci.com) ET 26.5.2020; "7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 23/8. maddesine göre, tebliğ evrakında tebliğ memurunun adı-soyadı ve imzasının bulunması zorunludur. Takip dosyası incelendiğinde, borçluya çıkartılan 18.9.2006 ve 11.12.2006 tarihli her iki tebliğ zarfında da tebliğ memurunun adı ve soyadı yer almamaktadır. Bu durum borçlunun savunma hakkını kısıtlayan önemli bir usul hatası olup, yapılan tebligat usulsüz ve dolayısıyla geçersizdir." Yarg. 12. HD, E 2009/26837, K 2010/8072, T 5.4.2010 (www.kazanci.com) ET 26.5.2020.

¹⁹⁸ "Mahkemece, davalı erkeğe ön inceleme duruşmasının tebliği için düzenlenen mazbatada tebliğ memurunun imzası bulunmamaktadır. Tebliğ memurunun imzası tebligat mazbatalarında bulunması zorunlu unsurlardandır (Tebliğ Kanunu m.23). Bu durumda ön inceleme duruşmasının davalı erkeğe tebliği usulsüz olup, davalının savunma hakkı kısıtlanmıştır..." Yarg. 2. HD, E 2015/23745, K 2017/3157, T 22.3.2017 (www.lexpera.com.tr) ET 15.4.2021.

¹⁹⁹ Bu durumda izlenecek usul "İmza edemeyecek durumla olmak" başlıklı Teb. K. m. 24 (Teb. Yön. m. 37) ile ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

ve gerek tebliği çıkaran merci gerekse tebliğ memurunun okunaklı²⁰⁰ şekilde yazması gerekir. Tebliğ tutanağında muhatabın birden fazla adresine yer verilmesi halinde tutanak tebliği çıkaran mercie iade edilecektir (Teb. Yön. m. 35/5).

Tebliğ tutanağı ile ilgili belirtilmesi gereken bir diğer husus ise bu tutanağın resmi belge olduğu²⁰¹ ve aksi sabit oluncaya kadar içerdiği kayıtların doğru olduğunun kabul edildiğidir (TMK m. 7)²⁰². Tebliğ tutanağında yer alan kayıtların aksinin her türlü delille ispat edilebileceği Yargıtay tarafından kabul edilmiştir²⁰³. Bu durumda ispat yükü, kayıtların doğru olmadığını iddia eden kişi üzerindedir²⁰⁴. Ancak belirtmelidir ki söz konusu kayıtlarda eksiklik olması halinde, kayıtla ilgili işlemin gerçekleştiğinin tutanak haricindeki deliller ile ispat edilmesi mümkün değildir²⁰⁵.

²⁰⁰ **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 108; “Hatalı yazım olursa üzeri çarpazvari olarak altındaki yazı okunacak şekilde çizilir. Altına doğrusu yazılır. Tebliğ mazbatası üzerinde hiçbir zaman karalama yapılmaz ve daksil kullanılmaz.” Bkz. **RUHİ**, *Milletlerarası*, s. 38; **RUHİ / RUHİ**, *Tebliğat Hukuku*, s. 57; Ayrıca bkz. Esaslar m. 57 ve 58 ile tebliğ memurunun tutanağı düzenlerken dikkat etmesi gereken hususlara dikkat çekilmiştir.

²⁰¹ **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 21, 72; **YILMAZ / ÇAĞLAR**, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 429; “Resmi belge olup olmadığı tartışılabilir. HMK m. 199 anlamında, gerekli unsurları ihtiva ediyorsa bir belgedir.” Bkz. **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 186; Ayrıca bkz. “Resmi belge niteliğinde tebligat mazbatasındaki bu bilgilerin aksi, ancak belgelerle de teyit edilen eşdeğer delillerle kanıtlanabilir.” Yarg. 18. HD, E 1999/14736, K 2000/1085, T 7.2.2000 (www.kazanci.com) ET 24.4.2021.

²⁰² **MUŞUL**, a.g.e., s. 119- 120; **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 109; **KÖKSAL**, a.g.e., s. 4; **RUHİ**, *Milletlerarası*, s. 39; **RUHİ / RUHİ**, *Tebliğat Hukuku*, s. 57- 58; Tebliğ tutanağının resmi belge olup olmadığının tartışılabilirliğini belirtmekle beraber aksi sabit oluncaya dek geçerli bir evrak olduğu yönünde bkz. **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 44, 186; Ayrıca bkz. “Tebliğat tutanakları aksi sabit oluncaya kadar geçerli olan evraklardandır. Dosya içerisine tebligatın geçersizliğine ilişkin bir belge ve karar bulunmamaktadır. Tebligat yapılan kişinin orada çalışmadığını iddia eden davalının dinlettiği tebligatı alan kişi ve diğer tanıkların beyanlarına değer verilerek tebligat ve tutanağının aksi sabit oluncaya kadar geçerli olduğu hususu gözetilmeden yazılı şekilde davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” YHGK, E 2009/6-47, K 2009/81, T 18.2.2009 (www.kazanci.com) ET 8.4.2020.

²⁰³ “Tebliğat Kanunu ve Tebligat Yönetmeliği, tebliğ belgesindeki işlemin aksinin iddia edilmesi halinde bunun tahkik şeklini ve yöntemini göstermemiştir. Mahkemece, her somut olayın özelliği, cereyan şekli, gerçekleşen maddi olgular en ufak ayrıntılarına kadar gözönünde bulundurup iddia tahkik edilmelidir. H.G.K.nun 7.4.1982 tarih ve 1377-337 Sayılı kararında da benimsendiği üzere, tebligat parçasında yazılı olan hususun aksi her türlü delille ispatlanabilir.” YHGK, E 2017/12-757, K 2017/970, T 24.5.2017 (www.kazanci.com) ET 28.5.2020; Aynı yönde bkz. Yarg. 12 HD, E 2016/11005, K 2016/13570, T 9.5.2016 (www.kazanci.com) ET 28.5.2020; Aynı yönde bkz. **YILMAZ / ÇAĞLAR**, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 429; **RUHİ / RUHİ**, *Tebliğat Hukuku*, s. 58.

²⁰⁴ **MUŞUL**, a.g.e., s. 119; **RUHİ / RUHİ**, *Tebliğat Hukuku*, s. 58.

²⁰⁵ **MUŞUL**, a.g.e., s. 115.

VII. TEBLİGATIN YAPILACAĞI ZAMAN VE SÜRELERİN HESAPLANMASI

A. Tebligatın Yapılacağı Zaman

Teb. K. m. 33 (Teb. Yön. m. 55) gereği tebligat, resmi ve adli tatil günleri de dahil olmak üzere bir sınırlamaya tabi tutulmaksızın her zaman yapılabilir²⁰⁶. Diğer bir deyişle resmi ve adli tatil günlerinde, milli ve dini bayramlarda, cumartesi ve pazar günleri, gece²⁰⁷ ve gündüz, resmi çalışma saatlerinde²⁰⁸ ve sonrasında Teb. K. hükümlerine göre tebligat yapılması mümkündür²⁰⁹.

Bu durumun istisnası ise takibi avukat tarafından yapılan dava ve işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatlar için getirilmiş olup, bu tebligatın resmi çalışma gün ve saatlerinde yapılacağı Teb. K. m. 11/2 (Teb. Yön. m. 18/1) ile düzenlenmiştir²¹⁰. Adli tatil döneminde de resmi çalışma gün ve saatleri içerisinde olacak şekilde avukata bürosunda tebligat yapılması mümkündür²¹¹.

²⁰⁶ KÖKSAL, a.g.e., s. 92; YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 626; DELİDUMAN, a.g.e., s. 66; ALBAYRAK, a.g.e., s. 79; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 124, 139; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 28, 876.

²⁰⁷ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 123- 124, 139; 6.6.1985 tarih ve 3220 sayılı Kanun (RG T 15.6.1985, S 18785) ile Teb. K. 33. maddesinde değişiklik yapılmış olup gece vakti tebligat yapılamayacağına ilişkin ilk üç fıkra yürürlükten kaldırılmıştır. Hükmün yürürlükten kaldırılmadan önceki hali şu şekildedir; “(I) Gece vakti tebligat yapılamaz. (II) Gece vakti, güneş batmasından bir saat sonra başlar ve güneş doğmasından bir saat önceye kadar devam eder. (III) Kabulden imtina vuku bulmadıkça birinci fıkraya aykırı olarak yapılan tebliğ muteberdir. (IV) Resmi ve adli tatil günlerinde de tebligat caizdir.” Bkz. (<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.3.7201.pdf>) ET 31.5.2020; Nitekim Teb. Yön. m. 54 ile gece vakti tebligat yapılabileceğine açıkça cevaz verilmiştir; Ayrıca bkz. Esaslar m. 34.

²⁰⁸ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 124.

²⁰⁹ MUŞUL, a.g.e., s. 181; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 43; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 97- 98; ALBAYRAK, a.g.e., s. 79; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 28, 876.

²¹⁰ BİLGİN, Mahmut, *Tebliğat Hukuku*, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, Temmuz 2019, s. 52; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 124; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 97- 98; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 107; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 28, 876.

²¹¹ KÖKSAL, a.g.e., s. 92; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 97- 98; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 44; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 28, 222.

B. Sürelerin Hesaplanması

Hak kayıplarının yaşanmaması açısından sürelerin iyi hesaplanması gerekir²¹². HMK m. 91 gereği süreler, taraflara tebliğ tarihinden veya kanunda öngörülen hallerde²¹³ tefhim tarihinden itibaren işlemeye başlar²¹⁴.

Söz konusu süreler gün, hafta, ay ya da yıl olarak belirlenmiş olabilir. HMK m. 92/1 gereğince, sürenin gün olarak belirlendiği hallerde, tebliğ veya tefhim günü hesaba katılmayacak olup son günün tatil saatinde süre sona erecektir. Tebliğ ya da tefhimi takip eden (ertesi) günden itibaren süreler sayılmaya başlanacaktır²¹⁵. HMK m. 92/2 hükmüne göre ise sürenin; hafta, ay²¹⁶ ya da yıl olarak belirlendiği hallerde, başladığı güne son hafta, ay ya da yıl içinde karşılık gelen günün tatil saatinde sona erecek olup, sürenin bittiği ayda başladığı güne karşılık gelen bir gün yoksa bu durumda süre, o ayın son günü tatil saatinde bitecektir.

HMK m. 93'e göre resmi tatil günleri²¹⁷ süreye dahildir. Ancak Kanunda özellikle işgünü olarak belirtildiyse, resmi tatil günleri sayılmayacaktır²¹⁸. Sürenin başlangıcının resmi tatil gününe denk gelmesi halinde, bu gün de süreye dahildir²¹⁹. Sürenin son günü resmi tatile denk geldiği takdirde ise, süre, tatili takip eden ilk iş

²¹² YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 78; ERDÖNMEZ, *Pekcanitez Usul*, s. 468; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 125.

²¹³ Sürenin tebliğ yanında tefhim tarihinden itibaren başlayacağı düzenlemeye örnek olarak İİK m. 363 örnek gösterilebilir. İlgili düzenleme gereğince, icra mahkemesi nezdinde istinaf kanun yoluna başvuruda süre, tefhim veya tebliğ tarihinden on gün olarak düzenlenmiştir. Nitekim, HMK m. 43/2 ve 44/2 düzenlemelerinde de süre, tefhim ya da tebliğ ile başlamaktadır.

²¹⁴ Tarafların bir işlemi öğrenmeleri ile sürenin başlaması ise istisnai bir durum teşkil etmekte olup bu duruma verilecek örnekler için ayrıca bkz. KARAASLAN (BUDAK), a.g.e., s. 137; ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 179.

²¹⁵ RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 28.

²¹⁶ Otuz günlük süre ile bir aylık sürenin farklı olduklarının gözden kaçırılmaması gerektiği yönündeki açıklama için bkz. YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebliğat Hukuku 2013*, s. 80.

²¹⁷ 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun (RG T 19.3.1981, S 17284) m. 1 gereği, 28 Ekim saat 13.00'ten sonrası ve 29 Ekim günü Ulusal Bayram olarak resmi tatildir. Bunun yanında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı resmi bayram günü ve Ramazan Bayramı arefe günü saat 13.00'ten sonra 3,5 gün olacak şekilde, Kurban Bayramı arefe günü saat 13.00'ten sonra 4,5 gün olacak şekilde dini bayram günü olarak resmi tatildir (2429 sayılı Kanun m. 2). 1 Ocak günü yılbaşı tatili, 1 Mayıs Emek ve Dayanışma ile 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü olarak resmi tatildir (2429 sayılı Kanun m. 2). Hafta tatili pazar günüdür ve bu tatil 35 saatten az olmamak üzere cumartesi günü en geç saat 13.00'ten itibaren başlar (2429 sayılı Kanun m. 3).

²¹⁸ RUHİ, *Milletlerarası*, s. 45; RUHİ / RUHİ, *Tebliğat Hukuku*, s. 29.

²¹⁹ ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 179- 180.

günü çalışma saati bitiminde sona erer (HMK m. 93/1). Öte yandan, sürenin son günü, öğleden sonrasının tatil sayıldığı günlerden birine rastlar ise, o gün de bir tam gün gibi değerlendirildiğinden, 13.00'te tatil başlar ve süre de bu saatte sona erer²²⁰. Gözden kaçırılmamalıdır ki, sürenin son gününün idari tatil veya idari izin²²¹ gününe denk gelmesi halinde süreler uzamamaktadır²²². Ayrıca HMK m. 445/4 ile elektronik ortamda yapılan işlemlerde, sürenin gün sonunda biteceği hüküm altına alınmıştır.

Değinmek gerekir ki HMK m. 104 gereği, adli tatile tabi olan dava ve işlerde, HMK'nin tayin ettiği sürelerin son günü adli tatile denk gelir ise ayrıca karar verilmesine gerek olmaksızın süre, adli tatilin bittiği günden itibaren bir hafta uzamış sayılır²²³. Bu durumda HMK m. 102'de belirtildiği şekilde adli tatilin 20 Temmuz-31 Ağustos arasında olduğu göz önüne alındığında, süre, 31 Ağustos tarihinden itibaren bir hafta uzamış sayılacaktır²²⁴. Ancak, bahsi geçen bir haftalık sürenin sonu, tatil gününe denk geliyor ise süre, tatilin bitiminden sonraki ilk iş gününün çalışma saatine kadar uzayacaktır²²⁵.

²²⁰ DELİDUMAN, a.g.e., s. 72; RUHİ, *Milletlerarası*, s. 45; ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 45; ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 180; ALBAYRAK, a.g.e., s. 80- 81; KURU, *El Kitabı*, s. 1642.

²²¹ KARAASLAN (BUDAK), a.g.e., s. 137; TANRIVER, a.g.e., 450.

²²² ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 180.

²²³ HMK m. 103 adli tatilde görülecek olan dava ve işleri düzenlemekte olup, bahsi geçen sürelerin uzaması konusu HMK m. 103 dışındaki, yani adli tatilde görülemeyen (adli tatile tabi), işler açısından uygulama alanı bulacaktır, bkz. DELİDUMAN, a.g.e., s. 69; Aynı yönde bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 124, dn. 1; KURU, *El Kitabı*, s. 1654, 1656; Bu konu ile ilgili olarak ERDÖNMEZ, uygulamada adli tatilde görülen dava ve işler için sürenin bir hafta daha uzamayacağına bilinmediğine ve uzayacağı zannedilerek istinaf ya da temyiz sürelerinin kaçırıldığına dikkat çekmiştir, bkz. ERDÖNMEZ, *Pekantitez Usul*, s. 472; Ayrıca bkz. "Kamulaştırma Kanununun 37. maddesine göre bu Kanundan doğan davalar basit yargılama usulü ile görülür. Bedel tespit ve tescil davaları da 10. maddede yazılı işlemler ve süreler nedeniyle ivedi işlerden olup, HMK'nin 103/h maddesi gereğince adli ara vermede de bakılır. HUMK'nın 432. maddesi uyarınca, verilecek nihai kararlara karşı yasal olarak tebliğden itibaren 15 gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir. Somut olayda tebliğ işlemi usul ve yasaya uygun olarak yapılmasına rağmen davalı vekilince temyiz 15 günlük sürede yapılmadığından temyiz dilekçesinin reddine karar verilmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir." Yarg. 5. HD, E 2012/21731, K 2012/25570, T 6.12.2012 (www.kazanci.com) ET 2.2.2021.

²²⁴ "... iki haftalık istinaf süresi 26 Temmuz 2019 tarihinde dolar; ancak bu tarih, adli tatile denk geldiği için, davacının istinafa başvurma hakkı, adli tatilin bittiği tarihten itibaren bir hafta daha uzar. Adli tatilin bittiği gün 31 Ağustos 2019 Cumartesi günü olduğundan, davacının bu tarihten itibaren bir hafta daha istinaf dilekçesi verme olanağı olacaktır. Buna göre davacı, 07 Eylül 2019 Cumartesi gününe kadar istinaf dilekçesi verebilecek ise de, m. 93 uyarınca, bu süre 09 Eylül 2019 Pazartesi günü çalışma (mesai) saati sonuna kadar uzar." Bkz. ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 182- 183.

²²⁵ YILMAZ / ÇAĞLAR, *Tebligat Hukuku 2013*, s. 81; ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 182- 183.

İKİNCİ BÖLÜM

TEBLİGAT KANUNU ÇERÇEVESİNDE ELEKTRONİK TEBLİGAT

I. ELEKTRONİK TEBLİGAT KAVRAMI, NİTELİĞİ VE AMACI

A. Elektronik Tebligat Kavramı

Tebliğat, daha önce de değinildiği üzere²²⁶, bildirim anlamına gelen Arapça kökenli bir kelimedir. Elektronik ise Fransızca kökenli olup elektron temeline dayanan, elektronikla ilgili olan anlamını taşımaktadır²²⁷. E- tebligat, söz konusu iki kelimenin bir araya getirilmesinden ibaret olup, doktrinde, kökeni Arapça olan tebligat kelimesinin başına elektronik sıfatının getirilmesiyle e- tebligat teriminin oluşturulması ironik bulunmuştur²²⁸. Nitekim kanaatimizce de kelime kökenlerinin mensup oldukları dil ailelerine bakıldığında²²⁹, söz konusu iki kelimenin bir araya getirilmesi oldukça ilginçtir.

E- tebligat, ilk olarak 11.1.2011 tarih ve 6099 sayılı Kanun m. 2 ile Teb. K.'ye getirilen m. 7/a aracılığıyla düzenleme alanı bulmuştur. Bu maddenin son fıkrası gereğince, e- tebligat ile ilgili hükmün uygulanmasına dair usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenecektir. Teb. Yön. m. 12 yönlendirmesiyle Elektronik Tebligat Yönetmeliği'ne bakıldığında, m. 3/1- ç çerçevesinde e- tebligat, “*Tebliğat Kanunu ve bu Yönetmeliğe uygun olarak elektronik ortamda yapılan tebligat*” olarak

²²⁶ Bkz. yuk. Bl I, s. 4.

²²⁷ Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer alan “elektronik” kelimesinin anlamı için bkz. (<https://sozluk.gov.tr/>) ET 31.12.2020.

²²⁸ TÜRÜNER, Özlem, “*Elektronik Tebligatın Kalitatif Yöntemle İncelenmesi*”, Ankara Barosu Dergisi, Y 69, S 4, 2011, (Ankara Barosu Dergisi), s. 142; TÜRÜNER, Özlem, “*Elektronik Tebligatın Adaletin Kalitesine Katkıları*”, İzmir Barosu Dergisi, Y 77, Ocak 2012, (İzmir Barosu Dergisi), s. 61.

²²⁹ Tebligat kelimesinin kökeni Arapçadır. Arapça, Sami dilleri arasında yer alıp, Afro- Asyatik dil ailesine mensuptur. Elektronik kelimesine bakıldığında, Fransızca kökenlidir. Fransızca ise Romen dilleri arasında yer alıp, Hint-Avrupa dil ailesine mensuptur, bkz. (https://tr.wikipedia.org/wiki/Dil_aileleri_listesi) ET 26.1.2021.

tanımlanmıştır²³⁰. Bu tanım dışında mevzuatta e- tebligatın açık ve ayrıntılı bir tanımına rastlamak mümkün değildir²³¹.

Mevzuatta yer alan ve bahsi geçen tanım dışında PTT tarafından yapılmış bir e- tebligat tanımına yer vermek gerekir ise şu şekildedir;

“Elektronik Tebligat (e-tebligat), Tebligat Kanunu'nda belirlenen tebligat çıkarmaya yetkili merciler tarafından elektronik ortamda hazırlanan tebligatların e-Tebligat Yönetmeliğine uygun olarak değiştirilemez ve inkar edilemez bir şekilde Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) yoluyla alıcılarına iletilmesidir”²³².

Teb. Yön. kapsamındaki tanımla kıyaslandığında, PTT tarafından yapılan tanım kanaatimizce daha açıklayıcı olup e- tebligata ilişkin birçok kavramı içinde bulundurmaktadır. Doktrinde ise farklı tanımlamalara²³³ yer verildiği görülmektedir. Buna göre;

ÇATALKAYA’ ya göre, “... bilişim sistemleri vasıtasıyla muhatabın elektronik tebligat adresine iletilmek üzere, tebligatı çıkaran merci tarafından tebligatın gönderilmesini ve bu iletinin muhataba elektronik ortamda delillendirilerek teslimini ifade eden tebligat biçimidir”²³⁴,

²³⁰ Yönetmelikleri karşılaştırmak gerekir ise Eski Elek. Teb. Yön. m. 3/1- a gereği e- tebligat, “*Bu Yönetmelik kapsamına uygun olarak elektronik ortamda yapılan tebligatı*” ifade etmektedir. Bu tanımın yeterli açıklıkta olmadığı yönünde bkz. **KURT KONCA**, a.g.m., s. 262; Ayrıca 2005 yılında verilen Elektronik Tebligat Kanunu tasarısı m. 3 ile e- tebligat, “*Belirli şekil ve usul kurallarına göre hazırlanmış, elektronik imza taşıyan, alıcıya elektronik ortamda ulaştırılan tebligat*” olarak tanımlanmış olup bu konuda bkz. **KOCA**, a.g.m., s. 2988.

²³¹ Mevzuat hükümlerinin ne ifade ettiğini daha iyi anlayabilmek için e- tebligata ilişkin daha kapsamlı bir açıklama yapılmasının gerekli olduğu yönündeki görüş için bkz. **KÖKSAL**, a.g.e., s. 28; **KÖKSAL**, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1552.

²³² Bkz. (<http://etebligat.ptt.gov.tr>) ET 22.8.2020; Benzer bir tanım için bkz. **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 30- 31.

²³³ “*Elektronik tebligat, yargı mercileri ile Tebligat Kanununda belirtilen kamu kurum ve kuruluşlarının sermaye şirketlerine zorunlu olarak, diğer gerçek ve tüzel kişilere ise isteğe bağlı olarak elektronik ortamda yaptıkları tebligattır.*” Bkz. **KÖKSAL, Mehmet**, “*Elektronik Yolla Yapılacak Zorunlu Tebligatlar*”, Adres Dergisi, Moda ve Hazır Giyim Federasyonu, 15 Mayıs- 15 Eylül 2014, (Adres Dergisi), s. 46; “*Elektronik yolla tebligat denildiği zaman, günümüzde elektronik posta yoluyla tebligat başta olmak üzere faks veya diğer elektronik iletişim araçları kullanılarak yapılacak tebligatlar akla gelmektedir.*” Bkz. **AKKAN, Armağan**, s. 34.

²³⁴ **ÇATALKAYA**, a.g.e., s. 73.

ALBAYRAK' a göre, "... PTT tarafından kurulan ve işletilen UETS'den (Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi) alınan elektronik tebligat adresine, tebligat yapabilecek mercilerin, tebligat mevzuatına uygun şekilde yapabildiği tebligatı ifade eder" ²³⁵,

TÜZÜNER' e göre, "... mevcut vasıtaların hukuk düzeninde kalmaya devam etmesi kaydıyla, tebligat vasıtalarına internetin eklenmesidir" ²³⁶,

ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ' ye göre dar anlamda e- tebligat, "... Tebligat Kanunu hükümleri gereğince, tebligatı çıkaran merci tarafından kazai, mali veya idari işlemlere ilişkin tebligatın PTT vasıtasıyla (01.01.2019 tarihinden itibaren, Tebligat Kanunu ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği uyarınca yapılan elektronik tebligat işlemlerini yürütmek amacıyla PTT tarafından kurulan, işletilen ve güvenliği sağlanan ... (UETS) üzerinden) muhatabın tebligata elverişli elektronik posta adresine elektronik ortamda bildirilmesi ve bu bildirim belgelendirilmesi işlemidir" ²³⁷,

AKKAN' a göre Teb. K. çerçevesinde e- tebligat, "... Tebligat Kanunu hükümleri uyarınca, elektronik ortamda, ilgili kişiye (muhataba), hakkında yapılan kazai veya mali ya da idari işlemin tebligatı çıkaran merci (TebK. m. 1) tarafından, tebligata elverişli elektronik posta adresi (kayıtlı elektronik posta) kullanılarak PTT vasıtasıyla (1.1.2019 tarihinden itibaren Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi üzerinden) bildirilmesi ve bu bildirim belgelendirilmesi işlemidir" ²³⁸.

Kanaatimizce e- tebligat; hukuki işlemlerin mevzuattaki usullere uygun olarak, Teb. K. m. 7/a kapsamında sayılan gerçek ve tüzel kişilere zorunlu, bu hükmün dışında kalan kişilere ise isteğe bağlı olacak şekilde, UETS yoluyla bildirilmesi ve yapılan bilgilendirmenin delil kayıtları ile belgelendirilmesi işlemidir.

²³⁵ ALBAYRAK, a.g.e., s. 48.

²³⁶ TÜZÜNER, Ankara Barosu Dergisi, s. 144; TÜZÜNER, İzmir Barosu Dergisi, s. 68.

²³⁷ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 57.

²³⁸ AKKAN, Mihder, s. 37, 85.

E- tebligatın diğer bazı kavramlar ile karıştırılmaması gerekmektedir. Bu kapsamda faksın e- tebligattan farklı olduğu²³⁹, faksa ilişkin birtakım endişeler²⁴⁰ mevcutken e- tebligat bakımından bunlardan bahsedilmediği söylenmelidir²⁴¹. Bunun yanı sıra UYAP sisteminin e- tebligat yerine geçmeyeceği belirtilmelidir²⁴². Duruşma gününün tebliğ edilmeden UYAP üzerinden öğrenilmesine dair kararlar mevcut olup, UYAP üzerinden duruşma gününün öğrenilmesi e- tebligat hükmünde değildir²⁴³. Bunlara ek olarak ilan tebligatının elektronik yolla yapılmasının, onu e- tebligat yapmayacağını ve bu tebligatın e- tebligat niteliğinde olmadığını söylemek gerekir²⁴⁴. Diğer yandan WhatsApp, iMessage, BİP gibi uygulamalar üzerinden

²³⁹ BÖRÜ, *HHFD*, s. 187.

²⁴⁰ Tebligat, faks ya da kısa mesaj gibi elektronik vasıtalarla yapıldığında belgelendirme unsuru yönünden birtakım tereddütlerin doğacağı belirtilmiştir, bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 57; Faks yoluyla tebligat yapılmasına ilişkin tartışmalar için bkz. KURT KONCA, a.g.m., s. 244- 245.

²⁴¹ TÜZÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 145; TÜZÜNER, *İzmir Barosu Dergisi*, s. 69.

²⁴² AKKAN, *Mihder*, s. 77; “Her ne kadar usulsüz tebligat öğrenilmekle geçerli hale gelse de dosyada davacı vekiline usulüne uygun şekilde yapılmış hiç bir tebligat bulunmadığı görülmektedir. Uyaptan öğrenilmesi şeklinde bir tebligat usulü de hukuken geçerli değildir.” İzmir BAM, 1. HD, E 2017/586, K 2017/562, T 24.4.2017 (www.lexpera.com.tr) ET 5.4.2021; Aynı yöndeki, UYAP’tan öğrenilmesi şeklinde bir tebligat yapılamayacağı görüşü için bkz. RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 35, 102.

²⁴³ ÇATALKAYA, a.g.e., s. 76- 77; UYAP sisteminden duruşma gününün öğrenilmesi şeklinde tebligat yapılması istenmesi halinde, Teb. K. hükümlerinin hiç uygulanmaması gündeme gelecek olup tebliğ yokluğu doğacağı yönünde bkz. AKKAN, *Mihder*, s. 79- 80; Ayrıca bkz. “Elektronik tebligat usulünün düzenlendiği Tebligat Kanunu'nun 7/A maddesindeki düzenleme ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği hükümleri de dâhil olmak üzere, Tebligat Kanunu ve çıkarılan Tebligat yönetmeliği hükümleri incelendiğinde; duruşma gününün UYAP’tan öğrenilmesi usulünün uygulanabileceğine yönelik bir düzenlemeye yer verilmediği görülmektedir. Kaldı ki, davacı vekilince sunulan mazeret dilekçesinde duruşma gününün sistemden öğrenileceğine dair bir talep bulunmadığı gibi talep olsa dahi mahkemece bu yönde bir karar verilemez. Somut olayda; 05.02.2016 tarihli celsede davacı vekilinin mazeretinin kabulüne karar verilerek duruşma günü 24.02.2016 tarihi olarak kararlaştırılmış, duruşma gününün UYAP üzerinden öğrenilmesine karar verilmiş olmasına rağmen, davacı avukatına duruşma gününün tebliğ edilmediği anlaşıldığından, davacı vekilinin duruşma gününden haberdar edilemediğinin kabulüyle; yeniden duruşma günü bildirilerek yargılamaya devam edilmesi gerekirken aksinin kabulü usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.” Yarg. 10. HD, E 2017/588, K 2017/1612, T 28.2.2017 (www.kazanci.com) ET 5.10.2020; Aynı yönde bkz. Yarg. 1. HD, E 2015/15652, K 2018/12970, T 27.9.2018 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; Yarg. 19. HD, E 2016/20558, K 2018/5302, T 30.10.2018 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; YHGK, E 2017/14-1760, K 2018/43, T 17.1.2018 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; YHGK, E 2017/12-343, K 2019/323, T 19.3.2019 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; YHGK, E 2018/12-1066, K 2019/566, T 16.5.2019 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; YHGK, E 2015/22-1741, K 2018/1468, T 18.10.2018 (www.kazanci.com) ET 11.4.2021; Yarg. 11. HD, E 2016/13908, K 2018/5311, T 19.9.2018 (www.kazanci.com) ET 11.4.2021; Yargıtay kararları kapsamında, duruşma tarihini tebligat ile değil, UYAP üzerinden öğreneceği yönünde beyanda bulunan avukatın, sonrasında tebligatın yokluğunu ileri sürmesinin dürüstlük kuralına açık şekilde aykırılık teşkil edeceği ve bu hususta Teb. K.’de düzenleme yapılması gerektiği yönünde bkz. BÖRÜ, *HHFD*, s. 214, dn. 98.

²⁴⁴ ACAR, *İÜHF*, s. 171; AKKAN’da ilan elektronik ortamda yapılmasının KEP adresine tebligat yapılmasını ifade etmediğini, elektronik ortamdaki bu tebligatın Basın İlan Kurumu aracılığıyla gerçekleştirildiğini ifade etmiştir, bkz. AKKAN, *Mihder*, s. 38; Diğer yandan KÖKSAL, ilan tebligat usulüne ilişkin Teb. Yön. m. 49 düzenlemesinde yer alan ilan elektronik ortamda yapılması

tebliğ evrakının gönderilmesi, tebligat mevzuatı anlamında bir tebligat değildir²⁴⁵. Benzer şekilde standart e-posta adresine yapılan tebligatın belgelendirme unsuru eksikliği nedeniyle yok hükmünde olduğu belirtilmelidir²⁴⁶. Ayrıca İİK 127 kapsamındaki elektronik ortamda yapılan satış ilanının tebligat yerine geçeceğine ilişkin düzenlemeyle kastedilenin e- tebligat olmadığını söylemek gerekir²⁴⁷. Son olarak HMK m. 243/3 ile, tanığın davet edilmesinde, gerektiğinde telefon, faks, e-posta gibi araçlardan yararlanılabileceği düzenlenmiş olup madde metninde geçen e-posta ile ifade edilmek istenenin e- tebligat olmadığı ifade edilmelidir²⁴⁸. KEP ve e-tebligat arasındaki farka ilişkin açıklamalara ayrıca yer verileceğinden²⁴⁹ burada üzerinde durulmayacaktır.

B. Elektronik Tebligatın Niteliği

Doktrinde tebligat işlemi çeşitli açılardan sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Bu sınıflandırmalardan birini de “*yapılış şekline göre tebligat*” ayrımı oluşturmaktadır. Bu ayrıma göre tebligat, doğrudan ve dolaylı tebligat olarak iki sınıfa ayrılmıştır²⁵⁰. Doğrudan (vasıtasız, dolaysız) tebligat, muhataba yapılacak olan bilgilendirmenin tebligatı çıkaran merci tarafından arada başkaca bir vasıta olmaksızın, dolaysız, aracısız gerçekleştirilmesidir²⁵¹. Dolaylı (vasıtalı, aracılı) tebligatta ise tebligatı çıkaran merci tarafından aracı kullanılmakta olup, tebligatı çıkaran makam ve tebligatı yapan makam (veya kişi) birbirinden farklıdır²⁵².

hususunu “*ilanen elektronik tebligat*” olarak nitelendirmiştir, bkz. **KÖKSAL**, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1576.

²⁴⁵ **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 31; Telefona mesaj olarak bildirilmesi şeklinde bir tebligat yapılamayacağı belirtilmiştir, bkz. **RUHİ / RUHİ**, *Tebligat Hukuku*, s. 35.

²⁴⁶ **ARSLANPINAR TAT (MERİÇ / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL)**, a.g.e., s. 186.

²⁴⁷ **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 48; **AKKAN**, *Mihder*, s. 39.

²⁴⁸ **AKKAN**, *Mihder*, s. 38.

²⁴⁹ Bkz. aşa. Bl II, s. 64- 65.

²⁵⁰ **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 27; **RUHİ**, *Milletlerarası*, s. 47; Yapılış şekline göre tebligat sınıflandırması altında elektronik tebligatı doğrudan doğruya tebligat başlığı altında değil, ayrıca bir tebligat türü olarak değerlendiren bazı yazarlar için bkz. **DELİDUMAN**, a.g.e., s. 33; **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 46; **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 36; **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 44; Vasıtasız tebligatlar kapsamında elektronik tebligata yer vermeyen diğer bazı yazarlar için ise bkz. **MUŞUL**, a.g.e., s. 129; **KÖKSAL**, a.g.e., s. 22.

²⁵¹ **MUŞUL**, a.g.e., s. 129; **TANRIVER**, a.g.e., s. 457; **ÖZEKES (HANAĞASI)**, a.g.e., s. 93, 100.

²⁵² **ÖZEKES (HANAĞASI)**, a.g.e., s. 93.

Teb. K. m. 1, elektronik ortam da dahil olmak üzere tüm tebligatların PTT Genel Müdürlüğü ya da memur aracılığı ile yapılacağını hüküm altına almıştır. Ayrıca Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 1/ 2 düzenlemesi de “... tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler tarafından Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi (PTT) vasıtasıyla yapılacak elektronik tebligata ilişkin hususları kapsar.” şeklindedir. Bu anlamda, e- tebligatın PTT ya da memur eliyle gerçekleştirileceği açıktır²⁵³. Söz konusu hükümler incelendiğinde, e- tebligatın PTT vasıtasıyla yapılacağı görülmektedir²⁵⁴. Bu kapsamda e- tebligatın vasıtalı bir tebligat usulü olduğuna²⁵⁵ katılmak gerekir. Nitekim tebligatı çıkaran merci tarafından mesaj, PTT sunucusuna gönderilip, buradan otomatik olarak muhataba gönderileceğinden, klasik tebligat usulü ile karşılaştırıldığında, PTT'nin tebliğ memuru gibi hareket ettiği görülmektedir²⁵⁶. Ayrıca belirtmek gerekir ki doktrinde, e- tebligatı, yapılış şekline göre tebligat tasnifinde doğrudan tebligatın bir türü olarak değerlendiren yazarlar mevcuttur²⁵⁷.

C. Elektronik Tebligatın Amacı

E- tebligat, şüphesiz ki bir tebligat yolu olarak en başta muhataba bilgilendirme yapılmasını amaçlamaktadır. Ancak bunun yanı sıra e- tebligatın hukuk düzenine girmesindeki amacı kavrayabilmek için e- tebligatı düzenleyen Teb. K. m. 7/a gerekçesine bakmak gerekir²⁵⁸. İlgili gerekçe kapsamında, yaşanan teknolojik gelişmeler ile günümüzde elektronik iletişim kullanımı yaygın hale gelmiş olup, bu gelişme, tebligat alanında da kendini göstermiştir²⁵⁹. Böylece e- tebligat uygulaması

²⁵³ MUŞUL, a.g.e., s. 137.

²⁵⁴ KOCABIYIK, a.g.t., s. 102; “Elektronik tebligatın da PTT eliyle yapılan tebligat kavramı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği açıktır.” Bkz. ÇATALKAYA, a.g.e., s. 35, 74; Aynı yönde bkz. KÖKSAL, a.g.e., s. 21; Diğer yandan, e- tebligatın, PTT'nin aracılığı olmaksızın, tebligat çıkarmaya yetkili merciler tarafından doğrudan muhataba ulaştırılması imkanının tanınması ve böylece PTT'nin iş yükünün azalacağı, zaman kaybının önüne geçileceği, tebligatın takibinin kolaylaşacağı yönünde bkz. DURMAN, Okay, “Güncel Tebligat Sorunları Hakkında Öneriler”, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi, C 8, S 22, 2012, s. 79, 81.

²⁵⁵ AKKAN, Mihder, s. 59; AKKAN, Armağan, s. 56, 60.

²⁵⁶ ÇATALKAYA, a.g.e., s. 25.

²⁵⁷ ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 27- 28, 29, 42; RUHİ, Milletlerarası, s. 50; ÇEVİK, a.g.t., s. 72.

²⁵⁸ Tebligat Kanunu 7/a maddesinin gerekçesi için bkz.

(<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=76667&pkanunnumarasi=6099>)

²⁵⁹ “Son yıllarda bilişim alanında oldukça önemli ilerlemeler yaşanmış ve bu ilerlemeler sonucu ortaya çıkan yenilikler hayatın tüm alanlarına yayılmıştır. Bilişim alanında yaşanan bu gelişmelere

ile yenilikler, tebligat hukukuna da entegre edilmiştir. E- tebligata geçilmesindeki başlıca amaç, yargılamaya hız kazandırmak²⁶⁰ olup usul ekonomisine katkıda bulunmaktır²⁶¹. Nitekim gerekçede bu husus, elektronik iletişimin klasik yollara oranla çok daha hızlı ve az maliyetli bir yol olduğu belirtilerek ifade edilmiştir²⁶².

Tekrar etmekte fayda vardır ki e- tebligatın mevzuatımızda yer almaya başlamasının nedeni, ülkemizde yargılama ile ilgili gecikmelerin en başında tebligat sorunu olduğu düşüncesidir²⁶³. Yargılamanın hızlandırılması yanında e- tebligatın bir diğer amacı, diğer tebligat usullerinde yaşanan aksaklık ya da usulsüzlüklerin engellenmesidir²⁶⁴. Ayrıca belirtmek gerekir ki tebligatın güvenilirliğinin artırılması da e- tebligatın amaçları arasında yer almaktadır²⁶⁵.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 4 kapsamında birtakım ilkelere²⁶⁶ yer verildiği görülmektedir. Söz konusu ilkeler, Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin uygulanmasında göz önüne alınır. Diğer deyişle bu Yönetmelik ile, sayılacak olan

adalet camiası da ilgisiz kalamamış ve birçok konuda bilişim teknolojilerinin sunduğu imkanları ve kolaylıkları günlük iş hayatına taşımıştır. Nitekim bu kullanımlar zamanla artmış ve Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) vasıtasıyla bilişim teknolojilerinin yaygın olarak tüm Türkiye yargı birimlerinde kullanılması sağlanmıştır. Zira elektronik iletişim, klasik yöntemlere göre çok daha süratli ve çok daha az maliyetli bir iletişim yoludur. Bu yeni iletişim fırsatı, İtalya, İspanya ve Avusturya gibi bazı gelişmiş ülkelerde erken fark edilmiş ve yargı alanındaki tebligatın elektronik yolla yapılması için bazı yeni düzenlemelere ve uygulamalara gidilmiştir. Bu gelişmelere paralel olarak e-adalet konusunda örnek gösterilen ülkemizde de elektronik tebligat müessesesinin uygulamasına bu madde vasıtasıyla başlanacaktır.” (<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf>) ET 12.5.2021; **ÖZBAY, İbrahim**, “6099 sayılı Kanun ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligata İlişkin Düzenlemelere Bakış”, Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, C 2, Ankara, 2014, (E. Yılmaz’a Armağan), s. 1419; Ayrıca doktrinde, çağımızda teknolojinin ve iletişimin ne kadar geliştiği göz önüne alındığında 1959 tarihli Teb. K. ile esas alınan fiziki tebligat sisteminin özünde iletişim olan tebligat kurumunun ihtiyaçlarını karşılayamayacağı belirtilmiştir, bkz. **VAROL / BAŞTÜRK**, a.g.m., s. 268.

²⁶⁰ **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 60; **RUHİ / RUHİ**, *Tebligat Hukuku*, s. 98.

²⁶¹ Benzer yönde bkz. **KOCABIYIK**, a.g.t., s. 62- 63.

²⁶² (<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf>) ET 12.5.2021.

²⁶³ **BÖRÜ**, *HHFD*, s. 185, 221.

²⁶⁴ **KÖKSAL**, a.g.e., s. 28; **KÖKSAL**, *Adres Dergisi*, s. 46; **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 60; **BÖRÜ**, *HHFD*, s. 194; **TAŞKIN, Ş. Cankat**, “6 Aralık 2018 Tarihli Resmi Gazete’de Yayınlanan Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nin Değerlendirilmesi İle Elektronik Tebligatın Kayıtlı Elektronik Postadan Farkı” (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_MAKALE_pd) ET 8.3.2021, s. 17.

²⁶⁵ **YAMAKOĞLU / ALTOPRAK**, a.g.m., s. 29.

²⁶⁶ Eski Elek. Teb. Yön. m. 4 kapsamında beş ilke benimsenmiş olup, bunlar ile ilgili açıklamalar için bkz. **ÖZBAY**, *E. Yılmaz’a Armağan*, s. 1436- 1442.

hususlar ilke edinilmiştir²⁶⁷. Bu ilkeler e- tebligatın amacını ortaya koymakla beraber²⁶⁸, bunlar; teslim, belgelendirme ve bilgilendirmenin sağlanması, bilgi güvenliğinin sağlanması, kişisel verilerin korunması²⁶⁹, hizmet kalitesinin sağlanması, işbirliği ve entegrasyon sağlanması, ulusal ve uluslararası standartların sağlanmasıdır. Ayrıca belirtmek gerekir ki UETS tarafından bahsi geçen ilkelerin yerine getirilmesi yükümlülük teşkil etmektedir²⁷⁰.

II. ELEKTRONİK TEBLİGATIN TARİHSEL GELİŞİMİ

E- tebligatın tarihsel gelişimine bakıldığında e- tebligata ilişkin düzenlemelerde büyük değişiklikler meydana geldiği görülmektedir. E- tebligatın tarihsel gelişiminden bahsedeceğimiz bu kısımda tarih bazlı bir ayırım yapılacak olup, 31.12.2018 öncesi dönemde ve 1.1.2019 sonrası dönemde e-tebligat olarak ayrı ayrı ele alınacaktır²⁷¹.

A. 31.12.2018 Öncesi Dönemde Elektronik Tebligat

E- tebligat ile ilgili olarak öncelikle, 2005 yılında TBMM'ye "Elektronik Tebligat Kanunu" tasarısı sunulduğunu belirtmek gerekir²⁷². 2009 yılında ise TBMM Başkanlığına, Tebligat Kanunu ve Adli Sicil Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı gönderilmiştir. Bu Kanun tasarısında başta ismi olmak üzere daha sonra ayrıntılı olarak bahsedilecek olan birtakım değişiklikler yapılmıştır. Söz konusu tasarı, yapılan değişiklik ile Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun adını alarak 6099 sayısıyla 2011 yılında yayımlanmıştır. Bu Kanun, e- tebligatın tarihsel gelişimi bakımından önem taşır.

²⁶⁷ DELİDUMAN, a.g.e., s. 46- 47.

²⁶⁸ YAMAKOĞLU / ALTOPRAK, a.g.m., s. 29.

²⁶⁹ 7101 sayılı Kanun m. 48 gerekçesine göre, "... PTT, sisteme kaydedilen kişisel verilerin güvenliğini 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun ilgili hükümleri uyarınca koruyacaktır."(<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=223497&pkanunnumarasi=7101>) ET 12.5.2021.

²⁷⁰ BÖRÜ, HHFD, s. 195.

²⁷¹ Konunun tarihsel olarak iki farklı dönem başlığı altında incelenmesi hususu KÖKSAL'a aittir, bkz. KÖKSAL, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1551; KÖKSAL, a.g.e., s. 28 vd..

²⁷² KOCA, a.g.m., 2987.

6099 sayılı Kanun m. 1 ile Teb. K. m. 1 düzenlemesinde değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklik ile “*elektronik ortam da dahil tüm tebligat*” ifadesi kullanılarak tebligatın elektronik yolla yapılmasının mümkün kılındığı görülmektedir²⁷³. Bu değişikliğin yapılmasındaki amaç, hükümet gerekçesinde belirtildiği şekilde, e- tebligat usulünün kabul edilmesiyle bu değişikliğe uyum sağlamak, e-tebligat usulüne temel oluşturmak ve hükümler arasında bir boşluğa sebebiyet vermemektir²⁷⁴. E- tebligat, daha önce değinildiği üzere, 2011 yılında 6099 sayılı Kanunun 2. maddesi ile Teb. K. 7. maddesine eklenmiştir. Bu ekleme ile “*Elektronik Tebligat*” başlıklı Teb. K. 7/a maddesi hukuk sistemimizde yer almaya başlamıştır²⁷⁵. 6099 sayılı Kanun m. 18/a, Teb. K. m. 1’de yer alan elektronik ortamda tebligata ilişkin düzenlemenin yayım tarihinden bir yıl sonra yürürlüğe gireceğini düzenlemiştir. Bu düzenleme gereğince, söz konusu değişiklik 19.1.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

6099 sayılı Kanunun 13. madde düzenlemesi ile Teb. K.’ye geçici m. 1 eklenmiş ve bu geçici maddeye göre, elektronik ortamda gerçekleştirilecek tebligatlara ilişkin her çeşit teknik altyapının, bu hükmün yürürlüğe girmesinden itibaren en geç bir yıl içerisinde PTT tarafından kurulacağı ve faaliyete geçirileceği hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda PTT’ye, altyapının kurulması ve faaliyete geçirilmesi için bir yıl zaman tanındığı görülmektedir.

Teb. K. 7/a f. 1 ile e- tebligatın, tebligata elverişli elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını talep eden kişilere yapılabileceği düzenlenmiştir. Bununla beraber aynı maddenin ikinci fıkrası ile, anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere²⁷⁶ elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu

²⁷³ ACAR, *İÜHF*M, s. 161.

²⁷⁴ 6099 sayılı Kanun tasarısı m. 1 gerekçesi için bkz. (<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf>) ET 3.3.2021.

²⁷⁵ Tebligat sistemine elektronik yolun eklenmesinin devrim niteliğinde olduğu belirtilmiştir, bkz. TÜZÜNER, *İzmir Barosu Dergisi*, s. 63; TÜZÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 143.

²⁷⁶ Sunulan Tebligat Kanunu ile Adli Sicil Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısında sermaye şirketlerine elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu kılınmışken, komisyonda bu husus değiştirilmiştir. Komisyonun değişiklik gerekçesi şu şekildedir: “*Uygulamada sermaye şirketlerinin neler olduğu konusunda ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek amacıyla Tasarının çerçeve 2 nci maddesi ile 7201 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen 7/a maddesinin ikinci fıkrasında tahdidi bir düzenleme yoluna gidilmiş ve anılan fıkra “Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur.” şeklinde değiştirilmiştir.*”(<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlamo=76667&pkanunnumarasi=6099>) ET 5.3.2021.

getirilmiştir²⁷⁷. Eski Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 7/1 cüm. 2 gereği, gerçek kişiler açısından e- tebligatın isteğe bağlı olduğunu belirtmek gerekir. Ayrıca yine aynı düzenleme kapsamında, diğer tüzel kişilerin e- tebligattan isteğe bağlı olarak yararlanacağı düzenlenmiştir. “Diğer tüzel kişiler” ifadesi ile, madde metninde sayılan sermaye şirketlerinin dışındaki tüzel kişiliklerin kastedildiği açık olup, sermaye şirketleri dışındaki tüzel kişilere e- tebligat yapılması isteğe bağlıdır²⁷⁸. 6099 sayılı Kanun m. 18/b ile hükmün yürürlüğe gireceği tarih düzenlenmiş olup, 7/a maddesinin ikinci fıkrasının yayımı tarihinden itibaren iki yıl sonra, diğer fıkraların ise yayımı tarihinden bir yıl sonra yürürlüğe gireceği belirtilmiştir. Yani sermaye şirketlerine elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu 19.1.2013 tarihinde; maddenin diğer fıkralarında yer alan isteğe bağlı e- tebligat kullanımı, e- tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması, tebliğ tarihi ve yönetmeliğe ilişkin hususlar 19.1.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Teb. K.’nin yanı sıra Teb. Yön. m. 12 düzenlemesi e- tebligatı konu almaktadır. Teb. K. m. 7/a son fıkrası ile, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği düzenlenmiştir. Bu kapsamda m. 7/a’nın konusunu oluşturan e- tebligat ile ilgili ayrıntılı düzenlemeleri ihtiva etmesi için 2013 yılında Elektronik Tebligat Yönetmeliği çıkarılmıştır. Bu Yönetmelik, 6.12.2018 tarih ve

²⁷⁷ 6099 sayılı Kanun m. 2 gerekçesinde de bu husus şu şekilde açıklanmıştır; “Maddenin ikinci fıkrasında, tek istisna olarak sermaye şirketleri bakımından e-tebligat zorunlu kılınmıştır. Tüzel kişiler içinde bu konuda en uygun olanlar sermaye şirketleridir. Zira, sermaye şirketleri nitelikleri gereği güven uyandırmak, sağlıklı bir organizasyon yapmak ve belirli ölçüde de şeffaf olmak durumundadır. Sermaye şirketlerinin internet sayfası oluşturması ve bu tür teknolojik gelişmeleri takip etmesi gibi zorunluluklar da gündemde bulunmaktadır. Bu hususlar dikkate alındığında, e-tebligatın yaygınlaştırılmasını sağlamak üzere uygun bir zemin de oluşturulmuş olacaktır. Sermaye şirketlerinin bu yolla resmî işlemlerde daha hızlı iletişim kurmaları ve tebligat almaları da mümkün hale gelebilecektir.”(<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanonlarno=76667&pkanonnumarasi=6099>) ET 27.8.2020; Ayrıca bkz. “... Tebligat Kanununun 7/a maddesinde, “Tebligata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebligat yapılabilir. ..., limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur. Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır” denilmiş, elektronik ortamda yapılacak tebligatlara dair usul ve esasları düzenleyen “Elektronik Tebligat Yönetmeliği” çıkarılmıştır (RG 19.1.2103 t. S. 28533). Mahkemece yetkili Ticaret Sicil Memurluğundan, davalı ... İnş. Tahmil Tah. ve ... Mad. Taah. Tic. ve San. Ltd. Şirketinin kayıtlı adresi sorularak, adı geçen davalı şirkete açıklandığı gibi yönteminde gerekçeli karar tebliğ edilerek, temyiz süresi geçtikten sonra, gerekirse 6100 Sayılı HMK’nın 366 ve 346. maddelerindeki prosedür işletildikten sonra gönderilmek üzere dosyanın mahalline GERİ ÇEVİRİLMESİNE, ...” Yarg. 10. HD, E 2017/4453, K 2018/1856, T 8.3.2018 (www.kazanci.com) ET 1.10.2020.

²⁷⁸ ACAR, İÜHFİM, s. 169.

30617 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Elektronik Tebligat Yönetmeliği ile yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni olarak nitelendirebileceğimiz Elektronik Tebligat Yönetmeliği için m. 32/1 ile yürürlük tarihi olarak 1.1.2019 belirlenmiştir. Belirtilmelidir ki bu Yönetmelik için e- tebligatın en önemli ve ayrıntılı kaynağı olduğu söylenmektedir²⁷⁹.

Diğer yandan Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 25/1²⁸⁰ hükmüne dayanılarak Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi ile İlgili Teknik Kriterlere İlişkin Usul ve Esaslar²⁸¹ hazırlanmış olup, söz konusu Usul ve Esaslar, m. 1 gereği, UETS’ye ilişkin teknik kriterleri belirleme amacı gütmektedir. Bu Usul ve Esaslar için, m. 17 ile, yürürlük tarihi 1.1.2019 olarak belirlenmiştir. Bununla beraber Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi Rehberi ve Ulusal Elektronik Tebligat Hesabı Adreslerine İlişkin Usul ve Esaslar²⁸² e- tebligata ilişkin mevzuat kapsamında yer almaktadır.

15.3.2018 tarihine gelindiğinde, 30361 sayılı Resmi Gazete’de 7101 sayılı Kanunun yayımlandığı görülmektedir. 7101 sayılı bu Kanun ile e- tebligata ilişkin hususlarda birtakım değişiklikler meydana gelmiştir²⁸³. Bu Kanunun 48, 49, 50 ve bahsi geçen maddelerin yürürlük tarihini içeren 66. maddesinde e- tebligata dair düzenlemeler yer almaktadır. Sayılanlar maddeler arasında yalnızca m. 50 düzenlemesi, m. 66/b uyarınca, 7101 sayılı Kanunun Resmi Gazete’de yayımlandığı tarih olan 15.3.2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu madde m. 50 ile Teb. K.’ ye “*Elektronik tebligat adreslerinin verilmesi*” başlıklı geçici m. 2 eklenmiştir. Teb. K. geçici m. 2, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde PTT, e- tebligat adreslerini oluşturmak için ihtiyaç duyduğu tüm bilgi ve belgeleri; ilgili kamu kurum

²⁷⁹ ALBAYRAK, a.g.e., s. 51; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 62.

²⁸⁰ “Teknik Kriterler” başlıklı söz konusu madde şu şekildedir; “Elektronik tebligat sisteminin etkin, verimli ve güvenli bir şekilde yürütülmesi için PTT’nin kullanacağı sistemler ve cihazlar hakkındaki teknik kriterlere ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından belirlenir”.

²⁸¹ Bkz. (<https://e-tebligat.uyap.gov.tr/>) ET 21.1.2021.

²⁸² Bkz. (<https://www.etebligat.gov.tr/wp-content/uploads/2020/10/rehber.pdf>) ET 31.3.2021.

²⁸³ KÖKSAL, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1571; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 61; “7101 sayılı Kanun’da elektronik tebligatla ilgili yürürlük maddesi dahil toplam dört madde mevcuttur. Bu maddelerden en önemlisi, Tebligat Kanunu’nun 7/a maddesini değiştiren maddedir.” Bkz. AKKAN, Mine, “7101 Sayılı Kanunla Elektronik Tebligat Konusunda Getirilen Yeni Düzenlemeler ve Değerlendirilmesi”, 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler (Ed. ÖZEKES, Muhammet), Lexpera Seminer, İstanbul 4 Mayıs 2018, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Aralık 2018, (Seminer), s. 150; Aynı yönde bkz. AKKAN, Mihder, s. 32.

veya kuruluşundan, mahallî idareler bakımından İçişleri Bakanlığında, ilgili kamu iktisadi teşebbüsünden, ilgili kamuya ait ortaklıktan, şirketler ve kooperatifler bakımından Gümrük ve Ticaret Bakanlığında, ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu veya üst kuruluşundan, TNB'den, TBB'den ister hükmünü havidir²⁸⁴. Bu maddenin yürürlüğe giriş tarihi 15.3.2018 olup, bu tarihten itibaren bir aylık süre belirlendiği görülmektedir.

Maddenin devamında ise talep edilen bilgilerin bir ay içinde PTT'ye bildirilmesi zorunluluğu ve PTT'nin e- tebligat adreslerini üç ay içinde oluşturması düzenlenmiştir. Oluşturulan e- tebligat adresleri, PTT tarafından, adres sahiplerine teslim edilmek üzere, ilgili kurum, kuruluş veya birliğe gönderilir (Teb. K. geçici m. 2/3). Teslim edildikten sonra ise bu adresleri, tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına sunacaktır (Teb. K. geçici m. 2/3).

B. 1.1.2019 Sonrası Dönemde Elektronik Tebligat

Bahsedildiği üzere, 7101 sayılı Kanun ile e- tebligat hususunda bazı değişiklikler yapılmıştır. Yapılan değişikliklerden ilki, m. 48 düzenlemesi ile, Teb. K. m. 7/a değiştirilerek, kendilerine elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu olan kişilerin kapsamının genişletilmesidir²⁸⁵. Bununla beraber m. 48 ile, daha sonra ayrıntılı olarak açıklanacağı üzere²⁸⁶, isteğe bağlı e- tebligat kullanımını konu alan hüküm yeniden kaleme alınmıştır. Bunlara ek olarak m. 48, PTT tarafından kurulan, işletilen ve güvenliği sağlanan UETS ile bu Kanun uyarınca yapılan e- tebligat işlemlerinin yürütüleceğini düzenlemiş bulunmaktadır. Aynı Kanun m. 49 ile Teb. K.'ye

²⁸⁴ KÖKSAL, dernekler ve vakıflar ile ilgili gerekli bilgilerin nereden alınacağı hususunun düzenlenmesinin unutulduğuna dikkat çekerek, PTT'nin vakıflar için Vakıflar Genel Müdürlüğünden dernekler için ise ilgili valiliklerden bilgi alabileceğini belirtmiştir, bkz. KÖKSAL, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1575.

²⁸⁵ 7101 sayılı Kanun m. 46 gerekçesinde, "7201 sayılı Kanunun 7/a maddesinin ikinci fıkrasında elektronik tebligat yapma zorunluluğu sadece anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler bakımından mevcut iken; yapılan değişiklikle bu zorunluluğun kapsamı genişletilmektedir. Gerçek kişiler için kural olarak elektronik tebligat zorunluluğu öngörülmemekle birlikte bu kişilerin kendi tercihleri ile bir elektronik tebligat adresi almaları durumunda kendilerine tebligatın sadece elektronik yolla yapılması hükme bağlanmaktadır." şeklinde ifade edilmiştir. Bkz. Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/913) ve Adalet Komisyonu Raporu, Sıra S 524 (http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic) ET 18.1.2021.

²⁸⁶ Bkz. aşa. B1 II, s. 67- 70.

“Elektronik tebligat adresinin oluşturulması” başlığını taşıyan ek m. 2 düzenlemesinin eklendiği görülmektedir.

7101 sayılı Kanun m. 66/a gereğince, 48 ve 49. maddeler 1.1.2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu doğrultuda m. 48 kapsamında sayılan gerçek ve tüzel kişilere²⁸⁷, 1.1.2019 tarihinden itibaren tebligatların elektronik yolla yapılması gerekmektedir. Madde 49 ile eklenen ek m. 2 kapsamında, e- tebligat adreslerinin oluşturulması, teslimi ve tebligat çıkarmaya yetkili mercilere sunulması konuları düzenlenerek, aynı şekilde 1.1.2019 tarihinden itibaren yürürlüğe gireceği hükme bağlanmıştır. Son olarak UETS’ye ilişkin düzenlemenin 1.1.2019 tarihinde yürürlüğe girdiği belirtilmelidir.

Günümüze geldiğinde, aşağıda sayısal verilere yer verilerek değinileceği üzere²⁸⁸, e- tebligat yaygınlaşmış olup, yapılan açıklamalara göre 2020 yılında e- tebligat kullanımını artmış ve bu da birçok tasarrufu beraberinde getirmiştir²⁸⁹.

²⁸⁷ Teb. K. m. 7/a düzenlemesinde yapılan değişiklik ile kendilerine elektronik yol ile tebligat yapılması zorunlu olan kişilerin kapsamı genişletilerek bu gerçek ve tüzel kişiler madde metninde şu şekilde sayılmıştır:

“1. 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar.

2. 5018 sayılı Kanunda tanımlanan mahallî idareler.

3. Özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan fonlar ve kefalet sandıkları.

4. Kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri.

5. Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklar.

6. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları.

7. Kanunla kurulanlar da dahil olmak üzere tüm özel hukuk tüzel kişileri.

8. Noterler.

9. Baro levhasına yazılı avukatlar.

10. Sicile kayıtlı arbulucular ve bilirkişiler.

11. İdareleri, kamu iktisadi teşebbüslerini veya sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıkları; adli ve idari yargı mercileri, icra müdürlükleri veya hakemler nezdinde vekil sıfatıyla temsile yetkili olan kişilerin bağlı bulunduğu birim.”

²⁸⁸ Bkz. aşı. B1 II, s. 124.

²⁸⁹ Bkz. (<https://basin.adalet.gov.tr/hem-doga-korundu-hem-adalet-hizmetlerinde-tebligat-iletimi-hizlandi>) ET 8.1.2021.

III. ELEKTRONİK TEBLİGATIN UNSURLARI

A. Elektronik Tebligatın Bilgilendirme Unsuru

Muhatapların haklarında yapılacak ya da yapılmış olan işlemlerden haberdar olmalarını sağlayan bilgilendirme unsurunun yazılı bildirim ile gerçekleşeceğinden daha önce bahsedilmiştir. E- tebligatta bilgilendirme unsuru, diğer tebligat usullerinde olduğu gibi muhataba yapılan yazılı bir bildirim ile gerçekleşir. Ancak yazılı bildirim yapılırken izlenecek olan usul, diğer tebligat yollarından farklıdır. E- tebligatta bilgilendirme, bilgisayar ortamında oluşturulan tebliğ evrakının internet kullanılarak muhatabın e- tebligat adresine gönderilmesi ile gerçekleşecektir²⁹⁰. Diğer deyişle PTT vasıtası ile e- posta kullanılarak güvenli şekilde bilgilendirme sağlanacaktır²⁹¹. E- tebligat adresine erişim sağlayarak kendisine gönderilen e- tebligatlara ulaşabilen muhatap, bu yol ile hakkında yapılan işlemlerden haberdar olabilecektir. Bu kapsamda internete erişimin yaygınlaştığı göz önüne alındığında, muhatapların haklarında yapılan işlemlerden haberdar olması oldukça kolaylaşacaktır²⁹².

B. Elektronik Tebligatın Belgelendirme Unsuru

Daha önce değinildiği üzere, tebligat işleminden bahsedebilmek için bilgilendirme unsurunun yanında belgelendirme unsurunun da yer alması gerekmektedir. Öncelikle belirtmek gerekir ki e- tebligat usulündeki belgelendirme aşamasında, diğer usullerden farklı olarak, tebliğ zarfı ve tebliğ tutanağı bulunmamaktadır²⁹³. Değinildiği üzere, klasik usulle yapılan tebligatta belgelendirme, tebliğ memuru tarafından tutulan tebliğ tutanağı ile sağlanmaktadır. E- tebligatın niteliği gereği,

²⁹⁰ BÖRÜ, *HHFD*, s. 188.

²⁹¹ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 59; AKKAN, *Mihder*, s. 48; KOCABIYIK, a.g.t., s. 62.

²⁹² ALBAYRAK, a.g.e., s. 52; “Günümüzde yaygınlaşan akıllı cep telefonları sayesinde, hızlı bir şekilde internet erişiminin olması nedeniyle elektronik postalara erişimin oldukça kolay olduğu düşünüldüğünde; bilgilendirme çok daha erken ve kolay olacaktır.” Bkz. AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 67- 68; Benzer şekilde, e- tebligat usulünde, muhatabın internete erişim sağlayabilecek herhangi bir araç ile zaman ve mekan fark etmeksizin tebliğ işlemlerinden haberdar olabileceği belirtilmiştir, bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 67.

²⁹³ TÜZÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 154; ACAR, *KHASHFD*, s. 79.

tebliğ, elektronik ortamda gerçekleşeceğinden, tebliğ memuru²⁹⁴ tarafından teslim edilmesi söz konusu olmayacaktır²⁹⁵. Dolayısıyla, tebliğ memuru tarafından tebliğ tutanağı tutulması gibi bir durumda olmayacaktır. Bu kapsamda e- tebligattaki belgelendirme aşamasında, klasik usuldeki tebliğ tutanağının yerini; gönderildi, iletildi, alındı kayıt ve mesajları almıştır²⁹⁶. Doktrinde, zaman damgası ve delil kaydının, e- tebligat tutanağı görevi gördüğü ifade edilmiştir²⁹⁷.

“Elektronik tebligatın hazırlanması ve muhataba ulaştırılması” başlıklı Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9 düzenlemesi, e- tebligatta belgelendirmenin nasıl gerçekleşeceği bakımından önem taşır. Söz konusu düzenleme gereği, e- tebligat mesajının tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler tarafından hazırlanarak UETS’ye teslim edilmesi üzerine, UETS, bu mesajı zaman damgası ile ilişkilendirerek muhataba iletir. UETS tarafından şifrelenmiş içerik ve dokümanlar muhataba ulaştığında tüm bunlara ilişkin delil kayıtları oluşturulur (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9/4). Bu şekilde hazırlanmış olan altyapı sayesinde e- tebligatın belgelendirilmesi de gerçekleşmiş olacaktır²⁹⁸.

Delil kaydı, e- tebligatta belgelendirme unsurunu yerine getirmekte olup²⁹⁹ bu kaydın yokluğu, e- tebligatın yokluğuna neden olur³⁰⁰. Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 12 ile, UETS’nin tuttuğu delil kayıtlarını derhal ve en geç yirmi dört saatte olacak

²⁹⁴ E- tebligatta tebliğ memurluğunu PTT’nin yaptığı yönünde bkz. ÇATALKAYA, a.g.e., s. 25.

²⁹⁵ ACAR, İÜHFMD, s. 167.

²⁹⁶ TÜZÜNER, Ankara Barosu Dergisi, s. 149, 154; TÜZÜNER, İzmir Barosu Dergisi, s. 75; ACAR, KHASHFD, s. 79, 85.

²⁹⁷ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 59; Delil kayıtlarının tebliğ tutanağı görevi gördüğü yönünde bkz. ACAR, KHASHFD, s. 81; Eski Elek. Teb. Yön. kapsamında yazılmış bir makalede olay kayıtlarının tebliğ tutanağı yerine geçtiği ifade edilmiştir, bkz. AKKAN, Mihder, s. 48- 49.

²⁹⁸ AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 68; ALBAYRAK, a.g.e., s. 53.

²⁹⁹ ACAR, KHASHFD, s. 84; KOCABIYIK, a.g.t., s. 62; E- tebligatta belgelendirmenin delil kayıtlarının yanı sıra işlem kayıtları ile de sağlandığı belirtilmiştir, bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 59; Aynı yönde bkz. BÖRÜ, HHFD, s. 189; ÇEVİK, a.g.t., s. 86; Belgelendirmenin işlem kayıtlarıyla gerçekleştiği yönünde bkz. MERİÇ (ARSLANPINAR TAT / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 5; Ayrıca Eski Elek. Teb. Yön. kapsamında yazılmış bir makalede belgelendirme işleminin olay kayıtları ile sağlandığı ifade edilmiştir, bkz. AKKAN, Mihder, s. 48, 49.

³⁰⁰ YARDIMCI, Taner Emre, “Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligat”, Ankara Barosu Dergisi, C 77, S 3, Ocak 2019, s. 25; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 59- 60.

şekilde tebligatı çıkarmaya yetkili mercilere bildirmesi gerekliliği getirilmiştir³⁰¹. Delil kayıtlarının bu şekilde tebligat çıkarmaya yetkili mercilere bildirilmesi, tıpkı klasik usulle yapılan tebligatlarda tebliğ tutanağının zarftan ayrılarak tebligatı çıkaran mercie geri gönderilmesi gibi belgelendirmenin bir parçasıdır³⁰². Bu yönüyle delil kayıtları, tebligat dönüş parçası olarak da tanımlanabilir³⁰³.

IV. ELEKTRONİK TEBLİGAT İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

A. Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS)

Teb. K. m. 7/a f. 5 düzenlemesi ile, söz konusu Kanun uyarınca yapılan e- tebligat işlemlerinin PTT tarafından kurulan ve işletilen UETS ile yürütüleceği hükmüne bağlanmıştır. Aynı zamanda Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- i kapsamında UETS'nin Teb. K. ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği uyarınca yapılan e- tebligat işlemlerinin yürütülmesi gayesiyle PTT tarafından kurulan, işletilen ve güvenliği sağlanan sistemi karşıladığı ifade edilmiştir.

UETS hukuk sistemimize 7101 sayılı Kanun m. 48 ile eklenmiş olup³⁰⁴, bu madde ile yapılan değişiklik öncesinde UETS bulunmamaktadır³⁰⁵. 7101 sayılı Kanun m. 48 gerekçesinde belirtildiği üzere, kendilerine tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu kişilerin kapsamı genişletildiğinden UETS kurulması gerekmiştir³⁰⁶. Böylece e- tebligat 1.1.2019 tarihinden itibaren UETS üzerinden yapılacak olup, KEP bu

³⁰¹ Süresinde yapılmayan bildirim söz konusu olduğunda tekrar e- tebligat çıkartılması mümkündür. Böyle bir durumda ortaya çıkacak masraf PTT tarafından ödenir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 12/1 cüm. 2); Doktrinde süresinde bildirim yapılmaması halinde, hukuki dinlenilme hakkı gözetilerek yeniden tebligat çıkarılmasının daha uygun olacağı belirtilmiştir, bkz. **YARDIMCI**, a.g.m., s. 28.

³⁰² **AKKAN**, *Mihder*, s. 49.

³⁰³ **TAŞKIN**, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_M_AKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 15, 19.

³⁰⁴ **ACAR**, *KHASHFD*, s. 74.

³⁰⁵ PTT tarafından konu ile ilgili duyuru için bkz. “Söz konusu hizmetin verilebilmesi için halen hizmetin yürütüldüğü Kayıtlı Elektronik Posta Sisteminden farklı, Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi adıyla yeni bir altyapı kurulmaktadır.”

Bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=27>) ET 27.12.2020.

³⁰⁶ (<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=223497&pkanunnumarasi=7101>) ET 12.5.2021.

yönde kullanılmayacaktır³⁰⁷. 7101 sayılı Kanun m. 48 gerekçesinin devamında ise e-tebligat işlemlerinin UETS üzerinden yürütüleceği ve e-tebligat adresi oluşturma ve adrese e-tebligat yapılması işlemlerinin de yalnızca PTT tarafından yapılabileceğinden bahsedilmiştir³⁰⁸.

Bahsedilenler ışığında, UETS adı verilen sistem için öncelikle e-tebligat işlemlerinin yürütülmesi için oluşturulan bir sistem olduğunu söylemek gerekir. Söz konusu sistem PTT yönetiminde olup, PTT tarafından kurulduktan sonra, işletilmesi ve güvenliğinin sağlanması görevlerinin de kanun koyucu tarafından PTT'ye yüklendiği görülmektedir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/1- a). Nitekim 7/a düzenlemesinde, PTT'nin, sistemin güvenliği ve sisteme kaydedilmiş verilerin muhafazası için gerekli her çeşit önlemi alacağı da belirtilmiştir. Daha önce kısaca bahsedildiği üzere³⁰⁹, UETS'nin işleyişi ve teknik hususlar, Usul ve Esaslar kapsamında düzenlenmiştir. UETS süreci işlerken birçok delil üretilmekte olup, Usul ve Esaslar m. 5 gereği bu deliller; tebligatın kabul edilip edilmediğine, teslim edilip edilmediğine, okunduğuna, okundu kabul edildiğine ve tebligat hesabının aktifleştirilmesi, pasifleştirilmesi hususlarına ilişkindir³¹⁰.

B. Güvenli Elektronik İmza

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- f ile güvenli elektronik imzanın, 5070 sayılı Kanun m. 4'te nitelikleri belirtilen güvenli e-imzayı karşıladığı düzenlenmiştir. 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu³¹¹ m. 4 ile güvenli e-imzanın nitelikleri sayılmış olup, bunlardan ilki, e-imzanın özel olarak imza sahibi olan kişiye bağlı olmasıdır. Bunun yanında güvenli e-imzayı oluşturmaya yarayan aracın yalnızca imza sahibinin tasarrufunda bulunması ve bu araç ile elektronik imzanın oluşturulması gereklidir (EİK m. 4/1-b). Ayrıca güvenli e-imza, nitelikli elektronik sertifikaya

³⁰⁷ ACAR, *KHASHFD*, s. 75- 76, 85; ÇEVİK, a.g.t., s. 79- 80; KOCABIYIK, a.g.t., s. 95, 110, 138; "01/01/2019 tarihinden itibaren yürürlüğe giren Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği ile KEP sistemi üzerinden e-tebligat gönderimi sona ermiştir." Bkz. (<https://e-tebligat.uyap.gov.tr/>) ET 25.4.2021.

³⁰⁸ (<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=223497&pkanunnumarasi=7101>) ET 12.5.2021.

³⁰⁹ Bkz. yuk. Bİ II, s. 48.

³¹⁰ Söz konusu deliller ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. aşa. Bİ II, s. 58- 59.

³¹¹ RG T 23.1.2004, S 25355.

dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespit edilmesini ve elektronik veride daha sonradan herhangi bir değişiklik yapıp yapılmadığının tespitini sağlamalıdır (EİK m. 4/1- c ve d). Sayılan tüm bu unsurların bulunması halinde güvenli e- imza ve el yazısıyla imza aynı hukuki sonucu meydana getirecektir³¹².

Güvenli e- imza, e- tebligat mesajı ile yakından ilgili olup tebligatı çıkaran merci tarafından oluşturulan e- tebligat mesajı, güvenli e- imza³¹³ ya da elektronik sertifika ile imzalanır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- e). Bunun yanı sıra Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 7 kapsamında, isteğe bağlı olarak e- tebligat almak için PTT'ye başvuran gerçek veya tüzel kişiler açısından PTT tarafından yapılacak kimlik tespiti için güvenli e- imza da incelenebilecektir. Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 11 güvenli e- imzanın işlevlerinden birini konu almakta olup, hüküm gereğince, muhatabın elektronik tebligat adresine erişim yollarından biri de güvenli e- imzasını kullanmasıdır.

C. Elektronik Sertifika

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- c gereği, elektronik sertifikanın EİK m. 9 ile nitelikleri belirtilen nitelikli elektronik sertifikayı ifade edeceği düzenlenmiştir. EİK m. 9 uyarınca nitelikli elektronik sertifikanın ihtiva etmesi gerekli bazı hususlar vardır ve bunlar; “*nitelikli elektronik sertifika*” ibaresi, sertifika hizmet sağlayıcısının kimlik bilgileri ve kurulduğu ülke bilgisi, imza sahibinin tanıyabileceği kimlik bilgileri, e- imza oluşturma verisine karşılık gelen imza doğrulama verisi, sertifikanın geçerlilik süresine ait başlangıç ve bitiş tarihleri, seri numarası, sertifika sahibinin başka bir kişi adına hareket etmesi halinde yetkiye ilişkin bilgi, sertifika sahibinin talep etmesi halinde mesleki ve diğer kişisel bilgileri, varsa sertifikanın kullanım şartları ve kullanılacağı işlemlerdeki maddi sınırlamalara ilişkin bilgileri, sertifikadaki bilgileri doğrulamasına yarayacak sertifika hizmet sağlayıcısının güvenli e-imzasıdır. Bu sertifika sayesinde imza sahibi kişinin kimliği

³¹² **ERBAYRAKTAR, Burcu**, Güvenli Elektronik İmza, On İki Levha Yayınları, İstanbul, Eylül 2016, s. 63; Bkz. TBK m. 15/1 düzenlemesi gereği, “*İmzanın, borç altına giren el yazısıyla atılması zorunludur. Güvenli elektronik imza da, el yazısıyla atılmış imzanın bütün hukuki sonuçlarını doğurur.*” ve EİK m. 5 gereği, “*Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı hukukî sonucu doğurur.*”

³¹³ **AKKAN, Mihder**, s. 48.

tespit edilebilecektir³¹⁴. E- imzanın güvenli olup olmadığı noktasında nitelikli elektronik sertifikaya dayanması önem taşımakta olup nitelikli elektronik sertifikaya dayanmayan e- imzaların güvenli e- imza olduğundan bahsedilemeyecektir³¹⁵.

D. Elektronik Tebligat Adresi

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- d gereği e- tebligat adresi, PTT tarafından, gerçek kişiler için kimlik bilgileri, tüzel kişiler için ise tabi oldukları sistem bilgileri esas alınarak tek ve benzersiz şekilde oluşturulan ve UETS'ye kaydedilen tebligat adresi olarak düzenlenmiştir³¹⁶. E- tebligat adresi, e- tebligatın gerçekleştirilebilmesi açısından önem taşımakta olup, hem kendilerine tebligatın elektronik yol ile yapılması zorunlu hem de isteğe bağlı olan kişilerin sistemden faydalanabilmeleri için e- tebligat adresine sahip olmaları gerekir³¹⁷. Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 8 hükmünden anlaşılacağı üzere, e- tebligat adresleri PTT tarafından oluşturulmaktadır³¹⁸.

E. Elektronik Tebligat Mesajı

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- e gereği e- tebligat mesajı; tebliğ edilecek içerik, ekli dokümanlar, tebliğ yapılabilmesi için gerekli muhatap bilgilerinden oluşan ve aynı zamanda tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merci tarafından güvenli e- imza veya elektronik sertifika kullanılarak imzalanmış elektronik iletiyi ifade etmektedir³¹⁹. Bu kapsamda e- tebligat mesajının tebliğ edilecek mesaj,

³¹⁴ **ERBAYRAKTAR**, a.g.e., s. 76.

³¹⁵ **ACAR, Ayşe Ece**, Medeni Muhakeme Hukukunda Elektronik İmzalı Belgelerin Delil Niteliği, On İki Levha Yayınları, İstanbul, Ocak 2013, s. 104.

³¹⁶ Eski Elek. Teb. Yön. m. 3/1- b ile yapılan tanımı şu şekildedir; “Elektronik tebligat adresi: Muhatap ve tebligatı çıkaran merciye ait olan elektronik tebligata elverişli kayıtlı elektronik posta adresini, ifade eder”.

³¹⁷ **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 31; **KOCABIYIK**, a.g.t., s. 112.

³¹⁸ PTTUETS sayfasında yer alan sıkça sorulan sorular kapsamında, “E- tebligat adresimi kendim belirleyebiliyor muyum?” sorusuna yanıt olarak “Adresi kendiniz belirleyememekle beraber, söz konusu adresi ezberlemeye veya bilmeye ihtiyacınız yoktur.” ifadeleri kullanılmış olup, oluşturulacak adreslerin sisteme kayıtlı olan numaralar üzerinden özel algoritma kullanılarak üretileceği belirtilmiştir, bkz. (<https://www.etebligat.gov.tr/s-s-s/>) ET 25.5.2021.

³¹⁹ Eski Elek. Teb. Yön. m. 3/1- ç ile tanımı şu şekilde yapılmıştır; “Tebliğ edilecek içerik veya diğer ekli dokümanlar ile tebliğ için gerekli muhatap bilgilerinden oluşan tebligat mesajının tümünün tebligatı çıkaran merci tarafından güvenli elektronik imza ile imzalanmış halini,” ifade etmektedir.

muhatap bilgileri ve ek belgeler olmak üzere üç unsurdan meydana geldiği söylenebilir³²⁰.

F. Zaman Damgası

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- j’de zaman damgasının³²¹ EİK m. 3/1- h ile tanımlanan zaman damgasını ifade ettiği belirtilmiştir. EİK ilgili maddesi gereğince zaman damgası, “*Bir elektronik verinin, üretildiği, değiştirildiği, gönderildiği, alındığı ve / veya kaydedildiği zamanın tespit edilmesi amacıyla, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından elektronik imzayla doğrulanan kaydı*” karşılamaktadır. Bu kapsamda zaman damgası ile belli bir verinin belirtilen bir tarihte var olduğu tespit edilebilmektedir³²².

Tarafsız üçüncü kişinin oluşturduğu zaman damgası, elektronik ortamdaki işlemlerin gerçekleştiği anın tespiti noktasında gerekli olup³²³, özellikle konumuz bakımından önem arz eden e- tebligatın muhataba gönderildiği an ve bunu takip eden beş günlük süre açısından önem taşımaktadır. Bu anlamda zaman damgası sayesinde e- tebligatın ulaşma anı tespit edilebilirken³²⁴; e- tebligatın hangi tarihte gerçekleştiği de tespit edilebilmektedir³²⁵. Nitekim Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9/2 ile, UETS’nin kendisine gönderilen e- tebligat mesajını zaman damgası ile ilişkilendirerek muhataba göndereceği düzenlenmiştir.

G. Delil Kaydı

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- b ile delil kaydının, UETS tarafından tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciden tebligatın teslim alındığına, tebligatın muhatapın e- tebligat adresine ulaştığına, okunduğuna ve usulen edilmiş sayıldığına

³²⁰ ACAR, *KHASHFD*, s. 79.

³²¹ Zaman damgası yerine “*zaman kaşesi/ time stamp*” ifadesinin de kullanılabileceği yönünde bkz. ACAR, a.g.e., s. 88.

³²² (http://www.kamusm.gov.tr/urunler/zaman_damgasi/) ET 3.1.2021.

³²³ ERBAYRAKTAR, a.g.e., s. 101.

³²⁴ AKKAN, *Seminer*, s. 153; KOCABIYIK, a.g.t., s. 129.

³²⁵ YARDIMCI, a.g.m., s. 26, 27; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 59- 60.

ilişkin üretilen ve elektronik sertifika ile imzalanmış³²⁶ kayıtları ifade ettiği düzenlenmiştir. Delil kayıtları ile e- tebligata ilişkin birçok husus belirlenebildiğinden oldukça önemli bir araç olduğu söylenmelidir. Nitekim delil kaydı kullanılarak, madde metninde sayılan hususlar kayıt altına alındığından, muhataplar tarafından, e- tebligatın alınmadığına ilişkin iddiada bulunulması oldukça düşük bir olasılıktır³²⁷. Söz konusu kayıtlar, tebligatı çıkaran mercie en geç yirmi dört saat içinde bildirilirken; otuz yıl boyunca arşivde korunarak tutulur (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 12, 15/1- ç). Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15 gereği, bu kayıtlar arşivde korunurken hem erişilebilir olması hem de güvenlik, gizlilik ve bütünlüklerinin korunması gerekmektedir. Öte yandan delil kayıtlarının silinmesi noktasında, en az bir kez denetime tabi tutulmuş ve bundan geçmiş olmaları gerekmektedir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15/2).

Usul ve Esaslar m. 5 düzenlemesi kapsamında, UETS süreci işlerken oluşturulan delillerden daha önce kısaca bahsedilmiştir³²⁸. Düzenlemenin ayrıntılı olarak ele alınması gerekmekte olup, oluşturulan delillerin neye ilişkin oldukları bu kısımda açıklanacaktır. İlk olarak “tebligat kabul edildi” delili, gelen tebligatın gerekli kontroller yapıldıktan sonra muhatap hesabına teslim edilmek üzere UETS tarafından teslim alınmasına ilişkindir (Usul ve Esaslar m. 5/1- a). “Tebligat kabul edilmedi” delili ise gelen tebligatta virüs bulunması, göndericinin hazırladığı paketteki özet değeri ile UETS’ye gelen paketin özet değerinin uyuşmaması, belirlenen sınırı aşan büyüklükte ileti gönderilmesi gibi hallerde UETS’nin gönderiyi kabul etmemesine ilişkindir (Usul ve Esaslar m. 5/1- b). Tebligatın kabul edilmemesine yol açan durumlar sınırlı sayıda olmayıp, “... gibi durumlarda ...”³²⁹ ifadesinin kullanılmasından anlaşıldığı üzere çoğaltılabilir. Bunların yanı sıra “tebligat teslim edildi” delili, tebligatın alıcının hesabına başarıyla konulmasına ya da sadece PTT UETS bilişim sistemi ile hesap sahibinin bilişim sistemi arasındaki entegrasyon

³²⁶ Elektronik sertifika ile imzalanmasının kurucu unsur olduğu yönünde bkz. **ACAR, KHASHFD**, s. 79.

³²⁷ **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 77.

³²⁸ Bkz. yuk. Bl II, s. 54.

³²⁹ Usul ve Esaslar m. 5/1- b uyarınca, “Tebligat kabul edilmedi (SubmissionAcceptanceRejection: Rejection): Gelen tebligatın içinde virüs olması, gönderici tarafından hazırlanan paketteki özet değerinin UETS’ye gelen paketin özet değeri ile tutarsız olması, gönderilebilecek ileti büyüklüğünden daha büyük değerde ileti gönderilmiş olması gibi durumlarda, UETS tarafından gönderinin kabul edilmediğine dair üretilen delildir.”

aracılığıyla tebligatlarını alan hesap sahiplerine başarıyla aktarılmasına ilişkindir (Usul ve Esaslar m. 5/1- c). “*Tebliğat teslim edilmedi*” delili ise tam tersi olup, tebligatın hesaba konulamamasına veya sadece entegrasyon ile tebligatlarını alan hesap sahiplerine yirmi dört saat içinde aktarılamadığına ilişkindir (Usul ve Esaslar m. 5/1- ç). “*Tebliğat okundu*” delili, özellikle ileride bahsedilecek olan tebliğ tarihi konusunda gündeme gelecek olup³³⁰, tebligatın alıcısı tarafından açıldığında oluşturulur (Usul ve Esaslar m. 5/1- d). “*Tebliğat okundu kabul edildi*” delili, tebligatın, alıcının hesabına varmasını takip eden, mevzuat ile belirlenmiş sürenin bitiminde otomatik olarak oluşturulur (Usul ve Esaslar m. 5/1- e). Düzenlemede yer alan “*mevzuat gereği belirlenen süre*” ifadesinden kasıt, Teb. K. m. 7/a f. 4 gereği, e- tebligatın muhatabın e- tebligat adresine ulaşmasını izleyen beş günlük süredir. Son olarak “*tebliğat hesabı aktif edildi*” ve “*tebliğat hesabı pasif edildi*” delilleri, tebligat hesaplarının aktifleştirilmesine ya da pasifleştirilmesine ilişkindir (Usul ve Esaslar m. 5/1- f ve g).

Söz konusu kayıtların e- tebligat tutanağında nasıl gösterildiği ile ilgili örnek vermek gerekir ise, 2020- 5- 26 10:00:00 tarihinde muhatap hesabına teslim edilmek üzere UETS tarafından işlemin teslim alındı; 2020- 5- 26 10:00:00 tarihinde tebligat alıcı için ayrılmış tebligat alanına başarı bir şekilde konuldu; 2020- 5- 26 15:00:00 tebligat, alıcısı tarafından açıldı; 2020- 5- 31 tarihinde tebligat, alıcının hesabına iletilmesine müteakip mevzuat gereği belirlenen süre sonunda otomatik olarak okundu sayıldı şeklindedir³³¹.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 14 hükmünde delil kayıtlarının ispat gücü açısından, aksi ispat edilmediği sürece kesin delil sayılacağı belirtilmiştir. Bu anlamda kesin delile ilişkin kısa bir açıklama yapmak gerekir ise kesin delil, dayanılması durumunda, hakimın takdir yetkisinin bulunmadığı³³² ve vakıanın ispat edilmiş sayılması sonucunu doğuran delil türü olarak ifade edilebilir³³³. HMK m.

³³⁰ Bkz. aşa. Bİ II, s. 94 vd..

³³¹ **BÖRÜ**, *HHFD*, s. 189- 190; Delil kayıtlarının örnek ekran görüntüleri için ayrıca bkz. **KOCABIYIK**, a.g.t., s. 136- 137.

³³² **BÖRÜ**, *HHFD*, s. 220.

³³³ **BUDAK/KARAASLAN**, a.g.e., s. 261; **ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d.**, a.g.e., s. 400- 401; **TANRIVER**, a.g.e., s. 840.

204/2, “İlgililerin beyanına dayanılarak noterlerin tasdik ettikleri senetlerle diğer yetkili memurların görevleri içinde usulüne uygun olarak düzenledikleri belgeler, aksi ispatlanıncaya kadar kesin delil sayılırlar” hükmünü havi olup, delil kayıtları, bu hükme göre aksi ispat edilinceye kadar kesin delil olarak görülmelidir³³⁴. Ayrıca doktrinde, delil kayıtlarının senedin unsurlarını taşımadığı ve resmi senet vasfında olmadıkları belirtilmiştir³³⁵. Ancak bu kayıtların resmi belge olarak değerlendirebileceği ifade edilmiştir³³⁶. Bu kapsamda delil kayıtlarının aksinin iddia edilmesi halinde³³⁷ her türlü delille ispatın mümkün olabileceği kabul edilmektedir³³⁸.

H. İşlem Kaydı

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- g gereğince işlem kaydı, PTT'nin e- tebligat hizmeti vermesi sürecinde gerçekleşen ve mevzuat uyarınca kaydı tutulması gerekli tüm bilişim sistemi kayıtlarıdır³³⁹. Tıpkı delil kaydında olduğu gibi işlem kaydı için de erişilebilecek şekilde güvenliği, gizliliği ve bütünlüğü sağlanarak arşivde saklanacağını söylemek gerekir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15/1) Ancak delil kaydından farklı olarak, arşivde muhafaza edileceği süre, on yıl olarak düzenlenmiştir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15/1- a, b). Tıpkı delil kayıtlarında olduğu gibi işlem kayıtları için de silinebilmeleri için en az bir kez denetimden geçmiş olmaları şartı bulunmaktadır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15/2).

İ. Kayıtlı Elektronik Posta (KEP)

6099 sayılı Kanun m. 2 ile kabul edilen 7/a maddesinin gerekçesinde belirtildiği üzere, e- tebligatın yapılabilmesi için “tebligata elverişli elektronik adres”

³³⁴ YARDIMCI, a.g.m., s. 29; Nitekim, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 14 düzenlemesinin, HMK m. 204/2 ile paralel olduğu ifade edilmiştir, bkz. ACAR, KHASHFD, s. 80.

³³⁵ ACAR, KHASHFD, s. 81, 85; YARDIMCI, a.g.m., s. 29- 30.

³³⁶ YARDIMCI, a.g.m., s. 30.

³³⁷ UETS’de tutulan kayıtların aksinin ileri sürülmesi ve incelenmesi hakkında ayrıca bkz. ACAR, KHASHFD, s. 82 vd.; YARDIMCI, a.g.m., s. 29 vd..

³³⁸ ACAR, KHASHFD, s. 83, 84, 85.

³³⁹ Eski Elek. Teb. Yön. m. 3/1- k ile, “Olay kaydı: İdare veya diğer hizmet sağlayıcılar tarafından elektronik tebligat hizmetinin verilmesi esnasında meydana gelen ve mevzuat gereği kaydının tutulması zorunlu olan tüm bilişim sistemi işlem kayıtlarını” şeklinde düzenlenmiştir.

edinilmesi gerekmektedir³⁴⁰. E- tebligatta tebliğ tarihi, tebligatın yapılıp yapılmadığı gibi birçok hususun tespit edilebilmesi için kontrol edilebilirlik ve güvenilirlik sağlanmalıdır³⁴¹. Bu da elektronik adresin merkezi ve resmi olmasını gerektirmektedir³⁴².

7101 sayılı Kanun m. 48 düzenlemesi ile getirilen UETS kurumundan önce, e- tebligat yapılırken KEP adresleri kullanılmaktaydı³⁴³. Nitekim eski Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- b ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- d karşılaştırıldığında, eski düzenlemede e- tebligat adresinin “... elektronik tebligata elverişli kayıtlı elektronik posta adresini”³⁴⁴; yeni düzenlemede ise “PTT tarafından, ... oluşturulan ve UETS’ye kaydedilen tebligat adresini” ifade ettiği belirtilmiştir. Yapılan değişiklik sonrası KEP’in kullanım alanlarına ilişkin olarak, tacirlerin kendi aralarındaki ya da tebligat dışındaki başkaca işlemleri için kullanılabileceği söylenebilir³⁴⁵.

1. Kep ile İlgili Mevzuat

KEP sistemi ile ilgili olarak, Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik³⁴⁶ mevcuttur. Bahsi geçen Yönetmelik, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu³⁴⁷ m. 1525 düzenlemesine dayanılarak hazırlanmıştır (Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 3).

³⁴⁰ Madde 7/a, 7101 sayılı Kanun ile değiştirilmeden önce madde metninde “tebligata elverişli elektronik adres” ifadesi yer alırken; değişiklik sonrasında “elektronik tebligat adresi” ifadesi kullanılmaya başlanmıştır.

³⁴¹ (https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=76667&pkanunnumaras_i=6099) ET 25.5.2021.

³⁴² (https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=76667&pkanunnumaras_i=6099) ET 20.9.2020.

³⁴³ AKKAN, *Mihder*, s. 25, 38; AKKAN, *Seminer*, s. 151; ACAR, *İÜHFİM*, s. 162; ÇEVİK, a.g.t., s. 80; KOCABIYIK, a.g.t., s. 73, 95, 110; TAŞKIN, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_MAKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 1, 12.

³⁴⁴ “Böylelikle, Tebligat Kanunu’nun 7/a maddesinde bahsi geçen elektronik tebligatın, kayıtlı elektronik posta adresine yapılan tebligat olduğu hususu açıktır.” Bkz. ACAR, *İÜHFİM*, s. 164.

³⁴⁵ ARSLANPINAR TAT (MERİÇ / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 180; 2019 yılından sonra KEP’in iadeli taahhütlü ileti gönderme ve alma işlevine sahip güvenli e- posta sistemi olarak kullanımına devam edileceği belirtilmiştir, bkz. ÇEVİK, a.g.t., s. 80; KEP’in kullanım alanlarına ilişkin detaylı bilgi için bkz. (<https://pttkep.gov.tr/kullanim-alanlari/>) ET 16.4.2021.

³⁴⁶ RG T 25.8.2011, S 28036.

³⁴⁷ RG T 14.2.2011, S 27846.

Bunun yanı sıra, Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi ile İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğ³⁴⁸ KEP ile ilgili mevzuat kapsamındadır. Söz konusu Tebliğin amacı, m. 1 hükmü gereği, KEP sistemine ilişkin süreçleri ve teknik kriterleri detaylı olarak belirlemek olduğu belirtilmiştir. Kayıtlı Elektronik Posta Rehberi ve Kayıtlı Elektronik Posta Hesabı Adreslerine İlişkin Tebliğ³⁴⁹ de bu kapsamda yer almakta olup, amacının, KEP hesabı adreslerinin yapısına ve KEP rehberinin oluşturulmasına, güncellenmesine, işletilmesine ve kullanılmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek olduğundan bahsedilmiştir³⁵⁰.

2. Kep Kavramı ve Diğer Kavramlar Arasındaki Fark

a. KEP Kavramı

Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 4/1-i düzenlemesine bakıldığında, KEP'in elektronik postanın nitelikli şeklini ifade ettiği ve elektronik iletilerin gerek gönderimini gerek teslimatını da içine alacak şekilde, kullanımında hukuki delil sağladığına yer verilmiştir³⁵¹. Başka bir ifade ile KEP, e- postaların gönderim ve alımına ilişkin kanıtların oluşturulup muhafaza edildiği ve e- posta teknolojik altyapısının kullanıldığı yasal olarak geçerli bir e-posta iletim hizmetini ifade eder³⁵². KEP ile e- postanın alıcısı ve göndericisi bilenebilir, iletinin gönderim anı zaman damgası ile belirlenebilir ve iletinin siber uzaydaki yolculuğu sırasında herhangi bir değişime uğrayıp uğramadığı kolayca tespit edilebilir³⁵³.

³⁴⁸ RG T 25.8.2011, S 28036.

³⁴⁹ RG T 16.5.2012, S 28294.

³⁵⁰ Bunlara ek olarak KEP ile ilgili mevzuatta, Kayıtlı Elektronik Posta Rehberi ve Kayıtlı Elektronik Posta Hesabı Adreslerine İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (RG T 6.3.2013, S 28579), Kayıtlı Elektronik Posta Sisteminde Kullanılan İşlem Sertifikasına İlişkin Usul ve Esaslar (6.6.2012/2012DK- 15259 Kurul Kararı), Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcılarının Birlikte Çalışabilirliğine İlişkin Usul ve Esaslar yer almaktadır, bkz. (<https://pttkep.gov.tr/mevzuat/>) ET 27.12.2020.

³⁵¹ Eski Elek. Teb. Yön. m. 3/1- h düzenlemesi aynı tanımı içermektedir.

³⁵² (<https://pttkep.gov.tr/neden-kep/>) ET 3.1.2021.

³⁵³ VAROL, Asaf, “Kayıtlı Elektronik Posta (Kep) ve E-Tebliğat” (<https://www.gunisigazetesi.net/kayitli-elektronik-posta-kep-ve-e-tebligat-makale.6834.html>) ET 15.2.2021; VAROL / BAŞTÜRK, a.g.m., s. 272; AKKAN, Mihder, s. 27, 30; ÇEVİK, a.g.t., s. 81; Benzer şekilde, KEP'in, güvenli e- imza altyapısı ve zaman damgası kullanarak güvenilir şekilde bilgi sağladığı ifade edilmiştir, bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 58.

Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 4/1- o KEP sistemi ile ilgili, KEP iletilerinin tüm süreçlerine ilişkin (elektronik iletişim platformları aracılığı ile gerçekleşen gönderildi ve alındı onayları dahil) KEP delili oluşturmak, güvenli şekilde kimlik tespitinde bulunmak, KEP hesabı, KEP rehberi ve arşiv hizmeti gibi işlevleri barındıran bir sistem olduğunu ifade etmiştir. Söz konusu sistemin kurulması ve işletilmesi ile ilgili olarak aynı Yönetmeliğin m. 4/1-j hükmü gereği KEPHS, TTK'nin verdiği yetki çerçevesinde KEP sistemi kurmak ve işletmek amacıyla kurulan anonim şirketi ifade eder. Bunun yanında aynı düzenlemede, konumuz bakımından önem arz eden bir husus olarak, başvuru yapılması ve gerekli koşulları yerine getirmesi durumunda KEPHS'nin Teb. K. hükümlerine göre e- tebligat yapmaya yetkili kılınmış idareyi ifade ettiği yer almaktadır.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, TTK m. 18/3 “*Tacirler arasında, diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshe, sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbarlar veya ihtarlar noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı elektronik posta sistemi ile yapılır*” hükmünü havidir. KEP sisteminin kullanım şekillerinden biri tacirler arasındaki bazı işlemler olup³⁵⁴, bunlar, diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshe, sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbar veya ihtarlardır³⁵⁵.

b. KEP ve Standart Elektronik Posta Arasındaki Fark

KEP ve SEP birbirlerinden farklı olup³⁵⁶, bu farklılık, KEP tanımından da anlaşılacağı üzere³⁵⁷, KEP'in nitelikli olmasından kaynaklanmaktadır³⁵⁸. SEP

³⁵⁴ **EKER, Ece Ayça**, “*Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi*”, İstanbul Barosu Dergisi, C 93, S 2, Mart-Nisan 2019, s. 21; “*Görüldüğü üzere, KEP sisteminin, gerçek kişi veya şirketlerin ticari işlemleri için de kullanılması söz konusu olabilmektedir.*” Bkz. **KOCABIYIK**, a.g.t., s. 142.

³⁵⁵ KEP'in uygulama alanı ile ilgili bkz. **AKKAN, Mihder**, s. 29 vd..

³⁵⁶ **AKKAN, Mihder**, s. 27.

³⁵⁷ Bkz. yuk. B1 II, s. 62.

³⁵⁸ **AKKAN, Seminer**, s. 153; **EKER**, a.g.m., s. 16, 22; “*E- tebligat yapılacak kişinin bir KEP adresi bulunmaktadır. Bu adres, normal e- posta adresinden farklı; elektronik imza temelinde işleyen bir e- posta adresidir.*” Bkz. **VAROL / BAŞTÜRK**, a.g.m., s. 270.

sistemindeki sorunlar, KEP sisteminde çözüme kavuşmakta olup KEP sisteminin amacının SEP'den kaynaklı sorunların aşılması olduğu söylenmelidir³⁵⁹.

SEP ve KEP'in sağladığı güvenlik düzeyleri farklı olup, SEP ile iletişim güvenlik zaafları içermekteyken, KEP sisteminde böyle bir durum söz konusu olmamakta, böylece KEP sistemi ile daha güvenli bir hizmet sağlanmaktadır³⁶⁰. Nitekim, SEP içeriklerinde kolaylıkla değişiklik yapılabilmesi³⁶¹, ispat sorumluluğunun göndericide olması, e- postaya ilişkin zaman bilgisinin e- postanın gönderildiği bilgisayarın zaman ayarlarına bağlı olması gibi hususlar SEP sisteminde bulunan açıklardan bazılarıdır³⁶². Diğer yandan belirtilmelidir ki SEP ile sağlanan iletişim hukuken kabul görmezken³⁶³, KEP yasal olarak geçerlidir³⁶⁴.

c. KEP ve Elektronik Tebligat Arasındaki Fark

KEP ve e- tebligat, aynı kavramı karşılamamakta olup³⁶⁵, birbirlerine alt küme- üst küme ilişkisi ile bağlıdırlar³⁶⁶. Daha açık bir anlatımla KEP, e- tebligata göre bir üst küme olup, e- tebligat bahsi geçen üst kümenin bir alt kümesi hükmündedir³⁶⁷.

KEP ile yalnızca e- tebligat yapılmamakta, KEP'in birçok farklı kullanım alanı bulunmaktadır³⁶⁸. E- tebligat, KEP'in kullanım alanlarından yalnızca birini

³⁵⁹SÜRMEİ, **Yaprak**, "Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) Adresi Nedir?" (<https://startup hukuku.com/kayitli-elektronik-posta-kep-adresi-nedir/>) ET 15.2.2021.

³⁶⁰ **BAYRAM, Muhammet / KARABALIK, Abdullatif**, "E-Tebligat ve Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi Uygulamaları", Mali Çözüm Dergisi, C 25, S 128, Mart 2015, s. 148; **VAROL / BAŞTÜRK**, a.g.m., s.274; **TAŞKIN**, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_T_EBL%C4%B0GAT_MAKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 23.

³⁶¹ SEP'te e- imza kullanılmadığında iletinin orijinallik /değiştirilmeye karşı korunma fonksiyonunun eksik kalacağı belirtilmiştir, bkz. **AKKAN, Mihder**, s. 30; Benzer şekilde, e-posta verilerinin tahrif edilebileceği ifade edilmiştir, bkz. **AKKAN, Armağan**, s. 38.

³⁶² (<https://pttkep.gov.tr/neden-kep/>) ET 28.12.2020; **TAŞKIN**, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_T_EBL%C4%B0GAT_MAKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 23.

³⁶³ **BAYRAM / KARABALIK**, a.g.e., s. 148.

³⁶⁴ **VAROL**, (<https://www.gunisigigazetesi.net/kayitli-elektronik-posta-kep-ve-e-tebligat-makale.6834.html>) ET 15.2.2021; **SÜRMEİ**, (<https://startup hukuku.com/kayitli-elektronik-posta-kep-adresi-nedir/>) ET 15.2.2021.

³⁶⁵ **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 58; **AKKAN, Mihder**, s. 23, 24, 26, 84- 85; **BÖRÜ, HHFD**, s. 187, dn. 14.

³⁶⁶ **TANRIKULU, Cengiz**, "Türk ve Avusturya Hukukunda Elektronik Tebligat", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C 22, S 85, Kasım 2009, s. 317 dn. 6, s. 329.

³⁶⁷ **TANRIKULU**, a.g.m., s. 317 dn. 6, s. 329.

oluşturmaktadır³⁶⁹. Bu kapsamda her KEP'in yasal tebligat olmadığını³⁷⁰, diğer bir anlatımla e- tebligat olmadığını belirtmek gerekir.

Diğer yandan KEP'in asıl olarak şirketler için düzenlendiği belirtilmiştir³⁷¹. E-tebligat şirketlere ek olarak, Teb. K. m. 7/a f. 1 düzenlemesinde yer alan kişiler için de zorunludur³⁷². Bahsedilenler ışığında, söz konusu sistemlerin kullanım alanları yönünden farklılıklar içerdiğini belirtmek gerekir.

3. Kep Sisteminin Özellikleri

KEP sistemi birçok farklı alanda yarar sağlayan özelliklere sahiptir³⁷³. Aşağıda KEP sisteminin özelliklerinden bazıları; verilerin saklanması, hukuki koruma sağlanması ve usul ekonomisine katkı sağlanması olarak sıralanacaktır.

a. Verilerin Saklanması

KEP sistemindeki gönderilere ait veriler (gönderici, alıcı, erişim bilgisi, teslim zamanı vs.) yirmi yıl boyunca saklanmakta olup, gönderilere ait bilgiler, bir bütün olarak kesin ve değiştirilemez şekilde himaye edilmektedir³⁷⁴. Nitekim Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 16/1- 1 ile KEPHS, KEP sisteminin tüm süreçlerine ve işleyişine ilişkin bilgi, belge ve elektronik veriler ile, işlemlerin yapıldığı zamana ve işlemleri gerçekleştiren kişiye veya kişilere ait bilgileri içeren kayıtları bütünlüğünü, gizliliğini, erişilebilirliğini koruyarak en az yirmi yıl saklamakla yükümlü kılınmıştır.

³⁶⁸ KÖKSAL, *Adres Dergisi*, s. 48; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 58; AKKAN, *Mihder*, s. 27, 85.

³⁶⁹VAROL, (<https://www.gunisigazetesi.net/kayitli-elektronik-posta-kep-ve-e-tebligat-makale.6834.html>) ET 15.2.2021; AKKAN, *Mihder*, s. 28.

³⁷⁰ EKER, a.g.m., s. 16.

³⁷¹TAŞKIN, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_MAKALE_pdf) ET 21.6.2021, s. 25.

³⁷²TAŞKIN, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_MAKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 25.

³⁷³ EKER, a.g.m., s. 16.

³⁷⁴ (https://tr.wikipedia.org/wiki/Kay%C4%B1tl%C4%B1_elektronik_posta) ET 24.12.2020.

b. Hukuki Koruma Sağlaması

KEP sistemindeki gönderilere ait verilerin saklanması, hukuki koruma sağlamaktadır. Şöyle ki ortaya çıkabilecek herhangi bir uyuşmazlık halinde saklanan bu verilerin delil olarak kullanılması mümkündür³⁷⁵. Bu durum, olası bir yargılamada koruma sağlanması anlamına gelmektedir. Ayrıca belirtmek gerekir ki Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 15/1 “KEPHS’nin KEP sistemi üzerinden sunduğu hizmetlere ilişkin oluşturduğu kayıtlar ile KEP delilleri senet hükmündedir ve aksi ispat edilmeye kadar kesin delil sayılır” hükmünü haavidir.

c. Usul Ekonomisine Katkı Sağlaması

KEP sisteminin kullanılması sayesinde; kağıt, arşiv, posta ve işlem maliyetleri azalacağından³⁷⁶ usul ekonomisinin içerdiği makul giderle yargılamının sonuçlandırılması unsuruna katkı sağlanır. Usul ekonomisi çerçevesinde, KEP sistemi ve klasik posta sistemini karşılaştırmak gerekir ise; KEP sisteminde zaman ve kağıt tasarrufu sağlandığı, kağıt yığınlarının oluşturduğu görüntü kirliliğinin önleildiği, çevrenin korunduğu ve maliyet tasarrufu sağlandığı söylenmelidir³⁷⁷.

V. ELEKTRONİK TEBLİGAT HİZMETİNDEN YARARLANMA

Kanun koyucu e- tebligat kullanımını aşağıda söz edilecek olan kişiler açısından zorunlu kılmışken, bu kapsamın dışında kalan kişiler için isteğe bağlı kılmıştır³⁷⁸.

³⁷⁵ (https://tr.wikipedia.org/wiki/Kay%C4%B1tl%C4%B1_elektronik_posta) ET 24.12.2020.

³⁷⁶ (https://tr.wikipedia.org/wiki/Kay%C4%B1tl%C4%B1_elektronik_posta) ET 24.12.2020; Ayrıca PTTKep sitesinde “KEP’in Avantajları” başlığı altında, işlemlerin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi sayesinde zaman kazancı, maliyetin azalması, resmi ve ticari işlemlerin hızlı yapılabilmesi, ticari faaliyetlerin verimli yürütülmesi, çevrenin korunması, kağıt ve arşiv kazancı gibi yararların sağlandığı belirtilmiştir, bkz. (<https://pttkep.gov.tr/neden-kep/>) ET 3.1.2021.

³⁷⁷ EKER, a.g.m., s. 18.

³⁷⁸ Değirmek gerekir ki 2003 yılında, henüz e- tebligat düzenlemesi hukuk sistemimize girmemişken, doktrinde Ruhi tarafından, HUMK’de değişiklik yapılarak dava açan ya da cevap dilekçesi veren kişilerin normal adreslerine ek olarak varsa internet adreslerini ve cep telefon numaralarını yazmalarının sağlanması, internet adresini ve cep telefonu numarasını veren kişilere tebligatın internet yolu ile yapılması ve cep telefonlarına tebligatları olduğuna dair mesaj gönderilmesi gerektiği

Ancak gözden kaçırılmamalıdır ki e- tebligat zorunluluğu yalnızca kanun hükmü gereği zorunluluğa tabi tutulmuş kişiler açısından değil, aynı zamanda kanun hükmü dışında kalan ve talepte bulunarak e- tebligat adresi edinen kişiler için de zorunluluk doğurur³⁷⁹. Bu bilgiler ışığında, e- tebligat hizmetinden yararlanma iki başlık altında incelenecektir³⁸⁰.

A. Elektronik Yolla Tebligat Yapılması İsteğe Bağlı Olan Kişiler

Teb. K. m. 7/a f. 2 (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 5/2) ile, e- tebligat kullanımı zorunlu olanlar dışındaki gerçek ve tüzel kişilerin, talepte bulunmaları durumunda e- tebligat adresi verileceği ve söz konusu kişilere tebligatların elektronik yolla yapılmasının zorunlu olacağı hükme bağlanmıştır. Diğer bir anlatımla isteğe bağlı olarak e- tebligat almak isteyenlerin talepte bulunmaları halinde, artık kendilerine bu yolla tebligat yapılması gerekir.

7101 sayılı Kanun ile m. 7/a’da değişiklik yapılmadan önce, “*Tebliğata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebligat yapılabilir*” ifadesi yer almaktaydı³⁸¹. Bu düzenleme kapsamında, kişinin açık iradesi ile e- tebligat adresini vermesi ve bu şekilde tebligat yapılmasını talep etmesi söz konusuydu³⁸². Ancak 7101 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle, yalnızca elektronik adres verilen ve bu yönde talepte bulunulan merci tarafından değil, talep ile alınan e- tebligat adresi, UETS’ye kaydedildikten sonra tüm tebligat

belirtilmiştir. Teb. K. kapsamında da internet yolu ile tebligata ilişkin yasal düzenleme yapılması gerektiğine değinmiştir. Bununla beraber, internet ve cep telefonu olmayan ya da bunları aktif olarak kullanamayan veya kullanmayan kişilere tebligatın klasik usullerle yapılmasının sürdürüleceği belirtilmiştir, bkz. **RUHİ, Ahmet Cemal**, “*Türkiye’den Yurt Dışına Yapılan Tebligat*”, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C 7, S 1- 2, Haziran, 2003, s. 540.

³⁷⁹ **MUŞUL**, a.g.e., s. 137.

³⁸⁰ Doktrinde de bazı yazarlar tarafından ikili ayırım yapılarak ele alınmıştır. Zorunlu ve iradi/ihtiyari/isteğe bağlı şeklindeki ayırım için bkz. **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 68; **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 53; **ÇATALKAYA**, a.g.e., s. 76; **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 69; **BÖRÜ**, *HHFD*, s.199.

³⁸¹ Eski Elek. Teb. Yön. m. 7/4 ile, “*Kendilerine elektronik yolla tebligat yapılması isteğe bağlı olan muhatapların, elektronik yolla tebligat almak istemeleri halinde, tebligat çıkarmaya yetkili merciler nezdindeki işlemlerinde elektronik tebligat adresini bildirmeleri gerekir. ...*” şeklinde düzenlenmiştir.

³⁸² **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 69; **AKKAN**, *Mihder*, s. 70- 73, 75- 76; **AKKAN**, *Seminer*, s. 164.

çıkarmaya yetkili merciler tarafından kullanılabilir hale gelmiştir³⁸³. Tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin, UETS'ye kaydedilen adresi kullanabilmesi için, ayrı ve açık bir bildirim yapılmasına gerek yoktur³⁸⁴.

Tebligatın elektronik yol ile yapılması zorunlu olan kişilerin kapsamı zamanla genişletilmiş olsa da günümüzde halen e- tebligat kullanımı ihtiyaridir³⁸⁵, iradidir, isteğe bağlıdır³⁸⁶. Diğer bir deyişle Kanun ile tebligatın elektronik yolla yapılması zorunluluğu getirilmeyen gerçek kişiler açısından gönüllülük prensibi söz konusudur³⁸⁷. Yalnızca m. 7/a f. 1 kapsamında sayılan kişiler için zorunlu e- tebligat kullanımı getirilmiş olması ve bu kişiler dışında kalanlar için talep halinde bu yola başvurulabilecek olmasının birçok sebebi vardır. Nitekim 6099 sayılı Kanun m. 2 gerekçesinde bu hususa değinilerek, e- tebligat alanındaki gelişmelerin yeniliği ve toplumdaki tüm bireylerin şu anda elektronik adresi edinerek bunu kullanamaması gibi nedenler gösterilerek e- tebligatın ihtiyari olması kabul edilmiştir³⁸⁸.

E- tebligat adresi edinerek kendisine bu yolla tebligat yapılmasını isteyen gerçek ve tüzel kişiler için artık e- tebligat yapılmasının zorunlu hale geldiğini söylemek gerekir. Nitekim isteğe bağlı e- tebligat adresi edinmeyi konu alan Teb. K. 7/a f. 2 son cüm. (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 5/2 son cüm.) kapsamında bu husus,

³⁸³ **AKKAN**, *Mihder*, s. 72, 75- 76, 86; **AKKAN**, *Seminer*, s. 163- 164; **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 69- 70; Konu ile ilgili bkz. "... Teb. K. m. 7a/2'ye göre elektronik tebligat adresi edinildikten sonra elektronik tebligat yapılması belirli konu veyahut makam ve merci ile sınırlandırılmış olmaz." **YARDIMCI**, a.g.m., s. 10; Aynı yönde, e- tebligat adresi alındıktan sonra tüm tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin bu şekilde tebligat yapması gerektiği ifade edilmiştir, bkz. **BÖRÜ**, *HHFD*, s. 202; **ALBAYRAK** ise bir örnek üzerinden konuya değinerek, muhatapların kendilerine yapılacak adli tebligatların e- tebligat şeklinde yapılmasını diğer tebligatların ise klasik usulle yapılmasını isteyemeyeceklerini belirtmiştir, bkz. **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 54.

³⁸⁴ **AKKAN**, *Mihder*, s. 72, 75- 76, 86; **AKKAN**, *Seminer*, s. 163- 164; **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 70; Ayrıca UYAP e- tebligat platformunda yer alan sık sorulan sorular kapsamında, "*Aldığım E-Tebligat Adresini Adli Birimlere Bildirmem Gerekliyor Mu?*" sorusuna cevap olarak, PTT tarafından e- tebligat adresi oluşturulan kişi veya kurumların e- tebligat adres bilgilerinin UYAP Bilişim Sistemine PTT'nin sağladığı Rehber Hizmeti ile otomatik olarak aktarılacağı ve ayrıca bildirimle gerek olmadığı belirtilmiştir, bkz. (<https://e-tebligat.uyap.gov.tr/>) ET 18.4.2021.

³⁸⁵ **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 32; **ÖZBAY**, *EÜHFD*, s. 131; **ÖZBAY**, *E. Yılmaz'a Armağan*, s. 1431; **ERDÖNMEZ**, *Pekcanitez Usul*, s. 533; **ÖZEKES (HANAĞASI)**, a.g.e., s. 126, 135.

³⁸⁶ **BÖRÜ**, *HHFD*, s. 221.

³⁸⁷ **KARAASLAN (BUDAK)**, a.g.e., s. 132.

³⁸⁸ (<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=76667&pkanunnumarası=6099>) ET 20.9.2020; E- tebligat hukuk sistemimize girmeden önce, doktrinde, e- tebligat usulüne alışılabilmesi açısından, başlangıçta e- tebligat yapılmasının açık rızaya bağlı tutulması gerektiği belirtilmiştir, bkz. **AKKAN**, *Armağan*, s. 56.

“Bu durumda bu kişilere tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur” şeklinde ifade edilmiştir. Kendisine elektronik yolla tebligat yapılmasını isteyen bu kişilere artık, e- tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması durumu hariç tutularak, sadece e- tebligat yapılması gerekmektedir³⁸⁹. 7101 sayılı Kanun ile 7/a maddesinde değişiklik yapılmadan önce, f. 1 ile düzenlenen isteğe bağlı e- tebligat kullanımında böyle bir ifadenin yer almadığı görülmekte olup, söz konusu zorunluluk 7101 sayılı Kanun ile getirilmiştir³⁹⁰. Böylece getirilen yeni düzenlemelerde bu husus açıkça ifade edilmiş ve 7101 sayılı Kanun düzenlemesinden önce yaşanan tereddütler sona ermiştir³⁹¹.

Yargıtay kararları gereği, e- tebligatın isteğe bağlı olmasının bir sonucu olarak, kişinin Teb. K. m. 7/a f. 1 kapsamı dışında ve e- tebligat yapılması için herhangi bir talepte bulunmamış olması halinde, kendisine bu yol ile tebligat yapılamaz³⁹². Kendisine elektronik yol ile tebligat yapılması zorunluluğu bulunmayan kişiler açısından e- tebligatı kabul etme zorunluluğu yoktur³⁹³.

B. Elektronik Yolla Tebligat Yapılması Zorunlu Olan Kişiler

7101 sayılı Kanun m. 48 düzenlemesi ile elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu kişilerin kapsamının genişletildiğinden daha önce bahsedilmiştir³⁹⁴. Tekrar etmekte fayda vardır ki başlangıçta e- tebligat zorunluluğu yalnızca anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler için getirilmişken; yapılan değişiklikle, tüm özel hukuk tüzel kişileri, madde metninde sayılan tüm kamu

³⁸⁹ ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 32; ACAR, KHASHFD, s. 75.

³⁹⁰ AKKAN, Mihder, s. 72- 73; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 69- 70; ÇEVİK, a.g.t., s. 88- 89.

³⁹¹ YARDIMCI, a.g.m., s. 10.

³⁹² Yarg. 10. HD, E 2017/202, K 2017/493, T 24.1.2017 (www.kazanci.com) ET 1.10.2020; “Her ne kadar, davalı vekili, İlk Derece Mahkemesi'nin gerekçeli kararının kendisine elektronik yolla tebliğ edilmemesi gerekçesiyle tebliğin usulsüz olduğunu ileri sürmekte ise de, olaya uygulanması gereken 01/01/2019 tarihinden önceki dönemde yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri dikkate alındığında; davalı vekilinin kendisine elektronik yolla tebligat yapılmasına ilişkin, mahkemeye sunduğu bir talebinin bulunmaması sebebiyle, usulsüz tebligata ilişkin itiraz yerinde görülmemiştir. 01/01/2019 tarihinde yürürlüğe giren mevzuat düzenlemelerinin ise somut olaya uygulanması mümkün değildir.” Yarg. 22. HD, E 2019/126, K 2019/2256, T 5.2.2019 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; Bu halde elektronik yolla yapılan tebligatın Teb. K. m. 32'ye göre geçerli sayılamayacağı yönünde bkz. KARAASLAN (BUDAK), a.g.e., s. 132.

³⁹³ ÇATALKAYA, a.g.e., s. 76.

³⁹⁴ Bkz. yuk. Bl II, s. 50, dn. 287.

hukuku tüzel kişileri ve 7/a f. 1’de yer alan gerçek kişiler bu zorunluluğa dahil edilmiştir³⁹⁵. Zorunluluk kapsamındaki kişilerin genişletilmesi ve söz konusu kişilere elektronik yolla tebligat yapılmasının zorunlu olduğu düzenlenmesini isabetli bulanların³⁹⁶ yanı sıra kapsamın genişletilmesinin tebligatın en kısa zamanda ve en az masrafla yapılması ilkesine uygun olduğu ancak tebligatın doğru kişi ve adrese yapılması hususunda mevzuatta eksiklikler olduğu kanaatinde olanlar³⁹⁷ da vardır.

7101 sayılı Kanun genel gerekçesinde, söz konusu değişiklikle, e- tebligat yapılması zorunlu kişilerin kapsamının genişletilmesi suretiyle tebligatların büyük bir bölümünün elektronik ortamda yapılmasının planlandığından bahsedilmiştir³⁹⁸. Bunun yanında ülke ekonomisiyle de bağlantılı olarak, söz konusu yenilikle yargılama sürecini kısaltarak yatırımcıların ülke seçiminde Türkiye’yi tercih etmesi ihtimali güçlendirilecektir³⁹⁹. Bahsedilenler ışığında, e- tebligatın kapsamının genişletilmesinde ekonomik bir boyut olduğu da görülmektedir.

Yeni olarak nitelendirebileceğimiz Teb. K. m. 7/a f. 1 (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 5/1) hükmü ile, kendisine e- tebligat yapılması zorunlu gerçek ve

³⁹⁵ **KÖKSAL**, a.g.e., s. 46; **KÖKSAL**, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1572; **AKKAN**, *Seminer*, s. 156; **AKKAN**, *Mihder*, s. 54, 62; “... kamu kurum ve kuruluşlarının büyük kısmı ile tüm özel hukuk tüzel kişileri, noterler, avukatlar ve yargı mercilerine tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur.” Bkz. **KARAASLAN (BUDAK)**, a.g.e., s. 130.

³⁹⁶ **YAMAKOĞLU / ALTOPRAK**, a.g.m., s. 38; **KOCABIYIK**, a.g.t., s. 106- 107.

³⁹⁷ **KÖKSAL**, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1574- 1575.

³⁹⁸ “Öte yandan tasarıyla elektronik tebligat zorunluluğu kapsamı genişletilerek tüm kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler, köyler, şirketler, kooperatifler, dernekler, vakıflar, sendikalar, meslek birlikleri, KİT’ler, sermayesinin çoğu kamuya ait şirketler, avukatlar, noterler, bilirkişiler, arabulucular ve kurumların hukuk müşavirleri hakkındaki tebligatlar zorunlu olarak elektronik ortamda yapılacaktır. Böylece 2017 yılı verileri itibarıyla yaklaşık 40 milyon tebligatın 28 milyonunun elektronik ortamda yapılması öngörülmektedir.” Genel gerekçe için bkz. Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/913) ve Adalet Komisyonu Raporu, Sıra S 524 (http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic) ET 18.1.2021; **BİLGİN**, a.g.e. s. 77.

³⁹⁹ “Günümüzde uzun yargılamaların en önemli sebebi tebligat sürecinin uzamasıdır. Yargılama sürecinin kısaltılması ve adil yargılanma hakkının temini açısından tebligat sürelerinin kısaltılması önemlidir. Uzun yargılama süreci, yatırımcının yatırım yapacağı ülke tercihlerini de etkilemektedir. Tebligat, kişilerin Anayasa ve temel kanunlarda güvence altına alınan adil yargılanma, iddia ve savunmada bulunma, idari işlem ve eylemlerden haberdar olma ve gerektiğinde bunlara karşı kanun yoluna başvurma haklarının korunması bakımından önemlidir. Elektronik tebligatla; yargılama süreçleri kısaltılacak ve yatırımcının Ülkemizi tercih etmesi yolunda bir adım daha atılmış olacaktır.” Genel gerekçe için bkz. Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1 / 913) ve Adalet Komisyonu Raporu, Sıra S 524 (http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic) ET 18.1.2021; **BİLGİN**, a.g.e. s. 77.

tüzel kişilere yer verilmiştir. Düzenleme kapsamındaki kişilere e- tebligat yapılması zorunludur. Diğer bir deyişle bu kişilerin iradelerine bakılmaksızın e- tebligat yapılır⁴⁰⁰. Bu kapsamdaki kişiler, aşağıda, Teb. K. ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği lafzına uygun olarak, gerçek ve tüzel kişiler olarak ikili bir ayrıma tabi tutularak anlatılacaktır⁴⁰¹.

1. Elektronik Yolla Tebligat Yapılması Zorunlu Tüzel Kişiler

Teb. K. m. 7/a gereğince, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamındaki (I), (II), (III), (IV) numaralı cetvellerde bulunan kamu idareleri ve bunlara bağlı olan döner sermayeli kuruluşlara tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur. Bu kapsamdaki tüzel kişilikler tebligat çıkarmaya yetkili merciler bahsinde sıralanmış olup⁴⁰² bu kısımda tekrara düşmemek açısından sıralanmayacaktır.

Diğer bir tüzel kişilik ise 5018 sayılı Kanunda tanımlanan mahallî idarelerdir. Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu m. 3/1- e gereği mahalli idare, “*Yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi "ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareleri",*” ifade etmektedir. Bu kapsamda; belediyeler, il özel idareleri, belediye ve il özel idarelerinin bağlı oldukları veya kurdukları ya da üye oldukları birlik ve idareler için zorunluluk söz konusu olup, Türkiye Belediyeler Birliğini buna örnek olarak göstermek mümkündür⁴⁰³.

⁴⁰⁰ YARDIMCI, a.g.m., s. 8.

⁴⁰¹ Teb. K. ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği hükümlerinde e- tebligat yapılması zorunlu kişilerin hukuki niteliğine uygun ifadeler kullanılmadığı ve hükümlerde kullanılan belirli gerçek ve tüzel kişilere e- tebligat yapılabileceği şeklindeki düzenlemede tüzel kişiliği olmayan bazı makam ve mercilerin durumunun dikkate alınmadığı yönünde bkz. YARDIMCI, a.g.m., s. 9; Aynı yöndeki diğer bir görüşe göre, hükümde e- tebligatın gerçek ve tüzel kişilere yapılacağı belirtilmiş olsa da, madde metninde tüzel kişiliğe sahip olmayan topluluklar da bulunmaktadır, bkz. BÖRÜ, HFD, s. 200.

⁴⁰² Bkz. yuk. B1 I, s. 22 vd..

⁴⁰³ ÇATALKAYA, a.g.e., s. 80; TAŞKIN,

(https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_MAKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 10.

Bunların yanı sıra “Özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan fonlar ve kefalet sandıkları⁴⁰⁴, kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri⁴⁰⁵, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları⁴⁰⁶” zorunluluk kapsamında yer almaktadır.

Kanunla kurulanları da içine alacak şekilde bütün özel hukuk tüzel kişilerinin zorunluluk kapsamında olduğu görülmektedir (Teb. K. m. 7/a f. 1 bent 7). Bu kapsamdaki özel hukuk tüzel kişilerinden biri de ticaret şirketleridir⁴⁰⁷. Ticaret şirketleri TTK m. 124 gereğince kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerden ibarettir. Dikkat çekmek gerekir ki yapılan değişiklik ile TTK’de sermaye şirketi başlığı altında değerlendirilen anonim⁴⁰⁸, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin yanında diğer ticaret şirketleri olan kollektif, komandit ve kooperatif şirketler için de e-tebligat zorunluluğu getirilmiştir. Bu düzenleme gereği, ticaret şirketlerine e- tebligat yapılması zorunlu olup başkaca yollar ile tebligat yapılması mümkün değildir⁴⁰⁹. Genel gerekçede de sayıldığı üzere, vakıflar ve dernekler özel hukuk tüzel kişiliğini haiz olduğundan zorunluluk kapsamındadır⁴¹⁰. Diğer yandan sendikalar ve kooperatiflerin de özel hukuk tüzel kişisi olmasından dolayı zorunluluk kapsamında olduğunu belirtmek gerekir. Kamu hukuku tüzel kişileri de e- tebligat zorunluluğu kapsamında yer almaktadır.

⁴⁰⁴ “Bu bent kapsamında kalan kamu idarelerini teker teker saymak mümkün olmamakla birlikte 6741 sayılı Kanun ile kurulan Türkiye Varlık Fonu, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamında kurulan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu gibi fonlar ile 2489 sayılı Kefalet Kanunu gereğince kurulan kefalet sandıklarını bu çerçevede değerlendirmek gerekir.” Bkz. ÇATALKAYA, a.g.e., s. 80- 81.

⁴⁰⁵ Ayrıntılı açıklama için bkz. ÇATALKAYA, a.g.e., s. 81.

⁴⁰⁶ Barolar, TBB, TNB, Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliği ile bu birliğe bağlı olan mühendis ve mimar odalarının zorunluluk kapsamında olduğu belirtilmiştir, bkz.

TAŞKIN, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_MA_KALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 11.

⁴⁰⁷ MUŞUL, a.g.e., s. 141.

⁴⁰⁸ “...yüklenici şirketin anonim şirket vasfını haiz olduğu, kanuna göre kendisine elektronik tebligat yapılması gerektiği açıktır. Davalı M...Tur. İnş. Teks. San. ve Tic. A.Ş’ne dava dilekçesinin usulüne uygun olarak tebliğ edilmeden davanın sonuçlandırıldığı anlaşılmaktadır. Bu şekilde verilen karar ile davalının hukuki dinlenilme hakkı ihlal edilmiş olduğundan hükmün bozulması gerekmektedir.” Yarg. 14. HD, E 2014/16889, K 2016/3826, T 30.3.2016 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020.

⁴⁰⁹ MUŞUL, a.g.e., s. 141.

⁴¹⁰ KÖKSAL, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1572, 1575; KÖKSAL, a.g.e., s. 46; TANRIVER, a.g.e., s. 457- 458.

İdareleri, kamu iktisadi teşebbüslerini veya sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıkları; adli ve idari yargı mercileri, icra müdürlükleri ya da hakemler nezdinde vekil sıfatıyla temsile yetkili bulunan kişilerin bağlı bulunduğu birimlere de e- tebligat yapılması zorunludur. Belirtilmelidir ki Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9/5 gereği e- tebligat, bahsi geçen bu kişilerin bağlı oldukları birime yapılacaktır. Bu kapsamda temsile yetkili olanların başkaca e- tebligat adresine sahip olmaları söz konusu kuralın uygulanması yönünden engel teşkil etmeyecektir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9/5 cüm. son). Daha açık bir ifadeyle temsile yetkili kişilerin ayrı bir e- tebligat adresi olsa dahi e- tebligat, bağlı buldukları birime yapılacaktır⁴¹¹.

2. Elektronik Yolla Tebligat Yapılması Zorunlu Gerçek Kişiler

Teb. K. 7/a düzenlemesinde yer alan kendisine e- tebligat yapılması zorunlu gerçek kişiler, aşağıda değinileceği üzere; noterler, baro levhasına kayıtlı avukatlar, sicile kayıtlı arabulucu ve bilirkişilerdir⁴¹².

E- tebligat zorunluluğu kapsamındaki gerçek kişilerden bahsetmeden önce, bununla bağlantılı olarak değinilmesi gereken husus, söz konusu kişilere hem mesleki faaliyetleri ile ilgili yapılacak olan hem de mesleki faaliyetleri dışındaki (şahıslarına özel işlemlere ilişkin) tebligatların elektronik yolla yapılmasının gerekip gerekmediğidir⁴¹³. AKKAN, hükümde sayılan gerçek kişilerin “noterler”, “baro levhasına yazılı avukatlar” gibi meslek grupları olduğu göz önüne alındığında, bu kişilere yalnızca mesleki faaliyetleri ile ilgili tebligatların elektronik yolla yapılması zorunluluğu olduğunu ifade etmiştir⁴¹⁴. Bu durumun dışında kalan, şahıslarına özel

⁴¹¹TAŞKIN,(https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_M_AKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 13.

⁴¹² CMK m. 253 hükmünde yer alan uzlaştırmacıların bu kapsamda sayılmadığı, ancak uzlaştırmacıların da sayılmasının uygun olacağı yönünde bkz. BÖRÜ, *HHFD*, s. 201; KOCABIYIK, a.g.t., s. 108- 109.

⁴¹³ AKKAN, *Mihder*, s. 69; AKKAN, *Seminer*, s. 163; KOCABIYIK, a.g.t., s. 107; ALBAYRAK, a.g.e., s. 56.

⁴¹⁴ AKKAN, *Mihder*, s. 69- 70, 86; AKKAN, *Seminer*, s. 163; Aksi yönde bkz. “... elektronik tebligat adresi almak zorunda olan gerçek kişilere de yapılacak olan tebligatların da elektronik yolla yapılmasının zorunlu olması gerekir. Bu nedenle bu kişiler için yapılacak olan tebligatın mesleki faaliyetler içinde olup olmadığına bakılmasına gerek olmamalıdır. ... Bu nedenle UETS sisteminde kayıtlı bir elektronik posta adresi olan bir kişiye, mesleki faaliyet kapsamında olsun veya olmasın

işlemlere ilişkin tebligatların ise (isteğe bağlı e- tebligat kullanımı söz konusu olmadığı sürece) e- tebligat zorunluluğu kapsamında olmadığı belirtilmiştir⁴¹⁵.

a. Noterler

7101 sayılı Kanun m. 48 ile yapılan değişikliklerden biri, noterler için tebligatın elektronik yolla yapılması zorunluluğu getirilmesidir. Noterlik, NK m. 1 gereği, “Noterlik bir kamu hizmetidir. Noterler, hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıkları önlemek için işlemleri belgelendirir ve kanunlarla verilen başka görevleri yaparlar” şeklinde ifade edilmiştir.

b. Baro Levhasına Yazılı Avukatlar

Kendisine elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu kişiler kapsamında baro levhasına yazılı avukatların da yer aldığı görülmektedir⁴¹⁶. Düzenlemenin mefhum-u muhalifinden de anlaşılacağı üzere, baro levhasında kayıtlı olmayan ya da kayıtlı olup da levhadan kaydını sildiren avukatlara tebligatın elektronik yolla yapılması

klasik tebligat yöntemleri ile tebligat yapılması halinde yapılan tebligat usulsüz tebligat olacaktır” **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 56.

⁴¹⁵ **AKKAN**, *Mihder*, s. 69; **YARDIMCI**, a.g.m., s. 9; Aynı yönde bkz. **KOCABIYIK**, a.g.t., s. 107-108; Hükmün düzenleniş şekline göre çıkararak hedeflenenin, e- tebligat zorunluluğu kapsamındaki gerçek kişiler açısından yalnızca mesleki faaliyetleri ile sınırlı kalacak şekilde e- tebligat yapılması olduğu anlaşılmaktadır, bkz. **ARSLANPINAR TAT (MERİÇ / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL)**, a.g.e., s. 192; Örnek için bkz. **BÖRÜ**, *HHFD*, s. 201, 202.

⁴¹⁶ “... Elektronik Tebligat Yönetmeliğinin 5. maddesinin birinci fıkrasının (ğ) alt bendi uyarınca; baro levhasına yazılı avukatlara tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur. Yine 7201 Sayılı Tebligat Kanununun 7/a maddesinin üçüncü fıkrasında da, birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligatın yapılacağı hüküm altına alınmıştır. O halde gerekçeli kararın ve davalı erkeğin temyiz başvuru dilekçesinin yukarıda açıklanan bilgiler ışığında öncelikli olarak elektronik posta yoluyla davacı tarafa tebliğ edilmesi...” Yarg. 2. HD, E 2020/601, K 2020/1718, T 2.3.2020 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; “Bölge Adliye Mahkemesi'nin başvurunun esastan reddine dair kararının temyiz edene posta yolu ile 06/05/2019 tarihinde tebliğ edildiği, kararın borçlu vekilince yasal süre geçtikten sonra 22/05/2019 tarihinde temyiz edildiği görülmektedir. Ancak 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesi uyarınca avukatlara tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olup posta yolu ile yapılan tebligat yok hükmünde olduğundan Bölge Adliye Mahkemesi'nin başvurunun esastan reddine dair kararının süresinde temyiz edildiğinin kabulü gerekir.” Yarg. 12. HD, E 2020/1664, K 2020/2546, T 11.3.2020 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; “... tebligat yapılan kişinin avukat olduğu nazara alındığında, 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesinin birinci fıkrası tebligatın elektronik yolla yapılmasını zorunlu kılıp posta yolu ile yapılan tebligat yok hükmünde olduğundan borçlu vekilinin gerekçeli istinaf isteminin süresinde olduğunun kabulü gerekir.” Yarg. 12. HD, E 2019/13554, K 2019/18558, T 26.12.2019 (www.kazanci.com) ET 26.12.2020; Aynı yönde bkz. Yarg. 12. HD, E 2020/1603, K 2020/2247, T 5.3.2020 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020.

zorunlu değildir⁴¹⁷. Değınmek gerekir ki baro levhasına kayıtlı avukat sayısı, 31.12.2020 tarihi itibariyle toplam 143.330 olarak tespit edilmiştir⁴¹⁸. Son yıllara göre levhaya kayıtlı avukat sayıları karşılaştırılacak olursa; 31.12.2019 tarihi itibariyle toplam 127.691, 31.12.2018 tarihi itibariyle toplam 116.779, 31.12.2017 tarihi itibariyle toplam 106.496 olduğu görülmektedir⁴¹⁹. Her geçen yıl levhaya kayıtlı avukat sayısında meydana gelen artış göz önüne alındığında, e- tebligat zorunluluğu kapsamındaki kişi sayısının da doğru orantılı olarak artacağına dikkat çekilmelidir.

6099 sayılı Kanun m. 2 gerekçesinde “Özellikle her gün yargı alanında tebligatla karşılaşan avukatların, istedikleri takdirde bu yolla daha seri usullerle tebligat yapabilmelerinin önü açılmıştır” şeklinde bir ifadeye yer verilmiştir⁴²⁰. Daha sonraki bir dönemde 7101 sayılı Kanun düzenlemesi ile baro levhasına kayıtlı avukatlar zorunluluk kapsamına alınmıştır. Söz konusu gerekçe metni ve kanun değişikliği göz önüne alındığında, zamanla zorunluluk kapsamında avukatların da yer alacağıın mesajı verildiği şeklinde bir yorum yapılmasında kanaatimizce bir sakınca yoktur. Avukatlar için e- tebligat zorunluluğu getirilmeden önce, doktrinde birtakım yazarlar tarafından, avukatların da e- tebligat zorunluluğu kapsamına alınmasının önerildiği görülmektedir⁴²¹. Bu kapsamda avukatlar için e- tebligat zorunluluğunun getirilmesi halinde posta yoluyla yapılan tebligatların sayısının önemli ölçüde azalacağı, yargılamayı hızlandıracağı ve e- Devlet uygulamalarının yaygınlaşmasının sağlanacağı ifade edilmiştir⁴²². 7101 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrası ise, *YARDIMCI* tarafından, “... *Teb. K. m. 7a/1 hükmünün kapsamına avukatların da*

⁴¹⁷TAŞKIN,(https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_M_AKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 12.

⁴¹⁸ (<https://www.barobirlik.org.tr/Haberler/2020-avukat-sayilari-31122020-81572>) ET 11.5.2021;

⁴¹⁹ (<https://www.barobirlik.org.tr/Barolar>) ET 11.5.2021.

⁴²⁰ (<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf>) ET 12.5.2021; Gereçedekine benzer olarak, henüz avukatlar için e- tebligat zorunluluğu getirilmemişken, 2011 yılında, avukatların isteğe bağlı olarak e- tebligat kullanmaları halinde, kendi bürosunda tek çalışan avukatların bürolarında olmadıkları zamanlarda da gelen tebligatlardan haberdar olabilmeleri imkanının sağlandığı belirtilmiştir, bkz. GÜRSOY, a.g.m., s. 30.

⁴²¹ KOCA, a.g.m., s. 2992; AKKAN, *Armağan*, s. 56- 57, 60- 61; E- tebligatın hukuk sistemimize girmesinden önceki dönemde, zorunlu e- tebligat yapılacak kişilerin öncelikle avukatlar ve sermaye şirketleri olması gerektiği ifade edilmiştir, bkz. RUHİ, *Ahmet Cemal*, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, Ankara, 2008, s. 139 (aktaran AKKAN, *Armağan*, s. 39).

⁴²² KURT KONCA, a.g.m., s. 265.

alınmış olması bu önerinin dikkate alındığını göstermektedir” ifadelerine yer verilmiştir⁴²³.

Avukatlara e- tebligat yapılması ile ilgili değinilmesi gereken bir husus ise bu tebligatın ne zaman yapılacağı ile ilgilidir. Daha önce değinildiği üzere⁴²⁴, takibi avukat tarafından yapılan dava ve işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatlar, resmi çalışma gün ve saatlerinde yapılacaktır⁴²⁵. Doktrinde TAŞKIN, e- tebligatın da avukatlara çalışma saatleri içerisinde yapılması gerektiği ve aksi halde, yani çalışma saati dışında ya da hafta sonu gönderilirse, avukat tarafından hafta içi okunsa dahi bu tebligatın usulsüz olacağı yönünde görüş bildirmiştir⁴²⁶. BÖRÜ ise, avukatlar için e- tebligat zorunluluğu bulunduğundan, avukat tarafından takip edilen işlerde avukatın bürosunda yapılacak tebligatın resmi çalışma gün ve saatlerinde gerçekleştirilmesine gerek olmadığı görüşünde olup, avukatın e- tebligat adresine doğrudan e- tebligat yapılabileceğinden bürosunda birinin bulunmasının da gerekmediğini ifade etmiştir⁴²⁷. Belirtmek gerekir ki takibi avukat tarafından yapılan dava ve işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatların resmi çalışma gün ve saatlerinde yapılacağına ilişkin düzenlemenin getirilme nedeni, avukatların resmi çalışma gün ve saatleri dışında çoğunlukla bürolarında bulunmadıkları için yaşanabilecek hak kayıplarının önüne geçilmesidir⁴²⁸. Gerekçe ışığında, söz konusu düzenlemenin fiziki tebligatta avukatların tebligattan haberdar olamamasının yaratacağı hak kayıplarının engellenmesi amacıyla getirildiği görülmekte olup, kanaatimizce de e- tebligatın

⁴²³ YARDIMCI, a.g.m., s. 9, dn. 9.

⁴²⁴ Bkz. yuk. Bl I, s. 35.

⁴²⁵ Söz konusu kuralın e- tebligat bakımından nasıl uygulanacağına düzenleme yapılarak cevap bulunması gerektiği yönünde bkz. AKKAN, *Mihder*, s. 70, dn. 97.

⁴²⁶ TAŞKIN, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_MAKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 15.

⁴²⁷ BÖRÜ, *HHFD*, s. 194.

⁴²⁸ ÖZBAY, *EÜHFD*, s. 140; AKİL, a.g.m., s. 256; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 107; Gerekçe metninde, “Resmi çalışma gün ve saatlerinde tebligat yapılması yönünde bir düzenleme olmaması, uygulamada belirtilen zaman dilimlerinin dışında da tebligat yapılmasına neden olmakta ve avukatların resmi tatil gün ve saatlerinde genellikle işleri idame ettirdikleri yerde bulunmamaları nedeniyle hak kayıplarının oluşmasına neden olmaktadır. Vekil aracılığıyla takip edilen işlerde asıl tarafa tebligat yapılamaması ve resmi tatil gün ve saatleri dışında vekillerin de işlerini idame ettirdikleri yerde bulunmamaları/bulunamamaları hususları göz önünde bulundurulmuş ve avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatların resmi çalışma gün ve saatlerinde yapılmasının sağlanması amacıyla ...” ifadeleri kullanılmıştır, bkz. (<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/maddedetaylari?psira=100224>) ET 11.5.2021.

niteliği gereği, avukatların tebligata elektronik ortamdan her zaman ulaşabileceği göz önüne alındığında, bahsedilen ilk görüşe katılmak mümkün değildir.

Baro levhasına yazılı avukatların e- tebligat kullanım zorunluluğuyla ilgili güncel bir duyurudan önemi sebebiyle bahsedilmesinde fayda vardır. Duyuru kapsamında⁴²⁹, Mart 2021 tarihli UYAP güncellemesiyle e- tebligat adresi olmayan ya da e- tebligat adresi UYAP'a tanımlanmamış avukatların, UYAP'a vekil olarak kaydedilmesinin engellenmesinin planlandığı belirtilmiştir. Bu kapsamda hak kaybı yaşanmaması adına, Mart 2021 tarihine kadar e- tebligat adresinin aktivasyon işlemlerinin yapılması ve bu işlem yapıldıktan sonra adresin UYAP'a tanımlanması gerektiği duyurulmuştur.

c. Sicile Kayıtlı Arabulucular

7101 sayılı Kanun m. 48 ile yapılan değişiklik gereği, sicile kayıtlı arabulucular yönünden tebligatın elektronik yolla yapılması zorunluluğu getirilmiştir. 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu⁴³⁰ m. 2/1- a gereği arabulucunun, “*Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi*” ifade ettiği hükme bağlanmıştır⁴³¹. Sicile kayıtlı arabulucu sayısı, 2020 yılında 16.841 olarak tespit edilmiş olup, 2019 yılında bu sayı 11.016’dır⁴³².

Arabuluculuğun hukuk sistemimizde yaygınlaşması beraberinde arabuluculuğa olan ilginin artmasını ve sicile kayıtlı arabulucu sayısındaki artışı beraberinde getirmiştir.

⁴²⁹ Bu husustaki duyuru metni ve Adalet Bakanlığı tarafından Bursa Barosu Başkanlığına gönderilen yazı için bkz. (<https://www.bursabarosu.org.tr/tr/gundem-duyurular-etebligat-adresi-aktivasyonu-ve-uyaga-tanimlanmasi.html>) ET 8.3.2021; Ayrıca, e- tebligat adresi olmayan avukatlar açısından herhangi bir müeyyide söz konusu olmadığı ve bu hususun tebligat suçu olarak düzenlenmediği ifade edilmiştir, bkz. **RUHİ / RUHİ**, *Tebligat Hukuku*, s. 221.

⁴³⁰ RG T 22.6.2012, S 28331.

⁴³¹ Arabuluculuk Daire Başkanlığı sitesinde yer alan tanıma yer vermek gerekir ise; “*Arabulucu, sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getirerek onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini ve aralarında iletişim sürecinin kurulmasını sağlamaya çağılayan tarafsız üçüncü kişidir.*” (https://adb.adalet.gov.tr/Sayfalar/soru_gorus_oneriler/index.html) ET 25.9.2020.

⁴³² T. C. Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 2020 yılı faaliyet raporu için bkz. (<https://higm.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/10220211543162020%20YILI%20B%C4%B0R%C4%B0M%20FAAL%C4%B0YET%20RAPORU.PDF>) ET 11.5.2021; Ayrıca bkz. **AKKAN**, *Mihder*, s. 33, dn. 22.

Nitekim iş yargılamasından sonra ticari uyuşmazlıklarda ve son düzenleme ile tüketici uyuşmazlıklarında da arabuluculuğa başvurunun dava şartı olarak getirildiği bilinmektedir (İş Mahkemeleri Kanunu⁴³³ m. 3, TTK m. 5/A, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun⁴³⁴ m. 73/A). Tüm bunlar göz önüne alındığında, sicile kayıtlı arabulucu sayısının artışı ile e- tebligat zorunluluğu kapsamındaki kişi sayısı da artacaktır.

d. Sicile Kayıtlı Bilirkişiler

7101 sayılı Kanun m. 48 ile yapılan değişiklik uyarınca, sicile kayıtlı bilirkişiler yönünden tebligatın elektronik yolla yapılması zorunluluğu getirilmiştir. 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu⁴³⁵ m. 2/1- b gereği bilirkişi; “Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde oy ve görüşünü sözlü veya yazılı olarak vermesi için başvurulan gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi” olarak ifade edilmiştir.

Değinmek gerekir ki bilirkişilere tebligatın elektronik yolla yapılmasının zorunlu olması hususunda, dosya görevlendirmelerine ve süre ihtarlarına ilişkin tebligatların daha hızlı ve doğru yapılacağından yola çıkılarak bilirkişi kaynaklı gecikmelerin azalacağı belirtilmiştir⁴³⁶.

VI. ELEKTRONİK TEBLİGATIN ZORUNLU BİR SEBEPLE YAPILAMAMASI

Teb. K. 7/a f. 3 gereğince, zorunlu ve isteğe bağlı e- tebligat kullanımında, e- tebligatın zorunlu bir nedenle yapılamaması halinde Teb. K.’de belirtilen diğer usullerle tebligat yapılacaktır⁴³⁷. Teb. Yön. m. 12 ile tebligatların elektronik şekilde yapılabileceği, zorunlu bir nedenle yapılamaması durumunda ise Yönetmelikte yer alan usullerle tebligat yapılacağı düzenlenmiştir. Elektronik Tebligat Yönetmeliği m.

⁴³³ RG T 25.10.2017, S 30221.

⁴³⁴ RG T 28.11.2013, S 28835.

⁴³⁵ RG T 24.11.2016, S 29898.

⁴³⁶ TAŞKIN, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_MAKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 13.

⁴³⁷ 7101 sayılı Kanun ile 7/a hükmünde değişiklik yapılırken f. 3 korunmuş ve aynen aktarılmıştır.

16 hükmü, bunlarla uyumlu olarak, e- tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması durumunda Teb. K.'de yer alan diğer usullerle tebligat yapılacağını düzenlemektedir⁴³⁸. Ayrıca belirtmek gerekir ki bu usul, Teb. K. m. 7/a f. 3 gereği, elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu ve isteğe bağlı olan kişiler açısından ayırım yapılmaksızın uygulanır.

Söz konusu düzenlemenin getirilmesindeki temel amaç, gerek madde gerekçesinde⁴³⁹ gerekse doktrinde⁴⁴⁰ belirtildiği şekilde, muhataba e-tebligat yapılamaması halinde doğabilecek boşluğun engellenmesidir⁴⁴¹. Diğer deyişle söz konusu düzenlemeyle e-tebligatın herhangi bir sebeple yapılamadığı hallerde diğer tebligat usulleri⁴⁴² ile tebligat yapılmasına cevaz verilerek bu yönde bir belirsizlik doğması önlenmiştir.

E- tebligatın zorunlu bir nedenle gerçekleştirilememesi ihtimal dahilinde olup, bu durumda diğer tebligat usulleri ile tebligat yapılacaktır⁴⁴³. Mevzuata bakıldığında hangi hallerde e- tebligat yapılamayacağını açıkça düzenlenmediği görülmektedir⁴⁴⁴. Ancak madde gerekçesinde zorunlu sebepler örnek vermek suretiyle sayılmış olup bunlar; elektronik postaların engellenmesi, teknik altyapıya

⁴³⁸ Eski Elek. Teb. Yön. m. 7/3, “Kendilerine zorunlu olarak elektronik yolla tebligat yapılması gereken muhataplara, elektronik tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde, Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır. Bu tebligatta ayrıca, müteakip tebligatların elektronik ortamda yapılacağı bildirilir.” şeklindedir. Eski Elek. Teb. Yön. ile Elektronik Tebligat Yönetmeliği karşılaştırıldığında, takip eden tebligatların elektronik ortamda yapılacağını bildirilmesi düzenlemesinin Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nde bulunmadığı görülmektedir; E- tebligat dışında bir usulle tebligat yapılmış kişide sonraki tebligatlarda da aynı usulün izleneceği yönünde beklenti oluşabileceğinden, zorunlu sebeple klasik usulle yapılmış yapılmış tebligatta sonraki tebligatların elektronik yolla yapılacağını bildirilmesine ilişkin hükmün Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nde de korunması gerektiği yönünde bkz. **YARDIMCI**, a.g.m., s. 14.

⁴³⁹ “Fıkarda bu imkanın, yani diğer yollarla tebligatın açık olduğu düzenlenerek bir boşluğun doğmaması amaçlanmıştır.” Bkz. (<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf>) ET 11.5.2021.

⁴⁴⁰ **BÖRÜ**, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 406.

⁴⁴¹ Tebligatın zorunlu sebeplerle yapılamadığı hallerde, uygulamada görülebilecek tereddütlerin giderilmesi açısından 7/a f. 3 düzenlemesinin kabul edilmesinin yerinde olduğu yönünde bkz. **AKİL**, a.g.m., s. 252; **KOCABIYIK**, a.g.t., s. 153.

⁴⁴² Diğer usullerin neler olduğunun açıklanmış olması gerektiği yönünde bkz. **YAMAKOĞLU / ALTOPRAK**, a.g.m., s. 35.

⁴⁴³ “... öncelikli olarak elektronik posta yoluyla davacı tarafa tebliğ edilmesi, elektronik tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması halinde ise bu konuda düzenlenecek tutanak ile birlikte, gerekçeli kararın ve davalı erkeğin temyiz başvuru dilekçesinin Tebligat Kanunu'nun 17. maddesi uyarınca usulüne uygun olarak davacı tarafa tebliği sağlanarak...” Yarg. 2. HD, E 2020/601, K 2020/1718, T 2.3.2020 (www.kazanci.com) ET 26.2.2021.

⁴⁴⁴ **YARDIMCI**, a.g.m., s. 12; **BÖRÜ**, *HFFD*, s. 212- 213; **ARSLANPINAR TAT (MERİÇ / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL)**, a.g.e., s. 182.

zarar gelmesi ve istem dışı engellemelerdir⁴⁴⁵. Gerekçede geçen, “... istem dışı engellemeler gibi...” ifadesinden buna benzer diğer sebeplerin⁴⁴⁶ de zorunlu sebep kapsamına girebileceğini anlamaktayız. Bu sebeple bahsi geçen zorunlu sebeplerin sınırlı sayıda olmadığını söylemek gerekir. Ayrıca doktrinde, kendisine elektronik yolla tebligat yapılması gerekli kişilerin e- tebligat adresi almamış olması⁴⁴⁷ ya da bu adresin kullanılamaz durumda olması hallerinde, diğer tebligat usullerine göre tebligat yapılacağı belirtilmiştir⁴⁴⁸. Muhatabın başvurusuyla e- tebligat adresinin kullanıma kapatılması durumu da e- tebligatın zorunlu sebeplerle yapılamamasına örnektir⁴⁴⁹. Zorunlu bir sebeple yapılamayan e- tebligat, diğer usullerle yapılacak olup, mevzuat hükümlerine göre muhataba ya da muhatap yerine kabule yetkili kişilere yapılmalıdır⁴⁵⁰.

Burada hem Kanun gereği kendisine e- tebligat yapılması zorunlu olan kişiler hem de zorunluluk kapsamında yer almayıp isteğe bağlı olarak edinen kişiler açısından ortak bir açıklamaya yer verilmelidir. Şöyle ki bu kişilere yapılacak tebligatların elektronik yolla yapılması gerektiğinden, e- tebligat dışındaki başkaca yollarla tebligat yapılması usulsüzlüğe neden olup, e- tebligatın zorunlu sebeplerle yapılamaması hali ise bu durumun istisnasını teşkil etmektedir⁴⁵¹. Nitekim “*Yargıtay 9. Hukuk*

⁴⁴⁵ (<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf>) ET 12.5.2021.

⁴⁴⁶ UETS’de çıkabilecek muhtemel sıkıntıların zorunlu sebep sayılabileceği ifade edilmiştir, bkz. **ARSLANPINAR TAT (MERİÇ / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL)**, a.g.e., s. 183.

⁴⁴⁷ **RUHİ / RUHİ**, *Tebligat Hukuku*, s. 101; Uygulamada, kendisine e- tebligat yapılması zorunlu kişilerden olan sermaye şirketlerinin klasik posta adreslerini kullanmayı sürdürdükleri ifade edilmiştir, bkz. **BÖRÜ**, *HFD*, s. 195.

⁴⁴⁸ **ÇATALKAYA**, a.g.e., s. 82; E- tebligata elverişli e- posta adresinin olmamasının zorunlu durum kapsamında olduğu ve kendisine e- tebligat yapılması zorunlu kişilerin e- tebligat adresi almamaları halinde ilanen tebligat yapılması gerektiği yönünde bkz. **KÖKSAL**, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1570-1571; **KÖKSAL**, *Adres Dergisi*, s. 49; **KÖKSAL**, a.g.e., s. 44.

⁴⁴⁹ **YARDIMCI**, a.g.m., s. 12; **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 55.

⁴⁵⁰ **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 32.

⁴⁵¹ **AKKAN**, *Mihder*, s. 68- 69, 73, 86; Zorunlu ve ihtiyari muhataplar yönünden e- tebligat yapılması gerekliliği olduğundan, herhangi bir zorunlu sebep olmaksızın e- tebligat yerine diğer usullerle tebligat yapılması halinde bu tebligatın usulsüz olduğu yönünde bkz. **AKKAN**, *Seminer*, s. 163; E- tebligat yapılması imkanı varken, zorunlu sebep dışında, klasik usulle tebligat yapılmasının usulsüz tebliğ olarak değerlendirilmesi gerektiği ve bu durumda muhatabın usulsüz tebligatı öğrendiğini beyan ettiği tarihin esas alınması yönündeki görüş ve ayrıca bu husustaki farklı ihtimaller açısından konunun ele alınması için bkz. **BÖRÜ**, *HFD*, s. 216- 219; Aynı yöndeki, bu durumda usulsüz tebligat hükümlerinin uygulanması gerektiği yönünde bkz. **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 55; Kendisine elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu kişiye fiziki tebligat yapılması durumunda bunun usulsüz olacağı, her ne kadar buradaki fiziki tebligat kurucu unsurları taşısa da, Teb. K.’de öngörülen usule uyulmadığı yönünde bkz. **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 82; Aynı yöndeki diğer bir görüş, “*Kanunun geçerli saydığı bir başka şekilde tebligat yapılmışsa bu tebligat, ancak elektronik tebligat*

Dairesi İçtihat Farklılıklarının Görüşülmesi Eylül 2020” kapsamında alınan kararlardan biri, avukata e- tebligat yerine fiziki olarak yapılan tebligatın hukuki niteliğine ilişkin olup, avukatlara e- tebligat yapılması zorunlu olmasına rağmen, tebligatın posta yoluyla yapılması halinde yok hükmünde olmadığı⁴⁵² ancak usulsüz olduğu ve Teb. Yön. 53’e göre işlem yapılacağı şeklindedir⁴⁵³. Doktrinde yer alan aksi görüş ise, e- tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması söz konusu değilken, diğer bir deyişle e- tebligat yapılması mümkünken, e- tebligat yerine diğer yollarla tebligat yapılması halinde yokluktan ya da usulsüzlükten bahsedilemeyeceği şeklindedir⁴⁵⁴. Bu yöndeki görüşe göre, tebligatın klasik usulle yapılmış olması durumunda da tebligatın unsurları gerçekleşeceğinden yokluktan ya da usulsüzlükten bahsedilmesi güçtür⁴⁵⁵. Kanaatimizce, söz konusu tartışma, uygulamada farklı sonuçlara sebebiyet verebilecek nitelikte olduğundan önem arz etmektedir. Tebligatın usulsüz olacağı yönündeki görüşler kanaatimizce de isabetli olup, e- tebligat yapılabilecekken e- tebligat yerine başkaca usullerle tebligat yapılmasını usulsüz kabul etmeyen görüşe katılmak mümkün değildir. Nitekim bahsi geçen aksi yöndeki görüşün benimsenmesi, muhatabın e- tebligat hesabını kontrol etmesinin yanı sıra diğer usullerle yapılabilecek tebligatları da takip etmesi şeklinde ek bir külfet doğuracaktır.

usulüne uyulmamış olması sebebiyle usulsüz olup vekilin öğrenmesiyle geçerli hale gelir.” şeklindedir, bkz. **ARSLANPINAR TAT (MERİÇ / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL)**, a.g.e., s. 184; **SOLAK AKMAN**, VUK kapsamında, e- tebligatın ek ya da tamamlayıcı nitelikte bir tebliğ usulü olmadığını, aksine, ayrı bir tebliğ usulü olduğunu ifade etmiştir, bkz. **SOLAK AKMAN**, a.g.m., s. 271.

⁴⁵² Aynı yönde bkz. “*Kanımca Tebligat Kanunu’nda yer verilen usullerden birine uygun olarak yapılan ve muhatabı bilgilendiren bir tebligat yok hükmünde sayılamaz. Muhatabın bu tebligatın içeriğinden haberdar olduğu tarihte sürenin işlemeye başlaması gerekir.*” **KARAASLAN (BUDAK)**, a.g.e., s. 130; Bu durumda tebligat yokluğundan bahsedilemeyeceği görüşünde olan başka bir yazar için bkz. **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 55- 56.

⁴⁵³ Yargıtay 22. HD kapatılması üzerine Başkan ve Üyeleri Yargıtay 9. HD’de görevlendirilmiş olup her iki Daire kararlarında uyuşmazlık konusu olan hususlar görüşülerek bu hususta uygulamanın bu şekilde birleştirilmesine karar verilmiştir, bkz. (<https://app.e-uyar.com/blog/index/9abad4aa-33c5-4bf8-956d-fb0cec27747e>) ET 26.2.2021; İçtihat farklılıklarının görüşülmesinden önce (Eylül 2020’den önce) posta yoluyla yapılan tebligatın yok hükmünde olduğuna dair verilen kararlar için bkz. yuk. B1 II, s. 74, dn. 416.

⁴⁵⁴ **YARDIMCI**, a.g.m., s. 12- 13, 34.

⁴⁵⁵ **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 34; **YARDIMCI**, a.g.m., s. 13, 34.

VII. ELEKTRONİK TEBLİGAT ADRESİ OLUŞTURULMASI VE TESLİM EDİLMESİ

Elektronik tebligat adreslerinin oluşturulması ve muhataplara teslim edilmesi gerek tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu gerekse isteğe bağlı kişiler için PTT'ye yapılacak başvuru ile gerçekleşir. Bu kapsamda e- tebligat adreslerinin oluşturulmasında yalnızca PTT yetkili kılınmış olup⁴⁵⁶ 7101 sayılı Kanun m. 48 düzenlemesi ile, Teb. K. uyarınca yapılacak e- tebligat işlemlerinde PTT tarafından kurulan ve işletilen UETS'nin kullanılacağı yönünde değişiklik yapılmıştır.

A. Tebligat Çıkarmaya Yetkili Makam ve Mercilerin Elektronik Tebligat Adresi Edinmeleri

Öncelikle, e- tebligatta tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kapsamına değinmekte fayda vardır. Şöyle ki Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 3/1- 1 ile, tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin Teb. K. uyarınca tebligat çıkarmaya yetkili merci, idare, kurum, kuruluş ve kişileri ifade ettiği düzenlenmiştir. Bu kapsamda Teb. K. m. 1 ile tebligat çıkarmaya yetkili mercilere yer verilmiş olup, bu merciler tarafından e- tebligat yapılacağı açıktır. Nitekim Teb. K. m. 1 ile, bu merciler tarafından yapılacak olan elektronik ortam da dahil tüm tebligatların Teb. K. hükümlerine göre yapılacağı belirtilmiştir. Ayrıca Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 1/2 hükmü ile Yönetmeliğin, Teb. K. uyarınca tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler tarafından PTT aracılığıyla yapılacak e- tebligata ilişkin hususları kapsayacağı belirtilmiştir.

Teb. K. m. 1 kapsamındaki tebligat çıkarmaya yetkili olan makam ve mercilerin e- tebligat adresine sahip olmaları zorunludur⁴⁵⁷. Söz konusu makam ve mercilerin yalnızca gönderici konumundayken değil, büyük çoğunluğu kendisine elektronik

⁴⁵⁶ AKKAN, *Mihder*, s. 61, 67.

⁴⁵⁷ AKKAN, *Mihder*, s. 58.

yolla tebligat yapılması zorunlu kişiler kapsamında olduğundan⁴⁵⁸, alıcı konumundayken de e- tebligat adresi kullanmaları zorunlu kılınmıştır⁴⁵⁹.

Eski düzenlemeye göre, tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin e- tebligat yapabilmek amacıyla e- tebligat adresi edinmeleri gerekmekte olup bu yöndeki taleplerini PTT'ye iletmeleri ve yaptıkları bu başvuruda e- tebligat adresini kullanacak birim ve personeli de belirtmeleri gerekir⁴⁶⁰. Eski Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 6 ile bu husus, tebligatı çıkaran mercilerin e- tebligat adresi almak için İdareye başvuracağı ve yapılan başvuruda e- tebligat adresinin hangi birim ve personel tarafından kullanılacağına belirtileceği şeklinde düzenlenmiştir.

B. Muhatapların Elektronik Tebligat Adresi Edinmeleri

1. Elektronik Tebligat Yapılması Zorunlu Kişilerin Edinmeleri

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 6 ile, e- tebligat kullanımı zorunlu olan muhatapların başvurusuna ilişkin hususlar düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre, kendilerine tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu kişiler için yapılacak başvuru, ilgili kurum, kuruluş veya birlik tarafından PTT'ye yapılacaktır⁴⁶¹. Bununla beraber aynı madde metninde belirtildiği üzere, başvuru için süre tayin edilmiş olup, başvurunun, zorunluluğun başladığı tarihten itibaren bir ay içinde yapılacağı düzenlenmiştir.

Değınilen madde metninde yer alan, “... başvuru, zorunluluğun başladığı tarihten itibaren ... yapılır” ifadesinden ne anlaşılacağına belirlenmesi kanaatimizce önem taşımaktadır. Burada kanun koyucunun “zorunluluğun başladığı tarihten itibaren” ifadesi ile, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 5/1 kapsamında, kendisine tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu kişiler açısından zorunluluğun başladığı tarihi işaret ettiğini söylemek gerekir. Nitekim bu zorunluluk, 7101 sayılı Kanun m. 48

⁴⁵⁸ BÖRÜ, *HHFD*, s. 200.

⁴⁵⁹ AKKAN, *Mihder*, s. 59.

⁴⁶⁰ KÖKSAL, a.g.e., s. 30; KÖKSAL, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1554; KÖKSAL, *Adres Dergisi*, s. 47; ÖZEKES (HANAGASI), a.g.e., s. 127.

⁴⁶¹ Örneğin, kendisine elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu kişilerden olan avukatlar için bağlı oldukları baroların adresleri temin edeceği ve avukatların e- tebligat sistemini kullanmaya başlayacağı ifade edilmiştir, bkz. EKER, a.g.m., s. 20; Benzer yönde bkz. KOCABIYIK, a.g.t., s. 113.

hükümünün yürürlüğe giriş tarihi olan 1.1.2019 tarihinde başlamıştır. Bu kapsamda ilgili kurum, kuruluş veya birlik tarafından 1.1.2019 tarihinden itibaren bir ay içinde PTT'ye başvurulacağı belirtilmelidir⁴⁶². Burada değinilmesi gereken bir konu, 7101 sayılı Kanun m. 48 düzenlemesi getirildiğinde zorunluluk kapsamında olmayan ancak sonrasında zorunluluk kapsamına giren kişiler açısından başvurunun ne zaman yapılacağı hususudur. Diğer deyişle 1.1.2019 tarihinden sonraki bir dönemde kendisine tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu kişiler kapsamına giren kişi için başvuru ne zaman yapılacaktır? Bu soruya verilecek yanıt, 7101 sayılı Kanun m. 49 ile Teb. K.'ye eklenen ek m. 2 f. 3'te yer almaktadır. Söz konusu düzenleme şu şekildedir;

“Kurum, kuruluş veya birlikler ile gerçek veya tüzel kişilerin 7/a maddesi uyarınca elektronik tebligat zorunluluğuna tabi olmaları veya bunlar hakkında elektronik tebligat zorunluluğunun ortadan kalkması hâllerinde gerekli bildirimler, ilgili kurum, kuruluş veya birlik tarafından bir ay içinde yapılır ve bildirimi takip eden bir ay içinde Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi tarafından gerekli işlem yapılır”.

Söz konusu düzenlemeler ışığında, zorunluluk kişinin şahsında ne zaman doğmuş ise o tarihten itibaren bir ay içinde başvuru yapılması gerekmektedir. Örneğin, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 5/1- ğ gereği, baro levhasına yazılı avukatlar zorunluluk kapsamındadır. 1.1.2019 tarihinden önce levhaya kayıtlı bulunan avukatlar yönünden bir sorun olmamakla beraber, bu kişiler için başvuru 1.1.2019 tarihinden itibaren bir ay içinde yapılacaktır. Ancak örneğin, 4.1.2021 tarihinde baro levhasına kaydolan bir avukat için e- tebligat zorunluluğu bu tarihte başladığından, yapılacak başvuru da 4.1.2021 tarihinden başlayarak bir ay içerisinde PTT'ye yapılacaktır.

⁴⁶² YARDIMCI, a.g.m., s. 15; BÖRÜ, HHFD, s. 202- 203; KOCABIYIK, a.g.t., s. 113.

Başvuru yapılırken hangi bilgi ve belgelerin gerektiği ise Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 6/2 ile şu şekilde sıralanmıştır;

“a) Kamu kurum ve kuruluşları ile birlikler için Devlet Teşkilatı Merkezi Kayıt Sisteminde (DETSİS) yer alan benzersiz numara ve sistem bilgileri, DETSİS’e kayıtlı olmayanlar için tabi oldukları sistem bilgileri

b) Merkezi Sicil Kayıt Sistemine (MERSİS) kayıtlı tüzel kişiler için MERSİS numarası ve sistem bilgileri, MERSİS’e kayıtlı olmayan tüzel kişiler için tabi oldukları sistem bilgileri

c) Türk vatandaşı gerçek kişiler için Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası da dâhil olmak üzere kimlik bilgileri; yabancı gerçek kişiler için yabancı kimlik numarası da dâhil olmak üzere kimlik bilgileri”.

Belirtmekte fayda vardır ki PTT tarafından talep edilen bilgi ve belgeler bunlarla sınırlı olmayıp, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 6/3 gereğince, PTT’nin başkaca bilgi ve belge talep edebilmesi mümkündür⁴⁶³.

E- tebligat adreslerinin oluşturulması ise Teb. K. ek m. 2 kapsamında düzenlenmiştir. Hüküm gereği, başvuru üzerine PTT harekete geçer ve 7/a maddesi kapsamındaki⁴⁶⁴ her bir gerçek kişi için kimlik numarasını, tüzel kişi için tabi olduğu sistem numarasını esas alarak e- tebligat adresi oluşturur ve sisteme kaydedilir. Belirtmek gerekir ki aynı madde hükmü ile PTT tarafından e- tebligat adreslerinin sadece bir tane olacak şekilde oluşturulduğu düzenlenmiştir. E- tebligat adresleri oluşturulduktan sonra, PTT tarafından ilgili kurum, kuruluş veya birliğe gönderilecek olup, ilgili kurum, kuruluş veya birlikler de adres sahiplerine teslim edeceklerdir

⁴⁶³ Teb. K. ek m. 2 f. 4 gereği, “Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi, elektronik tebligat sisteminin yürütülmesi için gerekli bilgi ve belgeleri ilgili kurum, kuruluş veya birliklerden ister. İlgili kurum, kuruluş veya birlikler, talep edilen bilgi ve belgeleri Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketine göndermek zorundadır”.

⁴⁶⁴ Bu ifade ile hem kendisine e- tebligat yapılması zorunlu kişiler hem de isteğe bağlı olan kişiler kastedilmekte olup, e- tebligat adreslerinin oluşturulması bakımından her iki grubu da kapsayan bir düzenleme yapıldığı görülmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki e- tebligat adreslerinin teslim edilmesi noktasında, bahsi geçen iki grup için ayrı usuller getirilmiştir.

(Teb. K. ek m. 2/2). Söz konusu adresler, teslimin ardından tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına sunulur (Teb. K. ek m. 2/2 cüm. son).

Benzer şekilde e- tebligat adreslerinin oluşturulmasını ve teslimini konu alan Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 8/1 ile, PTT'nin başvuru tarihinden itibaren bir ay içinde e- tebligat adreslerini, gerçek kişiler bakımından kimlik bilgilerini, tüzel kişiler için ise tabi oldukları sistem bilgilerini esas almak suretiyle tek ve benzersiz olacak şekilde oluşturacağı ve UETS'ye kaydedeceği düzenlenmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrası gereği, oluşturulan e- tebligat adresi, PTT tarafından, adres sahibine teslim edilmek üzere ilgili kurum, kuruluş veya birliğe gönderilir. PTT, adres sahibine teslim işleminin gerçekleştiğine ilişkin bilgi kendisine iletildikten sonra e- tebligat adresini tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına derhal sunacaktır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 8/2 cüm. son).

Üzerinde durulması gereken başka bir husus ise kendisine e- tebligat yapılması zorunlu tüzel kişilerin e- tebligat adresleriyle ilgili işlemleri yapması için en az bir, en fazla on ana işlem yetkilisi belirlemeleri ve bunu PTT'ye bildirmeleridir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 13/1). Ana işlem yetkilisi; tüzel kişiliğin e- tebligat hesabı ile ilgili işlemlerini, verilen yetki üzerine, tüzel kişi ad ve hesabına yapan gerçek kişi ya da kişileri ifade etmektedir⁴⁶⁵. Bu kapsamda, zorunluluğa tabi tüzel kişilerin belirledikleri ve PTT'ye bildirdikleri ana işlem yetkilisi veya yetkililerinin birtakım görev ve yetkileri bulunmaktadır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 13/2). Bahsi geçen görev ve yetkiler; alt işlem yetkililerinin tayin edilmesi, UETS'ye eklenmesi ya da çıkarılması, UETS'de rol tanımlanması ve gerekirse bunların yapacağı bütün işlemler dahil diğer teknik işlemlerin yürütülmesidir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 13/2- a, b, c). Madde metninde sözü edilen alt işlem yetkilisi ise; ana işlem yetkilisi tarafından, e- tebligat hesabı ile ilgili bazı işlemleri tüzel kişi ad ve hesabına gerçekleştirmesi amacıyla, yetkilendirilmiş kişi ya da kişilerdir⁴⁶⁶. UETS'ye tanımlanacak alt işlem yetkilisi

⁴⁶⁵ (<https://www.etebligat.gov.tr/s-s-s/>) ET 25.4.2021; Ayrıca bkz. Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi Rehberi ve Ulusal Elektronik Tebligat Hesabı Adreslerine İlişkin Usul ve Esaslar m. 4/1- b.

⁴⁶⁶ (<https://www.etebligat.gov.tr/s-s-s/>) ET 25.4.2021; Ayrıca bkz. Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi Rehberi ve Ulusal Elektronik Tebligat Hesabı Adreslerine İlişkin Usul ve Esaslar m. 4/1- c.

sayısı yönünden sınır getirilmemiş olup⁴⁶⁷, sayısız alt işlem yetkilisi tanımlanabilmesi mümkündür⁴⁶⁸. Belirtmek gerekir ki alt işlem yetkilisi ancak ana işlem yetkilisi tarafından kendisine verilen yetki kapsamında verilere ulaşabilmektedir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 13/3).

2. Elektronik Tebligat Yapılması İsteğe Bağlı Olanların Edinmeleri

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 7 ile, isteğe bağlı e- tebligat kullanımında muhatapların yapacakları başvuru düzenlenmiştir. Hükme göre, e- tebligat kullanımı zorunlu olanlar dışında kalan, diğer deyişle e- tebligat kullanımı isteğe bağlı olan gerçek veya tüzel kişiler, e- tebligat adresi almak için PTT'ye başvurabilecektir. O halde, söz konusu kişilerin bu yol ile tebligat yapılmasını sağlamaları için PTT'ye başvurmaları gerekmektedir⁴⁶⁹. Burada bir zorunluluk değil, istek söz konusu olduğundan, kişi, herhangi bir süreye bağlı olmaksızın⁴⁷⁰ başvuruda bulunarak e- tebligat adresi alabilecektir.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 7/2 ile ise PTT'nin başvuru sahibinin kimliğini tespit ederken kullandığı bilgi ve belgelere değinilmiştir. Bu bilgi ve belgeler üç bent halinde sayılmış olup şu şekildedir;

"a) Türk vatandaşları için kimlik numarası bulunan Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı, pasaport, kanunen kimlik yerine geçen geçerli resmî belge veya güvenli elektronik imza

b) Yabancılar için yabancı kimlik numarası, Mavi Kart numarası, pasaport veya güvenli elektronik imza

⁴⁶⁷ ACAR, KHASHFD, s. 75.

⁴⁶⁸ (<https://www.etebligat.gov.tr/s-s-s/>) ET 25.4.2021.

⁴⁶⁹ "Gerçek kişiler UETS adreslerini, 1 Ocak 2019'dan sonra internet üzerinden online başvuru ile veya PTT Merkezlerimizden alabilecektir. E-devlet kullanıcısı olan gerçek kişiler kurulacak entegrasyon üzerinden UETS hesaplarına da giriş yapabilecektir." Bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=27>) ET 27.12.2020; "Sadece gerçek kişiler PTT merkezlerine gelmeden Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi'nde bulunan başvuru ekranından e-devlet, elektronik imza veya mobil imza ile PTT Merkezlerine gelmeden online olarak elektronik ortamda hesaplarını açabilirler." Bkz. (<https://www.etebligat.gov.tr/online-basvuru/>) ET 11.5.2021.

⁴⁷⁰ YARDIMCI, a.g.m., s. 15; BÖRÜ, HHFD, s. 203.

c) Tüzel kişiler için tabi oldukları sistem bilgileri”.

Teb. K. ek madde 2 kapsamında, başvuru üzerine PTT harekete geçecek ve 7/a maddesi kapsamındaki her bir gerçek kişi için kimlik numarasını, tüzel kişi için tabi olduğu sistem numarasını esas alarak e- tebligat adresi oluşturacak ve sisteme kaydedilecektir. Aynı madde hükmü ile, PTT tarafından e- tebligat adreslerinin sadece bir tane olacak şekilde oluşturulduğuna değinilmiştir. E- tebligat adresleri oluşturulduktan sonra, isteğe bağlı e- tebligat kullanımı için başvuran kişilere, doğrudan teslim edilecek olup, teslimin ardından tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına sunulur (Teb. K. ek m. 2/2).

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 8 ile aynı husus düzenlenmiş olup, PTT, başvuru tarihinden başlayarak bir ay içinde e- tebligat adreslerini, gerçek kişiler bakımından kimlik bilgilerini, tüzel kişiler için bağlı oldukları sistem bilgilerini esas alarak tek ve benzersiz biçimde oluşturup UETS’ye kaydedecektir. Aynı maddenin üçüncü fıkrası gereği, oluşturulan e- tebligat adresleri, PTT tarafından, ilgisine teslim edilir ve tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına derhal sunulur.

Ayrıca belirtmek gerekir ki Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 13/1 ile tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olan tüzel kişilerin e- tebligat adresiyle ilgili işlemleri yapmak üzere en az bir, en fazla on ana işlem yetkilisi belirlemeleri ve PTT’ye bildirmeleri düzenlenmiştir. Tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu tüzel kişileri ihtiva eden Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 5 hükmüne bakıldığında, f. 2 gereği, isteğe bağlı olarak e- tebligat adresi edinen tüzel kişiler için de tebligatın elektronik yolla yapılmasının zorunlu olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, anılan maddeler gereği, isteğe bağlı e- tebligat adresi edinen tüzel kişilerin e- tebligat adresleriyle ilgili işlemleri yapmak üzere en az bir, en fazla on ana işlem yetkilisi belirleme ve bildirme gerekliliğinin olduğu belirtilmelidir. Daha önce bu hususta yapılan detaylı açıklamalar⁴⁷¹ bu kısımda tekrar edilmeyecek olup, söz konusu açıklamaların isteğe bağlı e- tebligat adresi edinen tüzel kişiler için de geçerli olduğu ifade edilmelidir.

⁴⁷¹ Bkz. yuk. Bl II, s. 86- 87.

VIII. ELEKTRONİK TEBLİGATIN YAPILIŞ ŞEKLİ

Teb. K. m. 7/a f. son, maddenin uygulanmasına dair usul ve esasların yönetmelikle belirleneceğini hüküm altına almıştır. Teb. Yön. m. 12 hükmü bununla paralel olarak e- tebligata ilişkin usul ve esasların Elektronik Tebligat Yönetmeliği ile düzenleneceğini belirtmiştir. Bu kapsamda e- tebligatın yapılış şekline ilişkin bilgi sahibi olabilmek için Elektronik Tebligat Yönetmeliği'ne bakmak gerekmektedir. Buradan yola çıkarak e- tebligatın yapılış şekli⁴⁷²; tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin e- tebligat mesajını göndermesi, PTT aracılığı ile e- tebligat mesajının alınması ve muhataba iletilmesi, muhatabın e- tebligat adresine erişmesi ve e- tebligatın muhatap tarafından teslim alınması olarak üç aşamada olarak ele alınacaktır.

Değınmekte fayda vardır ki e- tebligatın gönderim aşamaları şu şekildedir; e- tebligat gönderimi; doğrulama ve kontrol; gönderi kabul delili; e- imzalama, zarflama, zaman damgalama ve gönderim; muhatabın e- tebligat hesabına teslim; teslimat delili; e- imza doğrulama ve okuma; okundu delili⁴⁷³.

A. Tebligat Çıkarmaya Yetkili Makam ve Mercilerin Elektronik Tebligat Mesajını Göndermesi

E- tebligatın yapılış şekli incelenirken bahsedilmesi gereken ilk aşama, tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin e- tebligat mesajını göndermesi hususudur. Nitekim Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9/ 1 ile tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler tarafından e- tebligat mesajının hazırlanacağı ve UETS'ye teslim edileceği hüküm altına alınmıştır. Söz konusu düzenleme ışığında, e- tebligatın

⁴⁷² Ayrıca, e- tebligatın hukuk sistemimize girmesinden önceki dönemde *RUHİ* tarafından sunulan bir öneriye göre, tebliğ memuru tarafından tebliğ evrakının e- imza ile imzalanarak muhatabına gönderilmek üzere internet servis sağlayıcısının sunduğu sitenin tebligat bölümüne gönderilmesi; sağlayıcı tarafından evrakın e- imzalı gönderildiği ve tarih ile saatinin onaylanarak şifrelenmiş şekilde muhatabın e- posta adresine gönderilmesi; muhataba ulaşan tebliğin ulaştıktan belirli bir süre sonra yapılmış sayılması şeklinde bir usul izlenebilir, bkz. **RUHİ, Ahmet Cemal**, Tebligat Hukuku, 3. Baskı, Ankara, 2005, s. 310 (aktaran **AKKAN, Armağan**, s. 39); **RUHİ, Ahmet Cemal**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, Ankara, 2008, s. 138 (aktaran **AKKAN, Armağan**, s. 39).

⁴⁷³ **YAMAKOĞLU / ALTOPRAK**, a.g.m., s. 33.

gerçekleşebilmesi için öncelikle tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin bir e- tebligat mesajı hazırlayacakları ve ardından bunu muhatabına iletmek üzere UETS'ye teslim edecekleri söylenebilir. Diğer deyişle tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler yalnızca talep edilen işlemi hazırlayacak olup, muhataba iletilmesini PTT sağlayacaktır⁴⁷⁴.

Daha önce klasik tebligat usulünde tebliğ evrakından bahsedilmiş olup, burada ayrıca değinmek gerekir ki e- tebligatta tebliğ evrakı, mesajın içerisinde yer alan ek olarak karşımıza çıkmaktadır⁴⁷⁵. Bu kapsamda, tebligatı çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin tebliğ evrakını bu şekilde, yani ek olarak, muhataba gönderilmek üzere UETS'ye iletebilecekleri görülmektedir.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 24 ile adres rehberi hususuna değinilmiş olup, PTT'nin, içerisinde e- tebligat adreslerine ilişkin bilgiler bulunan güncel adres rehberi oluşturacağı ve bunu tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına sunacağı düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye dayanılarak, Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi Rehberi ve Ulusal Elektronik Tebligat Hesabı Adreslerine İlişkin Usul ve Esaslar hazırlanmıştır (Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi Rehberi ve Ulusal Elektronik Tebligat Hesabı Adreslerine İlişkin Usul ve Esaslar m. 3). Bununla beraber Usul ve Esaslar m. 10 ile, tebligat çıkarmaya yetkili tüm makam ve mercilere, alıcı hesaplarını sorgulamak amacıyla "Adres Rehberi Sorgulama Hakkı" tanındığı belirtilmiştir. Aynı zamanda, icra ettiği meslek gereği, e- tebligat adresi alması zorunlu olan avukat, noter, bilirkişi ve arabulucu gibi hesapların tespiti için "Mesleki Adres Rehberi Sorgulama Hakkı" tanındığı da aynı düzenlemede yer almaktadır. Düzenleme kapsamında, tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin, kendilerine sağlanan bu haklar sayesinde, alıcı hesaplarını tespit edebildikleri söylenebilmektedir⁴⁷⁶. Bunun yanı sıra, tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler yönünden zorunlu muhatapların e- tebligat adreslerinin bu şekilde araştırılması

⁴⁷⁴ BÖRÜ, *HHFD*, s. 197, 222.

⁴⁷⁵ ÇATALKAYA, a.g.e., s. 27.

⁴⁷⁶ BÖRÜ, *HHFD*, s. 198; Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi Rehberi ve Ulusal Elektronik Tebligat Hesabı Adreslerine İlişkin Usul ve Esaslar m. 7 gereğince, "Tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merci UETS rehberini, PTT vasıtasıyla sorgulayabilir. PTT, göndericiden gelen sorgu talebini derhal alarak; UETS rehberinde sorgulama ve tüm sorgu sonuçlarını birleştirerek anlaşılabilir şekilde hesap sahibine sunma işlemlerini gerçekleştirir".

yükümlülük olup, tebligat çıkarılmasını talep eden kişinin iradesine bakılmaksızın tebligatın e- tebligat adresine yapılması gerekmektedir⁴⁷⁷.

KAYSİS ile, kamu kurum ve kuruluşlarına ait e- tebligat adres rehberi oluşturulmakta olup, sistemin internet adresi⁴⁷⁸ üzerinden e- tebligat adres rehberine erişilmesi mümkündür⁴⁷⁹.

B. PTT Aracılığı ile Elektronik Tebligat Mesajının Alınması ve Muhataba İletilmesi

Tebligat çıkarmaya yetkili olan makam ve merciler tarafından hazırlanan e- tebligat mesajını teslim alan UETS, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9/ 2 gereği, öncelikle mesajı zaman damgası ile ilişkilendirir. Devamında ise aynı fıkra gereğince, zaman damgası ile ilişkilendirilen e- tebligat mesajı, muhatabın sahip olduğu e- tebligat adresine ulaştırılır⁴⁸⁰. Önemle belirtmek gerekir ki zaman damgası ile ilişkilendirilmesi, daha önce bahsedildiği üzere⁴⁸¹, tebligatın belgelendirme unsuru açısından önem arz etmektedir.

Bu aşamada bahsedilmesi gereken bir husus, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9/3 hükmünde yer almaktadır. Söz konusu düzenleme gereği, UETS, tebliğ edilecek içerik ve ekli bulunan dokümanları gizlilik amacıyla şifrelenecek olup, ilgili e- tebligat içeriği yalnızca muhatap tarafından görülebilir hale getirilerek gizliliği sağlanır. Ayrıca Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9/ 4 gereği, e- tebligat mesajının tamamının ulaştığı anda hem UETS içi hem de sistemler arasında entegrasyon yolu ile gerçekleştirilen tebligata ilişkin delil kayıtlarının üretileceği belirtilmelidir.

⁴⁷⁷ BÖRÜ, *HHFD*, s. 198.

⁴⁷⁸ (<https://www.kaysis.gov.tr/>) ET 10.4.2021.

⁴⁷⁹ BÖRÜ, *HHFD*, s. 206.

⁴⁸⁰ Eski Elek. Teb. Yön. m. 9 düzenlemesinde, PTT dışında bir hizmet sağlayıcıdan elektronik tebligat adresi alınmış olması ihtimali düzenlenmiştir. Bu kapsamda mesaj, hizmet sağlayıcının sunucusuna iletilecek ve mesajı alan hizmet sağlayıcısı zaman damgasıyla ilişkilendirip muhatabın e- tebligat adresine iletilecektir.

⁴⁸¹ Bkz. yuk. Bl II, s. 52.

C. Muhatabın Elektronik Tebligat Adresine Erişmesi ve Elektronik Tebligatın Muhatap Tarafından Teslim Alınması

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 11⁴⁸² ile muhatabın e- tebligat adresine erişimi düzenlenmiş olup, farklı yollar kullanarak erişim sağlamasına imkan tanınmıştır. Muhatap e- tebligat adresine erişmek için güvenli e- imzasını kullanabileceği gibi e- Devlet kapısı üzerinden kimlik doğrulama işlemini tamamlayarak yahut diğer seçenek olarak kendisine PTT tarafından verilmiş olan şifre ile telefonuna gelen kısa mesajda yer alan tek kullanımlık doğrulama kodunu girebilir⁴⁸³.

IX. MUHATABIN BİLGİLENDİRİLMESİ

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 10⁴⁸⁴ ile muhataplara e- tebligat aldıkları konusunda farklı vasıtalar kullanılarak bilgilendirme yapılmasına imkan sağlanmıştır. Hüküm uyarınca, muhatap, PTT'ye e- posta adresi ya da kısa mesaj alma özelliği bulunan bir telefon numarası vermek suretiyle kendisine e- tebligat mesajı ulaştığından haberdar olabilecektir⁴⁸⁵. Muhatabın kendisine gönderilen e- tebligat mesajını, e- tebligat adresini kontrol ederek öğrenmesi asıl olmakla beraber, muhatap isterse⁴⁸⁶ bu yolla bilgilendirme mesajı yahut e- postası alabilir. Muhatabın,

⁴⁸² Eski Elek. Teb. Yön. m. 12 ile muhatabın e- tebligat hesabına güvenli e- imza veya hizmet sağlayıcı tarafından verilen parola ve şifre ile birlikte telefonuna gelen kısa mesajda yer alan tek kullanımlık şifre ile erişeceği düzenlenmiştir.

⁴⁸³ UETS giriş sayfasına bakıldığında UETS şifresi, e- Devlet, e- imza ve mobil imza seçeneklerinin yer aldığı görülmektedir, bkz. (<https://ptt.etebliğat.gov.tr/login>) ET 5.1.2021.

⁴⁸⁴ Eski Elek. Teb. Yön.'de yer alan aynı konuya ilişkin m. 10 düzenlemesi şu şekildedir;

“(1) Muhatap tarafından hizmet sağlayıcıya iletişim için diğer bir elektronik posta adresi bildirilmişse, elektronik tebligatın ulaştığı anda bu adrese, bilgilendirme mesajı gönderilir.

(2) Muhatap tarafından hizmet sağlayıcıya iletişim için kısa mesaj alma özelliği olan telefon numarası bildirilmişse, talep halinde ve ücreti muhataba ait olmak üzere bu telefon numarasına hizmet sağlayıcı tarafından elektronik tebligat bilgilendirme mesajı gönderilir.

(3) Bu madde kapsamındaki bilgilendirmelerin herhangi bir nedenle yapılamamış olması, tebligat süresini ve geçerliliğini etkilemez, hizmet sağlayıcının da ikinci fıkraya gereğince muhataptan alacağı ücretin iadesi dışında bu madde kapsamında herhangi bir sorumluluğunu gerektirmez.

(4) Muhatabın bu madde kapsamında bilgilendirilmesine ilişkin olay kayıtları hizmet sağlayıcı tarafından tutulur.”

⁴⁸⁵ Muhatapların bu şekilde tebligat konusunda uyarılmalarının yerinde bir çözüm olduğu yönünde bkz. **KURT KONCA**, a.g.m., s. 264.

⁴⁸⁶ Bilgilendirme işleminin isteğe bağlı olduğu belirtilmiştir, bkz. **ACAR, KHASHFD**, s. 76; Muhatabın alternatif yollardan bilgilendirilmesinin isteğe bağlı değil zorunlu kılınmasının sistemin muhatabın bilgilendirilmesi, haberdar edilmesi noktasında daha iyi bir hal alacağı yönünde bkz. **AKKAN, Mihder**, s. 76.

adresini uzun süre kontrol etmese dahi, sunulan bu hizmet seçeneği sayesinde adresine e- tebligat gönderildiğine dair uyarı alabilmesi mümkündür⁴⁸⁷. Söz konusu bilgilendirme, PTT tarafından yapılacak olup zamansal olarak e- tebligatın muhatabın adresine ulaşması ile aynı anda gerçekleşir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 10/2).

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 10/3 gereğince, muhatabın belirtilen diğer usuller ile bilgilendirilmesinde yaşanılacak herhangi bir aksaklık nedeniyle bilgilendirilmenin yapılamaması ya da geç yapılması halinde, bu durum, tebligatın geçerliliğini etkilemeyecektir⁴⁸⁸. Muhatabın telefonuna gönderilen kısa mesaj, tebligatın geçerliliği için gerekli bir şart olmayıp, kısa mesaj hiç gönderilmese de e- tebligat usulüne uygun kabul edilir⁴⁸⁹. Bilgilendirmenin geç yapılmasının yahut hiç yapılamamasının e- tebligatın geçerliliğini etkilemeyeceğine ilişkin düzenleme sayesinde, muhatapların bilgilendirme mesajlarını kabulden kaçınmaları tehlikesinin engellendiği söylenebilmektedir⁴⁹⁰. Ayrıca belirtmek gerekir ki kendisine e- tebligat ulaştığına dair bilgilendirilme yapılmasını isteyen muhataba gönderilen bilgilendirme mesajı ile tebligattan haberdar olmanın sürelerine bir etkisi bulunmamakta, e- tebligat, ulaşmayı izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılmaktadır⁴⁹¹.

⁴⁸⁷ VAROL / BAŞTÜRK, a.g.m., s. 271; Bilgilendirme yapılmasının, muhatabın beş günlük aralıklarla e- tebligat adresini kontrol etmesinde yaşanabilecek aksaklıkları engelleyebileceği, ancak, bilgilendirme yapılmasında sorun yaşanabildiği ve bu durumun tebligatın geçerliliğini etkilemediğinden bahisle beş günlük aralıklarla kontrol edilmesi yönünde bkz. KOCABIYIK, a.g.t., s. 150, 155.

⁴⁸⁸ Bu durumun sakınca teşkil edeceği, söz konusu bildirimlerin yapılamamasının muhatabın eski hale getirme (HMK m. 95) yoluna başvurmasını gerektirecek olağanüstü hal içinde olduğunu gösterebileceği, kötüniyetli uygulamalar hariç tutularak yalnızca iyi niyetli hallerde eski hale getirme yoluna başvurulabileceği yönünde bkz. KURT KONCA, a.g.m., s. 264; Aksi yöndeki görüşe göre ise, muhatabın e- tebligat adresini kontrol etmeyi ihmal etmesi halinde, salt kısa mesaj gönderilmediği için eski hale getirme yolunun uygulanması mümkün değildir, bkz. YARDIMCI, a.g.m., s. 28, dn. 57; Aksi yöndeki başka bir görüşe göre ise, muhatap bilgilendirme mesajlarını alamadığını öne sürerek eski hale getirme yoluna başvuramamalıdır. Bu durum geçerli bir mazeret olarak kabul görmemelidir. Zira bilgilendirme mesajları tebligatın geçerliliğini etkilememekte yalnızca ek bir imkan olarak sunulmaktadır. Fakat muhatabın KEP adresine ulaşması hususunda bir mazereti varsa bu durumda somut olayın özelliklerine göre eski hale getirme talebinde bulunabilecektir, bkz. AKKAN, *Mihder*, s. 83, dn. 120; Aksi yöndeki diğer bir görüşe göre, muhatabın kısa mesajla bilgilendirilmemesi eski hale getirme kurumuna başvuru imkanı vermemektedir, bkz. BÖRÜ, *HHFD*, s.208.

⁴⁸⁹ YARDIMCI, a.g.m., s. 28, 35; Bu durumda, e- tebligatın usulsüz olduğu iddiasında bulunulamayacağı yönünde bkz. KOCABIYIK, a.g.t., s. 130.

⁴⁹⁰ İLERİ, İrem, "Tebligat Hukukunda Güncel Sorunlar", İstanbul Barosu Dergisi, C 94, S. 2020 / 4, Temmuz- Ağustos 2020, s. 206.

⁴⁹¹ ARSLANPINAR TAT (MERİÇ / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL), a.g.e., s. 189- 190.

Ayrıca Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 10/2 cüm. 2 gereği, bilgilendirmenin e-posta adresine yapılmasını isteyen muhatap, herhangi bir ücret ödemezken; kısa mesaj alma özelliğine sahip telefona bilgilendirme yapılmasını isteyen muhatap, bunun için ücret ödeyecektir. Ancak daha sonra değinileceği üzere, PTTUETS sayfasında yer alan UETS Ücret Tarifesi⁴⁹² ile, bilgilendirme SMS ve e- posta ücreti, her bir SMS ve e- posta gönderimi için 0,00 TL olarak belirlenmiştir⁴⁹³. Nitekim uygulamada, kısa mesaj ile bilgilendirilmek isteyen muhatapın herhangi bir ek ücret ödemediği görülmektedir.

X. ELEKTRONİK TEBLİGATTA TEBLİĞ TARİHİ

Teb. K. m. 7/a f. 4 ile, elektronik yolla tebligatta muhataba tebliğin ne zaman yapılmış sayılacağı hüküm altına alınmıştır. İlgili fıkra kapsamında e- tebligat, muhatapın e- tebligat adresine ulaştığı tarihi takip eden beşinci günün sonunda yapılmış sayılacaktır. Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9/6 hükmü de aynı hususu ele almaktadır⁴⁹⁴. Bu kapsamda 7101 sayılı Kanun kapsamında yapılan değişiklikler tebliğ tarihini etkilememiştir ve tebliğ tarihine ilişkin hüküm korunmuştur⁴⁹⁵.

⁴⁹² Bkz. (<https://www.etebligat.gov.tr/wp-content/uploads/2019/11/%C3%9Ccret-Tarifesi.pdf>) ET 12.3.2021.

⁴⁹³ Ayrıca, doktrinde muhatapın talebi üzerine yapılacak olan bilgilendirmenin “*ücretsiz kısa mesajla*” yapılabileceği belirtilmiştir, bkz. **BÖRÜ**, *HFD*, s. 208.

⁴⁹⁴ Eski Elek. Teb. Yön. m. 9/3 tebliğ tarihi açısından aynı hüküm içermektedir; Söz konusu yönetmelik taslak halindeyken belirtilen bir görüş olarak, beş günlük sürenin sonunun resmi tatile denk gelmesi durumunda sürenin başlangıcının belli bir süre uzamasının düzenlenmesi ile ilgili tavsiye için bkz. **BÖRÜ**, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 407; Bu tavsiyenin isabetli olduğu yönünde bkz. **ÖZBAY**, *E. Yılmaz’a Armağan*, s. 1443; Benzer şekilde, muhatapın beşinci günün sonuna kadar e-tebligatı okumadığı ve beşinci günün resmi tatile denk geldiği durumda, tebligatın ertesi ilk iş gününün sonunda yapılmış olacağı yönünde bkz. **TAŞKIN**, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_MAKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 18; Beş günlük sürenin sonunun tatil gününe denk gelmesi halinde, tebligatın bu tarihi izleyen ilk iş günü yapılmış sayılacağı yönünde bkz. **KÖKSAL**, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1556; **KÖKSAL**, *Adres Dergisi*, s. 48; **KÖKSAL**, a.g.e., s. 32; Beş günlük sürenin sonunun resmi tatile rastlaması halinde sürelerin uzayacağı ile ilgili Teb. K.’de düzenleme olmadığı, ancak, bu boşluğun HMK 93 hükmünün uygulanması ile doldurulabileceği yönünde bkz. **KOCABIYIK**, a.g.t., s. 152; Aksi yöndeki, Teb. K. 33 gereği resmi tatil gününde de tebligat yapılabileceğini göz önüne alarak sürenin uzamasının kabul edilmemesini uygun bulan görüş için bkz. **YARDIMCI**, a.g.m., s. 26, dn. 52.

⁴⁹⁵ **BİLGİN**, a.g.e. s. 84; **AKKAN**, *Seminer*, s. 164; **YARDIMCI**, a.g.m., s. 26; **ALBAYRAK**, a.g.e., s. 57, dn. 135.

Belirtmek gerekir ki tebliğ edilmeye bağlı olarak doğacak birtakım hukuki sonuçların belirlenmesi yönünden tebliğ tarihinin tespiti önem arz eder⁴⁹⁶.

6099 sayılı Kanun Tasarısı m. 2 hükümet gerekçesinde⁴⁹⁷, özellikle, e- tebligatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihte tebliğ edilmiş sayılmayacağı belirtilmiştir. Aksine, tebligatın muhataba ulaştığı tarihte değil, ulaştığı tarihi takip eden beşinci günün bitiminde yapılmış sayılacağı vurgulanmıştır. Burada belirtmekte fayda vardır ki taslak gerekçesinde “... *e-tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihte değil, ulaştığı tarihi izleyen üçüncü günün sonunda yapılmış sayılacaktır*” ifadesi yer almakta ve üç günlük süreden bahsedildiği görülmektedir. Başlangıçta her ne kadar üç günlük süre önerilmiş olsa da 6099 sayılı Kanun m. 2, Adalet Komisyonu değişiklik gerekçesi ile üç günlük sürenin kısa olması ve tebellüğ edenler açısından sorun doğurmaması gerekçeleriyle bu süre, beş gün olarak değiştirilmiştir⁴⁹⁸. Tebligatın muhataba ulaştığı tarihte değil, ulaştığı tarihi takip eden beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı düzenlemesinin gerekçesi olarak bireylerin elektronik adreslerini her gün kontrol edemeyebilecekleri ve icazet vermeleri dışında bu adreslere kendileri yerine bir başkasının erişiminin söz konusu olmayacağı⁴⁹⁹ gösterilmiştir⁵⁰⁰.

⁴⁹⁶ MUŞUL, a.g.e., s. 141; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 79; KOCABIYIK, a.g.t., s. 145; Ayrıca bkz. Yarg. 10. HD, E 2018/4120, K 2018/6993, T 25.9.2018 (www.kazanci.com) ET 1.10.2020.

⁴⁹⁷ “... *e-tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihte değil, ulaştığı tarihi izleyen üçüncü günün sonunda yapılmış sayılacaktır. Her ne kadar (sermaye şirketleri dışında) e-tebligatın ihtiyari olması esas kabul edilmişse de kişilerin fizikî ortamda bulunmayan elektronik adreslerini her gün kontrol edemeyebilecekleri ve kendileri izin vermedikçe onların yerine bir başkasının da bu adrese ulaşması söz konusu olamayacağından, üç günlük süre öngörülmüştür. Bu şekilde üç gün sonra tebligat yapılmış sayılsa da bu usûl, klasik tebligata göre yine de hızlı olacaktır. Burada hesaplama bakımından, elektronik yolla tebligatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarih dikkate alınmaksızın, bu tarihi takip eden üçüncü günün sonunda tebligat yapılmış sayılacaktır. Örneğin, elektronik posta 1/12/2009 tarihinde elektronik posta kutusuna ulaşırsa, bugün hesaba katılmayacak, bugünü takip eden üçüncü günün sonunda, 4/12/2009 tarihi bittiğinde tebligat yapılmış sayılacaktır. Dolayısıyla süre 5/12/2009'da işlemeye başlayacaktır.*” (<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf>) ET 12.5.2021.

⁴⁹⁸ “Aynı maddenin dördüncü fıkrasında geçen “üçüncü günün” ibaresi, sürenin kısa olması ve tebellüğ edenler açısından sorunlara yol açmaması bakımından “beşinci günün” olarak değiştirilmiştir.”

(<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkunlarno=76667&pkunnumarasi=6099>) ET 30.9.2020; Bu değişikliğin olası hak kayıplarının önüne geçilebilmesi açısından daha isabetli olduğu yönünde bkz. AKİL, a.g.m., s. 252.

⁴⁹⁹ Muhatabın icazet vererek üçüncü bir kişiyi yetkili kılması mümkün olup, yine de bu durumun e-tebligatın yapıldığı tarihin belirlenmesinde bir önemi yoktur, bkz. YARDIMCI, a.g.m., s. 29 Ayrıca,

Beş günlük süre hesaplanırken e- tebligatın muhatabın adresine ulaştığı gün sayılmayacak olup, süre, e- tebligatın muhatabın adresine ulaştığı tarihin ertesi gününden başlanarak işletilecektir⁵⁰¹. E- tebligat, mesai saatleri dışında, hatta saat 23.59’da muhataba ulaşmış olsa da ulaştığı tarih o gün olup, beş günlük süre, ulaştığı tarihin ertesi gününden başlayacaktır⁵⁰². Muhataba tebligat yapılmasına bağlı olarak başlayacak olan süre ise beşinci günün sonunda yani tebliğ edilmiş sayıldığı tarihten sonra işlemeye başlayacaktır⁵⁰³. Diğer deyişle sürenin ilk günü, beşinci günün ertesi günü olan altıncı gün olarak nitelendirdiğimiz gündür⁵⁰⁴.

Madde metninde geçen beş günlük süre için doktrinde *YILMAZ/ ÇAĞLAR*, “tebligatın amacı düşünüldüğünde, olması gereken hukuk bakımından, hükümde (m. 7/a, IV) belirtilen beş günlük sürenin, “beş (veya üç) iş günü” olarak değiştirilmesi uygun olur” şeklinde bir öneride bulunmuştur⁵⁰⁵. Kanaatimizce, söz konusu öneri, muhataba harekete geçmesi için daha uzun bir süre tanınması sonucunu doğurabilecek nitelikte olmakla beraber, farklı bir perspektiften bakıldığında yargılamanın uzamasına neden olabilme tehlikesi barındırmaktadır. Bu sebeple beş günlük sürenin “beş iş günü” olarak değiştirilmesi yönündeki öneriye katılamamaktayız.

Beş günlük sürenin hesaplanması hususunun daha iyi anlaşılması açısından örnek vermek suretiyle açıklanması uygun görülmüştür. Şöyle ki UETS aracılığıyla muhataba gönderilen e- tebligatın 20.1.2020 tarihinde muhatabın e- tebligat adresine ulaştığını varsayalım. Bu kapsamda e- tebligatın ulaştığı gün hesaba katılmayacak ve ulaşma tarihini takip eden beşinci günün sonunda tebligat yapılmış sayılacaktır. Örneğimiz açısından, 20.1.2020 tarihini izleyen beşinci günün sonunu tespit etmek gerekmekte olup, 20.1.2020 günü hesaba katılmayacak 25.1.2020 tarihi sonunda e-

muhatabın elektronik adresine ait erişim bilgilerini başkasına vermesi ve hesaba başkası tarafından erişilmesi halinde dahi tebligatın geçerli olduğu yönünde bkz. *ACAR, İÜHFM*, s. 169.

⁵⁰⁰ (<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf>) ET 12.5.2021.

⁵⁰¹ *ACAR, İÜHFM*, s. 163; *ÇATALKAYA*, a.g.e., s. 83; *ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ*, a.g.e., s. 79; *AKKAN, Mihder*, s. 80; *BÖRÜ, HHFD*, s. 209; *ARSLANPINAR TAT (MERİÇ / IŞIK / KORKMAZ / ÖZKAN KIDIL)*, a.g.e., s. 189; *RUHİ / RUHİ, Tebligat Hukuku*, s. 101.

⁵⁰² *YARDIMCI*, a.g.m., s. 27.

⁵⁰³ *ÖZBAY / YARDIMCI*, a.g.e., s. 34.

⁵⁰⁴ *TÜZÜNER, Ankara Barosu Dergisi*, s. 145- 146; *TÜZÜNER, İzmir Barosu Dergisi*, s. 70; *AKCAN / ALBAYRAK*, a.g.e., s. 67.

⁵⁰⁵ *YILMAZ / ÇAĞLAR, Tebligat Hukuku 2013*, s. 122.

tebligat tebliğ edildi sayılacaktır ve süreler, 26.1.2020 tarihinde başlayacak, diğer bir deyişle sürenin ilk günü 26.1.2020 olacaktır⁵⁰⁶.

Diğer yandan sürelerin hafta, ay ya da yıl olarak belirlendiği hallerde nasıl bir hesaplama yapılacağından bahsetmek gerekmektedir. Daha önce değinildiği üzere⁵⁰⁷, HMK m. 92/2 gereği, sürenin; hafta, ay ya da yıl olarak belirlendiği hallerde, başladığı güne son hafta, ay ya da yıl içinde karşılık gelen günün tatil saatinde sona erer. HMK m. 92/1 uyarınca ise sürenin gün olarak tayin edildiği hallerde, tebliğ veya tefhim günü hesaba katılmayacak olup, son günün tatil saatinde süre sona

⁵⁰⁶ E- tebligatta tebliğ tarihinin hesaplanması ile ilgili benzer örnekler için bkz. **ÖZBAY / YARDIMCI**, a.g.e., s. 34; **DELİDUMAN**, a.g.e., s. 50; **RUHİ**, *Milletlerarası*, s. 55; **RUHİ / RUHİ**, *Tebligat Hukuku*, s. 101- 102; **YILMAZ / ÇAĞLAR**, *Tebligat Hukuku 2013*, s. 122; **KÖKSAL**, a.g.e., s. 31; **KÖKSAL**, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1556; **KÖKSAL**, *Adres Dergisi*, s. 48; "... kararın 05/03/2019 tarihinde, müşteki vekiline elektronik posta yoluyla gönderildiği, 7201 Sayılı Tebligat Kanununun elektronik tebligatı düzenleyen 7/a maddesine göre, elektronik yolla yapılan tebligatın, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılması gerektiği, bu durumda tebligatın 10/03/2019 tarihinde yapılmış olacağı, müşteki vekilinin ise CMK'nın 173/1. maddesinde düzenlenen yasal süre olan onbeş günlük süre içerisinde, 22/03/2019 tarihinde karara karşı itiraz yolun başvurulduğu anlaşılmıştır." Yarg. 4. CD, E 2019/8089, K 2020/1523, T 22.1.2020 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; "... UETS elektronik tebligat mesajını zaman damgasıyla ilişkilendirerek 30.07.2019 tarihinde muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştırmış olup, elektronik yolla tebligat muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağından bozma kararının 04.08.2019 tarihinde alacaklı vekiline tebliğ edildiği, 10 günlük karar düzeltme süresinin son gününün Kurban Bayramı'nın dördüncü günü olan 14.08.2019 tarihine rastladığı, resmi tatil olması sebebiyle İİK'nin 19. maddesinin 3. fıkrası gereğince müddetin 15.08.2019 tarihinde biteceği, karar düzeltme isteminin ise yasal 10 günlük süreden sonra 19.08.2019 tarihinde yapıldığı anlaşılmaktadır. Hâl böyle olunca karar düzeltme isteminin süre yönünden reddine karar vermek gerekmiştir." YHGK, E 2019/623, K 2020/9, T 14.1.2020 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; "... Bölge Adliye Mahkemesi 25. Hukuk Dairesi kararının, temyiz isteminde bulunan dahili davalılar vekilinin elektronik tebligat için ayrılmış alanına, 06.03.2019 tarihinde konulmasından 5 gün sonra, tebliğ edilmiş sayılması gerektiğinden, dahili davalılar vekiline tebligatın yapıldığı tarih 11.03.2019 olarak kabul edilmelidir." Yarg. 9. HD, E 2019/7836, K 2019/21446, T 3.12.2019 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; "Temyiz istemi reddine dair ek kararın 25.10.2019 tarihinde elektronik tebligat yoluyla sanıklar müdafinin e-posta adresine gönderildiği, 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 7a ve Elektronik Tebligat Yönetmeliğinin 9. maddelerine göre elektronik yolla yapılan tebligatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayıldığı gözetildiğinde; ek kararın sanıklar müdafine 30.10.2019 tarihinde yapılmış sayıldığı, bu tarihten itibaren yasal sürenin başladığının kabulüyle temyiz dilekçesinin 7 günlük yasal süre içerisinde 04.11.2019 tarihinde verildiği anlaşıldığından, tebliğnamenin süreden redde dair görüşüne iştirak edilmemiştir." Yarg. 3. CD, E 2020/1211, K 2020/8792, T 7.7.2020 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; "... söz konusu tebligatın davalı vekilinin elektronik adresine 25.04.2019 tarihinde ulaşmış olup, bu tarihi izleyen beşinci günün sonu olan 30.04.2019 tarihinde davalıya tebligat yapılmış sayılacaktır. Buna göre, davalı vekilinin 13/05/2019 tarihli temyiz isteminin süresinde olduğu anlaşılmakla..." Yarg. 3. HD, E 2019/3920, K 2020/171, T 15.1.2020 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; "Gerekçeli kararın elektronik tebligat yoluyla 29.05.2019 tarihinde sanık müdafinin e-posta adresine gönderildiği ve mevzuat gereği belirlenen süre sonunda 03.06.2019 tarihinde otomatik olarak okundu sayılarak müdafiyeye tebliğ edildiği..." Yarg. 16. CD, E 2019/8336, K 2020/2325, T 4.6.2020 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; Yarg. 19. HD, E 2019/810, K 2019/3433, T 23.5.2019 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; Yarg. 5. HD, E 2017/27197, K 2019/902, T 23.1.2019 (www.kazanci.com) ET 2.5.2021.

⁵⁰⁷ Bkz. yuk. Bl I, s. 36.

erecektir. Bu durumda, süreler gün olarak belirlendiğinde tebliğ ya da tefhimi takip eden (ertesi) günden itibaren süreler sayılmaya başlarken, hafta, ay ya da yıl olarak düzenlenmesi halinde böyle bir durum söz konusu olmamaktadır. E- tebligatta da bu düzenleme göz önüne alınarak, e- tebligatın yapılmış sayıldığı beşinci günün sonundan itibaren hafta, ay ya da yıl olarak belirlenen süreler işletilecektir⁵⁰⁸.

A. Elektronik Tebligatın Muhatabın Elektronik Tebligat Adresine Ulaştığı Tarihi İzleyen Beşinci Günün Sonunda Tebliğ Edilmiş Sayılacağı Görüşü

E- tebligatın muhatabın e- tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda tebliğ edilmiş sayılacağı yönündeki görüş ile ilgili AYM, YHGK ve Danıştay kararının mevcut olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra Yargıtay dairelerinin bu yönde kararları bulunmaktadır. Diğer yandan doktrinde çoğunlukla söz konusu görüşün savunulduğu belirtilmelidir.

Öncelikle, 26.11.2019 tarihli ve 30960 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan AYM kararı⁵⁰⁹, VUK 107/A f. 2’de yer alan e- tebligatın muhatabın e- tebligat adresine ulaştığı günü izleyen beşinci günün sonunda tebliğ edilmiş sayılacağına ilişkin fıkranın, Anayasa’ya aykırılığı iddiasıyla iptali istemine ilişkindir. İtirazın gerekçesinde, tebligatın açılıp açılmadığı dikkate alınmadan elektronik adrese ulaşmanın tebligatın yapılmış sayılması için yeterli görüldüğü, muhatapların haklarını kullanabilmesi açısından beş günlük sürenin makul ve yeterli olmadığı, diğer tebliğ usulleri ile karşılaştırıldığında beş günün kısa bir süre olduğu, SMS hizmetinin zorunlu olmaması ve mükelleflerin tamamı tarafından talep edilmemesi karşısında amaca hizmet etmediği, e- tebligata geçilmesinden önce ve sonra

⁵⁰⁸ “İlk Derece Mahkemesi kararı temyiz kanun yoluna başvuran davalı vekiline e-tebligat yolu ile tebliğ edilmiş olup, tebligatın 01.11.2019 günü saat 16.34’te hesaba başarılı bir şekilde konulduğu, Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nin 9/6. maddesine göre tebligatın hesaba konulduktan sonra okunsun/okunmasın beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı, buna göre 01.11.2019 tarihinde hesaba konulan tebligatın 06.11.2019 gününün sonunda yapıldığı ve iki haftalık temyiz süresinin 20.11.2019 günü sonunda sona ereceği, temyiz talebinin, iki haftalık temyiz süresinin son günü geçtikten sonra 21.11.2019 tarihinde yapıldığı UYAP kayıtlarından anlaşıldığından, davalı vekilinin temyiz talebinin süre aşımı nedeniyle reddine dair Yalova İş Mahkemesi’nin 03.12.2019 tarihli EK KARARININ ONANMASINA,” Yarg. 9. HD, E 2020/1175, K 2020/4601, T 2.6.2020 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020.

⁵⁰⁹ E 2018/144, K 2019/72, T 19.9.2019 (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/11/20191126-8.pdf>) ET 11.2.2021.

mükellefiyet tesis ettirenler arasında uygulanacak tebligat yöntemleri açısından farklılıklar oluştuğu yer almaktadır.

Kararda, kanun koyucunun tebliğin yapılmış sayılması için mükellefin elektronik adresine girdiği ve e- tebligatı açtığı tarihi değil, elektronik adrese ulaştığı tarihi izleyen beş günlük süreyi öngördüğü belirtilmiştir. Bunun sebebi olarak ise yine kanun koyucu tarafından, e- tebligattan haberdar olabilmenin belli bir süreyi gerektireceğinin göz önünde tutulduğu dile getirilmiştir. Ayrıca her gün ya da beş günden daha az aralıklarla adresin kontrol edilmesinin tebligattan daha erken bir zamanda (tebliğ tarihinden önce) haberdar olunabilmesine imkan vermesinden dolayı dava açma süresi açısından hak kaybına neden olmayacağı da belirtilmiştir. Diğer tebliğ usulleri ile karşılaştırıldığında beş günün kısa olduğu yönündeki gerekçeye karşı ise muhatabın diğer tebligat usullerine kıyasla e- tebligata ulaşılabilirliğinin günümüz teknolojisinde aynı zorlukta olmadığı belirtilmiştir. Sonuç olarak 107/A f. 2 hükmünün anayasal hak ve ilkelere aykırı olmadığına ve itirazın reddine karar verilmiştir⁵¹⁰.

YHGK tarafından verilen güncel bir kararda ise⁵¹¹ Teb. K. m. 7/a f. 4 hükmüne yer verilerek tebellüğ tarihinin e- tebligatın muhatabın elektronik posta hesabına ulaştığı veya okunduğu tarih olmadığı vurgulanmıştır. Karara göre, tebellüğ tarihi, e- tebligatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonu

⁵¹⁰ Belirtmek gerekir ki her ne kadar söz konusu karar VUK 107/A hükmüne ilişkin olsa da ve VUK bu çalışmanın kapsamı dışında kalsa da, e- tebligatta tebliğ tarihine ilişkin hüküm (Teb. K. m. 7/a) VUK kapsamındaki düzenleme ile aynıdır. Bu sebeple VUK kapsamındaki AYM kararına değinmek gerekliliği hasıl olmuştur; VUK kapsamında e- tebligat ile ilgili bilgi için bkz. **YÜCE / ÇELİK**, a.g.e., s. 132 vd.; **SOLAK AKMAN**, a.g.m., s. 267- 286; Doktrinde **ÇATALKAYA**, düzenlemelerin birbirine benzer olması ve söz konusu AYM kararında 107/ A f. 2 hükmünün anayasaya aykırı olmadığına hükmedilmiş olmasından yola çıkarak Teb. K. m. 7/a f. 4 düzenlemesinin de anayasaya aykırı olmadığı sonucuna varmıştır, bkz. **ÇATALKAYA**, a.g.e., s. 84- 85.

⁵¹¹ YHGK, E 2019/623, K 2020/9, T 14.1.2020 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020; Aynı yönde bkz. *“Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nin 9.maddesinde belirtildiği üzere UETS elektronik tebligat mesajını zaman damgasıyla ilişkilendirerek 11.03.2020 tarihinde muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştırmış olup, elektronik yolla tebligat muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağından Bölge Adliye Mahkemesi kararının 16.03.2020 tarihinde borçlu vekiline tebliğ edildiği, yasal süre geçtikten sonra 15.06.2020 tarihinde temyiz dilekçesi verildiği ve aynı tarihte harç yatırıldığı anlaşılmaktadır.”* YHGK, E 2020/547, K 2020/924, T 24.11.2020 (www.lexpera.com) ET 13.5.2021.

olup, bu düzenleme sayesinde muhatabın KEP hesabını kontrol etmeyerek tebliğin sonuçlarını geciktirmesi olasılığı gündeme gelmeyecektir⁵¹².

Yargıtay 12. HD tarafından verilen ve 19.2.2021 tarihli ve 31400 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan kanun yararına bozma kararında⁵¹³, özetle, bilirkişi raporunun şikayetçi vekiline e- tebligat yolu ile 17.7.2019 günü saat 07.36’da ulaştığına, e- tebligatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağına, 17.7.2019 tarihinde hesaba konan tebligatın 22.7.2019 günü sonunda yapıldığına ve 29.7.2019 tarihinde yapılan şikayetin süresinde olduğuna karar verilmiştir. Söz konusu karar kıymet takdirine ilişkin olup, belirtildiği üzere kıymet takdirine ilişkin şikayet süresi yedi gün olarak tayin edilmiştir. Bu kapsamda, ilk derece mahkemesi tarafından verilen, şikayetin yasal yedi günlük süre içerisinde yapılmadığından bahisle davanın reddine ilişkin karar, kanun yararına bozulmuştur. Görülmektedir ki kararda açık olarak e- tebligatta tebliğ tarihi beşinci günün sonu olarak kabul edilmiştir.

Yargıtay 9. HD⁵¹⁴ ve Yargıtay 13. HD⁵¹⁵ tarafından verilen güncel tarihli kararlarda, “... tebligatın hesaba konulduktan sonra okunsun/okunmasın beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı,” şeklinde bir ifadeye yer verildiği görülmektedir. Bu anlamda Yargıtay ilgili hukuk dairelerinin, e-tebligatta tebliğ tarihinin belirlenmesi

⁵¹² Aynı yönde bkz. **ACAR, İÜHF**M, s. 163.

⁵¹³ Yarg. 12. HD, E 2020/ 6547, K 2020/ 10225, T 7.12.2020 (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/02/20210219-11.pdf>) ET 19.2.2021.

⁵¹⁴ “İlk Derece Mahkemesi kararı temyiz kanun yoluna başvuran davalı vekiline e-tebligat yolu ile tebliğ edilmiş olup, tebligatın 01.11.2019 günü saat 16.34’te hesaba başarılı bir şekilde konulduğu, Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nin 9/6. maddesine göre tebligatın hesaba konulduktan sonra okunsun/okunmasın beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı, buna göre 01.11.2019 tarihinde hesaba konulan tebligatın 06.11.2019 gününün sonunda yapıldığı ve iki haftalık temyiz süresinin 20.11.2019 günü sonunda sona ereceği, temyiz talebinin, iki haftalık temyiz süresinin son günü geçtikten sonra 21.11.2019 tarihinde yapıldığı UYAP kayıtlarından anlaşıldığından, davalı vekilinin temyiz talebinin süre aşımı nedeniyle reddine dair Yalova İş Mahkemesi’nin 03.12.2019 tarihli EK KARARININ ONANMASINA,” Yarg. 9. HD, E 2020/1175, K 2020/4601, T 2.6.2020 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020.

⁵¹⁵ “Davalının temyiz dilekçesi davacı vekiline e-tebligat yoluyla tebliğ edilmiş olup, tebligatın 04/11/2016 tarihinde davacı vekilinin elektronik tebligat için ayrılmış alanına bırakıldığı, Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nin 9/6. maddesine göre tebligatın hesaba konulduktan sonra okunsun/okunmasın beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı, buna göre 04/11/2016 tarihinde hesaba konulan tebligatın 09/11/2016 gününün sonunda tebliğ edildiği, davacı vekilinin ise katılma yoluyla kararı temyiz ettiğine dair dilekçesini 28/11/2016 tarihinde, yasal 10 günlük süre geçtikten sonra verdiği anlaşılacakla davacı tarafın temyiz dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekmiştir.” Yarg. 13. HD, E 2017/3796, K 2019/12345, T 10.12.2019 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020.

hususunda, tebligatın okunmasının yahut okunmamasının bir önemi olmaksızın beşinci günün sonunda tebliğ edilmiş sayılacağı yönündeki görüşe katıldığı görülmektedir.

Yargıtay 2. HD⁵¹⁶ tarafından verilen güncel bir karar da bu yönde olup, ilgili karardan bahsetmek gerekir ise davanın kısmen kabulüne ilişkin gerekçeli karar davalı vekilinin hesabına 7.2.2020 tarihinde konulmuş ve alıcı tarafından aynı gün açılmıştır. Davalı vekili 25.2.2020 tarihinde kararı istinaf etmiştir. BAM, e-tebligatlarda, tebligatın muhatap tarafından açılıp okunması halinde, istinaf süresinin o tarihten başlayacağını belirterek, davalı vekilinin istinaf başvurusunun yasal süreler geçtikten sonra yapılmasını sebep göstererek, usulden reddine karar vermiştir. Davalı vekili, kararı temyiz etmiş olup, Yargıtay ilgili hukuk dairesince, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9/6 hükmüne dayanılarak, hesaba 7.2.2020 tarihinde konulan mahkeme kararına karşı iki haftalık istinaf süresinin 12.2.2020 tarihinde başlayacağından, 25.2.2020 tarihli istinaf başvurusunun süresinde yapıldığının kabul edilmesi gerektiğine ve dolayısı ile bozmaya karar vermiştir. Bu kapsamda BAM tarafından her ne kadar e-tebligatın açılma tarihi esas alınmış olsa da Yargıtay ilgili hukuk dairesinin bu kararı bozarak e- tebligatın hesaba konmasını takip eden beş günlük sürenin sonunu esas aldığı (12.2.2020) ve iki haftalık süreyi bu tarihten itibaren hesapladığı görülmektedir.

Danıştay 7. HD tarafından verilen bir kararda⁵¹⁷, uyumlu olarak, beş günlük süre dolmadan önce okunan tebligat için tebliğ tarihi, beşinci günün sonu olarak belirlenmiştir. Bahsi geçen karar kapsamında e- tebligat, 7.6.2016 tarihinde gönderilmiş ve aynı gün okunmuş olup tebliğ tarihinin 12.6.2016 olarak belirlendiği görülmektedir.

AYM, YHGK, Danıştay ve bahsi geçen Yargıtay ilgili hukuk dairelerinin (2, 9, 12 ve 13. HD) verdikleri kararlardan, e- tebligatta tebliğ tarihinin, e- tebligatın açıldığı tarih olmadığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, tebliğ tarihini, Teb. K. m. 7/a f. 4

⁵¹⁶ Yarg. 2. HD, E 2020/3716, K 2020/5572, T 10.11.2020 (www.kazanci.com) ET 24.1.2021; Aynı yönde bkz. Yarg. 2. HD, E 2020/4705, K 2020/5976, T 19.11.2020 (www.kazanci.com) ET 5.2.2021.

⁵¹⁷ Danıştay 7. Daire, E 2017/2383, K 2018/78, T 11.1.2018 (www.kazanci.com) ET 11.2.2021.

hükmüne bağlı kalarak, muhatabın adresine ulaştığı tarihi takip eden beşinci günün sonu olarak kabul ettikleri görülmektedir⁵¹⁸. Doktrinde yer alan bu yöndeki görüşlere vermek gerekir ise;

ÇATALKAYA’ ya göre, “... açık kanuni düzenleme karşısında elektronik tebligatta muhatabın tebliğ evrakının beşinci günden önce açıp okuması halinde dahi tebliğ tarihinin beşinci günün sonuna denk gelen tarih olarak kabulü gerekmekte...”⁵¹⁹,

ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d.’ a göre “Muhatabın elektronik tebligatı açtığı veya gördüğü tarihin önemi olmayıp, tebligat, muhatabın elektronik postasına ulaştığı tarihten itibaren beşinci gün sonunda yapılmış sayılacağı için, süreler de bu tarihten işlemeye başlar”⁵²⁰,

⁵¹⁸ Kanun hükmüne bağlı kalarak, e- tebligatın ulaşmasını takip eden beş günlük sürenin sonunu tebliğ tarihi olarak kabul eden başka kararlar için bkz. “...istinaf başvurusunun esasın reddine dair 21.03.2018 tarihli kararın, davacı kurum vekiline elektronik tebligat yolu ile 13.04.2018 tarihinde tebliğ edildiği, davacı vekilinin 30.04.2018 tarihli temyiz isteminin, iki haftalık yasal sürenin geçtiğinden bahisle reddine dair karar verildiği anlaşılmaktadır. 19.01.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6099 Sayılı Kanun’un 3.maddesiyle değişik 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 7/a maddesinde; Tebligata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebligat yapılabilir. Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır. Bu maddenin uygulanmasına dair usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir.” Hükümleri dikkate alındığında, elektronik yolla davacı vekiline 13.04.2018 tarihinde yapılan tebliğden 5 gün sonra tebliğ yapılmış sayılması gerektiğinden, 30.04.2018 tarihli temyiz isteminin yasal iki haftalık süresi içinde yapıldığı anlaşılmaktadır.” Yarg. 10. HD, E 2018/4120, K 2018/6993, T 25.9.2018 (www.kazanci.com) ET 9.2.2021; “... kararının, temyiz isteminde bulunan dahili davalılar vekilinin elektronik tebligat için ayrılmış alanına, 06.03.2019 tarihinde konulmasından 5 gün sonra, tebliğ edilmiş sayılması gerektiğinden, dahili davalılar vekiline tebligatın yapıldığı tarih 11.03.2019 olarak kabul edilmelidir. Dairemizce temyiz isteminin 15.03.2019 tarihinde ve yasal 8 günlük temyiz süresi içinde yapıldığı hususunda maddi hata yapılarak, temyiz isteminin süreden reddine dair karar verilmesinin maddi hataya dayandığı anlaşılmakta; Dairemiz 18.09.2019 tarih, 2019/3962 Esas ve 2019/16152 Karar sayılı ilamının ORTADAN KALDIRILMASINA karar verilmiştir.” Yarg. 9. HD, E 2019/7836, K 2019/21446, T 3.12.2019 (www.kazanci.com) ET 26.4.2021; “... davacılar vekili adına çıkartılan ilk derece mahkemesi gerekçeli kararı ile davalı idarenin istinaf başvuru dilekçesi e-tebligat yoluyla tebliğ edilmiş olup, 7201 Sayılı Kanun’un 7/a maddesi gereğince elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen 5.günün sonunda tebliğ yapılmış sayılması gerektiğinden, davacılar vekilinin 11/02/2019 tarihli istinaf başvurusunun yasal iki haftalık süre içinde yapıldığı anlaşılmaktadır.” Yarg. 5. HD, E 2019/10042, K 2020/156, T 14.1.2020 (www.kazanci.com) ET 21.3.2021.

⁵¹⁹ ÇATALKAYA, a.g.e., s. 83.

⁵²⁰ ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 190.

ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ tarafından muhatabın beş günlük süre dolmadan e-tebligatı açması halinde dahi tebligatın beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı belirtilmiştir⁵²¹,

AKKAN'da, doktrinde yer alan e- tebligatın açıldığı anı tebliğ tarihi olarak kabul eden görüşlere katılmadığını belirterek, kanun koyucu tarafından tebliğ tarihinin tespit edildiğini ve başka bir ihtimalin kabul edilmediğini dile getirmiştir⁵²²,

KARAASLAN (BUDAK), kanun hükmünün açık olduğunu ve sürelerin başlangıç anının tebligatın ulaşmasını izleyen beşinci günün sonu olduğunu belirtmiştir⁵²³,

ALBAYRAK, e- tebligat açılıp okunsa da beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı kanaatindedir⁵²⁴,

KURT KONCA, söz konusu düzenlemenin yerinde olduğunu, aksinin kabulünün tebellüğden imtinaya neden olabileceğini ve bunun da elektronik ortamda belgelenmesinin söz konusu olmayacağını ifade etmiştir⁵²⁵,

ACAR, hükümlerin lafzının açık olduğunu ve e- tebligatın okunduğu tarihte değil ulaşmayı izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağını ifade etmiştir⁵²⁶,

RUHİ / RUHİ tarafından e- tebligat gönderilmesi halinde, muhatabın e- tebligatı aynı gün alması ya da hiç almaması durumunda dahi, e- tebligatın, muhatabın e- tebligat adresine ulaşmasını takip eden beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı belirtilmiştir⁵²⁷,

⁵²¹ *ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ*, a.g.e., s. 79.

⁵²² *AKKAN, Seminer*, s. 164; *AKKAN, Mihder*, s. 81.

⁵²³ *KARAASLAN (BUDAK)*, a.g.e., s. 131.

⁵²⁴ *ALBAYRAK*, a.g.e., s. 59.

⁵²⁵ *KURT KONCA*, a.g.m., s. 263.

⁵²⁶ *ACAR, KHASHFD*, s. 77; Aynı yönde, *ERYILMAZ*, düzenlemenin açık şekilde kaleme alındığı ve tartışmaya yer vermeyecek nitelikte olduğu belirtilerek, kanun koyucunun da sistemin tebligatın açıldığı anı bildirebileceğini bildiğini ancak bir tercihin söz konusu olduğunu ifade etmiştir, bkz. **ERYILMAZ, Mehmet Berke**, "Yasaya, Yönetmeliğe, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ve Anayasa Mahkemesi Kararlarına Aykırı Yorum: E-Tebliğatta Tebliğ Tarihi Sorunu" (<https://www.hukukihaber.net/makale/e-tebligatta-teblig-tarihi-sorunu-h440280.html>) ET 30.1.2021.

⁵²⁷ *RUHİ / RUHİ, Tebligat Hukuku*, s. 97, 101- 102.

KOCABIYIK, e- tebligatın beş günlük süreden önce okunmasının tebliğ tarihini etkilemeyeceği ifade etmiştir⁵²⁸.

Bunlara ek olarak TBB tarafından yapılan “*E-tebligat hakkında yapılan başvurular hk.*” başlıklı duyuruda⁵²⁹, konu ile ilgili olarak birtakım açıklamalara yer verilmiştir. Şöyle ki, duyuruda, e- tebligatın adrese ulaştığı tarihten beş gün sonra tebliğ edilmiş olacağına ilişkin açık hüküm bulunmasına rağmen söz konusu beş günlük süre içerisinde tebligatın okunması durumunda süreleri okunmadan başlatan yargısal uygulamalar olduğu ve bunların hukuki belirsizliğe sebep olmasından bahisle sorunun giderilmesi için Yargıtay Başkanlığına, Adalet Bakanlığına ve Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığına yazı yazıldığı⁵³⁰ belirtilmiştir. Duyuru ve mercilere yazılan yazılar kapsamında, TBB tarafından da hükmün açık olması gerekçesiyle tebligatın beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağına kabul edildiği görülmektedir. Nitekim söz konusu yazıya, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından sunulan cevap metninde de e- tebligatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi takip eden beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı, muhatap tarafından okunup okunmadığının ya da hangi tarihte okunduğunun tebligatın yapılmış sayıldığı tarihe bir etkisi olmadığı belirtilerek, beş günlük süre bitmeden okunsa bile tebliğ ve tebliğe bağlanan sonuçların beş günlük sürenin bitiminden sonra başlayacağı ifade edilmiştir⁵³¹.

Neticeten, kanun hükmü bu konuda oldukça açık olup, e- tebligatın muhatabın adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunun esas alınması gerekmektedir⁵³². Nitekim, madde metnine bakıldığında, muhatabın e- tebligatı açması, okuması ya da öğrenmesi ile ilgili bir hususun yer almadığı ve dolayısıyla

⁵²⁸ *KOCABIYIK*, a.g.t., s. 146, 151.

⁵²⁹ 26.1.2021 tarihli duyuru için bkz. (<https://www.barobirlik.org.tr/Haberler/e-tebligat-hakkinda-yapilan-basvurular-hk-81588>) ET 31.1.2021.

⁵³⁰ TBB tarafından ilgili mercilere yazılan yazılar ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. a.ş. B1 III, s. 134-135.

⁵³¹ E-73640249-045.02[02]-507-2021 sayılı ve “*Kanunun Açık Hükümüne Rağmen E- Tebligatta Sürenin Yanlış Hesaplanması*” konulu yazı için bkz. (<https://d.barobirlik.org.tr/2021/20210319082904619.pdf>) ET 24.3.2021.

⁵³² *İLERİ*, a.g.m., s. 207.

öğrenme tarihinin bir önemi olmadığı görülmektedir⁵³³. Bu noktada, beş günlük sürenin beklenmesine rağmen, klasik usulle tebligata göre, e- tebligat zaten çok daha kısa sürdüğünden⁵³⁴ beş günlük süre dolmadan öğrenme ile tebliğ edilmiş sayılması görüşünün kabul edilmesinde pratik bir yarar görülememektedir. Diğer yandan belirtilmelidir ki tebliğ tarihinde salt öğrenmenin esas alınması halinde, muhatabın e- tebligata ilişkin sürenin başlamaması amacıyla tebellüğden imtina etmesi ihtimali doğacaktır⁵³⁵.

B. Elektronik Tebligatın Muhatabın Elektronik Tebligatı Açtığı Tarihte Tebliğ Edilmiş Sayılacağı Görüşü

E- tebligatın muhatabın e- tebligatı açtığı tarihte tebliğ edilmiş sayılacağı yönündeki görüş ile ilgili AYM kararı ve bazı Yargıtay kararları mevcuttur. Aynı zamanda doktrindeki bazı yazarların bu görüşü desteklediği görülmektedir.

Öncelikle AYM kararına⁵³⁶ değinmek gerekir ise, karara konu bireysel başvuruda, Yargıtay tarafından verilen onama ilamı avukata e- tebligat şeklinde yapılmıştır. E- tebligat mazbatasında; muhatabın e- tebligat adresine 15.1.2019 tarihinde ulaştığı, aynı tarihte açıldığı ve Teb. K. gereği beş günlük sürenin sonu olan 20.1.2019 tarihinde otomatik okunmuş sayıldığı bilgisi bulunmaktadır. Ayrıca PTT veri tabanından yapılan sorgulamayla e- tebligatın ulaştığı gün olan 15.1.2019 tarihinde açıldığı sabittir. Başvurucu ise 20.1.2019 tarihinde e- tebligatı öğrendiğini beyan etmiştir. Kararda, bireysel başvuruya ilişkin sürenin nihai kararın gerekçesinin

⁵³³ İLERİ, a.g.m., s. 207; Doktrinde e- tebligat mesajının okunmasına tebligatın yapılması açısından herhangi bir sonuç bağlanmadığı belirtilmiştir, bkz. BÖRÜ, *HHFD*, s. 212.

⁵³⁴ 6099 sayılı Kanun tasarı gerekçesi m. 2 kapsamında, üç gün sonra tebligat yapılmış sayılsa da bu usulün klasik tebligata kıyasla yine de daha kısa süreceği belirtilmiştir. Her ne kadar değişiklik yapılarak bu süre, beş gün olarak yeniden düzenlense de klasik tebligata kıyasla daha kısa süreceği tespiti geçerliliğini korumaktadır. Nitekim Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan haberde, fiziki tebligatların ceza mahkemelerinde ortalama 14 gün, hukuk mahkemelerinde ortalama 11 gün içerisinde muhataba ulaştığını belirtmiştir, bkz. (<https://hhgm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/e-tebligat-ile-hem-tasarruf-edildi-hem-cevrekorundu>) ET 11.5.2021.

⁵³⁵ KURT KONCA, a.g.m., s. 263; *ALBAYRAK* da okunma tarihinin tebliğ tarihi olarak kabul edilmesi halinde, muhatapların tebligatın kimden geldiğini gördükleri için bilerek açıp okumayacaklarını belirtmiştir, bkz. *ALBAYRAK*, a.g.e., s. 59.

⁵³⁶ Bireysel Başv. No. 2019/6266, T 15.1.2020; RG. T 4.3.2020, S 31058 Bkz. (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/03/20200304-10.pdf>) ET 21.1.2021.

öğrenildiği tarihten itibaren başlayacağı belirtilmiştir. E- tebligat mazbatasında yer alan 20.1.2019 tarihinin tebliğ tarihi olduğu, ancak bununla beraber 15.1.2019 tarihinde e- tebligatı açtığına, dolayısıyla öğrendiğine dair delil kaydı bulunduğu PTT sorgulaması ile sabittir. E- tebligat 15.1.2019 tarihinde açıldığından nihai karardan bu tarihte haberdar olduğu bireysel başvuru süresinin bu tarihten başlayacağı belirtilmiştir. Kararda “... usul kuralları uyarınca sürenin münhasıran tebliğden itibaren işlemeye başlayacağına kabul edildiği uygulamaların aksine bireysel başvuru yolunda başvuru süresi, ihlalin öğrenilmesi esasına bağlanmıştır” şeklinde bir ifadeye yer verilmiştir. Neticeten, başvuru sahibinin nihai karardan 15.1.2019 tarihinde haberdar olduğu ve başvurusunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir.

Karar ile ilgili olarak TBB tarafından yapılan değerlendirme şu şekildedir;

“... bireysel başvurularda kendi mevzuatında sürenin "öğrenme" den itibaren başlamasının öngörülmüş olması nedeniyle, tebligatın bu beş günlük süre içerisinde açılması halinde, bireysel başvuru süresi tebligatın açılmasından itibaren başlatılmaktadır. Kanaatimizce bu yorum yanlıştır. Ancak Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru ile ilgili yorumu, doğru da olsa, yanlış da olsa, adli ve idari yargı mercilerince uygulanabilecek bir yorum değildir, çünkü Anayasa Mahkemesi kendi mevzuatında özel bir düzenlemeye atıf yapmaktadır”⁵³⁷.

Kanaatimizce de her ne kadar AYM kararı neticesinde öğrenme tarihi olan 15.1.2019 tarihi esas alınmış olsa da tüm e- tebligatlar açısından bu durumu değerlendirmek ve e- tebligatın beş günlük süre dolmadan önce öğrenilmesi halinde bu tarihin esas alınacağı sonucuna varmak isabetli değildir. Nitekim kararda belirtildiği üzere, HMK m. 91 gereği, “Süreler, taraflara tebliğ tarihinden veya kanunda öngörülen hallerde, tefhim tarihinden itibaren işlemeye başlar”. Fakat bireysel başvuruda, düzenleme gereği, bundan farklı olarak, süre, öğrenmeye bağlı olarak başlayacaktır (Anayasa

⁵³⁷ Bkz. (https://d.barobirlik.org.tr/2021/etebligat/20210126_adaletakademisi.pdf) ET 31.1.2021.

Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun⁵³⁸ m. 47/5). Bu sebeple AYM kararında, muhatabın e- tebligat adresine ulaşmasından itibaren beş günlük süre içerisinde açılan e- tebligat için, sürenin tebligatın açıldığı, diğer deyişle öğrenildiği gün başlayacağı belirtilmiştir. Bu durumda, söz konusu karardan yola çıkarak, sürenin tebliğ ile başladığı durumlarda değil, öğrenme tarihi esas alınarak başladığı durumlarda açıldığı tarihin esas alınması gerektiği şeklinde bir sonuca varılabilir⁵³⁹.

Yargıtay 4. HD tarafından verilen güncel bir karara⁵⁴⁰ değinmekte fayda vardır. Kararda öncelikle, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 9/6 düzenlemesine yer verilerek, e- tebligatın muhatabın e- tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı hükmüne değinilmiştir. Devamında ise Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 5/1 hükmünden bahisle, baro levhasına kayıtlı avukatlar yönünden e- tebligat zorunluluğu olduğundan bahsedilmiş ve Usul ve Esaslar m. 5/1’de yer alan UETS işleyişi içerisinde oluşturulacak delillere yer verilmiştir. Kararda, dosya kapsamından, davalının istinaf başvurusunun esastan reddine dair verilen 5.11.2019 tarihli kararın davalı vekiline e- tebligat ile tebliğ edildiği, muhatabın tebligat adresine 25.11.2019 tarihinde ulaşmış olduğu, “25/11/2019 tarihinde tebligat alıcısı tarafından açılarak tebliğ edildiği” ve son olarak davalı vekili tarafından verilen temyiz dilekçesinin 10.12.2019 tarihinde sunulduğunun anlaşıldığı belirtilmiştir. Sonuç olarak, kararın, temyiz eden davalı vekiline 25.11.2019 tarihinde tebliğ edildiği, temyiz dilekçesinin ise 10.12.2019 tarihinde verildiği tekrar edilerek, temyiz süresinin iki hafta olmasından bahisle, tebliğ tarihi (25.11.2019) ve temyiz edilme tarihi (10.12.2019) göz önüne alındığında iki haftalık yasal sürenin geçtiği gerekçesiyle davalının temyiz dilekçesinin reddine karar verilmiştir.

⁵³⁸ RG T 3.4.2011, S 27894.

⁵³⁹ BÖRÜ, HFD, s. 211- 212; Ayrıca ERYILMAZ, “... AYM kararında da açıkça tebliğ tarihinin e- tebligatın muhatabın hesabına ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonu olduğu belirtilmiş ancak usul kurallarının aksine bireysel başvuru süresinin tebliğden değil öğrenmeden başlayacağından dolayı başvuru süresinde kabul edilmemiştir. Diğer bir deyişle AYM açıkça e- tebligat alıcılarının tebligatı açıp okumasını ‘öğrenme kabul etmiş’ ancak açık yasal düzenlemeler nedeniyle ‘tebliğ edilmiş olarak kabul etmemiştir.’” ifadelerini kullanmıştır, bkz. ERYILMAZ, (<https://www.hukukihaber.net/makale/e-tebligatta-teblig-tarihi-sorunu-h440280.html>) ET 30.1.2021.

⁵⁴⁰ Yarg. 4. HD, E 2020/1187, K 2020/4264, T 9.12.2020 (https://d.barobirlik.org.tr/2021/etebligat/20210126_ek_yargitay4hdkarari.pdf) ET 31.1.2021.

Bahsi geçen karar kapsamında kullanılan, “25/11/2019 tarihinde tebligat alıcısı tarafından açılarak tebliğ edildiği” ifadesine dikkat çekmek gerekir. E- tebligatın, muhatabın e- tebligat adresine ulaştığı tarihi takip eden beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağına dair düzenleme mevcutken, Yargıtay 4. HD, söz konusu kararda, e- tebligatın açıldığı tarihi, tebliğ tarihi olarak kabul etmiştir. Daha açık bir anlatımla, mevcut düzenleme gereği, 25.11.2019 tarihinde muhatabın adresine ulaşan e- tebligat, ulaşmayı izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır ve bu doğrultuda 30.11.2019 tarihi sonunda tebliğ edilmiş sayılır. İki haftalık temyiz süresinin bitimi ise, 14.12.2019 Cumartesi gününe denk gelmektedir. Daha önce bahsedildiği üzere⁵⁴¹, sürenin son günü resmi tatile denk geldiği takdirde, süre tatili takip eden ilk iş günü çalışma saati bitiminde sona erecektir. Söz konusu Yargıtay kararında ise, bu şekilde bir hesaplama yapılmayarak, muhatabın e- tebligatı açtığı tarih olan 25.11.2019, tebliğ tarihi olarak kabul edilmiştir. İki haftalık temyiz süresi, bu tarih esas alınarak hesaplandığından, 9.12.2019 günü çalışma saati bitiminde sürenin sona erdiği, 10.12.2019 tarihinde verilen temyiz dilekçesinin süre yönünden reddi şeklinde hüküm kurulmuştur.

Bu konu ile ilgili doktrindeki görüşlerden bahsetmek gerekir ise, bir görüş, muhatabın e- tebligatı beş günlük süre dolmadan önceki bir tarihte öğrenmesi halinde, beş günlük sürenin dolmasının beklenmesine gerek olmadığı kanaatindedir⁵⁴². Aynı şekilde, delil kaydı ile e- tebligatın okunma anının belirlenebileceğinin öngörülmesi ve tebligatta asıl amacın bilgilendirme olmasından yola çıkarak okunmaya rağmen beş günlük sürenin dolmasının beklenmesine gerek olmadığı gerekçeleriyle, okunma anının esas alınması yönünde görüş belirtilmiştir⁵⁴³. Aynı yöndeki görüşe göre, daha önceki bir tarihte kendisine e- tebligat yapıldığını öğrenen kimse bakımından KEP’i açtığı anın tebliğ anı sayılacağı ve beş günlük sürenin dolmasının beklenmeyeceği ifade edilmiştir⁵⁴⁴. Diğer bir görüş, olması gereken hukuk açısından, beş günlük süre dolmadan önce e- tebligatın açılması ve okunması halinde, tebliğ edilmiş sayıldığıнын düzenlenmiş olması gerektiği yönünde

⁵⁴¹ Bkz. yuk. Bl I, s. 36- 37.

⁵⁴² ÖZBAY / YARDIMCI, a.g.e., s. 34.

⁵⁴³ YARDIMCI, a.g.m., s. 27, dn. 56.

⁵⁴⁴ TANRIVER, a.g.e., s. 458.

olup, bu yöndeki görüşe göre, tebligatla amaçlanan bilgilendirme ve e- tebligatın okunmasıyla bilgilendirme sağlanmıştır⁵⁴⁵. Benzer bir görüş olarak, muhatabın sisteme girip bakması halinde baktığı tarihte tebliğ edilmiş olacağı, tebligatın okunduğu anda yapıldığını kabul etmek gerektiği, UETS'ye hiç girilmemiş ve okunmamış ise en geç tebligatın ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda okunmuş sayılacağı ifade edilmiştir⁵⁴⁶.

XI. ELEKTRONİK TEBLİGATIN MUHATABIN ADRESİNE ULAŞMASINA DAİR DELİL KAYITLARI

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 12 ile e- tebligatın muhatabın adresine ulaşmasına ilişkin delil kayıtlarının bildirilmesi düzenlenmiştir. Düzenleme uyarınca, UETS tarafından e- tebligatın muhatabın adresine ulaşip ulaşmadığına ilişkin delil kayıtları tutulacak ve söz konusu kayıtlar derhal ve en geç yirmi dört saat içerisinde tebligat çıkarmaya yetkili makam ile mercilere iletilecektir⁵⁴⁷.

XII. ELEKTRONİK TEBLİGAT ADRESİNİN KULLANIMA KAPATILMASI HUSUSU

Birtakım hukuki ve fiili sebepler e- tebligat hizmetinden yararlanma imkanını ortadan kaldırılabılır ve böyle bir durumda e- tebligat adresinin kullanıma kapatılması gerekir. Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 17/3 ile, "*Kısıtlılık, ceza infaz kurumuna girme veya askerlik hizmeti*⁵⁴⁸ gibi hukuki ve fiili sebeplerle..."⁵⁴⁹ ifadesine yer

⁵⁴⁵ BÖRÜ, HFFD, s. 212.

⁵⁴⁶ TAŞKIN, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_M_AKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 15, 16, 17, 18.

⁵⁴⁷ Söz konusu düzenlemenin yargılamaya hız katacağı, klasik tebligatlardaki tebligat parçasının merciye dönmesi sürecinde kaybedilen zamanın e- tebligatta gündeme gelmeyeceği ifade edilmiştir, bkz. ACAR, KHASHFD, s. 78.

⁵⁴⁸ "*Davacı alacaklı vekili, kararın elektronik tebligat ile sadece duruşma için yetkili kılınan ve zorunlu askerlik hizmetini yapan vekile tebliğ edildiğinden bahisle tebligatın usulsüz olduğunu iddia etmiş ise de, dosya kapsamında yer alan vekaletname ve yetki belgesine göre davacı vekillerinin yetkili kıldığı Av. ...'ın yetki belgesinde "vekaletnamedeki tüm yetkiler hususunda" yetkili kılındığına dair ibarenin yer aldığı, yine E-Tebliğ Yönetmeliğinin 17. Maddesinde; "Kısıtlılık, ceza infaz kurumuna girme veya askerlik hizmeti gibi hukuki ve fiili sebeplerle elektronik tebligat hizmetinden yararlanma imkanı ortadan kalkmış muhatabın elektronik tebligat adresi, ilgisinin bildirimi üzerine PTT tarafından bildirim tarihinden itibaren bir ay içinde kullanıma kapatılır."* düzenlemesinin yer

verilerek bu hallerden birkaçı sayılmıştır. Ancak kanun hükmünün lafzından anlaşıldığı üzere, bu durumlar sınırlı sayıda olmayıp buna benzer hukuki ve fiili sebeplerin de kapatmaya sebebiyet verebileceği açıktır. Bu gibi durumlarda ilgilinin bildirim üzerine PTT harekete geçecek ve bildirim tarihinden itibaren bir ay içinde e- tebligat adresi kullanıma kapatacaktır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 17/3). Ayrıca kapatma işlemi, ilgili kurum, kuruluş veya birlikler ile PTT'nin sistemi arasında sağlanacak entegrasyon ile otomatik olarak da yapılabilecektir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 17/4)⁵⁵⁰. Adres kapatmaya ilişkin talepler, PTT tarafından, yedi gün yirmi dört saat esasına göre kesintisiz şekilde alınmaktadır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 18/2).

PTT'ye yapılan bildirimden itibaren bir ay içinde e- tebligat adresi kullanıma kapatılacak olup, kapatılma talebinden haberdar olmayan makam ve mercilerin adresin kapatılmasına kadarki süreçte muhataba e- tebligat göndermesi ihtimalinde bu tebligatın akıbeti ile ilgili doktrinde, *YARDIMCI* tarafından, bu durumda tebligatın unsurlarında bir eksiklik olmadığından yokluktan bahsedilemeyeceği, ancak, usulüne uygun olup olmadığı konusunda farklı görüşler ileri sürülebileceği ifade edilmiştir⁵⁵¹. Bu kapsamda, adresin kullanılmasının fiilen imkansızlaştığı tarihten itibaren veya bildirim yapıldığı tarihten itibaren gerçekleşen e- tebligatların usulsüz olacağı şeklinde iki farklı görüşten bahsedilmiş olup bildirim yapıldığı tarihten itibaren gerçekleşecek e- tebligatın usulsüz olacağı görüşü isabetli bulunmuştur⁵⁵².

aldığı, anılan vekilin tebliğ adresinin askerlik hizmeti nedeniyle kapatıldığına dair dosyaya yansıyan bir bilgi olmadığı, adresin kapalı olmaması nedeniyle de elektronik tebligatın usulüne uygun olarak yapıldığı anlaşılmaktadır.” Yarg. 8. HD, E 2019/5544, K 2020/2788, T 2.6.2020 (www.kazanci.com) ET 25.12.2020.

⁵⁴⁹ Eski Elek. Teb. Yön. m. 13/8 düzenlemesinde ise, “Ölüm, ceza infaz kurumuna girme, askerlik hizmeti gibi sebeplerle elektronik tebligat hizmetinden yararlanma imkanı ortadan kalkmış...” ifadesine yer verilmiştir. Söz konusu yönetmeliğin taslak halinde olduğu dönemde *BÖRÜ* tarafından, m. 13/8'e “ve diğer zorunlu sebeplerle” ibaresinin eklenmesinin yerinde olacağı ifade edilmiştir, bkz. *BÖRÜ*, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 406.

⁵⁵⁰ Bu hususa örnek olarak, baronun levhadan kaydı silinen avukatlara ait listeyi periyodik olarak PTT'ye göndermesi ve akabinde PTT'nin söz konusu adresleri kapatması durumu verilmiştir, bkz. *KOCABIYIK*, a.g.t., s. 127.

⁵⁵¹ *YARDIMCI*, a.g.m., s. 20.

⁵⁵² *YARDIMCI*, a.g.m., s. 20- 21, 35.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 18/1 gereği, zaman damgası aracılığı ile e-tebligat adresinin kullanıma kapatıldığı an kayıt altına alınır⁵⁵³ ve artık bu adrese e-tebligat yapılamaz. Adres sahibine, adres her ne kadar kullanıma kapatılmış olsa da altı ay süre ile erişim sağlayabilme imkanı tanınmıştır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 18/1 cüm. 2). Gerek e-tebligat adresinin kapatıldığına ilişkin bilgi gerekse altı aylık süre için erişim sağlanabileceği bilgisi adres sahibine, şayet varsa telefon numarasına ya da e-posta adresine bilgilendirme mesajı gönderilmek suretiyle iletilir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 18/1 cüm. son).

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 19 düzenlemesi ile, kapatma ve kullandırma yasağı düzenlenmiştir. Söz konusu m. f. 1 gereği, e-tebligat adresinin, adresin kapatılmasına dair başvurunun yapıldığı tarihten öncesine etkili olacak biçimde kullanıma kapatılması yasaktır. Diğer deyişle kapatma başvurusu yalnızca geleceğe etkili olup⁵⁵⁴ önceki e-tebligatların kapatma işleminden etkilenmesi söz konusu değildir⁵⁵⁵. Bunun yanı sıra f. 2 gereğince, kullanıma kapatılan e-tebligat adresinin başka bir kullanıcıya tahsis edilmesi yasaklanmıştır⁵⁵⁶. Ayrıca belirtmelidir ki kapatılan e-tebligat adresine dair işlem kayıtları on yıl; delil kayıtları ise otuz yıl süreyle gizliliği, güvenliği ve bütünlüğü göz edilerek saklanacaktır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 18/3).

Doktrinde *YAMAKOĞLU / ALTOPRAK*, bazı durumlarda adresin kilitlemesinin, daha açık bir anlatımla geçici olarak kullanıma kapatılmasının ve güvenlik sağlanana kadar erişimin engellenmesinin gerekebileceğini belirterek, adresin kilitlemesi ve

⁵⁵³ Kullanıma kapatıldığı anın kayıt altına alınacağına ilişkin hüküm mevcutken, kullanıma kapatma başvurusuna ilişkin böyle bir kaydın söz konusu olmadığı, ancak buna rağmen, kapatma başvurusundan itibaren e-tebligat adresine yapılan tüm bildirimlerin usulsüz olarak görülmesi gerektiği yönünde bkz. **YARDIMCI**, a.g.m., s. 21; Aksi yöndeki görüşe göre, PTT'ye yapılan başvurudan itibaren işleyen bir aylık süre içerisinde e-tebligat yapılması mümkün olduğundan, başvurunun yapıldığı zaman ile adresin kapatıldığı zaman arasındaki tebligatlar geçerli kabul edilmeli, ancak e-tebligat adresinin sistem üzerinden tümüyle kaldırılması veya kapatılması anından sonra yapılanlar usule aykırı olarak değerlendirilmelidir, bkz. **BÖRÜ**, *HFFD*, s. 205.

⁵⁵⁴ **TAŞKIN**, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_M_AKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 21.

⁵⁵⁵ **YARDIMCI**, a.g.m., s. 21; **KOCABIYIK**, a.g.t., s. 127.

⁵⁵⁶ Hakkında iflas kararı verilen kişiler bakımından e-tebligat adresinin kullanıma kapatılması ve kullanıma kapatılan e-tebligat adresinin iflas idaresi tarafından kullanılmaması hakkında bkz. **YARDIMCI**, a.g.m., s. 23- 24, 35.

adres sahibinin mağdur olmaması için bu hususunun da mevzuatta düzenlenmesi gerektiğini ifade etmiştir⁵⁵⁷.

A. Zorunlu Olarak Elektronik Tebligat Kullanımında Adresin Kullanıma Kapatılması

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 17/1 gereği, tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olan kişiler bakımından söz konusu zorunluluk sona erdiğinde ilgili kurum, kuruluş ya da birliğin bir ay içerisinde PTT'ye bildirim yapması gerekmektedir. Yapılan bildirim tarihinden itibaren bir ay içinde e- tebligat adresi, PTT tarafından kullanıma kapatılacaktır. Bununla uyumlu şekilde Teb. K. ek m. 2/3 hükmünde, e- tebligat zorunluluğunun ortadan kalkması halinde gerekli bildirimlerin, ilgili kurum, kuruluş veya birlik tarafından bir ay içinde yapılacağı ve bu bildirim takip eden bir ay içinde PTT tarafından gerekli işlemin yapılacağı düzenlenmiştir.

Zorunluluğun hangi durumlarda ortadan kalkacağı ile ilgili açık bir düzenleme bulunmama ile beraber⁵⁵⁸, zorunluluğun ortadan kalkması farklı şekillerde meydana gelebilir. Bu duruma örnek verilmesi gerekir ise baro levhasına kayıtlı bir avukatın yalnızca hukuki danışmanlık vereceğini belirtmesi ve levhadan kaydının silinmesini talep istemesi üzerine söz konusu kaydın silinmesi, e- tebligat zorunluluğunu ortadan kaldırır⁵⁵⁹. Benzer şekilde sicile kayıtlı arabulucu ve bilirkişiler için de sicilden silinme halinin zorunluluğun ortadan kalktığı hal olarak değerlendirilmesi mümkündür. Doktrinde; tasfiye, iflas, kurumun kapatılması gibi tüzel kişiliği ortadan kaldıran durumlarda veya kişinin ölmesi halinde zorunluluğun sona ereceği ifade edilmiştir⁵⁶⁰.

⁵⁵⁷ YAMAKOĞLU / ALTOPRAK, a.g.m., s. 35.

⁵⁵⁸ YARDIMCI, a.g.m., s. 21; BÖRÜ, HHFD, s. 204.

⁵⁵⁹ BÖRÜ, HHFD, s. 204.

⁵⁶⁰ KOCABIYIK, a.g.t., s. 126.

B. İsteğe Bağlı Elektronik Tebligat Kullanımında Adresin Kullanıma Kapatılması

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 17/2 gereği, isteğe bağlı olarak e- tebligat adresi edinen kişiler bakımından, ilgili tarafından PTT'ye yapılacak talep ile e- tebligat adresi kullanıma kapatılabilir. Bu kapsamda PTT, talep tarihinden itibaren bir ay içinde adresi kullanıma kapatır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 17/2). İsteğe bağlı e- tebligat kullanımında ilgilinin her zaman kapatma talebinde bulunabilmesi mümkün olup, bu durum, zorunlu e- tebligat kullanımındaki kapatma usulüne göre farklılık yaratmaktadır⁵⁶¹.

XIII. ELEKTRONİK TEBLİGAT HİZMETİYLE İLGİLİ YÜKÜMLÜLÜKLER

Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin beşinci bölümünde birtakım yükümlülükler yer verildiği görülmektedir. Bu kapsamda PTT'nin ve adres sahibinin yükümlülükleri ayrı ayrı düzenlenmiş olup, bu yükümlülükleri ihtiva eden m. 20 ve 21 hükümlerine bu kısımda yer verilecektir.

A. PTT'nin Yükümlülükleri

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20 ile PTT'nin yükümlülükleri düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme gereği PTT, daha önce değinildiği üzere, UETS'nin kurulması ve işletilmesi bakımından yükümlü kılınmış olup, ayrıca sistemin güvenliğinin sağlanması ve sisteme kaydedilmiş verilerin muhafaza edilmesi için her çeşit önlemi almakla da yükümlüdür. Bunun yanında tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler tarafından gönderilen e- tebligatı UETS aracılığıyla muhataba iletmek, PTT'nin yükümlülüğüdür (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/1- b). Bununla beraber; e- tebligat mesajının Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde belirlenen çerçevede erişime hazır bulundurulması, delil kayıtlarının tek tek oluşturularak her bir kaydın oluşturulduğu andan itibaren derhâl ve en geç yirmi dört

⁵⁶¹ BÖRÜ, HHFD, s. 204.

saat içinde tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercie iletilmesi, muhataba bilgilendirme mesajı gönderilmesi, e- tebligat adresine sistemler arası elektronik entegrasyon yoluyla ya da mobil ortam üzerinden güvenli şekilde erişilebilmenin sağlanması, e- tebligata ilişkin ana ve yedek sistemlerin T. C. sınırları içerisinde tutulması, delil kayıtlarının gerçek zamanlı olacak şekilde doğrulanması hizmetinin sunulması, PTT için oluşturulmuş elektronik sertifikanın kullanılması, e- tebligat ücretinin eksiksiz şekilde ilgili hesaba yatırıldığı bilgisinin aynı gün içinde UETS' ye girilmesi, istisnaları saklı kalmak üzere e- tebligat mesajının muhatap haricindeki kişiler tarafından görülmemesi adına önlemler alınması, e- tebligat hususunda kamuoyuna bilgi aktarılması, e- tebligat hizmetinin etkileşimli ve kullanıcı dostu ortamda kullanıcıya sunulması, işlem ve delil kayıtlarının gizliliğinin, güvenliğinin ve bütünlüğünün sağlanması ve belirlenen süreler kadar saklanması PTT'nin yükümlülükleri arasında yer alır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/1-c vd.).

Diğer yandan PTT, muhatabın rızası olsa bile, UETS'ye gönderilen e- tebligat mesajını tebligat çıkarmaya yetkili merciin amacı haricinde kullanamaz ve başkalarıyla paylaşamaz (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/2). E- tebligata ilişkin verilerin güvenli şekilde saklanması hususunda münhasıran sorumlu kılınan PTT, mevzuat göre saklanmasına gerek kalmayan verileri imha edecektir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/3). Daha sonra ayrıntılı olarak değinileceği üzere⁵⁶², PTT, e- tebligatı muhatabın erişimine hazır tutacak olup, saklama kapasitesinin dolması durumunda veriler, usulen tebliğ edilmiş sayıldığı tarihten başlayarak en az altı ay boyunca muhatabın erişimine açık tutulmak şartıyla eski tarihliden başlanarak silinebilecektir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/4). Bunlara ek olarak engelli bireylerin e- tebligat hizmetinden faydalanabilmesi için gerçekleştirilebilecek çalışmalar PTT tarafından yapılır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/5).

⁵⁶² Bkz. a.ş. B1 III, s. 142- 145.

B. Adres Sahibinin Yükümlülükleri

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 21 ile adres sahibinin yükümlülükleri düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme gereği, adres sahibi, öncelikle e- tebligat başvurusunda ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri doğru ve tam şekilde ilgili birime vermekle yükümlüdür. Aynı zamanda, söz konusu bilgi ve belgelerde değişiklik meydana gelmesi halinde bunu gecikmeksizin PTT'ye bildirmek yükümlülüğü altındadır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 21/1- b). Son olarak kimlik doğrulaması maksadıyla edinilen bilgilerin muhafaza edilmesi, başkalarıyla paylaşılmaması ve başkalarına kullandırılmaması adres sahibinin yükümlülükleri arasında yer alır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 21/1- c).

XIV. ELEKTRONİK TEBLİGAT HİZMETLERİNİN ÜCRETLENDİRİLMESİ

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 29 ile ücretlendirme konusuna yer verilmiş olup, e- tebligat hizmetine ilişkin ücret tarifelerini Teb. K. hükümlerine uyarak PTT'nin belirleyeceğine ve söz konusu tarifeyi resmi internet sayfasında yayımlayacağına değinilmiştir⁵⁶³.

PTTUETS sayfasında yer alan UETS Ücret Tarifesi⁵⁶⁴ ile, e- tebligat iletim ücreti olarak e- tebligat ileti büyüklüğü bazlı bir ücret belirlenmiş olup, 0- 50 MB arası 5,50 TL'dir. Bilgilendirme SMS ve e- posta ücreti, her bir SMS ve e- posta gönderimi için 0,00 TL'dir. Yıllık arşiv (saklama alanı) ücreti, 100 MB kotalı alan için ücretsiz, 1 GB kotalı alan için 100,00 TL, her 1 GB ilave kotalı alan için 100,00 TL olarak belirlenmiştir. Yıllık arşiv satın alma ile ilgili hususlara aşağıda yer verilecektir⁵⁶⁵.

⁵⁶³ Eski Elek. Teb. Yön. "Elektronik tebligat hizmetlerinin ücretlendirilmesi" başlıklı m. 15 "İdare, bu Yönetmelikte sayılan hizmetlerin karşılığında alacağı bedele ilişkin ücret tarifelerini Kanun hükümleri çerçevesinde belirleyerek resmî internet sayfasında yayımlar." şeklindeydi.

⁵⁶⁴ Bkz. (<https://www.etebligat.gov.tr/wp-content/uploads/2019/11/%C3%9Ccret-Tarifesi.pdf>) ET 12.3.2021.

⁵⁶⁵ "Verilerin Saklanması ve Arşiv Alanına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri" başlığı için bkz. aşa. Bl III, s. 141 vd..

Ayrıca e- tebligat adresi için ücret alınıp alınmayacağı noktasında PTT duyurusunda yapılan açıklamaya göre, “*UETS Adresi Ücretli mi?*” sorusuna yanıt olarak UETS adreslerinin ücretsiz verileceği ancak PTT’nin Elektronik Tebligat Yönetmeliği doğrultusunda UETS üzerinden sunduğu ek hizmetlerden ücret talep edebileceği belirtilmiştir⁵⁶⁶. Buna ek olarak PTTUETS sayfasında ücretlere ilişkin olarak, UETS adreslerinin ücretsiz olarak verildiği duyurulmuştur⁵⁶⁷.

XV. ELEKTRONİK TEBLİGATIN FAYDALARI

Öncelikle belirtmek gerekir ki e- tebligatın faydalarının açıklanacağı bu kısım, her ne kadar konumu itibarıyla sona bırakılmış gibi gözükse de aslında e- tebligata ilişkin açıklamalardan sonra daha iyi anlaşılacağı düşüncesiyle burada işlenmiştir.

E- tebligat birçok açıdan hukuk sistemimize fayda sağlamaktadır⁵⁶⁸. Bu faydaları daha iyi anlayabilmek adına e- tebligat ve klasik tebligat usulünün karşılaştırılması gerekmektedir. Bu sebeple e- tebligatın faydaları bahsi, yer yer karşılaştırmalar yapılmak üzere başlıklar halinde açıklanacaktır.

A. Usul Ekonomisine Hizmet Etmesi

Hiç kuşkusuz ki e- tebligat, yargılamaya hakim ilkelerden usul ekonomisinin hayata geçmesini sağlamakta olup⁵⁶⁹ bu ilkeye hizmet etmektedir⁵⁷⁰. Şöyle ki usul ekonomisi ilkesinin içinde barındırdığı unsurlar yönünden değerlendirildiğinde, e- tebligat, klasik tebligat usullerine göre zaman, masraf ve işgücü yönünden tasarruf

⁵⁶⁶ Bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=27>) ET 16.2.2021.

⁵⁶⁷ Bkz. (<https://www.etebligat.gov.tr/ucretler/>) ET 12.3.2021.

⁵⁶⁸ E- tebligatın, elektronik olmayan tebligata kıyasla, kalıcı hiçbir dezavantajı olmadığı; birçok avantajı bulunduğu yönünde bkz. TÜZÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 155; TÜZÜNER, *Izmir Barosu Dergisi*, s. 80; Benzer yönde bkz. ÇEVİK, a.g.t., s. 72.

⁵⁶⁹ AKKAN, *Seminer*, s. 155; AKKAN, *Armağan*, s. 32; E- tebligatın kabul edilmesinin; usul ekonomisi ilkesi, adil yargılanma ve hukuki dinlenilme hakkının yargılamada gerçekleşmesini sağlama noktasında olumlu bir adım olarak görülebileceği ifade edilmiştir, bkz. AKKAN, *Mihder*, s. 26.

⁵⁷⁰ KURT KONCA, a.g.m., s. 262; E- tebligatın, usulüne uygun şekilde gerçekleştirildiği takdirde, usul ekonomisi ilkesine, özel hayatın dokunulmazlığına, hukuki dinlenilme ve adil yargılanma hakkına hizmet edeceği belirtilmiştir, bkz. BÖRÜ, *HFFD*, s. 194- 195.

sağlanması noktasında daha yararlıdır⁵⁷¹. Özellikle kendisine elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu kişilerin kapsamının genişletilmesi ile usul ekonomisinin daha çok hayata geçebildiğini söylemek kanaatimizce yanlış olmaz. Nitekim zorunluluğun kapsamını genişleten düzenleme ortada yokken *RÜZGARESEN*, usul ekonomisi ilkesinin ihlalinin ortak sebeplerine ve alınacak tedbirlere değinirken bir tedbir olarak “... tebligat hizmetlerinde, teknolojik imkanlarından azami derecede faydalanmak, örneğin, elektronik tebligatı yaygınlaştırmak ... gerekir” şeklinde ifadeler yer vermiştir⁵⁷².

1. Zaman Bakımından

E- tebligatın zaman bakımından sağladığı yarardan bahsetmek gerekir ise tebligatın elektronik yolla yapılması, klasik tebligat usullerine kıyasla çok daha avantajlıdır. Klasik tebligat usulünde PTT teşkilatından ve personelinden kaynaklı birtakım sorunlar mahkemelerin hızlı çalışmasının önüne geçmektedir⁵⁷³. Tebligatın ilgisine zamanında ulaştırılamaması ciddi sorunlara yol açmakta olup, bu durum, hak kayıplarına ve davaların sürüncemede kalmasına sebep olmaktadır⁵⁷⁴. E- tebligat usulünde, klasik tebligatta yargılamanın uzamasına sebebiyet veren insan hataları ve buna ilişkin şikayetler gündeme gelmeyecek olup, yargılama daha kısa sürede sonuçlanacaktır⁵⁷⁵. Klasik yolla tebligat yapıldığında geçen sürelerin uzunluğu göz önüne alındığında, e- tebligat ile saniyeler içinde tebligat yapılabilmesi, yargılama

⁵⁷¹ **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 65; “... hızlı ve güvenilir oluşu yanında maliyetinin düşüklüğü de gözetildiğinde e- tebligat vazgeçilmez bir seçenek olarak ortaya çıkmaktadır.” Bkz. **VAROL / BAŞTÜRK**, a.g.m., s. 271; “Elektronik iletişimin, klasik yöntemlere göre çok daha süratli ve çok daha az maliyetli bir iletişim yolu olması nedeniyle, elektronik tebligata ilişkin yeni düzenlemeleri takdirle karşılamak gerekir.” Bkz. **ÖZBAY**, E. Yılmaz’a Armağan, s. 1446- 1447; “Tebligat işlemlerinin elektronik ortamda gerçekleşmesi ile maliyetler en aza indirgenmiş olmasının yanı sıra aynı zamanda normal yollarla tebligatlarda kaybedilen zamandan da önemli derecede tasarruf sağlanmış olacaktır” Bkz. **YÜCE / ÇELİK**, a.g.e., s. 223, 156; “... e-tebligatın, elektronik olmayan tebligata kıyasla, zaman, işgücü ve paradan tasarruf sağlayacağı tespit edilirse, verimli sonuçlar doğuracağı ileri sürülebilir.” Bkz. **TÜZÜNER**, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 142; Benzer şekilde, e- tebligatın, elektronik olmayan tebligata göre zaman, işgücü ve masraftan tasarruf sağlayacağı tespit edilirse adaletin kalitesini arttıracağı ileri sürülebileceği belirtilmiştir, bkz. **TÜZÜNER**, *İzmir Barosu Dergisi*, s. 63- 64; E- tebligatın zaman, işgücü ve masraf bakımından tasarruf sağlayacağı belirtilmiştir, bkz. **AKKAN**, *Mihder*, s. 50.

⁵⁷² **RÜZGARESEN**, a.g.e., s. 273.

⁵⁷³ **EKİM, Suat**, “Tebligat Sorunu”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C 86, S 3, Mayıs 2012, s. 280; Bu sorunlara verilebilecek örnekler için bkz. **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 67- 68; **ÖZEKES (HANAĞASI)**, a.g.e., s. 88.

⁵⁷⁴ **VAROL / BAŞTÜRK**, a.g.m., s. 266- 267; **ÖZEKES (HANAĞASI)**, a.g.e., s. 88.

⁵⁷⁵ **ACAR, KHASHFD**, s. 78.

usulü açısından fayda sağlayacaktır⁵⁷⁶. Diğer deyişle posta yoluyla tebligatta yaşanan zaman kayıpları, e- tebligat yapılması ile önlenecektir⁵⁷⁷. Nitekim Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü bu konu ile ilgili yayımladığı bir haberde, fiziki tebligatların ceza mahkemelerinde ortalama 14 gün, hukuk mahkemelerinde ortalama 11 gün içerisinde muhabata ulaştığını belirterek, e- tebligatın zaman kaybını engellediğini ifade etmiştir⁵⁷⁸. Doktrinde ise bu konu ile ilgili olarak, e- tebligatın zaman yönünden ancak celse esnasında tebligat ile kıyaslanabileceği belirtilmiştir⁵⁷⁹.

E- tebligat usulünün uygulanması yargılamada hız sağlamanın yanında, vakitten tasarruf edilmesini de sağlamaktadır⁵⁸⁰. Gerek yargılamanın taraflarının işlemlerden daha hızlı haberdar olabilmesi gerekse yargılamaya hız kazandırılması⁵⁸¹ açısından e- tebligatın faydalı olacağını söylemek mümkündür⁵⁸². Belirtilmelidir ki takip ve davaların elektronik ortamda açılması halinde dahi, tebligat elektronik yolla yapılamaz ve elektronik ortamdaki iş ve işlemlere ara verilip klasik yollarla tebligat yapılması sürdürülür ise işlemlerin elektronik ortamda yürütülmesi uzun sürmeye devam edecektir⁵⁸³.

Değnilmesi gereken bir husus, 6099 sayılı Kanun m. 2 taslak gerekçesinde geçen ifadedir. Gerekçe metninin ilk halinde, “... üç gün sonra tebligat yapılmış sayılsa da bu usûl, klasik tebligata göre yine de hızlı olacaktır” ifadesine yer verilmiştir⁵⁸⁴.

⁵⁷⁶ KOCA, a.g.m., s. 2985; (<https://www.ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/ticari/elektronik-tebligat>) ET 24.12.2020; (<https://e-tebligat.uyap.gov.tr/>) ET 21.3.2021.

⁵⁷⁷ KURT KONCA, a.g.m., s. 262.

⁵⁷⁸ Haber için bkz. (<https://hhgm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/e-tebligat-ile-hem-tasarruf-edildi-hem-cevrekorundu>) ET 20.12.2020.

⁵⁷⁹ TÜZÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 155; TÜZÜNER, *İzmir Barosu Dergisi*, s. 76- 77.

⁵⁸⁰ KAPLAN, *Yavuz*, “Avrupa Tebligat Hukukundaki Gelişmeler, Düzenleme Çalışmaları Açısından Almanya Örneği Ve Türk Hukuku”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 52, S 3, 2003, s. 217; AKKAN, *Seminer*, s. 155; Tebligatın posta yoluyla yapılması halinde en az on beş gün sürdüğü kabul edilerek ve e- tebligatta ulaşmayı izleyen beşinci günün sonunda tebliğ edilmiş sayılacağı göz önüne alınarak yapılan hesaplama göre, en az on günlük tasarruf sağlanabileceği belirtilmiştir, bkz. TÜZÜNER, *İzmir Barosu Dergisi*, s. 77.

⁵⁸¹ E- tebligatın hukukumuzda girmesinin yargısal işlemlerin hızlanması açısından fazlasıyla isabetli olduğu yönünde bkz. AKİL, a.g.m., s. 253.

⁵⁸² BÖRÜ, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 410.

⁵⁸³ TANRIKULU, a.g.m., s. 317.

⁵⁸⁴ İlgili gerekçe metninin tam hali için bkz. Bl II, s. 95, dn. 497.

Yukarıda anlatılanlarla bağdaşır şekilde, gerekçe metninde de klasik tebligata nazaran e- tebligatın daha hızlı yürüyeceğinin belirtildiği görülmektedir⁵⁸⁵.

2. Masraf Bakımından

Tebliğat ücret ve masrafları ile ilgili yukarıda yaptığımız açıklamalar ışığında⁵⁸⁶, tebligat ücretinin değişen ekonomik koşullara bağlı olarak PTT tarafından belirlendiğini tekrar etmek gerekir. Bu ücretlerin 2019 yılında yayımlanan tarife kapsamında, 100 grama kadar olan tebligatlar için 19 TL hızlı tebligatlar için ise 38 TL olarak belirlendiği görülmektedir⁵⁸⁷. 2021 yılında da aynı ücretlerin geçerliliğini korumaktadır⁵⁸⁸.

Klasik usulde yapılan tebligatlara verilen bu ücretler karşılığında gerektiği şekilde hizmet alınamamaktadır⁵⁸⁹. Bu durumun usul ekonomisi ilkesi ile bağdaşmadığı açıktır. Usul ekonomisi ilkesinin amaçladığı yargılamanın gereksiz gider yapılmadan, diğer deyişle makul giderle sonuçlandırılması unsuru bakımından e- tebligatın daha yararlı olacağını söylemek gerekir. Bu anlamda, e- tebligat masraf yönünden tasarruf edilmesini sağlamaktadır⁵⁹⁰. E- tebligat sayesinde, yargılama, daha hızlı görülmesinin yanı sıra daha az masrafla yürütülecektir⁵⁹¹. Nitekim e- tebligat usulünde masraf yapılmaması göz önüne alındığında, bütçeye katkı sağladığı da görülmektedir⁵⁹².

⁵⁸⁵ Bu husustaki açıklama için bkz. yuk. Bl II, s. 105, dn. 534.

⁵⁸⁶ Bkz. yuk. Bl I, s. 28 vd..

⁵⁸⁷ 2019 yılına ait PTT Ücret Tarifesi için bkz.

([https://www.ptt.gov.tr/Lists/Tarifeler/Attachments/56/Posta%20ve%20Telgraf%20%C3%9Ccret%20Tarifesi%20\(Tebliğat%2001.11.2019\).pdf](https://www.ptt.gov.tr/Lists/Tarifeler/Attachments/56/Posta%20ve%20Telgraf%20%C3%9Ccret%20Tarifesi%20(Tebliğat%2001.11.2019).pdf)) ET 11.12.2020.

⁵⁸⁸ Güncel tarife için bkz. ([https://www.ptt.gov.tr/Lists/Tarifeler/Attachments/91/0-Tam%20Tarife%20Posta%20ve%20Telgraf%20%C3%9Ccret%20Tarifesi%20\(01.03.2021%20tarihi%20itibariyle\).pdf](https://www.ptt.gov.tr/Lists/Tarifeler/Attachments/91/0-Tam%20Tarife%20Posta%20ve%20Telgraf%20%C3%9Ccret%20Tarifesi%20(01.03.2021%20tarihi%20itibariyle).pdf)) ET 12.5.2021.

⁵⁸⁹ EKİM, a.g.m., s.280; SÜTÇÜ, a.g.m., 2005.

⁵⁹⁰ AKKAN, *Seminer*, s. 155; VAROL / BAŞTÜRK, a.g.m., s. 271; Ayrıca bkz. “Tebliğat işleminin hem doğru ve güvenilir hem de en az maliyetle gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Diğer e-devlet uygulamaları ile bütünleşme sağlanması ile birlikte e- tebligat yöntemi kendisinden beklenen bu amaçları gerçekleştirme özelliğine sahip olan bir uygulama olduğu söylenebilir.” ARSLAN, Mehmet / BİNİŞ, Mine, “Türk Vergi Sisteminde Tebligat ve Elektronik Tebligat”, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, C 14, S 1, Ocak 2016, s. 314- 315.

⁵⁹¹ AKKAN, *Armağan*, s. 56; ACAR, *KHASHFD*, s. 76; TÜZÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 152.

⁵⁹² “Fiziki ortamda yapılan tebligatlar ücretli iken E-Tebliğat ile yapılan tebligatlarda herhangi bir masraf bulunmadığından bütçeye katkı sağlar.” Bkz. (<https://www.ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/ticari/elektronik-tebligat>) ET 24.12.2020.

Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan habere göre, e- tebligat ile 600 milyon TL tasarruf edilmiştir⁵⁹³. Güncel UYAP istatistiklerine göre, 2015 yılından bugüne kadar⁵⁹⁴ toplam 60.555.145 adet e- tebligat yapılmıştır⁵⁹⁵. UYAP istatistikleri kapsamında, 2015 yılından bugüne kadar 787.326.189 TL tasarruf edilirken; 1.1.2019 tarihinden bugüne kadar 713.063.017 TL tasarruf edilmiştir.

3. İşgücü ve Emek Bakımından

Tebliğat posta ile yapıldığında harcanan işgücü ve emek göz önüne alındığında, e- tebligat usulünde böyle bir kayıptan bahsedilemeyeceğini söylemek gerekir⁵⁹⁶. Bu anlamda, tebligatın elektronik yolla yapılması halinde, posta yoluyla tebligattaki işgücü kaybı önlenmektedir⁵⁹⁷. E- tebligat usulü ile günlük ortalama 53.182, aylık ortalama 1.606.101 tebligat gönderildiği belirtilmektedir⁵⁹⁸. Ayrıca belirtmek gerekir ki doktrinde; işgücü, para ve zamandan tasarruf bakımından fizibilitesi en yüksek tebligat usulünün e- tebligat olduğu ifade edilmiştir⁵⁹⁹.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkına Hizmet Etmesi

E- tebligatın makul sürede yargılanma hakkına hizmet etmesi hususu⁶⁰⁰ incelenmeden önce makul sürede yargılanma hakkına kısaca değinmekte fayda vardır. AİHS m. 6 ile düzenlenen adil yargılanma hakkı, makul sürede yargılanma

⁵⁹³ Bahsi geçen haber için bkz. (<https://hhgm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/e-tebligat-ile-hem-tasarruf-edildi-hem-cevrekorundu>) ET 20.12.2020; Ayrıca bkz. İLERİ, a.g.m., s. 207, dn. 74.

⁵⁹⁴ Bu paragrafta yer alan “bugüne kadar” ifadesi ile kastedilen 26.4.2021 tarihidir.

⁵⁹⁵ Bkz. (<https://istatistikler.uyap.gov.tr/etebligat/>) ET 26.4.2021.

⁵⁹⁶ KOCA, a.g.m., s. 2992; E- tebligatın avukatlara işgücünden tasarruf sağlayacağı yönünde ayrıca bkz. TÜZÜNER, *İzmir Barosu Dergisi*, s. 78.

⁵⁹⁷ KURT KONCA, a.g.m., s. 262.

⁵⁹⁸ Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan duyuru kapsamında söz konusu veriler belirtilmiş olup ayrıca bkz. (<https://higm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/elektronik-tebligat-ile-325-milyon-lira-tasarruf-edildi01062020041335>) ET 20.12.2020.

⁵⁹⁹ TÜZÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 155; TÜZÜNER, *İzmir Barosu Dergisi*, s. 81.

⁶⁰⁰ Bu husus ile ilgili yapılacak olan açıklamalar, e- tebligatın zaman bakımından usul ekonomisine hizmet etmesi hakkındaki açıklamaların yer aldığı kısım (bkz. yuk. Bİ II, s. 117- 120) ile örtüşür niteliktedir; Nitekim ERDÖNMEZ, makul süre ile usul ekonomisi ilkelerinin yakından ilgili olduklarını dile getirerek, makul sürede yargılamayı sonlandırmanın usul ekonomisinin önemli bir unsuru olduğunu ifade etmiştir, bkz. ERDÖNMEZ, *Pekcanitez Usul*, s. 853; Ayrıca makul sürede yargılanma hakkının iç hukuktaki karşılığının usul ekonomisi ilkesi olduğu belirtilmiştir, bkz. TANRIVER, a.g.e., s. 392, 409.

hakkını içermektedir⁶⁰¹. Söz konusu düzenleme gereği, herkes davasının makul bir süre içerisinde görülmesini isteme hakkına sahiptir. Makul sürenin aşılmasına sebep olan durumlardan biri de tebligat ile ilgili gecikmelerdir⁶⁰².

Klasik tebligat usulü yerine e- tebligatın uygulanması davaların makul sürede sonuçlandırılmasına ve dolayısı ile adil yargılanma hakkına hizmet edecektir⁶⁰³. E- tebligat kullanıldığında, klasik tebligat usullerinde yaşanan sorunlardan kaynaklanan yargılamanın gecikmesi durumu engellenecektir⁶⁰⁴. Zira tebligatın elektronik yolla yapılması, teknoloji kullanımını içerdiğinden, yargılamanın gecikmesinin önlenmesi hususunda önemli bir aşamadır⁶⁰⁵. Bu anlamda, e- tebligatta gecikmelerin olması, klasik tebligat usullerine nazaran çok daha düşük bir ihtimal olarak gözükmemektedir. Bu kapsamda e- tebligat, makul sürede yargılanma ilkesinin gerçekleşmesini sağlamaktadır⁶⁰⁶. Nitekim doktrinde, bazı sakıncaları olsa dahi yargılamanın makul sürede sonlandırılabilmesi açısından e- tebligat yapılmasının kaçınılmaz hale geldiği belirtilmiştir⁶⁰⁷.

C. Adalete Duyulan Güveni Artırması

Usulsüz tebligatlar, yargıya ve devlet kurumlarına karşı güvensizlik oluşmasına neden olmaktadır⁶⁰⁸. Bu anlamda, e-tebligat usulünün kullanımı sayesinde adalete duyulan güven artacaktır⁶⁰⁹. Diğer bir ifadeyle e- tebligatta çok kısa zamanda tamamlanan tebliğ işlemi, bireylerin adalete duydukları güveni olumlu yönde

⁶⁰¹ Bkz. yuk. BI I, s. 15.

⁶⁰² **DEMİRKOL, Selami**, “Yargılama İçin Öngörülen Makul Sürenin Aşılmasına Sebep Hususlardan; Tebligat Sorunu Vakaları: Görevli Makam ve Yetkililer (P.T.T., Muhtarlık ve Mahkeme Personeli)’den Kaynaklı Gecikmeler”, İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, C 15, S 2, 2012, s. 118; **KURU** davaların uzun sürmesinin en önemli sebeplerinden birinin adli tebligatın çok ağır işlemesi olduğunu belirtmiştir, bkz. **KURU**, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, s. 5573; Aynı yöndeki görüşler için bkz. yuk. BI I, s. 18, dn. 103.

⁶⁰³ **VAROL / BAŞTÜRK**, a.g.m., s. 267; **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 65; **AKKAN, Mihder**, s. 56, 84.

⁶⁰⁴ **AKKAN, Mihder**, s. 86; **AKKAN, Armağan**, s. 56.

⁶⁰⁵ “Elektronik Tebligat Yönetmeliği (19 Ocak 2013 günlü ve 28533 sayılı Resmi Gazete)’nin de, bu konuda önemli bir aşama olduğunu ve gereği gibi uygulamaya yansıtılması halinde, birçok sorunu giderebileceğini, özellikle belirtmek isteriz.” Bkz. **DEMİRKOL**, a.g.m., s. 132.

⁶⁰⁶ **AKKAN, Seminer**, s. 155; **AKKAN, Mihder**, s. 56, 84; **KURT KONCA**, a.g.m., s. 262.

⁶⁰⁷ **ÖZBAY, EÜHFD**, s. 128.

⁶⁰⁸ **AKDAĞ, Sami**, “Klasik Tebligat Sorunlarının Elektronik Tebligat Sürecine Etkileri”, İstanbul Barosu Dergisi, C 87, S 1, Ocak 2013, s. 273.

⁶⁰⁹ **KOCA**, a.g.m., s. 2992.

etkileyecek ve güvenin artmasını sağlayacaktır⁶¹⁰. Aynı şekilde, e- tebligatın adaletin zamanında tecelli etmesine hizmet etmesinin⁶¹¹ de söz konusu güvenin artmasında rol oynayacağı söylenmelidir.

Değirmek gerekir ki UETS, başkaları tarafından e- tebligat içeriğinin değiştirilemeyeceğini garanti ederek güvenilirlik sağlar⁶¹². E- tebligat usulünde yer alan güvenli e- imza, tebligata konu belgenin içeriğine yapılabilecek saldırılara karşı koruma sağlamakta olup, bu durum, e- tebligatı daha güvenilir kılmaktadır⁶¹³. Ayrıca e- tebligatta tebliğ evrakının kaybolması gibi bir durum teknik olarak mümkün olmadığından bu yönden de klasik tebligat usulüne kıyasla daha güvenilir olduğu görülmektedir⁶¹⁴. Bunların yanı sıra e- tebligatta, hesaba yalnızca muhatap tarafından bilinen kullanıcı adı ve şifre ile girilmesi de güvenliğini arttırmaktadır⁶¹⁵. Tüm bunların dolaylı yoldan adalete olan güvenin artmasına katkı sağladığını söylemek gerekir.

D. Muhataba Daha Uzun Bilgilendirme Süresi Tanınması

E- tebligat, daha önce değindiğimiz üzere, muhatabın e- tebligat adresine ulaştığı günü takip eden beşinci günün sonunda yapılmış sayılmakta ve tebliğ ile işlemeye başlayacak olan süreler için ilk gün, beşinci günün ertesi günü olan altıncı gün olmaktadır⁶¹⁶. Bu bilgiler ışığında, e- tebligatta muhataba yapılan bilgilendirmenin, uzun bir süreye yayıldığı görülmektedir⁶¹⁷. Bu anlamda, e- tebligatın muhataba uzun bilgilendirme süresi tanınması noktasında, yararlı olduğu söylenmektedir⁶¹⁸. Benzer şekilde, e- tebligatta, tayin edilen sürelerin beş günlük sürenin bitiminden itibaren başlaması, klasik tebligat usulleri ile karşılaştırıldığında, e- tebligatta tayin edilen

⁶¹⁰ ÖZBAY, *EÜHFD*, s. 115- 116; ÖZBAY, *E. Yılmaz'a Armağan*, s. 1419.

⁶¹¹ TÜZÜNER, *İzmir Barosu Dergisi*, s. 75.

⁶¹² (<https://www.ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/ticari/elektronik-tebligat>) ET 24.12.2020.

⁶¹³ AKKAN, *Seminer*, s. 154.

⁶¹⁴ ÇATALKAYA, a.g.e., s. 27- 28.

⁶¹⁵ YÜCE / ÇELİK, a.g.e., s. 223.

⁶¹⁶ Bkz. yuk. Bl II, s. 96.

⁶¹⁷ TÜZÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 152- 153; ALBAYRAK, a.g.e., s. 52; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 67; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 67.

⁶¹⁸ ALBAYRAK, a.g.e., s. 52; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 67; TÜZÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 152; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 67.

sürelerin beş gün daha geç dolması anlamına gelmekte, bu da e- tebligat muhatapları açısından avantajlı bir durum yaratmaktadır⁶¹⁹.

E. Çevrenin Korunmasına Karşı Duyarlı Olması

E- tebligat kullanımını çevrenin korunmasına katkı sağlamaktadır⁶²⁰. Nitekim Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği tarafından e- tebligatın, “... *Adalet Bakanlığının yargıda teknolojinin etkin kullanılması noktasında hayata geçirdiği çevreci uygulamalarından biri*” olduğu ifade edilmiştir⁶²¹. E- tebligat usulünde kağıt kullanımını söz konusu olmadığından ağaçların korunması sağlanmakta olup⁶²², çevre de korunmaktadır⁶²³.

Klasik tebligat usulünde ekolojik dengeye zarar veren birçok durum ortaya çıkabilmektedir⁶²⁴. Kısaca bahsetmek gerekir ise kağıt kullanımı sebebiyle çok sayıda ağaç yok edilmekte olup⁶²⁵ kullanılan kağıtlar atık hale geldiğinde geri

⁶¹⁹ AKKAN, Mihder, s. 83; AYM kararında bu husus, “*Muhatabın elektronik posta adresini her gün ya da beş günden daha az aralıklarla kontrol etmesi halinde ise tebliğin yapılmış sayılacağı tarihten de önce tebligattan haberdar olunacağı için dava açma süresi yönünden bir hak kaybı yaşanmayacağı gibi bu sürenin birkaç gün daha uzaması söz konusu olacaktır.*” şeklinde ifade edilmiştir, bkz. E 2018/144, K 2019/72, T 19.9.2019 (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/11/20191126-8.pdf>) ET 11.2.2021; Ancak belirtilmelidir ki ÇATALKAYA, muhatabın beş günlük süre dolmadan önce tebligatı okuması halinde dahi beşinci günün sonunda tebliğ edilmiş sayılacağı görüşünü benimsemekle birlikte, bu düzenlemenin, kanuni sürelerin Teb. K. hükümleriyle uzatılmasına neden olacağı ve tebligatın amacına ters düşeceği yönünde görüş bildirmiştir. Bu kapsamda, söz konusu düzenlemenin bir kez daha gözden geçirilmesi gerektiği kanaatindedir, bkz. ÇATALKAYA, a.g.e., s. 83.

⁶²⁰ VAROL / BAŞTÜRK, a.g.m., s. 272; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 65; BÖRÜ, HHFD, s. 192; ÇEVİK, a.g.t., s. 101.

⁶²¹ Bkz. (<https://basin.adalet.gov.tr/hem-doga-korundu-hem-adalet-hizmetlerinde-tebligat-iletimi-hizlandi>) ET 8.1.2021.

⁶²² ÇEVİK, a.g.t., s. 101; Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan duyuruda geçen ifade için bkz. “*Ayrıca; elektronik tebligatta kağıt kullanımına gerek kalmadığı için doğanın ve yeşilin korunmasına katkı sağlanmaktadır.*” (<https://higm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/elektronik-tebligat-ile-325-milyon-lira-tasarruf-edildi01062020041335>) ET 20.12.2020; Ticaret Bakanlığı da benzer şekilde, “*Elektronik Tebligat Sistemiyle yapılan tebligatlar, kağıt, zaman ve enerji tasarrufu sağladığı için doğanın, yeşilin ve insanlığın en büyük dostudur.*” ifadesini kullanmıştır. Bkz. (<https://www.ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/ticari/elektronik-tebligat>) ET 24.12.2020.

⁶²³ KURT KONCA, a.g.m., s. 262; (<https://e-tebligat.uyap.gov.tr/>) ET 21.3.2021.

⁶²⁴ VAROL / BAŞTÜRK, a.g.m., s. 272.

⁶²⁵ BÖRÜ, klasik tebligat usulündeki kağıt kullanımından dolayı ağaçların kesildiğini ve her yıl ağaç kesilme gereksiniminin artmasının ülkemizde erozyon tehlikesi yarattığını belirtmiştir, bkz. BÖRÜ, HHFD, s. 192.

dönüştürülmezlerse doğanın kirletilme tehlikesi doğmaktadır⁶²⁶. Ayrıca tebligatların basımı için harcanan tonerlerdeki kimyasallar ve tebligatların iletilmesinde harcanan fosil yakıtların çevreye verebileceği zarar göz ardı edilmemelidir⁶²⁷.

Açıklanan verilere göre, beş yılda toplam 49.599.889 adet e- tebligat yapılmış olup, e- tebligat uygulaması olmasaydı bu sayıdaki fiziki tebligat için 1.736 ton kağıt harcanacağı belirtilmiştir⁶²⁸. Benzer şekilde güncel bir haberde, e- tebligat sayesinde 1.736 ton kağıt tasarrufu elde edildiği ve 29.512 ağacın korunduğu açıklanmıştır⁶²⁹. Bunların yanında 2020 yılında e- tebligat daha çok kullanılmış olup, 1 Ocak ile 31 Aralık 2020 tarihleri arasında 23.654.548 adet e- tebligat yapıldığı, yalnızca bir senede 828 ton kağıt tasarrufu ile 14.074 ağacın korunduğu belirtilmiştir⁶³⁰.

Burada kanaatimizce önemli bir istatistiğe yer vermek gerekir ise 1.1.2019 tarihinden, yani kendisine e- tebligat yapılması zorunlu kişilerin kapsamının genişletildiği tarihten, bu yana rakamlarda büyük gelişmeler yaşandığı gözlemlenmiştir. UYAP istatistiklerine göre⁶³¹, kesilmekten kurtarılan ağaç sayısı 2015 yılından bugüne kadar⁶³² 36.030 iken; 1.1.2019 tarihinden bugüne kadar 31.379'dur. Ayrıca, UYAP istatistikleri kapsamında, tasarruf edilen kağıt miktarı 2015 yılından bugüne kadar 2.119 ton iken; 1.1.2019 tarihinden bugüne kadar 1.846 tondur. Bu veriler ışığında, e- tebligat kullanımının yaygınlaşması ile çevrenin korunmasına çok daha fazla katkı sağlandığı açıktır. Kağıt tasarrufu ve korunan ağaç sayısındaki umut verici bu artışın beraberinde hava temizliğini de getireceği söylenmelidir.

⁶²⁶ VAROL / BAŞTÜRK, a.g.m., s. 272; Fiziki tebligatta kullanılan kağıtların çevre için tehlike oluşturduğu belirtilmiştir, bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 65.

⁶²⁷ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 65; VAROL / BAŞTÜRK, a.g.m., s. 272.

⁶²⁸ Bkz. (<https://basin.adalet.gov.tr/hem-doga-korundu-hem-adalet-hizmetlerinde-tebligat-iletimi-hizlandi>) ET 8.1.2021.

⁶²⁹ "Öte yandan, tebligatların elektronik ortamdan gönderilmesiyle bin 736 ton kağıt tasarrufu elde edildi, 29 bin 512 ağaç korundu." (<https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/elektronik-tebligat-ile-628-milyonu-askin-tasarruf-saglandi-545454.html>) ET 8.1.2021; Ayrıca bkz. BÖRÜ, HFFD, s. 192, dn. 34; KURT KONCA, a.g.m., s. 262, dn. 99; İLERİ, a.g.m., s. 207, dn. 74.

⁶³⁰ Bkz. (<https://basin.adalet.gov.tr/hem-doga-korundu-hem-adalet-hizmetlerinde-tebligat-iletimi-hizlandi>) ET 8.1.2021.

⁶³¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. (<https://istatistikler.uyap.gov.tr/etebligat/>) ET 26.4.2021.

⁶³² Bu paragrafta yer alan "bugüne kadar" ifadesi ile kastedilen 26.4.2021 tarihidir.

F. Elektronik Devlet Uygulamalarına Uyum ve Katkı Sağlaması

Ülkemiz elektronik ortamdaki gelişmeleri takip ederek günlük hayatta kullanılmasına teşvik ederken bu sayede bireylerin hayatlarını kolaylaştırmaktadır⁶³³. Bu kapsamda günümüzde pek çok işlem elektronik ortamda gerçekleştirilebilmektedir. Nitekim e-Devlet uygulaması da vatandaşların çoğu işlemini zahmetsizce yapabilmesine imkan sağlamaktadır. E- Devlet uygulaması sayesinde zaman daha etkin kullanılmakta ve işlemler elektronik ortamda yürütüleceğinden kağıt kullanımı gibi kırtasiye israfları da engellenmektedir⁶³⁴.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 11 ile muhatabın e- tebligat adresine erişim yollarından birinin e- Devlet olduğu belirtilmiştir. Söz konusu düzenleme gereği, muhatap e- Devlet kapısı üzerinden kimlik doğrulaması yapmak suretiyle e- tebligat adresine erişebilir. Bu kapsamda, e- tebligatın e- Devlet uygulamalarına uyum ve katkı sağladığı görülür.

G. Özel Hayatın Gizliliğinin Korunmasına Katkı Sağlaması

E- tebligat usulünde, tebligatın, muhatap dışında bir kişinin eline geçmesi, muhatabına ulaşmaması mümkün gözükmemektedir⁶³⁵. Buradan hareketle klasik tebligat usulleriyle kıyaslandığında, e- tebligatta özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesine neden olacak olayların gündeme gelmeyeceği söylenebilir. Nitekim doktrinde, e- tebligat usulüne uygun şekilde gerçekleştirildiğinde kişisel veriler açısından özel hayatın dokunulmazlığına hizmet edeceği belirtilmiştir⁶³⁶.

Güvenli e- imza oluşturma araçları ile imza atılabilmesi için kullanıcı tarafından belirlenmiş olan PIN kodu gerekli olup kodun üst üste denenerek yanlış girilmesi halinde PUK kodu da yanlış girilirse araç bloke olacaktır ve bu sayede imza sahibi

⁶³³ YAMAKOĞLU / ALTOPRAK, a.g.m., s. 36.

⁶³⁴ KOCA, a.g.m., s. 2985.

⁶³⁵ VAROL / BAŞTÜRK, a.g.m., s. 270; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 65; KOCABIYIK, a.g.t., s. 66.

⁶³⁶ BÖRÜ, HHFD, s. 194- 195.

dışındaki kişilere karşı bir koruma sağlanmaktadır⁶³⁷. Bu noktada muhatabın e-tebligat adresine erişim yollarından birinin güvenli e- imza olduğunu hatırlatmakta fayda olup, aynı hususun güvenli e- imza kullanarak e- tebligat adresine ulaşmaya çalışan kişi açısından da geçerli olacağına dikkat çekmek gerekir. Daha açık bir anlatımla güvenli e- imza aracılığı ile e- tebligat adresine erişmek isteyen kişinin belirlenmiş olan şifreyi üst üste yanlış girmesi ve PUK kodunu da yanlış girmesi halinde bu durum blokeye sebep olacaktır. Güvenli e- imzanın sağladığı söz konusu bu koruma ile verilere yalnızca imza sahibi tarafından erişilebilmesi sağlanacak, bu şekilde özel hayatın korunmasına hizmet edilecektir. Klasik tebligat usullerinde yaşanan özel hayatın gizliliğinin ihlaline sebebiyet veren olaylar göz önüne alındığında, e- tebligat usulünün içerisinde barındırdığı bu sistemin özel hayatın gizliliğinin korunmasına katkı sağlayacağını söylemek mümkündür.

H. Hak Kayıplarını Minimum Seviyeye İndirmesi

Klasik yolla yapılan tebligatlarda uzun süren tebliğ sürecinin hak kayıplarına neden olduğu görülmektedir⁶³⁸. Aynı şekilde, klasik tebligat usulünde tebliğ tarihinin saptanması ve tebliğ tutanağının tebligatı çıkaran merciye ulaştırılmasında yaşanan zaman ve emek kayıpları hak ihlallerine neden olabilir⁶³⁹. E- tebligat ise hem hızlı hem de güvenilir olması sayesinde, yargılamanın hızlanmasına hizmet ederek yaşanması muhtemel hak kayıplarını önleyebilmektedir⁶⁴⁰.

Değinilmesi gereken bir konu da e- tebligat usulünde, kağıt ve ağırlıktan doğan masraflar yönünden herhangi bir çekincenin gündeme gelmemesi olup, posta yoluyla tebligata göre, muhataba yapılan bilgilendirmenin daha kapsamlı ve detaylı olmasına imkan sağlanmasıdır⁶⁴¹. Dolayısıyla kendisine detaylı bilgilendirme yapılan muhatap, hak ve yükümlülükleri konusunda daha bilinçli olabilecek, yargılamada daha aktif rol oynayabilecektir. Böylece hak kaybı yaşanması olasılığının bir nebze de olsa azalacağı söylenebilecektir. Ayrıca *TÜZÜNER*, e- tebligatın sunduğu avantajlar,

⁶³⁷ ACAR, a.g.e., s. 104.

⁶³⁸ KOCA, a.g.m., s. 2987.

⁶³⁹ VAROL / BAŞTÜRK, a.g.m., s. 269.

⁶⁴⁰ ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 65; ÇEVİK, a.g.t., s. 100.

⁶⁴¹ TÜZÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 153; ALBAYRAK, a.g.e., s. 53; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 68.

yargılamaya hız katacağından ve tarafların yanında tanık ve bilirkişilerin de yargılamaya katılımlarını arttıracığından, yargılamada somut olay adaletine daha çok yaklaşılabileceği öngörüsünde bulunmuştur⁶⁴².

İ. Usulsüz Tebligatların Önüne Geçmesi

Tebligatın usulsüzlükle sonuçlanması olasılığı, e- tebligat usulünde oldukça düşüktür⁶⁴³. E- tebligatta, kural olarak e- tebligat adresinde bir yanlışlık olması durumu dışında, tebliğ evrakının başkasının eline geçmesi söz konusu olmamakta⁶⁴⁴, bu da usulsüz tebligatları azaltmaktadır⁶⁴⁵. Bu anlamda, e- tebligat yolunun çok daha yararlı olduğu, klasik tebligat usulünde ortaya çıkan usulsüzlükler⁶⁴⁶ ile kıyaslandığında, usulsüz tebligata sebebiyet verecek hataların önüne geçilebileceği söylenebilir⁶⁴⁷. Nitekim Teb. K. kapsamında düzenlenen hususlar göz önüne alındığında, tebligat işleminin birçok aşamadan oluştuğu görülmektedir. Diğer bir deyişle tebligat zinciri, birbirinin içine geçmiş farklı farklı halkalardan oluşmaktadır⁶⁴⁸. Bu durum tebligat işleminin titizlikle yürütülmesini⁶⁴⁹ gerektirmekte olup, en ufak hatalı yahut eksik uygulamanın tebligatın usulsüzlüğüne yol açacağı⁶⁵⁰ önemle belirtilmelidir⁶⁵¹.

Doktrinde Teb. K. m. 12 ve 13 (Teb. Yön. m. 20, 21) ile düzenlenen tüzel kişilere tebligat hususunda sıklıkla hatalar oluştuğu ve bu hatalar neticesinde tebligatın

⁶⁴² TÜRÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 155; TÜRÜNER, *İzmir Barosu Dergisi*, s. 81.

⁶⁴³ TÜRÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 152; AKKAN, *Mihder*, s. 55, 56.

⁶⁴⁴ VAROL / BAŞTÜRK, a.g.m., s. 270; E- posta adresinin muhataba özgü olması nedeniyle tebligatın başkasına yapılmasının söz konusu olmayacağı belirtilmiştir, bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 65; "... elektronik tebligatın, kimliği önceden tespit edilmiş gerçek muhatabın hesabına ulaştığı konusunda tereddüt yaşanmayacaktır, ..." AKKAN, *Mihder*, s. 49.

⁶⁴⁵ AKKAN, *Seminer*, s. 155- 156; Ayrıca bkz. "UETS'de tanımlı bu adrese elektronik tebligat mesajının gönderilmesi halinde ise usulsüz tebligat yapıldığı iddiası da gündeme gelmez." YARDIMCI, a.g.m., s. 17.

⁶⁴⁶ Fiziki tebligat sisteminin hukuki güvenlik ilkesi bakımından güvenceli olmadığı yönündeki görüş ve bazı örnekler için bkz. VAROL / BAŞTÜRK, a.g.m., s. 266.

⁶⁴⁷ AKKAN, *Mihder*, s. 51, 54- 55, 86; KOCABIYIK, a.g.t., s. 63.

⁶⁴⁸ KURT KONCA, a.g.m., s. 252; ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 91.

⁶⁴⁹ ALBAYRAK, a.g.e., s. 139.

⁶⁵⁰ ARSLAN / YILMAZ / TAŞPINAR AYVAZ v.d., a.g.e., s. 196.

⁶⁵¹ ÖZEKES (HANAĞASI), a.g.e., s. 91, 141; Tebligat mevzuatına uygun olarak yapılmayan tebligatın hukuki sonuç doğurmayacağı ve bu nedenle kurallara dikkatli bir şekilde uyulması gerektiği ifade edilmiştir, bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 17.

usulsüzlükle sonuçlandırıldığı ifade edilmektedir⁶⁵². Benzer şekilde Teb. K. m. 17 (Teb. Yön. m. 26) düzenlemesi ve tebellüğden imtina halinde uygulanacak usulü düzenleyen Teb. K. m. 21 (Teb. Yön. m. 31) hükümlerinin katmanlardan oluştuğu görülmektedir. Bu gibi düzenlemeler başta olmak üzere Teb. K. hükümlerinin katmanlardan oluşması, tebligatın usulsüz olmasına zemin hazırlamaktadır. Sorunlar açısından, mevzuat hükümlerinin katmanlı olmasının yanında tebligat işleminde rol alan kişiler de göz ardı edilmemelidir⁶⁵³. Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde, klasik yolla tebligatın usulsüzlükle sonuçlanmaya çok daha yatkın olduğu görülmektedir.

J. Tebellüğden İmtina İhtimalini Ortadan Kaldırması

E- tebligat sayesinde tebellüğden imtina, diğer deyişle tebligatı almaktan kaçınma ihtimali gündeme gelmemektedir⁶⁵⁴. E- tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağından muhatabın bu konuda bir direnme göstermesi mümkün gözükmemektedir. Diğer yandan e- tebligatta, tebligatın muhataba ulaşması hususunda muhatabın beyanına sonuç bağlanmayarak, bunun yerine, sistem tarafından güvenli e-imza ile tespit edilmesi esas alınmıştır⁶⁵⁵. Doktrinde, kanun koyucunun, aksinin kabulü halinde tebligatta gecikmeler yaşanabileceği, zorluklara neden olabileceği ya da tebligatın yapılamaması sonucu doğabileceği düşüncesiyle bu şekilde bir tercih yaptığı ifade edilmiştir⁶⁵⁶. Ayrıca, tebligatın yapılmış sayılabilmesi için alındığına dair onay gönderilmesi şeklindeki uygulamanın kabulü halinde, kötü niyetli muhatapların teyit belgesi göndermekten imtina etmeleri ve dolayısıyla tebligatın yapılamaması sonucunun doğacağı belirtilmiştir⁶⁵⁷.

⁶⁵² AKKAN, *Mihder*, s. 51- 55.

⁶⁵³ KURT KONCA, a.g.m., s. 242.

⁶⁵⁴ TÜZÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 150, 149 dn. 33; TÜZÜNER, *İzmir Barosu Dergisi*, s. 75, dn. 56; ALBAYRAK, a.g.e., s. 52, 124; AKCAN / ALBAYRAK, a.g.e., s. 67; ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 66; KOCABIYIK, a.g.t., s. 63; KEP hesabının kullanıma kapatılması durumu hariç tutularak muhatabın bilerek ve isteyerek tebellüğden imtina etmesinin söz konusu olmayacağı belirtilmiştir, bkz. AKKAN, *Mihder*, s. 55.

⁶⁵⁵ AKKAN, *Mihder*, s. 49.

⁶⁵⁶ AKKAN, *Mihder*, s. 49.

⁶⁵⁷ KURT KONCA, a.g.m., s. 263; Benzer yönde bkz. KOCABIYIK, a.g.t., 150- 151; Nitekim Alman tebligat hukukundaki “teslim alındı belgesi karşılığı tebligat” için benzer endişeler dile getirilmiş olup, söz konusu tebligat usulünde muhatabın ihmalkarlığı ya da kötüniyeti sebebiyle teslim

Klasik tebligat usullerinde ise ne yazık ki tebellüğden imtina ihtimali gündeme gelmektedir. Teb. K. m. 21 (Teb. Yön. m. 31) ile tebellüğden imtina halinde uygulanacak usul hüküm altına alınmıştır. Kısaca değinmek gerekir ise muhatap ya da muhatap yerine tebligatı kabul edebilecek kişiler tebellüğden imtina ederse tebliğ memurunun evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim etmesi ve ihbarnameyi gösterilen adresteki kapıya (muhatabın kapısına) yapıştırması gerekmektedir (Teb. K. m. 21/1 cüm. 1, Teb. Yön. m. 31/1). Bu durumda ihbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılmaktadır (Teb. K. m. 21/1 cüm. 2, Teb. Yön. m. 32). Muhtarlıklara bırakılan tebligatlar yönünden, muhtarın tüm tebligatları ilgililerine bildirmesi mümkün olmayıp, böyle bir görevi olduğundan da söz edilemez⁶⁵⁸. Diğer yandan uygulanan bu usulün tebliğ memurunun iş yükünü arttırdığı ve dolayısıyla performansını etkilediği de bir gerçektir. Ayrıca söz konusu düzenlemede yer alan işlemlerin zincirleme şekilde yapılması gerektiğinden işlemlerden birinin dahi eksikliği tebligatı usulsüz kılar⁶⁵⁹. Bu anlamda düzenlemenin birden çok aşamadan oluştuğu göz önüne alındığında, tebligatın usulsüz olması tehlikesi de doğacaktır. Nitekim uygulamada, birkaç aşamadan oluşan ve sıralanmış bu işlemleri yerine getirme hususunda tebligat memurlarının usule uymadıkları görülmektedir⁶⁶⁰.

Bahsedilenler ışığında, e- tebligat ve klasik tebligat usulü karşılaştırıldığında, e- tebligatın tebellüğden imtina edilememesi hususunda daha avantajlı olduğunu söylemek gerekir. Ayrıca muhatabın e- tebligatı alamadığını ileri sürmesi neredeyse imkansız olup, tüm süreçlere ilişkin kayıt oluşturulduğu belirtilmelidir⁶⁶¹. Burada tekrar altını çizmek gerekir ki tebligatın elektronik yolla yapılması sayesinde, klasik

alındı belgesini göndermeme tehlikesinin söz konusu olabileceği ifade edilmiştir, bkz. **AKKAN**, *Armağan*, s. 52.

⁶⁵⁸ **VAROL / BAŞTÜRK**, a.g.m., s. 268; Teb. K. m. 21 gereği kendisine tebliğ evrakı teslim edilebilecek kişilerin kendilerine bırakılan tebliğ evrakını muhataba ulaştırma yükümlülüğü olmadığı belirtilmiştir, bkz. **KORKMAZ (MERİÇ / ARSLANPINAR TAT / IŞIK / ÖZKAN KIDIL)**, a.g.e., s. 128, 133; **RUHİ / RUHİ**, *Tebliğat Hukuku*, s. 565- 566, 567.

⁶⁵⁹ **TANRIVER**, a.g.e., s. 462; **AKCAN / ALBAYRAK**, a.g.e., s. 157.

⁶⁶⁰ **SALGIRTAY**, a.g.m., s. 304; Tebliğ memurlarının Teb. K. kapsamındaki tebligat yöntemleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları belirtilmiştir, bkz. **KARAASLAN (BUDAK)**, a.g.e., s. 132; Tebliğ memurlarından kaynaklanan başkaca sorunlar ve çözüm önerileri için bkz. **KURT KONCA**, a.g.m., s. 255- 258.

⁶⁶¹ **VAROL / BAŞTÜRK**, a.g.m., s. 273.

usulde yapılan tebligatlarda meydana gelmesi muhtemel birçok sorun geride bırakılmakta⁶⁶² ya da bu sorunların ortaya çıkma olasılığı düşmektedir⁶⁶³.

K. İşlem ve Delil Kayıtlarının Güvenli Şekilde Saklanması

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15 ile işlem ve delil kayıtlarının erişilebilir olarak, gizliliği, bütünlüğü ve güvenliği korunarak arşivde saklandığını düzenlemiştir. Saklama işleminde süre sınırsız olmayıp, hükümde belirtildiği üzere, on ve otuz yıllık zaman dilimleri olarak belirlenmiştir. Daha açık bir anlatımla e-tebligata ilişkin tutulan işlem ve delil kayıtları, belirli süreler kadar arşivde saklanacaktır. Bu kapsamda Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15/1 şu şekildedir;

“a) UETS kapsamında görev yapan sistem yöneticileri ve operatörler, tebligat çıkarmaya yetkili makam ve merciler ile muhataplar tarafından gerçekleştirilen işlem kayıtları on yıl.

b) UETS iş süreçlerinin sürekliliğini veya bilgi güvenliğini tehdit eden ya da öngörülemeyen durumlara ait işlem kayıtları on yıl.

c) Muhatabın UETS'ye erişim kayıtları on yıl”.

Bunlara ek olarak delil kayıtlarının saklanması için ise otuz yıllık sürenin belirlendiği görülmektedir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15/1- ç).

Söz konusu kayıtların silinmesi şarta bağlanmış olup, en az bir kez denetimden geçmeleri gerektiğini düzenlemiştir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15/ 2). Bu kayıtların talep edilmesi halinde, PTT tarafından yetkili mercilere elektronik ortamda sunulması yükümlülüğü getirilmiştir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 15/ 3).

Bahsedilen düzenlemeler ışığında, işlem ve delil kayıtlarının saklanmasının, e-tebligatın faydalarından birini oluşturduğu söylenmelidir. Söz konusu kayıtların

⁶⁶² ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 65- 66.

⁶⁶³ TÜZÜNER, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 150.

saklanması ile, ortaya çıkabilecek herhangi bir uyuşmazlıkta kullanılabilmesi mümkün olabilecektir⁶⁶⁴. Nitekim daha önce ifade edildiği üzere⁶⁶⁵, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 14 ile, delil kayıtlarının aksi ispat edilmedikçe kesin delil sayılacağı ifade edilmiştir. Ancak değinmek gerekir ki işlem ve delil kayıtlarının uyuşmazlığa konu olması halinde, on ve otuz yıllık saklama süreleri dolmuş olsa da silinmemeleri ve uyuşmazlık sonlanıncaya dek saklanmaları gerektiği ifade edilmiştir⁶⁶⁶.



⁶⁶⁴ “Elektronik tebligata dair kayıtların HMK m. 199 anlamında belge olduğu konusunda bir tereddüt yoktur. Zira uyuşmazlık konusu vakıaları ispata elverişli elektronik veriler, Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na göre belgedir.” Bkz. **ACAR, KHASHFD**, s. 80.

⁶⁶⁵ Bkz. yuk. B1 II, s. 59- 60.

⁶⁶⁶ **ACAR, KHASHFD**, s. 84, 85.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ELEKTRONİK TEBLİGAT İLE İLGİLİ GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

I. MEVZUATA İLİŞKİN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

A. Elektronik Tebligata İlişkin Hususların Yönetmelikle Düzenlenmesi

Teb. K. m. 7/a f. son (Teb. Yön. m. 12 cüm. son) ile e- tebligata ilişkin maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği düzenlenmektedir. Doktrinde, e- tebligatın uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirlenmesi eleştirilmiş ve Teb. K. kapsamında daha ayrıntılı olarak düzenlenmesinin isabetli olacağı belirtilmiştir⁶⁶⁷. Usul ve esasların belirlenmesinin yönetmeliğe bırakılması ile ilgili olarak, 6099 sayılı Kanun m. 2 gerekçesinde Kanunda tüm ayrıntıların yer almasının mümkün olmaması ve gelişen şartlar doğrultusunda Kanunda kısa aralıklarla değişiklik yapmanın doğru olmayacağı sebepleri gösterilmiştir⁶⁶⁸.

Aynı zamanda doktrinde, e- tebligatın klasik tebligat usulünden bağımsızlaştırılması adına, e- tebligatı konu alan hükümlerin hiç bekletilmeden incelenmesi ve daha özel detaylı hükümler ile kanuni değişikliklerin yapılması gerektiği ifade edilmiştir⁶⁶⁹. Kanaatimizce de doktrindeki görüşlere paralel olarak, öncelikle Teb. K. hükümlerinde değişiklik yapılması gerekmekte, özellikle e- tebligata ilişkin 7/a maddesinin ayrı olarak düzenlenip kapsamlı açıklamalara yer verilmesi

⁶⁶⁷ KURT KONCA, a.g.m., s. 263; AKİL, a.g.m., s. 254; KOCABIYIK, a.g.t., s. 157; Söz konusu eleştirilerin haklı olduğu yönünde bkz. ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ, a.g.e., s. 62, dn. 16; Ayrıca, mevzuatta birtakım eksiklikler ve açıklığa kavuşturulması gereken belirsizlikler olduğu ifade edilmiş ve ayrıca gerekli düzenlemelerin yönetmeliklerle değil kanun ile doldurulması gerektiği belirtilmiştir, bkz. DALKILIÇ, Elvin Evrim, “Elektronik Tebligatın İdari İşlemler Bakımından Değerlendirilmesi”, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 4, S 1, 2014, s. 116.

⁶⁶⁸ Teb. K. m. 7/a gerekçesi bkz. MUŞUL, a.g.e., s. 133- 134, dn. 102.

⁶⁶⁹ BÖRÜ, HHFD, s. 186- 187, dn. 10.

gerekmektedir. Nitekim doktrinde, 1959 yılına dayanan Teb. K.'nin artık tümüyle güncellenmesi gerektiğine dikkat çekilmektedir⁶⁷⁰.

B. Elektronik Tebligatta Tebliğ Tarihinin Belirlenmesinde Görüş Ayrılıklarının Bulunması

Meclis görüşmeleri sırasında yapılan eleştirilerden biri, e- tebligatta tebligatın ulaşma anı ve tarihi ile ilgili sorunlar doğabileceğidir⁶⁷¹. Bu hususta, daha önce değinildiği üzere⁶⁷², e- tebligatta tebliğ tarihinin belirlenmesi hususunda birtakım uyuşmazlıklar yaşanmaktadır⁶⁷³. Uyuşmazlığın temelinde, kısaca, kanun hükmü gereği e- tebligatın muhatabın adresine ulaşmasını takip eden beş günlük sürenin sonunda tebliğ edilmiş sayılacağı kabul edilmişken; e- tebligatın beş günlük süre dolmadan önce açılması halinde bu tarihin tebliğ tarihi olarak kabul edilip edilemeyeceği yatmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak; AYM, YHGK, Yargıtay daireleri, doktrin, TBB ve avukatlar tarafından gerek karar gerekse görüş ve açıklamalara yer verildiği görülmektedir. Ancak verilen kararlar arasında birlik olmadığı gibi doktrinde de bu konuda görüş birliği olmadığı söylenmelidir.

⁶⁷⁰ "... yakında 53 yaş gününü kutlamak zorunda kalacağımız 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun, parçalı, yamalı usullerle orasından burasından düzeltilmesi yerine yeni baştan ele alınarak tümüyle güncellenmesi zorunludur." Bkz. AKDAĞ, a.g.m., s. 272; Teb. K.'de kullanılan dilin eskidiği, günümüzde kullanılan hukuk diline uygun hale getirilmesi gerektiği, 1959 yılından bu yana Kanunda yapılan değişikliklerin bütünlüğü bozarak uyum sorunu ortaya çıkardığı, Teb. K.'nin yaşlandığı ve yeni bir tebligat mevzuatına ihtiyaç olduğu hususunda bkz. KURT KONCA, a.g.m., s. 243, 271; Benzer şekilde Teb. K.'nin yenilenmesi gerektiği yönünde bkz. RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 25; RUHİ, *Milletlerarası*, s. 16; ÇEVİK, a.g.t., s. 104.

⁶⁷¹ "(E)lektronik yolla yapılan tebligatta tebligatın ulaşma anının ve tarihinin belirlenmesinde de problem yaşanabileceği kaygısı, başta Türkiye Barolar Birliği temsilcisi ve Ankara Barosu olmak üzere pek çok kurum temsilcisi tarafından dile getirilmiştir. Diğer taraftan, tasarının ilgili maddesine bakıldığında "Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik posta adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır." ifadesinden anlaşılan, bu düzenlemeyle muhatabın öğrenme zamanının değil, posta adresine ulaşma zamanının esas alınmasıdır. Bu durum, Adalet Komisyonunda tartışılmıştır. Hatta Adalet Komisyonu Başkanımız Sayın Ahmet İyimaya, Komisyon tutanaklarına yansıyan konuşmasında -aynen okuyorum bu ifadeyi- "Elektronik postayı açmadıysa sayılmıyor. Erişim yetmiyor. Ben okudum. Zaten onu da içtihatla hallederiz, tebligat geçersiz olur." diyor. ... Yani, bu da tasarının aslında olgunlaşmadan, bir hukuki mantık birlikteliği sağlanmadan Türkiye Büyük Millet Meclisine getirildiğine çok açık bir kanıt oluşturuyor." Bkz. ÖZBAY, *EÜHFD*, s. 127 dn. 37; E- tebligatta muhatabın bilgiyi aldığı ve öğrendiği zamanın tespit edilmesinin güç olduğu yönünde bkz. ÖZBAY, *EÜHFD*, s. 125; ÖZBAY, *E. Yılmaz'a Armağan*, s. 1422.

⁶⁷² Bkz. yuk. B1 II, s. 98 vd..

⁶⁷³ Ayrıca KOCABIYIK'ın PTT ile yaptığı görüşmeler neticesinde ifade ettiği üzere, e- tebligatın beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı hükmü kamu kurumları da dahil tüm gerçek ve tüzel kişileri endişeye sürüklemektedir, bkz. KOCABIYIK, a.g.t., s. 97.

Doktrinde tartışmaları sona erdirmek adına yapılan, kanun hükmünün değiştirilmesine ilişkin öneriye göre, hüküm, “*Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda “okunmuş ve tebliğ edilmiş” sayılır.*” olarak değiştirilmelidir⁶⁷⁴. Kanaatimizce, söz konusu öneri tartışmaları kökünden sona erdirecek nitelikte olup, ivedilikle dikkate alınmalıdır.

Doktrindeki bir başka öneriye göre ise ortak bir yasal düzenleme getirilerek, e-tebligatın tebliğ edilmiş sayılacağı tarih çok kısa olmalı ve okuma tarihini esas almamalıdır⁶⁷⁵. Aynı görüşün devamında, e-tebligatın muhatabın e-tebligat adresine ulaştığı gün ya da en fazla ulaştığı tarihi izleyen ertesi günün sonunda tebliğ edilmiş sayılmasına dair bir düzenleme yapılması gerektiği ifade edilmiştir⁶⁷⁶. Daha önce değinildiği üzere, tebligatın muhataba ulaştığı tarih yerine, ulaşmayı takip eden beşinci günün bitiminde yapılmış sayılacağı düzenlemesinin gerekçesi olarak, bireylerin elektronik adreslerini her gün kontrol edemeyebilecekleri ve icazet vermeleri dışında bu adrelelere kendileri yerine bir başkasının erişiminin söz konusu olmayacağı belirtilmiştir⁶⁷⁷. Bu kapsamda çok kısa bir tarih belirlemenin bireylerin e-tebligat adreslerini çok sık kontrol etmelerini gerektireceği ve bunun da muhataplar bakımından birtakım zorluklara neden olabileceği göz önüne alındığında, bu öneriyi isabetli bulmadığımızı belirtmemiz gerekir.

Tebliğ tarihi hususundaki belirsizlikle ilgili olarak, daha önce değinildiği üzere⁶⁷⁸, TBB tarafından bir duyuru gerçekleştirilmiştir. Duyuru kapsamında, konu ile ilgili olarak, Yargıtay Başkanlığına, Adalet Bakanlığına ve Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığına yazı yazıldığı belirtilmiştir. Öncelikle Yargıtay Birinci Başkanlığına yazılan yazıda⁶⁷⁹, özetle, kanun hükmünün açık olması ve Yargıtay daireleri arasında farklı uygulamalar olmasından bahsedilerek, hak kayıplarının yaşanmaması amacıyla

⁶⁷⁴ BÖRÜ, *HHFD*, s. 212.

⁶⁷⁵ ALBAYRAK, a.g.e., s. 60.

⁶⁷⁶ ALBAYRAK, a.g.e., s. 60.

⁶⁷⁷ Bkz. yuk. Bl II, s. 95.

⁶⁷⁸ Bkz. yuk. Bl II, s. 104.

⁶⁷⁹ 26.1.2021 tarihli E-41870694-659-2227 sayılı ve “*Kanununun Açık Hükmüne Rağmen E- Tebligatta Sürenin Yanlış Hesaplanması Hakkında*” konulu yazı için bkz. (https://d.barobirlik.org.tr/2021/etebliğat/20210126_yargitay.pdf) ET 31.1.2021.

2797 sayılı Yargıtay Kanunu⁶⁸⁰ m. 45/2⁶⁸¹ gereğince içtihadın birleştirilmesi konusunun değerlendirilmesi talep edilmiştir. Adalet Bakanlığına gönderilen yazıda ise⁶⁸² özetle, hükmün tebligatın açılıp açılmadığına bakılmaksızın beş günlük sürenin sonunda yapılmış sayılacağına ilişkin olmasına değinilerek, uygulamadaki çelişkinin giderilmesi ve hak kayıplarının önlenmesi amacıyla, Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde düzenleme yapılarak konunun açıklığa kavuşturulması hususunun değerlendirilmesi talep edilmiştir. Son olarak Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığına gönderilen yazıda⁶⁸³, özetle, akademinin adaylık ve meslek içi eğitimlerinde bu konuya ağırlık verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ancak Adalet Bakanlığına sunulan Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde düzenleme yapılması talebine cevaben, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından, gerekçelerine daha önce değinildiği üzere⁶⁸⁴, Kanun ve yönetmelik hükümlerinin tereddüte yer vermeyecek açıklıkta olduğu ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde düzenleme yapılmasına ihtiyaç olmadığı ifade edilmiştir⁶⁸⁵.

II. POSTA VE TELGRAF TEŞKİLATI ANONİM ŞİRKETİNE İLİŞKİN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

A. PTT'nin Tek Yetkili Olması

6099 sayılı Kanun tasarısı m. 12 gerekçesinde belirtildiği üzere⁶⁸⁶, PTT'ye e- tebligat konusunda, diğer deyişle bu görevi yürütmesi hususunda, tekel olma hakkı

⁶⁸⁰ RG T 8.2.1983, S 17953.

⁶⁸¹ Söz konusu hüküm şu şekildedir: “Diğer merci veya kişilerin gerekçe göstererek yazılı başvurmaları halinde, içtihadı birleştirme yoluna gitmenin gerekip gerekmediğine Birinci Başkanlık Kurulu karar verir. Bu karar kesindir.”

⁶⁸² 26.1.2021 tarihli, E-41870694-659-2221 sayılı ve “Kanununun Açık Hükmüne Rağmen E-Tebligatta Sürenin Yanlış Hesaplanması Hakkında” konulu yazı için bkz. (https://d.barobirlik.org.tr/2021/etebligat/20210126_adaletbakanligi.pdf) ET 31.1.2021.

⁶⁸³ 26.1.2021 tarihli, E-41870694-659-2228 sayılı ve “Kanununun Açık Hükmüne Rağmen E- Tebligatta Sürenin Yanlış Hesaplanması Hakkında” konulu yazı için bkz. (https://d.barobirlik.org.tr/2021/etebligat/20210126_adaletakademisi.pdf) ET 31.1.2021.

⁶⁸⁴ Bkz. yuk. BI II, s. 104.

⁶⁸⁵ E-73640249-045.02[02]-507-2021 sayılı ve “Kanununun Açık Hükmüne Rağmen E- Tebligatta Sürenin Yanlış Hesaplanması” konulu yazı için bkz. (<https://d.barobirlik.org.tr/2021/20210319082904619.pdf>) ET 24.3.2021.

⁶⁸⁶ “Böylece, halihazırda resmi tebligatı fiziki ortamda yapma görevi ve inhisarı olan PTT'ye, elektronik tebligat konusunda da bu görevi yürütmesi hususunda tekel olma hakkı verilmiştir.” Bkz. (<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf>) ET 7.5.2021.

tanınmıştır⁶⁸⁷. Bu anlamda, PTT, e- tebligat adreslerini düzenlemek, sistemin kusursuz çalışmasını sağlamak, kişisel verileri saklamak ve adres sahiplerinin güvenliğini sağlamak konularında yükümlülük ve sorumluluk altındadır⁶⁸⁸.

PTT'nin e- tebligat adresi oluşturma noktasında tek yetkili olması açısından öncelikle şuna değinmek gerekir ki, önceki dönemde (7101 sayılı Kanun düzenlemesinden önce) birden çok KEPHS'nin⁶⁸⁹ birinden e- tebligata elverişli KEP adresi alınabilmekteydi⁶⁹⁰. Bu durumun karmaşaya neden olabileceği⁶⁹¹ açık olup PTT'nin tek yetkili olması düzenlemesi kanaatimizce isabetlidir⁶⁹². Ancak kendisine elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu kişilerin kapsamının genişletilmesi karşısında⁶⁹³ PTT'nin tek yetkili olması birtakım sorunlara neden olmuştur. PTT'nin ilgili yerlerden 1 ay içinde gerekli bilgileri toplaması, e- tebligat adreslerini 3 ay içinde oluşturmaları ve e- tebligat zorunluluğu kapsamındaki kişi sayısı göz önüne alındığında, PTT'nin yapacağı işlemler için daha fazla süreye ihtiyacı vardır⁶⁹⁴.

⁶⁸⁷ BÖRÜ, *HHFD*, s. 197, 199, 222; E- tebligatın tamamen PTT'nin tekeline bırakılması, meclis görüşmeleri sırasında eleştirilere neden olmuştur, bu hususta bkz. ÖZBAY, *EÜHFD*, s. 128; ÖZBAY, *E. Yılmaz'a Armağan*, s. 1423, 1442.

⁶⁸⁸ YAMAKOĞLU / ALTOPRAK, a.g.m., s. 33.

⁶⁸⁹ ACAR, 2016 yılında yayımlanan bir makalesinde, Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü başta olmak üzere toplamda beş servis sağlayıcısının KEPHS olarak faaliyet gösterdiğini belirtmiştir, bkz. ACAR, *İÜHFM*, s. 165; Günümüzde KEPHS olarak hizmet veren şirketler hakkında bilgi için bkz. (<https://www.btk.gov.tr/kayitli-elektronik-posta-hizmet-saglayicilar>) ET 15.2.2021.

⁶⁹⁰ AKKAN, *Seminer*, s. 161- 162; AKKAN, *Mihder*, s. 33, 60; KÖKSAL, a.g.e., s. 30; KÖKSAL, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1554; KÖKSAL, *Adres Dergisi*, s. 47; ÇEVİK, a.g.t., s. 81.

⁶⁹¹ BÖRÜ, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 408.

⁶⁹² Doktrinde, "Yalnızca bir servis sağlayıcısının olması kontrolün ve denetimin daha kolay olabileceği düşüncesini ön plana çıkarabilir; ancak birden fazla servis sağlayıcısının olması halinde sunulacak olan servisin daha kaliteli olacağı bir gerçektir. Nitekim rekabetin olduğu bir ortamda rekabete ayak uydurmak için sağlanan servis ve koşullar kullanıcılar için her zaman daha avantajlıdır." ifadelerine yer veren ve PTT'nin tek servis sağlayıcısı olarak belirlenmesini ve özel şirketlerin servis sağlayıcı olarak bu hizmeti sunmalarının engellenmiş olmasını eksiklik olarak değerlendirerek, rekabet ortamının oluşturulmasına izin verilmemesinin bu tür sistemlerin geliştirilmesinin önüne geçilmesine neden olduğu yönündeki aksi görüş için bkz. YAMAKOĞLU / ALTOPRAK, a.g.m., s. 32, 38.

⁶⁹³ "Zorunlu muhataplar açısından baktığımızda, sadece özellikle günümüzde avukat sayısının 100.000'i geçtiği göz önüne alındığında, oldukça geniş bir kitlenin kapsama alındığı görülmektedir." Bkz. AKKAN, *Seminer*, s. 161.

⁶⁹⁴ AKKAN, *Seminer*, s. 161; AKKAN, *Mihder*, s. 33.

Önceki dönemde diğer KEPHS'lerden edinilen KEP adreslerinin akıbeti ile ilgili ise, açık bir düzenleme bulunmamakla beraber⁶⁹⁵, ek m. 2 düzenlemesi ile PTT'nin tek yetkili olması hususundan söz edildiğinden, diğer KEPHS'lerden edinilen adreslerin yeni sistemde kullanılamayacağı şeklinde bir sonuç doğmaktadır⁶⁹⁶. Nitekim, PTT tarafından yapılan “Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi” başlıklı duyuruda bu husus ile ilgili, “Mevcut KEP adresindeki e-tebligat hizmetiyle devam edebilir miyim?” sorusuna yanıt olarak, UETS üzerinden yeni bir e- tebligat adresi edinilmesi gerektiği ve mevcut KEP adresinden e- tebligat hizmeti verilmeyeceği ifade edilmiştir⁶⁹⁷. Burada bir parantez açarak, 7101 sayılı Kanun ile değişiklik gerçekleştirilmeden önce de zorunluluk kapsamında olan şirketlerin (anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler) yeni düzenleme ile KEP yerine elektronik tebligat adresi kullanacaklarını belirtmek gerekir⁶⁹⁸. Bu şirketler bakımından UETS'ye kayıtlı e- tebligat adresi edinilene kadarki süreçte hangi usulle tebligat yapılacağına değinmek gerekir ise, e- tebligatın zorunlu sebeplerle yapılamamasından dolayı Teb. K. m. 35/4 ve Teb. K. m. 12 uygulanarak

⁶⁹⁵ **KÖKSAL**, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1577; Diğer KEPHS'lerden edinilen KEP adreslerinin UETS'de kullanılıp kullanılamayacağına açıklığa kavuşturulması gerektiği yönünde bkz. **AKKAN**, *Mihder*, s. 67, 61.

⁶⁹⁶ **AKKAN**, *Seminer*, s. 162- 163; **AKKAN**, *Mihder*, s. 61; Benzer yönde bkz. **KOCABIYIK**, a.g.t., s. 112- 113, 140; Benzer şekilde, diğer KEPHS'lerden edinilen KEP adreslerinin e- tebligat açısından kullanılamayacağı belirtilmiştir, bkz. **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 58; Mevcut KEP adreslerinin bireysel olarak kullanılabilmesi, ancak yeni e- tebligat sisteminde kullanılamayacağı yönündeki diğer bir görüş için bkz. **ACAR**, *KHASHFD*, s. 76.

⁶⁹⁷ PTT tarafından yapılan 13.12.2018 tarihli duyuru için bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=27>) ET 30.1.2021; İstanbul Barosunun “Elektronik Tebligata İlişkin PTT Duyurusu” başlıklı haberi için bkz. (<https://istanbulbarosu.org.tr/HaberDetay.aspx?ID=14049&Desc=Elektronik-Tebligata-%C4%B0li%C5%9Fkin-PTT-Duyurusu>) ET 25.2.2021; Aynı şekilde, UYAP e- tebligat platformunda yer alan sık sorulan sorular kapsamındaki, “Elektronik tebligat için kullandığımız mevcut @hs01.kep.tr şeklindeki KEP adresimizi yeni e-tebligat sistemi içerisinde kullanabilir miyiz?” sorusuna cevap olarak “Hayır. Mevcut KEP adreslerinizi sadece KEP gönderisi almak-göndermek için kullanabilirsiniz. Yeni e-tebligat sisteminde, kurum, kuruluş veya gerçek kişilere Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi(UETS) tarafından mevcut KEP adres formatlarından tamamen farklı olacak şekilde 15 haneli bir ID numarası tanımlanacaktır. Buradan EYP 1.3 versiyonuna uygun EYP paketi alınacaktır. İsteyen alıcı bu tebligata KEP üzerinden cevap verebilir.” şeklinde ifadeler kullanılmıştır, bkz. (<https://e-tebligat.uyap.gov.tr/>) ET 18.4.2021; Ayrıca PTT tarafından, 1.1.2019 tarihinden itibaren e- tebligat gönderiminin UETS üzerinden yapılacağı ve gönderici ile alıcı adreslerinin bu sistem üzerinden verileceği ifade edilmiştir, bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=27>) ET 18.4.2021.

⁶⁹⁸ **TAŞKIN**, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_M_AKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 2.

yapılabileceği belirtilmiştir⁶⁹⁹. Mevcut KEP adreslerinden e- tebligat hizmeti verilememesi konusuna geri dönülecek olursa, doktrinde, usul ekonomisi ilkesinden bahisle mevcut adreslerin kullanılması gerektiği ve bütünlük sağlanması amacıyla mevcut adreslerin ücret alınmaksızın yenisi ile değiştirilmesi yönünde görüşler olduğu görülmektedir⁷⁰⁰.

B. Altyapı Hizmetlerinin Yetersizliği

E- tebligatın amacına ulaşabilmesi açısından elektronik ortamın buna elverişli olması gerekmektedir. Bu kapsamda daha önce değinildiği üzere⁷⁰¹, teknik altyapının 19.1.2011 tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde PTT tarafından kurulacağı ve faaliyete geçirileceği düzenlenmiştir. Bu düzenleme neticesinde PTT tarafından UETS hazırlanmış ve kullanılmaya başlanmıştır. Teknik altyapının eksiksiz olarak oluşturulması e- tebligat açısından büyük önem arz etmekte olup, doktrinde, söz konusu altyapı sağlandığı takdirde e- tebligat yapılması, aksi takdirde, e- tebligat usulüne başlanmaması gerektiği dile getirilmiştir⁷⁰². Ayrıca, hizmet kalitesinin sağlanması noktasında da bu husus gündeme gelmekte olup hem teknik altyapının hem de personel kalitesinin tatmin edici düzeyde olması gerekliliğine dikkat çekilmektedir⁷⁰³.

⁶⁹⁹ YARDIMCI, a.g.m., s. 15- 16; AKKAN tarafından, teknik nedenlerle tebligat yapılamaması halinde tüzel kişiler için m. 35'e başvurabileceği belirtilmiştir, bkz. 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler (Ed. ÖZEKES, Muhammet), s. 198.

⁷⁰⁰ YAMAKOĞLU / ALTOPRAK, a.g.m., s. 31- 32; Benzer şekilde, mevcut KEP adreslerinin kullanılması yönündeki öneri için bkz. KÖKSAL, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 1577.

⁷⁰¹ Bkz. yuk. Bİ II, s. 46.

⁷⁰² BÖRÜ, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 408; E- tebligat yapılabilmesi için altyapının, diğer deyişle fiziki ve kanuni şartların sağlanması gerektiği yönünde bkz. AKKAN, *Armağan*, s. 38, 39; Benzer şekilde Alman Hukuku bakımından da, e- tebligatın sağlıklı şekilde yapılabilmesi, mahkemelerde yeterli elektronik veri tabanının varlığına, yeterli donanımın sağlanmasına ve e- tebligat adreslerinin düzenlenmesine bağlı olup, konu ile ilgili bkz. KAPLAN, a.g.m., s. 215.

⁷⁰³ KOCABIYIK, a.g.t., s. 74.

III. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI VE BİLGİ GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

E- tebligat ile ilgili sorunlardan biri, kişisel verilerin korunması ve bilgi güvenliğidir⁷⁰⁴. Elektronik ortamda, kişisel bilgilerin güvenliğinin kusursuz şekilde sağlanabilmesi zorluklar barındırmakta olup⁷⁰⁵, kullanıcıların da kişisel verilerinin güvenliği ile ilgili birtakım kaygılarının⁷⁰⁶ olması doğaldır. Nitekim doktrinde, siber ortamda suçlulukla mücadelenin zorluğu göz önüne alındığında elektronik ortama güvenmenin güç olabileceği ifade edilmiştir⁷⁰⁷. E- tebligatın elektronik bir ortam olan UETS üzerinden işletilmesi, beraberinde kişisel verilerin ne derecede güvende olduğu sorusunu akla getirmektedir.

Elektronik ortamda kişisel verilere erişebilmesi, fiziki ortam ile kıyaslandığında, çok daha basit olup, bu durum elektronik ortamda bulunan kişisel veriler bakımından tehlike oluşturmakta, bu verilere karşı gerçekleştirilebilecek olası hukuka aykırı müdahaleleri de gündeme getirmektedir⁷⁰⁸. Birden çok müvekkilin kişisel verisine hakim olan avukatlar bakımından düşünüldüğünde, tebliğ edilecek dokümanlarının yer aldığı sunucuya yapılabilecek haksız bir müdahale büyük tehlike oluşturacaktır⁷⁰⁹.

Diğer taraftan doktrinde, KEP ile e- tebligatın güvenli e- imza altyapısını kullanmasından, 128 bitlik şifreleme sayesinde bilgi transferinin güven içerisinde

⁷⁰⁴ **AKKAN**, *Armağan*, s. 34; Bu konuya dair doktrindeki bir eleştiri için bkz. “*Tebliğat Kanunu’nda yer alması da, elektronik yolla iletişime yer veren hukuki düzenlemelerde birtakım ilke ve kurallar sıralanmakla birlikte, bunların nasıl korunacağına ilişkin teknik veri ya da altyapı bilgileri tam değildir. Elektronik veri sisteminin güvenliği teknik altyapı kadar, bu yapıyı kurarak verilerin korunmasını sağlayacak nitelikli personelin mevcudiyetine de bağlıdır.*” **DALKILIÇ**, a.g.m., s. 121; Diğer yandan, e- tebligatın bilgi güvenliğini konusunda yeterli güvenceyi sağladığı yönündeki görüş için bkz. **KOCABIYIK**, a.g.t., s. 69- 70.

⁷⁰⁵ **YAMAKOĞLU / ALTOPRAK**, a.g.m., s. 37.

⁷⁰⁶ Elektronik iletişim araçları ve internetin yaygın kullanımı hususunda en önemli sorun, güvenliğin sağlanıp sağlanamayacağı olduğu belirtilmiştir, bkz. **AKKAN**, *Armağan*, s. 31.

⁷⁰⁷ **ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ**, a.g.e., s. 68; **VAROL / BAŞTÜRK**, a.g.m., s. 265.

⁷⁰⁸ **TANRIKULU**, a.g.m., s. 329- 330.

⁷⁰⁹ **TANRIKULU**, a.g.m., s. 330.

yapılabilmesinden⁷¹⁰ ve günümüz teknolojisinde bu şifrenin çözülebilmemesinin mümkün olmadığından bahsedilmiştir⁷¹¹. Buna rağmen, elektronik ortamdaki verinin fiziksel müdahale ile de zarar görebileceği belirtilerek, özetle, yedeklemelerin yüksek seviyede yapılması, yedekleme sistemlerinin bulunduğu ana makinelerin iyi korunması⁷¹², veri depolarının doğal afetlere karşı korunması için gerekli önlemlerin alınması gibi gerekliliklere değinilmiştir⁷¹³.

Daha önce değinildiği üzere⁷¹⁴, Elektronik Tebligat Yönetmeliği hükümleri gereği, PTT, e- tebligat adreslerinin oluşturulması için gerekli bilgi ve belgeleri ilgili yerlerden talep edecektir. Doktrinde PTT'nin bilgileri istemesi, talep ettiği bu bilgileri saklaması, UETS'nin güvenliği ve verilerin saklaması hususunda birtakım sakıncalar yaşanacağı düşünülse de bunun PTT sorumluluğunda olacağı belirtilmiştir⁷¹⁵.

Kişisel verilerin korunması ve bilgi güvenliğinin sağlanması noktasında ortaya çıkabilecek sorunları bertaraf etmek adına Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hükümlerinin tüm incelikleri ile uygulanması gerekmektedir⁷¹⁶. Doktrinde bu konuya ilişkin öneriler sunulmakta olup⁷¹⁷, *KURT KONCA*, e- tebligat sistemine hukuka

⁷¹⁰ *ATALI / ERMENEK / ÜÇÜNCÜ*, a.g.e., s. 68.

⁷¹¹ *VAROL / BAŞTÜRK*, a.g.m., s. 265.

⁷¹² PTT tarafından güvenli olan sistem ve cihazların kullanılması ve bunların yer aldığı mekanın korunması gerektiği yönünde bkz. *BÖRÜ, HHFD*, s. 196.

⁷¹³ *VAROL / BAŞTÜRK*, a.g.m., s. 275.

⁷¹⁴ Bkz. yuk. Bl II, s. 85.

⁷¹⁵ *AKKAN, Mihder*, s. 56- 57.

⁷¹⁶ *AKKAN*'da KVKK'nın dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir, bkz. *AKKAN, Mihder*, s. 57; Nitekim KVKK 2016 yılında hukuk sistemimize girmeden önce doktrinde, e- tebligatın kişisel veriler ve bilgi güvenliği konusunda oluşturabileceği tehlikeleri önlemek adına KVKK çıkartılmasına dair görüş bildiren için bkz. "Özellikle, kişisel verilerin korunması ve bilgi güvenliğinin sağlanması bakımından ciddi tehlikeler ortaya çıkabilir. Bu sebeple, Almanya'da olduğu gibi bu konuya ilişkin olarak kişisel verilerin korunmasına dair bir kanun çıkartılması; buna paralel elektronik tebliğin uygulanmasına başlanması yerinde olacaktır." *BÖRÜ, Ankara Barosu Dergisi*, s. 407; Benzer bir görüş olarak bkz. "Elektronik tebligatla ilgili olarak özellikle meclis görüşmelerinde yapılan eleştirilerden birisi, Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı'nın kanunlaşmadığı şartlarda elektronik tebligat uygulamasının ciddi mahremiyet sorunlarını da beraberinde getireceğidir ki, kanımızca bu yerinde bir eleştiridir." *ÖZBAY, EÜHFD*, s. 126- 128; *ÖZBAY, E. Yılmaz'a Armağan*, s. 1439; Benzer yönde bkz. *AKDAĞ, a.g.m.*, s. 273.

⁷¹⁷ Elek. Teb. Yön. m. 27 ve 28 çerçevesinde, Bakanlık tarafından PTT'nin e- tebligat hizmetini mevzuata uygun verip vermediği hususunun resen ya da şikayet üzerine her zaman denetlenebileceğinden bahsedilmiş olup, sisteme yönelik gerçekleştirilebilecek hukuka aykırı müdahalelerin engellenmesi adına ayrı bir yasal düzenleme yapılması gerektiği belirtilmiştir, bkz. *BÖRÜ, HHFD*, s. 196.

aykırı müdahale, kişisel verileri yok etme, değiştirme, hukuka aykırı olarak kullanma gibi suç tiplerinin ayrı ayrı düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir⁷¹⁸. *KOCA*, TCK kapsamındaki bilişim suçları ile ilgili hükümlere değinerek ve Teb. K.'de cezai yaptırımlar olduğundan bahsederek e- tebligatta işlemin kötüye kullanılmasının ağırlatıcı sebep yapılabileceğinden bahsetmiştir⁷¹⁹. *AKİL* ise, Teb. K. m. 7/a'da kişisel verilerin korunmasına ilişkin bir düzenlemeye ver verilebileceğini ifade etmiştir⁷²⁰. Diğer yandan *BÖRÜ*, UETS'nin hukuki sorumluluğu hususunda Teb. K. ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nde açık düzenlemeye ver verilmesi kanaatindedir⁷²¹. Gerek e- tebligat kullanan muhataplar gerekse e- tebligatı isteğe bağlı olarak edinmeyi düşünen kişiler açısından bu gibi soru işaretlerinin ortadan kaldırılması açısından sunulan önerilerin yerinde olduğunu ve ivedilikle mevzuatta yer alması gerektiğini vurgulamak gerekir. Ayrıca, e- tebligatın yaygınlaşabilmesi adına toplumun kişisel verilerin korunması ve bilgi güvenliği hakkında bilgilendirilmesi gerekmektedir⁷²². Benzer şekilde, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 4'te sayılan ilkelerin yerine getirilmesinin e-tebligata duyulan güvenin artmasında ve yaygınlaşmasında etkili olacağı belirtilmiş olup⁷²³, bu ilkeler arasında kişisel verilerin korunması da yer aldığından burada altını çizmek gerekmiştir.

IV. VERİLERİN SAKLANMASINA VE ARŞİV ALANINA İLİŞKİN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/3 gereği, e- tebligata ilişkin verilerin güvenli şekilde saklanması hususunda PTT münhasıran sorumlu tutulmuştur. Eski Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 14/4 ise Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü ve diğer hizmet sağlayıcıları münhasıran sorumlu tutmuştur⁷²⁴. Söz konusu

⁷¹⁸ **KURT KONCA**, a.g.m., s. 264; Benzer yöndeki görüşe göre, bahsi geçen suç tipleri Teb. K. içerisinde ayrıca düzenlenmeli ve bunlar için caydırıcı cezalar öngörülmelidir, bkz. **KOCABIYIK**, a.g.t., s. 157.

⁷¹⁹ **KOCA**, a.g.m., s. 2992- 2993.

⁷²⁰ **AKİL**, a.g.m., s. 254.

⁷²¹ **BÖRÜ**, *HHFD*, s. 196- 197.

⁷²² **KURT KONCA**, a.g.m., s. 265.

⁷²³ **BÖRÜ**, *HHFD*, s. 195.

⁷²⁴ Buradaki sorumluluk türünün devletin kusursuz sorumluluğu olarak düzenlenmesi gerektiği yönünde bkz. **BÖRÜ**, *Ankara Barosu Dergisi*, s. 408.

düzenlemeler kapsamında, mevzuat gereği saklanmasına ihtiyaç kalmayan verilerin yok edilmesi gerektiği yer almaktadır.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/4 ile⁷²⁵, PTT'nin muhataplara tanımlamış olduğu kapasitenin dolması halinde verilerin akıbetinin ne olacağı düzenlenmiş olup, usulen tebliğ edilmiş sayıldığı tarihten başlamak üzere en az altı ay boyunca muhatabın erişimine açık tutulması şartıyla eski tarihliden başlanarak silinebileceği belirtilmiştir⁷²⁶. Bu konuyla ilgili olarak, PTT tarafından 4.11.2019 tarihinde yapılan duyuruda⁷²⁷, kullanıcılara başlangıçta 100 MB saklama alanının ücretsiz olarak verildiği, kullanıcıların kapasite sınırı olmadan geriye dönük altı aya kadar olan e-tebligat gönderilerine erişebilecekleri belirtilmiştir. Duyurunun devamında, daha fazla gönderi saklamak için kullanıcıların arşiv alanı satın alabileceği⁷²⁸, buna yönelik satışın 21.10.2019 tarihinde başladığı ifade edilmiştir.

Kapasitesi dolduğu halde 21.11.2019 tarihine kadar arşiv alanı satın almayan kullanıcılar için duyuruda yer alan ifadeye yer vermek gerekir ise;

“21.11.2019 tarihinden itibaren 6.ayını doldurup 100 MB depolama alanı sınırını aşan kullanıcıların Ulusal Elektronik Tebligat Sisteminde tutulan tebligatları en eski tarihli tebligattan başlanarak silinecektir. Elektronik tebligatlar sistemden silinmiş olsa dahi bu tebligatlara ait delil kayıtları 30

⁷²⁵ Söz konusu düzenlemeye ek olarak, “Kota” başlıklı Usul ve Esaslar m. 9 ile, “UETS’de hesap sahipleri için ayrılan alanlardaki iletiler için ilk 6 ay boyunca kota sınırı uygulanmayacaktır. PTT, her bir tebligat hesabı için en az 100 MB depolama alanı sunar. 6. ayın sonunda kota sınırını aşan hesap sahiplerinin talep etmeleri durumunda PTT ek arşiv alanı hizmeti sunabilir.” düzenlemesine yer verilmiştir.

⁷²⁶ Duyuru kapsamında, Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi Elektronik Tebligat Alıcılarına İlişkin Sözleşmesi m. 6/11 hükmünün de aynı hususu ifade ettiği belirtilmiştir.

⁷²⁷ (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=50>) ET 5.1.2021.

⁷²⁸ Duyuruda yer alan arşiv alanı satın alma yöntemleri, kredi kartı ile online olarak ya da PTT merkezlerinden nakit ödeme şeklinde olup ayrıntıları için bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=50>) ET 5.1.2021; UETS Portal Üzerinden Arşiv Alanı Satın Alma İşlemi Kılavuzu için bkz. (<https://www.etebligat.gov.tr/wp-content/uploads/2019/10/UETS-Portal-%C3%9Czerinden-Ar%C5%9Fiv-Alan%C4%B1-Sat%C4%B1n-Alma-%C4%B0%C5%9Flemi-V1.0.pdf>) ET 5.1.2021.

sene boyunca Ulusal Elektronik Tebligat Sisteminde saklanmaya devam edilecektir”⁷²⁹.

Bahsedilenler ışığında, kendisine tanımlanmış olan kapasiteyi aşan ve 21.10.2019 tarihinde satışa sunulan arşiv alanı hizmetinden faydalanmayan kullanıcıların e-tebligat gönderileri, 21.11.2019 tarihinden itibaren, en eski tarihliden başlayarak silinir. Unutulmaması gerekir ki Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/4 hükmünde verilerin silinebilmesi, usulen tebliğ edilmiş sayıldığı tarihten başlamak üzere en az altı ay boyunca muhatabın erişimine açık tutulması şartına bağlanmıştır. Bu nedenle e-tebligat gönderileri silinirken, usulen tebliğ edilmiş sayıldığı tarihten itibaren en az altı ay geçmiş olan gönderiler silinecektir.

UETS Portal Üzerinden Arşiv Alanı Satın Alma İşlemi Kılavuzunda, arşiv alanı satın alırken karşımıza çıkacak olan seçenekler gösterilmiş olup, bunlar; “*arşiv alanı satın alma*⁷³⁰”, “*arşiv alanı süresi uzatma*⁷³¹” ve “*arşiv alanı ve arşiv süresi satın alma*⁷³²” şeklindedir. Ücretler ise daha önce değinildiği üzere⁷³³, UETS Ücret Tarifesi kapsamında, 100 MB kotalı alan ücretsiz, 1 GB kotalı alan 100,00 TL ve her 1 GB ilave kotalı alan için 100,00 TL olarak belirlenmiştir⁷³⁴.

⁷²⁹ Bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/DuyuruDetay.aspx?DetayId=50>) ET 5.1.2021; Doktrinde de iletilerin kotalı alandan silinmesine rağmen işlem ve delil kayıtlarının on ve otuz senelik süreler boyunca UETS’de saklanacağı ifade edilmiştir, bkz. **ACAR, KHASHFD**, s. 78, dn. 15.

⁷³⁰ Kılavuza göre, hesabında hiç arşiv alanı bulunmayan kullanıcıların 1 GB’lık alan satın almaları halinde, bu 1 GB, bir yıl için geçerli olacaktır. Bir yıllık süre bittiğinde ise, 1 GB’lık alan sıfırlanacaktır. Kullanıcıların tekrar arşiv alanı satın almaması halinde, tebliğ tarihinden itibaren altı ay geçmiş olan e-tebligat gönderileri 100 MB sınırını aşarsa silinmeye başlayacaktır, bkz. (<https://www.etebligat.gov.tr/wp-content/uploads/2019/10/UETS-Portal-%C3%9Czerinden-Ar%C5%9Fiv-Alan%C4%B1-Sat%C4%B1n-Alma-%C4%B0%C5%9Flemi-V1.0.pdf>) ET 5.1.2021.

⁷³¹ Kılavuza göre, bu işlemi yapabilmek için daha önce arşiv alanı satın almış olmak gereklidir. Sebabi ise bu işlem ile, daha önce alınan arşiv alanının süresinin bir yıl uzatılmasıdır. Ayrıca, arşiv alanı süresi, aynı yıl içinde sadece bir kez uzatılabilecek olup ikinci işlemde sistemin uyarı vereceği belirtilmiştir, bkz.

(<https://www.etebligat.gov.tr/wp-content/uploads/2019/10/UETS-Portal-%C3%9Czerinden-Ar%C5%9Fiv-Alan%C4%B1-Sat%C4%B1n-Alma-%C4%B0%C5%9Flemi-V1.0.pdf>) ET 5.1.2021.

⁷³² Kılavuza göre, bu işlem ile, daha önce alınmış olan arşiv alanına talep edilen kadar alan eklenir ve oluşan arşiv alanının süresi bir yıl uzatılır. Bu işlem neticesinde, yeni satın alınan arşiv alanı ücreti ve arşiv süresi uzatıldığından, oluşan toplam alan için bir yıllık arşiv alanı ücreti ödenir, bkz. (<https://www.etebligat.gov.tr/wp-content/uploads/2019/10/UETS-Portal-%C3%9Czerinden-Ar%C5%9Fiv-Alan%C4%B1-Sat%C4%B1n-Alma-%C4%B0%C5%9Flemi-V1.0.pdf>) ET 5.1.2021.

⁷³³ Bkz. yuk. Bİ II, s. 115.

⁷³⁴ Bkz. (<https://www.etebligat.gov.tr/wp-content/uploads/2019/11/%C3%9Ccret-Tarifesi.pdf>) ET 13.3.2021.

Kullanıcıların, e-tebligat gönderilerinin silinmemesi için arşiv alanı satın almaları ve karşılığında ücret ödemeleri gerekliliği, e- tebligata ilişkin sorunlardan birini oluşturmaktadır. Şöyle ki, daha önce değinildiği üzere, e- tebligatın faydalarından biri, usul ekonomisi ilkesine masraf yönünden hizmet etmesidir⁷³⁵. Kullanıcıların, e-tebligat gönderilerinin silinmemesi için arşiv alanı satın alarak 1 GB kotalı alana karşılık 100,00 TL ödemeleri, e- tebligatın masraf yönünden usul ekonomisine hizmet etmesi mantığı ile uyuşmamaktadır⁷³⁶. Bu anlamda, avukatlar gibi her gün çok sayıda e- tebligat alan kullanıcıların saklama alanlarının hızlı dolacağı ve arşiv alanı satın alma ihtiyacı duyacakları gerçeği göz ardı edilmemelidir⁷³⁷.

Doktrinde TAŞKIN tarafından “... kapasitenin sınırlı olması da gözetilerek, “tebligatların merciye dönmesinin engellenmesi adına” çıktı alıp, delil kayıtlarını da çıktının ekine ekledikten sonra, evrakin arayüzden tamamen silinmesinde yarar olduğunu düşünüyorum.” şeklinde bir öneriye yer verildiği görülmektedir⁷³⁸. Kanaatimizce, başlangıçta saklama alanında yer açılması açısından yazdırma fikri akla yatkın dursa da e- tebligatın usul ekonomisine hizmet etmesi ve çevrenin korunmasına sağladığı yararlar noktasından bakıldığında, bu önerinin e- tebligatın ruhuna uygun olmadığını söylemek gerekir.

Bu noktada usul ekonomisi gözetilerek sunulacak çözüm önerisi, başlangıçta ücretsiz olarak tanımlanan 100 MB saklama alanının arttırılması şeklinde olabilir. Bu sayede saklama alanı daha geç dolan kullanıcıların arşiv alanı alma zorunluluğuyla karşılaşmaları geciktirilebilir. Buna ek olarak, arşiv alanı satın alma ihtiyacıyla karşı karşıya kalan kullanıcıların 100,00 TL ödeyerek 1 GB değil, daha fazla kotalı alan alabilmelerine ilişkin değişiklik yapılması şeklinde bir öneri gündeme gelebilir.

⁷³⁵ Bkz. yuk. Bl II, s. 119- 120.

⁷³⁶ İLERİ, a.g.m., s. 208.

⁷³⁷ İLERİ, a.g.m., s. 208.

⁷³⁸ TAŞKIN, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GAT_MAKALE_pdf) ET 8.3.2021, s. 22.

V. TOPLUMSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

A. Toplumda Tebligat Bilincinin Gelişmemiş Olması

Tebligatın temel amacı, daha önce bahsedildiği üzere⁷³⁹, muhatabı bilgilendirmek ve haberdar etmektir. Böyle olmasına rağmen toplumda tebligat hususunda bir endişe görülmekte ve bu da tebligat bilincinin tam olarak gelişmediğini göstermektedir⁷⁴⁰. Tebligata ilişkin olarak uygulamada yaşanan sorunların temelini inildiğinde de altında, toplumda tebligat algısının olmamasının yattığı görülmektedir⁷⁴¹. Bireyler genelde, özel olarak tasarlanmış zarflar içerisinde sunulan tebligatı kabulden imtina etmekte olup, bu durumun sebebi, tebligatın ileride önemli sonuçlar doğurabilme ihtimali barındırmasıdır⁷⁴². Bireyler tebligatı kabul etmekten kaçınmakla her ne kadar tebligatın sonuçlarını doğurmayacağını düşünseler de bu oldukça hatalı bir yaklaşımdır⁷⁴³. Ayrıca belirtmek gerekir ki bu sorun, e- tebligata ilişkin sorunlar başlığı altında incelense de ne yazık ki tüm tebligat usullerinde görülmektedir.

Tebligatın önemi göz önüne alındığında, bu sorun ile ilgili çeşitli çözüm yolları aramak gerekir. Bu anlamda yapılabileceklerden biri, bireyleri tebligattan kaçmanın mümkün olmadığı hususunda bilinçlendirmektir⁷⁴⁴. Bununla beraber, doktrindeki başka bir öneri ise, hukuki dinlenilme hakkının ve bu bağlamda adil yargılanma hakkının gerçekleşebilmesi için temel aracın tebligat olduğu hususunda bilinç yaratılması ve tebligat yapılmasının zorunlu olduğunun topluma anlatılmasıdır⁷⁴⁵. Diğer yandan doktrinde “... hukuk güvenliğinin sağlanmasının yolunun e-tebligattan geçmekte olduğu konusunda birey düzeyinde farkındalık yaratılmasının bu alandaki en önemli adımlardan birisi olduğu kuşkusuzdur”⁷⁴⁶ ifadelerine yer verildiğinin

⁷³⁹ Bkz. yuk. Bl I, s. 11- 12.

⁷⁴⁰ “... henüz tebligat hazırlanırken E- devlet sisteminden davalıya “hakkınızda şurada bir dava açıldı” şeklinde değil de, adeta şöyle bir mesaj gitmiş gibi, “bak vatandaş, sakın benden duymuş olma, aleyhinde açılan bir dava var artık gerisini sen bilirsin” deniliyor. Vatandaş ise henüz tebligat yola çıkmamışken, nüfus dairesine gidiyor ve adresini bilinmeyen, belki de sahte bir adres ile değiştiriyor.” Bkz. AKDAĞ, a.g.m., s. 274.

⁷⁴¹ KURT KONCA, a.g.m., s. 242.

⁷⁴² VAROL / BAŞTÜRK, a.g.m., s. 265.

⁷⁴³ RUHİ / RUHİ, *Tebligat Hukuku*, s. 558.

⁷⁴⁴ AKDAĞ, a.g.m., s.272.

⁷⁴⁵ KURT KONCA, a.g.m., s. 242, 260.

⁷⁴⁶ VAROL / BAŞTÜRK, a.g.m., s. 277.

belirtilmesi gerekir. Ayrıca, Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 20/1- j uyarınca PTT'nin, e- tebligat hususunda kamuoyuna bilgi aktarılması, e- tebligat hizmetinin etkileşimli ve kullanıcı dostu bir mecrada kullanıcılara sunulması noktalarında yükümlülük altında olduğuna dikkat çekilmelidir.

Bilinçlendirmenin ve farkındalık yaratmanın nasıl gerçekleşeceği, diğer deyişle söz konusu çözüm yollarının nasıl hayata geçirileceği hususunda, tebligatın kabul edilmesi gerektiği ve tebellüğden imtina halinde bunun hak kayıplarına neden olacağına ilişkin kamu spotlarının çıkarılması⁷⁴⁷, SMS yoluyla bilgilendirmeler yapılması, billboardlar kullanılması, sosyal medya kanalları aracılığıyla paylaşımlarda bulunulması, ücretsiz seminerler düzenlenmesi gibi yöntemlere başvurulabilir.

B. Toplumun Bazı Bölgelerinde Görülen İnternet Kullanımı Konusundaki Yetersizlik

İçerisinde bulunduğumuz dönem her ne kadar bilişim çağı olarak kabul edilse de⁷⁴⁸, internet kullanımının toplumun her bölgesinde eşit düzeyde olduğu söylenememektedir⁷⁴⁹. Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması kapsamında, TÜİK tarafından açıklanan verilerine göre, 2020 yılında internet kullanımı en az olan üç bölge, %63,8 ile Güneydoğu Anadolu, %67,8 ile Kuzeydoğu Anadolu ve %68,0 ile Ortadoğu Anadolu olarak tespit edilmiştir⁷⁵⁰. Bu kapsamda, ülkemizin doğu bölgelerinde internet kullanımının daha az olduğu görülmektedir.

⁷⁴⁷ KURT KONCA, a.g.m., s. 260, 271.

⁷⁴⁸ Bkz. (https://tr.wikipedia.org/wiki/Bili%C5%9Fim_%C3%87a%C4%9F%C4%B1) ET 25.1.2021.

⁷⁴⁹ Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 25.8.2020 tarihinde yayımlanan 33679 sayılı haber bültenine göre, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması kapsamında, "İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması Düzey 1'e ve Cinsiyete Göre Bireylerin İnternet Kullanım Oranı" tablosuna yer verilmiştir. Söz konusu tablo, bölge bazlı internet kullanım oranlarına ilişkin olup, 2020 yılı verilerine göre, İstanbul %88,7 ile ilk sırada yer almaktadır. Güneydoğu Anadolu ise, %63,8 ile internet kullanımının en az olduğu bölge olarak karşımıza çıkmaktadır, bkz. ([https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679)) ET 1.2.2021.

⁷⁵⁰ Bkz. ([https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679)) ET 1.2.2021.

Konumuz bağlamında, e- tebligat, daha önce değinilen veriler⁷⁵¹ göz önüne alındığında, oldukça yaygınlaşmıştır. Ancak e- tebligat niteliği gereği internet kullanımı gerektirdiğinden, diğer deyişle e- tebligat internetle ulaşılabilen bir tebligat türü olduğundan, internet kullanımının daha az olduğu bölgelerde ancak sınırlı olarak yaygınlaşabilecektir⁷⁵². Diğer tebligat usulleri ile kıyaslandığında, bu durumun e- tebligat açısından sorun teşkil edeceği söylenebilir⁷⁵³. Ayrıca belirtmek gerekir ki daha sonraki dönemlerde e- tebligat uygulamasının ihtiyari olmaktan çıkartılıp tüm gerçek ve tüzel kişiler için zorunlu hale getirilmesi senaryosunda, bu durumun daha büyük sorunlara yol açabileceği göz ardı edilmemelidir.

Bahsettiğimiz sorun ile ilgili çözüm önerisi olarak, sorunun kaynağına yönelik olacak şekilde, internet kullanımının %100 olmamasının, diğer deyişle yukarıda verilen yüzdeler kapsamında 10 kişiden 4'ünün internet kullanmamasının sebeplerinin araştırılması gündeme gelebilir. Bu sayede, sorunun temelinde yatan sebepten yola çıkılarak hareket edilmesi, daha etkili çözümler üretilmesini sağlayabilecektir.

⁷⁵¹ Bkz. yuk. Bl II, s. 124.

⁷⁵² Benzer şekilde, e- tebligat uygulamasının bilgisayar bilgisi ve internet kullanımı gerektirdiği ifade edilerek e- tebligat kullanımının bilgisayar ve internet kullanımı düşük bireylerde etkin olmadığı dolayısıyla e- tebligatın kullanımını arttırmak için bilgisayar ve internet kullanımının artmasının gerektiği belirtilmiştir, bkz. **ÇEVİK**, a.g.t., s. 103.

⁷⁵³ Benzer şekilde, **ÇEVİK** tarafından internet ve bilgisayar kullanımı düzeyinin düşük olması hususu “*Elektronik Tebligat ile İlgili Çekinceler ve Dezavantajları*” başlığı altında değerlendirilmiştir, bkz. **ÇEVİK**, a.g.t., s. 102- 104.

SONUÇ

E- tebligat 2011 yılından bu yana hukuk sistemimiz içerisinde yer alsa da 2018 yılında yapılan değişikliklerle kapsamı genişletilmiş ve çokça kullanılan bir tebligat usulü olarak karşımıza çıkmaya başlamıştır. E- tebligat ile ilgili usul ve esasların düzenlendiği Elektronik Tebligat Yönetmeliği kapsamında birçok hususa değinilmekle beraber, uygulamada birtakım eksiklik ve sorunlar baş göstermektedir. Bu kapsamda tebligatın yargılamada büyük öneme sahip olduğu nazara alınarak kusursuz şekilde işletilmesi gerekliliğine vurgu yapılmalıdır.

Mevzuatımızda açık ve yeterli bir tanımına yer verilmeyen e- tebligat, kanaatimizce, hukuki işlemlerin mevzuata uygun olarak, m. 7/a kapsamında sayılan gerçek ve tüzel kişilere zorunlu, bu hükmün dışında kalan kişilere isteğe bağlı şekilde, UETS yoluyla bildirilmesi ve yapılan bilgilendirmenin delil kayıtları ile belgelendirilmesi işlemi olarak ifade edilebilir.

Doktrinde tartışma konusu olan önemli bir husus, e- tebligat yapılması gerekirken başkaca usullerle yapılan tebligatın usulsüz olup olmadığıdır. Bu noktada e- tebligatın zorunlu sebeplerle yapılamaması halinin istisna olduğu belirtilerek, e- tebligat yapılması gerekirken e- tebligat yerine başkaca usullerle yapılan tebligatın usulsüz olduğunu savunan görüşlere katılmaktayız. Kanaatimizce bu görüşün aksinin benimsenmesi halinde, muhatapların hem e- tebligatları hem de diğer usuller izlenerek yapılan tebligatları takip etmeleri şeklinde ek bir külfet ortaya çıkacaktır. Bunun da muhataplar yönünden yüklerini arttırıcı bir etki yaratacağı söylenmelidir.

E- tebligat ve klasik tebligat usulleri karşılaştırıldığında, e- tebligatın faydaları belirginleşmektedir. Doktrinde sayılan birçok farklı avantaja ek olarak kanaatimizce; e- tebligat kullanımı sayesinde kesilmekten kurtulan ağaçların hava temizliğine katkı sağladığı ve e- tebligat hesabına güvenli e- imza kullanarak erişmek isteyen muhataplar açısından güvenli e- imzanın sağladığı blokaj sistemi sayesinde özel hayatın korunmasına hizmet edileceği söylenebilir.

Mevzuattan kaynaklanan sorunların başında, e- tebligata ilişkin hususların yönetmelikle belirlenmesi gelmektedir. Bu durum, doktrinde eleştirilere neden olmuş ve yönetmelik yerine Teb. K.'de detaylı olarak düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu hususta, doktrindeki görüşlere paralel olacak şekilde, öncelikle Teb. K. hükümlerinde değişiklik yapılarak özellikle e- tebligata ilişkin 7/a maddesinin ayrı olarak düzenlenmesi ve kapsamlı açıklamalara yer verilmesi gerekmektedir.

Mevzuat hükümlerinin uygulanması noktasında, e- tebligatta tebliğ tarihinin hesaplanması hususu sorun teşkil eden konulardan biridir. Doktrindeki görüşler arasında farklılık bulunduğu gibi verilen kararlar arasında da tam bir uyum olduğundan söz edilememektedir. Görüş farklılıkları, e- tebligatın muhatabın adresine ulaştıktan sonraki beş günlük süre dolmadan önce açılmasının tebliğ tarihine etkisi noktasında toplanmaktadır. Öyle ki bu tartışma, uygulamada karışıklıklara neden olmuş ve Yargıtay Başkanlığına, Adalet Bakanlığına ve Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığına yazı yazılması suretiyle çözüme kavuşturulmak istenmiştir. Ancak mevzuatta değişiklik yapılmasına gerek olmadığı şeklinde geri dönüş alınmıştır. Kanun hükmünü tekrar etmek gerekir ise, e- tebligatın muhatabın adresine ulaşmasını takip eden beşinci sürenin sonunda yapılmış sayılacağı şeklindedir (Teb. K. m. 7/a f. 4). Bu hususta doktrinde sunulan ve katılmakta olduğumuz görüş, hükmün "*Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda "okunmuş ve tebliğ edilmiş" sayılır*" şeklinde değiştirilmesidir.

Kişisel verilerin korunması ve bilgi güvenliğinin sağlanması, e- tebligat kullanımında tereddüt yaratan konulardan birini teşkil etmekte olup, doktrinde sunulan önerilerin isabetli olduğu ve dikkate alınması gerektiği açıktır. Bu yönde mevzuat değişikliklerine gidilmesi gündeme gelmelidir. Ayrıca KVKK'nın tüm incelikleriyle uygulanması gerektiği de belirtilmelidir.

E- tebligata ilişkin sorunlardan bir diğeri, verilerin saklanması ve arşiv alanına ilişkindir. Kullanıcıların, e-tebligat gönderilerinin silinmemesi amacıyla arşiv alanı satın almaları ve karşılığında ücret ödemeleri (1 GB kotalı alana karşılık 100,00 TL)

gerekliliği, e- tebligatın masraf yönünden usul ekonomisine hizmet etmesi mantığına uymamakta olup bu ilkeyi zedelemektedir. Yapılabileceklerden biri, başlangıçta ücretsiz olarak tanımlanan 100 MB saklama alanının arttırılması şeklinde olabilir. Bu öneriyle beraber, arşiv alanı satın alması gereken kullanıcıların 100,00 TL ödeyerek 1 GB değil, daha fazla kotalı alan alabilmelerine ilişkin değişiklik yapılması da gündeme getirilebilir.

E- tebligat özelinde aslında tüm tebligat yöntemlerine ilişkin olan bir diğer sorun, toplumda tebligat bilincinin gelişmemiş olmasıdır. Bu anlamda, toplumda tebligat bilincini oluşturmak ya da geliştirmek adına birtakım çözüm önerilerinde bulunmak mümkündür. Bu kapsamda; SMS yoluyla bilgilendirmeler yapılması, sosyal medya kanalları aracılığıyla paylaşımlarda bulunulması, billboardlar kullanılması, ücretsiz seminerler düzenlenmesi gibi çözüm önerileri sunulabilir.

Uygulamadaki sorunlardan birini teşkil eden toplumun bazı bölgelerinde internet kullanımını konusundaki yetersizlik ise, e- tebligatın tüm gerçek ve tüzel kişiler için zorunlu olması halinde ciddi sorunlara yol açabilecek nitelikte olduğundan bu konunun üzerine eğilinmesi gerekmektedir. Bu husustaki görüşümüz, gelecekte araştırmalar yapılarak sorunun kaynağının tespit edilmesi ve bu doğrultuda çözüm önerileri üretilmesi yönündedir.

KAYNAKÇA⁷⁵⁴

ACAR, Ayşe Ece, Medeni Muhakeme Hukukunda Elektronik İmzalı Belgelerin Delil Niteliği, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Ocak 2013.

ACAR, Ayşe Ece, “*Elektronik Tebligat*”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C 74, S 1, Ocak 2016, s. 159- 174 (*İÜHF*).

ACAR, Ayşe Ece, “*Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi’nde Tutulan Delil Kayıtlarının İspat Kuvveti ve Bu Kayıtların Aksinin İleri Sürülmesi*”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 8, S 1, Haziran 2020, s. 73- 88 (*KHASHFD*).

AKCAN, Recep / ALBAYRAK, Hakan, Tebligat Hukuku, Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ekim 2016.

AKDAĞ, Sami, “*Klasik Tebligat Sorunlarının Elektronik Tebligat Sürecine Etkileri*”, İstanbul Barosu Dergisi, C 87, S 1, Ocak 2013, s. 271- 274.

AKİL, Cenk, “*11.1.2011 Gün ve 6099 Sayılı Kanun ile 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C 25, S 101, Temmuz 2012, s. 247- 266.

AKKAN, Mine, “*Elektronik Ortamda Tebligat Yapılmasına İlişkin Gelişmeler*”, Haluk Konuralp Anısına Armağan, C 1, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2009, s. 31- 63 (*Armağan*).

AKKAN, Mine, “*Tebligat Kanunu Çerçevesinde Elektronik Tebligat*”, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi, C 14, S 39, 2018/1, s. 23- 90 (*Mihder*).

AKKAN, Mine, “*7101 Sayılı Kanunla Elektronik Tebligat Konusunda Getirilen Yeni Düzenlemeler ve Değerlendirilmesi*”, 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler (Ed. ÖZEKES, Muhammet), Lexpera Seminer, İstanbul 4 Mayıs 2018, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Aralık 2018, s. 149- 167 (*Seminer*).

⁷⁵⁴ Bir yazara ait farklı türdeki birden çok kaynak kullanıldığında, kaynakların kitap (eser) ve makale olmasına dayalı bir ayırım yapılmış olup, kitap için a.g.e. makale için a.g.m. kısaltması kullanılmıştır. Ancak, bir yazara ait aynı türdeki birden fazla kaynak söz konusu ise, kısaltma kullanılmış ve bu kısaltmalar parantez içinde gösterilmiştir.

ALBAYRAK, Hakan, Tebligat Hukuku, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Mart 2021.

ARSLAN, Mehmet / BİNİŞ, Mine, “*Türk Vergi Sisteminde Tebligat ve Elektronik Tebligat*”, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, C 14, S 1, Ocak 2016, s. 300-317.

ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder / TAŞPINAR AYVAZ, Sema / HANAĞASI, Emel, Medeni Usul Hukuku, Güncellenmiş ve 7251 sayılı Kanun Değişiklikleri İşlenmiş 6. Baskı, Yetkin Hukuk Yayınları, Ankara, 2020.

ATALI, Murat / ERMENEK, İbrahim / ÜÇÜNCÜ, Hilal, Tebligat Hukuku, Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, Eylül 2020.

BAYRAM, Muhammet / KARABALIK, Abdullatif, “*E-Tebligat ve Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi Uygulamaları*”, Mali Çözüm Dergisi, C 25, S 128, Mart 2015, s. 145- 152.

BİLGİN, Mahmut, “*Tebligat Hukukuna İlişkin Genel Bir Değerlendirme*”, Fasikül Hukuk Dergisi, C 8, S 82, Eylül 2016, s. 6- 18.

BİLGİN, Mahmut, Tebligat Hukuku, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 2.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, Temmuz 2019.

BÖRÜ, Levent, “*Elektronik Tebligat Yönetmeliği Taslağı'na İlişkin Kısa Bir Değerlendirme*”, Ankara Barosu Dergisi, S 2, 2012, s. 404- 410 (*Ankara Barosu Dergisi*).

BÖRÜ, Levent, “*Elektronik Tebligat*”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C 10, S 1, 2020, s. 183- 225 (*HHFD*).

BUDAK, Ali Cem / KARAASLAN, Varol, Medeni Usul Hukuku, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, Eylül 2020.

ÇATALKAYA, İbrahim, Tebligat Hukuku, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, Şubat 2020.

ÇEVİK, Metin, “*Elektronik Tebligat*”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, 2020, (<https://tez.yok.gov.tr/>), ET 4.5.2021.

DALKILIÇ, Elvin Evrim, “*Elektronik Tebligatın İdari İşlemler Bakımından Değerlendirilmesi*”, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 4, S 1, 2014, s. 107- 124.

DELİDUMAN, Seyithan, Tebligat Hukuku Bilgisi, Son Değişikliklere Göre Gözden Geçirilmiş, Güncellenmiş ve Kısmen Genişletilmiş 6.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.

DEMİRKOL, Selami, “*Yargılama İçin Öngörülen Makul Sürenin Aşılmasına Sebep Hususlardan; Tebligat Sorunu Vakaları: Görevli Makam ve Yetkililer (P.T.T., Muhtarlık ve Mahkeme Personeli)'den Kaynaklı Gecikmeler*”, İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, C 15, S 2, 2012, s. 117- 132.

DURMAN, Okay, “*Güncel Tebligat Sorunları Hakkında Öneriler*”, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi, C 8, S 22, 2012, s. 68- 83.

EKER, Ece Ayça, “*Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi*”, İstanbul Barosu Dergisi, C 93, S 2, Mart- Nisan 2019, s. 15- 25.

EKİM, Suat, “*Tebligat Sorunu*”, İstanbul Barosu Dergisi, C 86, S 3, Mayıs 2012, s. 280- 281.

ERBAYRAKTAR, Burcu, Güvenli Elektronik İmza, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Eylül 2016.

ERYILMAZ, Mehmet Berke, “*Yasaya, Yönetmeliğe, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ve Anayasa Mahkemesi Kararlarına Aykırı Yorum: E-Tebligatta Tebliğ Tarihi Sorunu*” (<https://www.hukukihaber.net/makale/e-tebligatta-teblig-tarihi-sorunu-h440280.html>) ET 30.1.2021.

GÜNEŞ, Derya Belgin, “*Tebliğ Yokluğu*”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C 74, S 1, 2016, s. 221- 231.

GÜRSOY, Mustafa, “*Tebligat Kanununda Ocak 2011’de Yapılan Değişikliklerin, Tebliğ İşlemlerine Etkileri*”, Terazi Hukuk Dergisi, C 6, S 56, Nisan 2011, s. 27- 30.

HANAĞASI, Emel / ÖZEKES, Muhammet, Yargı Örgütü ve Tebligat Hukuku (Ed. GÖKBEL, Doğan), 3. Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, Temmuz 2017.

İLERİ, İrem, “*Tebligat Hukukunda Güncel Sorunlar*”, İstanbul Barosu Dergisi, C 94, S 2020 / 4, Temmuz- Ağustos 2020, s. 192- 212.

KAPLAN, Yavuz, “*Avrupa Tebligat Hukukundaki Gelişmeler, Düzenleme Çalışmaları Açısından Almanya Örneği ve Türk Hukuku*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 52, S 3, 2003, s. 199- 227.

KILIÇOĞLU, Evren, “*Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Gider Avansına İlişkin Düzenlemeleri Hakkında Değerlendirmeler*”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, S 99- 100, 2012, s. 43- 126.

KOCA, Geylani, “*Tebligatın Esası, Gecikmesi Sorunu ve Elektronik Tebligatın Yaygınlaştırılmasının Önemi*”, İstanbul Barosu Dergisi, C 82, S 6, Kasım 2008, s. 2985- 2994.

KOCABIYIK, Tülü, “*Elektronik Tebligat*”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2020, (<https://tez.yok.gov.tr/>), ET 9.5.2021.

KÖKSAL, Mehmet, “*Elektronik Yolla Yapılacak Zorunlu Tebligatlar*”, Adres Dergisi, Moda ve Hazır Giyim Federasyonu, 15 Mayıs- 15 Eylül 2014, s. 46- 49 (*Adres Dergisi*).

KÖKSAL, Mehmet, “*Elektronik Tebligat*”, Legal Hukuk Dergisi, C 16, S 184, 2018, s. 1549- 1580 (*Legal Hukuk Dergisi*).

KÖKSAL, Mehmet, Tebligat Hukuku Şema-Ders Kitabı, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, Eylül 2018.

KURT KONCA, Nesibe, “*Türk Hukukunda Tebligata İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C 27, S 114, Eylül 2014, s. 239- 274.

KURU, Baki, Medeni Usul Hukuku El Kitabı, 1. Baskı, C 2, Yetkin Yayınları, Mart 2020 (*El Kitabı*).

KURU, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. Baskı, C 5, Beta Basım, İstanbul, Mayıs 2001 (*Hukuk Muhakemeleri Usulü*).

MERİÇ, Nedim / ARSLANPINAR TAT, Tuğçe / IŞIK, Melih / KORKMAZ, Nurdan / ÖZKAN KIDIL, Barçın, Olaylarla Tebligat Hukuku, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Kasım 2020.

MUŞUL, Timuçin, Tebligat Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 7. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, Ağustos 2018.

OSKAY, Mustafa, “*Tebligat Hukuku ile İlgili Sorunlar*”, Yargıtay Dergisi, C 21, S 4, Ekim 1995, s. 500- 511.

ÖZBAY, İbrahim, “*6099 sayılı Kanun ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler*”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 16, S 1- 2, 2012, s. 115- 157 (*EÜHFD*).

ÖZBAY, İbrahim, “*6099 sayılı Kanun ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligata İlişkin Düzenlemelere Bakış*”, Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, C 2, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2014, s. 1419- 1451 (*E. Yılmaz’a Armağan*).

ÖZBAY, İbrahim / YARDIMCI, Taner Emre, Tebligat Hukuku, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, Mart 2020.

PEKCANITEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / ÖZEKES, Muhammet / ATALI, Murat / ERDÖNMEZ, Güray / AKKAN, Mine / YEŞİLIRMAK, Ali / TAŞ KORKMAZ, Hülya, Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku (Ed. PEKCANITEZ, Hakan / ÖZEKES, Muhammet / AKKAN, Mine / TAŞ KORKMAZ, Hülya), 15. Bası, C 1, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Mart 2017 (*Pekcanitez Usul*).

RUHİ, Ahmet Cemal, “*Türkiye’den Yurt Dışına Yapılan Tebligat*”, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C 7, S 1- 2, Haziran, 2003, s. 523- 540.

RUHİ, Ahmet Cemal, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Eylül 2019 (*Milletlerarası*).

RUHİ, Canan / RUHİ, Ahmet Cemal, Tebligat Hukuku, Güncellenmiş ve Yenilenmiş 11. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, Ocak 2021 (*Tebligat Hukuku*).

RÜZGARESEN, Cumhuri, Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi, 1. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013.

SALGIRTAY, Teoman, “*Tebligat Kanununda Yapılan Değişiklikler ve Bir Yargıtay Kararı Işığında (Yargıtay 12. H.D. 2012/32459 E.- 2013/3328 K. S.- 11.02.2013 T.) Tebligat Kanunu Uygulamaları*”, Ankara Barosu Dergisi, S 4, 2013, s. 297- 328.

SOLAK AKMAN, İnci, “*Türk Vergi Hukukunda Norm Koyma ve Normun Uygulanmasında Kronikleşmiş “Yetkilendirme” Sorununa Yeni Bir Örnek: Elektronik Ortamda Tebliğ Usulüne İlişkin Düzenlemeler*”, Ankara Barosu Dergisi, S 2, Ocak 2016, s. 267- 286.

SÜRMEİ, Yaprak, “*Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) Adresi Nedir?*” (<https://startiphukuku.com/kayitli-elektronik-posta-kep-adresi-nedir/>) ET 15.2.2021.

SÜTÇÜ, Nezh, “*Adli Tebligatla İlgili Sorunlar*”, İstanbul Barosu Dergisi, C 80, S 5, Eylül 2006, s. 1975- 2006.

TANRIKULU, Cengiz, “*Türk ve Avusturya Hukukunda Elektronik Tebligat*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C 22, S 85, Kasım 2009, s. 315- 331.

TANRIVER, Süha, Medeni Usul Hukuku (Temel Kavramlar ve İlk Derece Yargılaması), C 1, Tümüyle Gözden Geçirilmiş Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, Ekim 2020.

TAŞKIN, Ş. Cankat, “*6 Aralık 2018 Tarihli Resmi Gazete’de Yayınlanan Elektronik Tebligat Yönetmeliği’nin Değerlendirilmesi İle Elektronik Tebligatın Kayıtlı Elektronik Postadan Farkı*”, (https://www.academia.edu/38386395/ELEKTRON%C4%B0K_TEBL%C4%B0GA_T_MAKALE_pdf) ET 8.3.2021.

TÜZÜNER, Özlem, “*Elektronik Tebligatın Kalitatif Yöntemle İncelenmesi*”, Ankara Barosu Dergisi, Y 69, S 4, 2011, s. 138- 159 (*Ankara Barosu Dergisi*).

TÜZÜNER, Özlem, “*Elektronik Tebligatın Adaletin Kalitesine Katkıları*”, İzmir Barosu Dergisi, Y 77, Ocak 2012, s. 60- 88 (*İzmir Barosu Dergisi*).

VAROL, Asaf, “*Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) ve E- Tebligat*” (<https://www.gunisigigazetesi.net/kayitli-elektronik-posta-kep-ve-e-tebligat-makale.6834.html>) ET 15.2.2021.

VAROL, Asaf / BAŞTÜRK, İhsan, “*Hukuki ve Teknik Boyutlarıyla Elektronik Tebligat ile Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi*”, Ankara Barosu Dergisi, S 1, Ocak 2015, s. 263- 278.

YAMAKOĞLU, Alya / ALTOPRAK, Serkan, “*Elektronik Tebligat Türkiye, İsviçre, Almanya ve İngiltere Karşılaştırması*”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 16, S 1, Ocak 2019, s. 25- 38.

YARDIMCI, Taner Emre, “*Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligat*”, Ankara Barosu Dergisi, C 77, S 3, Ocak 2019, s. 1- 38.

YILMAZ, Ejder, “*Usul Ekonomisi*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 57, S 1, 2008, s. 243- 274.

YILMAZ, Ejder / ÇAĞLAR, Tacar, Tebligat Hukuku, Genişletilmiş 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 1991 (*Tebligat Hukuku 1991*).

YILMAZ, Ejder / ÇAĞLAR, Tacar, Tebligat Hukuku, Yenilenmiş 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013 (*Tebligat Hukuku 2013*).

YÜCE, Mehmet / ÇELİK, Muhammed, Karşılaştırmalı Vergi Tebligat Hukuku, 1. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, Ocak 2017.

Yararlanılan Elektronik Kaynaklar

<https://www.academia.edu>

<http://www.acarindex.com>

<https://adb.adalet.gov.tr>

<https://www.anayasa.gov.tr>

www.ankarabarusu.org.tr

<https://app.e-uyar.com>

<https://www.barobirlik.org.tr>

<https://basin.adalet.gov.tr>

<https://www.btk.gov.tr>

<https://www.bursabarasu.org.tr>

<https://www.danistay.gov.tr>

<https://data.tuik.gov.tr>

www.dergipark.org.tr

www.etebligat.gov.tr

<https://www.gunisigazetesi.net>

<https://hhgm.adalet.gov.tr>

<https://higm.adalet.gov.tr>

<https://hukukdergi.ebyu.edu.tr>

<https://www.hukukihaber.net>

www.istanbulbarosu.org.tr

<https://istatistikler.uyap.gov.tr>

www.jurix.com

<http://www.kamusm.gov.tr>

<https://kms.kaysis.gov.tr>

<https://www.kaysis.gov.tr/>

www.kazanci.com

<https://www.lexpera.com.tr>

<https://www.luggat.com>

<https://mevzuat.tbmm.gov.tr>

www.mevzuat.gov.tr

<http://www.mhgf.org.tr>

www.ptt.gov.tr

<https://ptt.etbligat.gov.tr>

<https://pttkep.gov.tr>

<https://www.resmigazete.gov.tr>

<http://www.sozluk.adalet.gov.tr>

<https://sozluk.gov.tr>

<https://startiphukuku.com>

<http://www.tbmm.gov.tr>

<https://tez.yok.gov.tr>

<https://www.ticaret.gov.tr>

www.trthaber.com

www.yargitaydergisi.gov.tr

<https://tr.wikipedia.org>